QUAESTIONARIUM VARIAE THEOLOGIAE AD EXPLICATIONEM SANCTAE BULLAE...

Sebastião da Costa : de Andrade, ...

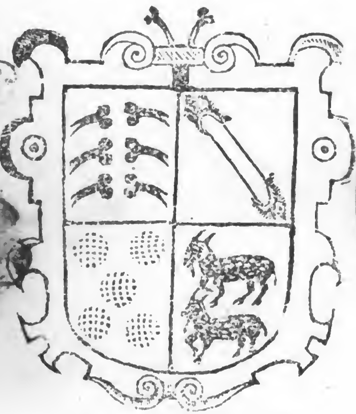
Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
8
9 I
51
Digitized by Google

QVAESTIONARIVM VARIAE THEOLOGIÆ AD EXPLICATIONEM SANCTAE BVLLAE CRVCIATAE.

AVCTORE

DOCTORE SEBASTIANO
Acoſta de Andrada Olyſiponenſi, olim Collega in Regio Diui
Pauli Collegio Conimbricēſis Academiæ: nunc verò Canonico Magiſtrali Eccleſiæ Eborenſis, & in Diœceſi illius eiuſdem Cruciatæ nuper Commiſſario Apoſtolico.

CVM PRIVILEGIO.

EBORÆ.
Ex Officina Emmanuelis de Lyra Vniuerſitatis Typographi.
Expenſis Auctoris.
ANNO M. DC. VI.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO,

AC REVERENDISSIMO DOMINO MICHAELI A CASTRO OLYSIPONENSI ARCHIEPISCOPO.

Doctor SEBASTIANVS *Acoſta de Andrada Canonicus Magiſtralis Eccleſiæ Eborenſis æternam in Domino exoptat felicitatem.*

VIDIT beatus Euangeliſta Ioannes Apocalypſis cap. 12. ſignum magnũ in cœlo: mulierem amictam ſolis iubare, ornatam corona duodecim ſtellarum, pedibus lunã conculcantem, maximis cruciatam doloribus vt pareret à facie crudeliſsimi draconis rufi, qui cùm iam cauda ſua in terram traxiſſet tertiam partem ſtellarum, ſtabat ante mulierem, vt ſimul atque ipſa peperiſſet, filium eius deuoraret. At Michaël pręliabatur cum dracone: & draco, & Angeli eius ex alia parte depugnabant: ſed non pręualuerunt

Digitized by Google

ualuerunt, nec inuentus eſt locus eorum amplius in cœlo. Eccleſiam Dei in cœleſti muliere ſignificari, nemo in ſacris literis vel mediocriter verſatus eſt, qui neſciat: quam ornatam monilibus Regis poſuit Deus tamquàm ſignum ad ſagittam, ita vt cum Pſalmiſta iure optimo dicere poſsit: *Sæpè expugnauerunt me à iuuentute mea: etenim non potuerunt mihi.* Equidem Deus potentiæ ſuæ cõſcius Eccleſiam ſignum magnum eſſe voluit, perſecutoribusque appoſuit, vt ab eo aberrare non poſſent, ſimulque idem ſignum fecit impenetrabile; nè aduerſariorum ſagittæ in Eccleſiam intentæ eam vllo modo ferire poſſent: quippe cùm inter cœleſtes orbes ſecurã collocaret. Per partũ mulieris in ſenſu allegorico liceat mihi catholicorũ libros interpretari (nam libros, animæ liberos vocat Clemẽs Alexandrinus). Per draconẽ autem ruſum impiũ Lutherum intelligere, qui nõ ſolùm traxit in terrã tertiam partem ſtellarũ, hoc eſt, immẽſam propemodum fideliũ multitudinem, qui quaſi ſtellę in Eccleſię firmamẽto fulgebãt: ſed vſq; in hãc diem orthodoxos libros, illosq; maximè, qui de ſacris indulgẽtiis, Eccleſięque clauibus, ac eccleſiaſtica iuriſdictione, libertate, & principatu diſputant, venenoſis peruerſæ doctrinæ faucibus deuorare pręſumit. Quapropter

propter noſtrũ quæſtionàriũ cõtinens centũ, & duodecim queſtiones ad explicationẽ ſacrę Bullę Cruciatę veluti de vtero Eccleſię in lucẽ exire vehemẽter perhorreſcit. Namq́ue iam diu in Chriſtũ, & Eccleſiã conceptũ odium in Cruciatã primò draco iſte euomuit, aduerſusq́ue illius indulgẽtias, & indulta non ſolùm Angeli eius, hoc eſt, Lutherani tunc tẽporis fremuerũt: verùm etiam modo forinſecus collatrantes totis viribus pręliantur. Quis igitur partum hunc de ore draconis liberabit Michaëli ſimilis, niſi tu Põtifex illuſtriſsime? Id enim tui nominis excellens pręrogatiua pollicetur: quandoquidem nõ humano, ſed diuino cõſilio Michaël vocatus es. Sciebat enim inſpector rerũ omnium Deus te nõ ſolùm nomine, ſed etiã virtutibus, ac muneris rationibus Archangelo Michaëli quàm ſimillimum futurum. Te quippe videmus hodie eiſdem virtutum ornamẽtis, quibus ſanctus Michaël fulget, mirabiliter decoratum. Quatuor pręcipuè in cœleſti Michaële clucent, quæ ad Eccleſiam Dei feliciter adminiſtrandum, ac protegendam maximè valent. Nobilitatem intelligo (ſiquidem Michaël Danielis capite decimo princeps magnus appellatur): ſapientiam, qua è ſuprema hierarchia à Deo illuminatus cæteros Angelos illu-

minat: virtutem in prælio aduerſus aëreas poteſtates, & rectores tenebrarum, ac denique in admirabili Eccleſiæ regimine probatam experientiam. Hæc omnia virtutum inſignia in te vno non dicam leuiter adhumbrata, ſed penitùs expreſſa cernunt omnes, ſuſpiciunt, venerãtur. Cui enim tua ignota nobilitas cum ipſis Luſitaniæ, ac Hiſpaniarum regnis orta? Quis non videt ſapientiam, quam vel ab ipſa pueritia Conimbricæ es aſſecutus, vt non tàm muſarum dulce decus, quàm ſacræ Philoſophiæ, ac Theologiæ præſidium maximum appellari poſſis? Et quem tua ſingularis virtus in radicitus euellendis omnibus vitiis, ac hæreſum mõſtris profligandis latere vnquam potuit? Experientiam verò abſque piaculo ſilere nunquam poterit primum ſacræ Inquiſitionis tribunal: deinde Eccleſia Viſcenſis, ac tandem Olyſiponenſis, in quarum grege paſcendo tàm multos annos tàm vtiliter hucuſque inſudaſti. His ergo quatuor virtutibus, Michaël illuſtriſsime, cœleſtẽ Michaëlem apprimè refers, earumque ope vt ille totam Eccleſiam: ſic tu Olyſiponenſis Diœceſis, quæ totius orbis emporium eſt, molem conſtantiſsimè ſuſtines. Vidit Ezechiel, cùm eſſet in medio captiuorum iuxta fluuiũ Chobar, chryſtallinũ thronũ quatuor inni-

xum

ſum rotis, quibus quatuor animalium, leonis, aquilæ, bouis, hominisque ſimilitudines inhærebant, quæ quò magis in ſublime tollebantur, eò magis thronus in altum erectus emicabat: diuinus autem ſpiritus rotas vi ſua in varias partes agitabat. Mitto planam, ac literalem huius loci expoſitionẽ; nec temerè me facturum arbitror, ſi per thronum illum ſacroſanctam Eccleſiam ſignificari dicam, quam Spiritus ſacer opportunè mouet, atque flectit cum Epiſcopis, quorũ humeris ſuſtinetur, in quibusque leonis generoſa nobilitas, aquilæ prealta ſapientia, hominis inconcuſſa virtus, bouis denique multis in rebus probata cernitur experiẽtia: quæ virtutes quò in illis altiùs eminent, ac inſurgũt, eò ſublimiùs Eccleſię thronus in cœlum fertur. Agnoſce te iam, prę ſul eminentiſsime, agnoſce, tuique pectoris ornamenta in hoc miro Eccleſiæ expreſſa throno gaudẽs cõtemplare. Vide, quantum extollas hunc thronum eximiæ tuæ nobilitatis, ſapientiæ, virtutis, ac experientiæ ſacro oneri ſuppoſita celſitudine. Hic mihi ſeſe immenſus tuarum laudum aperiebat campus, ſi de quatuor his virtutibus ſermonẽ inſtituere vellem: ſed parco inuitus tuis laudibus, ne modeſtiam tuam offendam. Illæ tamen me ſuo quaſi iure cogũt, vt noſtrum hunc

librum ſub tua luce in lucem edam ab hæreticorum morſibus, & calumniis hominum ſecurum. Habet enim ille in tuo patrocinio non tàm fortiſsimum caſtrum, quàm caſtrorum aciem ordinatam. Prętereà cum Olyſipo ſit patria mea, ſub cuius tutela librum, ſeu potiùs liberum meum ſecuriùs, quàm ſub Olyſiponēſis non tàm paſtoris, quàm patris pręſidio reliquiſſem? Eſt & alia huius noſtræ dedicationis ratio. Enimuerò incredibilis amor, quo me, meaq́ue omnia proſequitur illuſtriſsimus Dominus Fernandus à Caſtro Comes de Baſto frater tuus, quidquid meũ eſt, ſuum facit. Cùm autem omnia ſua tibi ſint communia, furto ſublatum crederem, ſi hunc noſtrum librum tibi non offerrem. Accipe igitur, Pontifex illuſtriſsime, amoris pignus, filij germen, pauperis munus, noſtrumq́ue libellum Michaëlis virtute ab hoſtium incurſionibus protege, ac defende.

A D

Digitized by Google

AD STVDIOSVM LECTOREM.

QVAESTIONArium variæ Theologiæ ad explicationem ſacræ Bullæ Cruciatæ impulſi aſsiduis precibus illuſtriſsimi Antonij de Mendonça eiuſdem Bullæ in Luſitaniæ Regnis Cõmiſsarij generalis (quem defunctum ſeculo Deo viuere ſperamus) more ſcholaſtico compoſuimus, ac tandem modò in lucem damus. In eo non ſolùm reſoluuntur ea, quæ ex ſanctis Patribus, ſacrorum Pontificum decretis, Doctorumq́ue ſana doctrina accepimus: verùm quæ vſu, & experientia per triennium ſumus aſſecuti, dum eiuſdem ſacræ Bullæ executio in hac Eborenſi Diœceſi nobis de mandata eſt. Initio operis habes indicem Quæſtionum. Scripturæ verò, ac rerum notabilium indicem affigi ſolitum, ad alia noſtra opera, quæ ſunt penè in prælo, feſtinantes omittimus. Non pigeat tamen lectorem ſtudioſiſsimum noſtrum Quæſtiona-

Digitized by Google

rium aſsiduè reuoluere: Nam vltra quæſtionum de-ciſiones aliqua inueniet obiter decuſſa circa ſacram ſcri-pturam, Theologiam, iuſque Canonicum, quæ inte-gras, ac ſpeciales quæſtiones ſuo quaſi iure poſtulabant: atque ita eam capiet voluptatem, quam capere ſolent ve-natores, dum per rura lepores inſecuti vario aucupij ge-nere recreantur.

INDEX.

Digitized by Google

INDEX QVAESTIONVM PROOEMIALIVM.

Quæſt. 1. Quæ ſit etymologia huius nominis Bulla.
Quæſt. 2. Quæ ſit origo Bullę Cruciatæ.
A fol. 4. Ponitur Bulla Cruciatæ conceſſa à Gregorio XIIII.
A fol. 12. ponitur prorogatio eiuſdem Bullæ à Clemente Octauo.

INDEX CAETERARVM QVAESTIONVM.

Quæſt 1. Vtrùm in Eccleſia Dei ſit theſaurus, à quo procedant indulgētię Cruciatę.
Quæſt. 2 Quibus diuitiis cōſtet theſaurus indulgentiarum.
Quæſt. 3. Quid ſit indulgentia.
Quæſt. 4. Vtrùm per indulgētiam remittantur tàm pœnitentiæ iniunctæ, quàm iniūgendæ.
Quæſt. 5. In quo differat indulgentia plenißima, quam ſummus Pontifex concedit in Bulla Cruciata, ab indulgentia plenaria.
Quæſt. 6. Quid ſit Iobelæus, & annus Iobelæi.
Quæſt. 7. Vtrùm annus Iobelæus Hebræorum figurauerit annum Iobelæi Chriſtianorum.
Quæſt. 8. Quoties in triennio Cruciatæ cōcedatur habentibus Bullam ea plenißima indulgentia, quæ anno Iobelæi Romæ elargiri conſueuit.
Quæſt 9. Quis poſsit concedere indulgentias.
Quæſt. 10. Vtrùm Summus Pontifex, & reliqui Eccleſiæ Prę̄lati poſsint gaudere fructu indulgētiarum, quas concedunt.
Quæſt. 11. Vtrùm pro temporali ſubſidio, quale eſt

manu-

manutentio militum, poſſint concedi indulgētię.
Quęſt. 11. Quæ requirātur ex parte ſuſcipientis hāc Bullā ad lucrandā indulgentiā?
Quęſt. 13. Requiraturne, vt opus iniunctum ad conſequēdam indulgentiam fiat moraliter benè?
Quæſt. 14. Quando, & quomodo neceſſaria ſit cōfeſsio ad indulgentias Cruciatæ lucrandas.
Quæſt. 15. Vtrùm requiratur, quòd dum quis ſuſcipit Bullā, ſit in gratia, an ſufficiat eſſe in gratia pro vltimo opere complendo.
Quæſt. 16. Vtrùm hæc Bulla ſe extendat ad perſonas exterarū nationū exiſtētes, vel tranſeuntes per Luſitaniæ Regna.
Quęſt. 17. Vtrùm indulgētiæ valeant animabus exiſtentibus in purgatorio.
Quæſt. 18. Quid ſit indulgentia per modum ſuffragij, & quo iure valeat defunctis.
Quæſt. 19. Vtrùm indulgētiæ per modū ſuffragij fundētur in iuſtitia, an ſolùm in miſericordia Dei acceptantis.
Quęſt. 20. Vtrùm Epiſcopi poſsint concedere indulgētias pro defunctis.
Quęſt. 21 Vtrùm requiratur, quòd ſuſcipiens Bullā pro defunctis ſit in ſtatu gratię.
Quæſt. 22. Vtrùm conueniēs ſit plures Bullas Cruciatę pro eadem anima ſuſcipere.
Quæſt. 23. Quomodo ſuſcipiēs Bullā Cruciatę fiat particeps omniū bonorū operū, quæ fiunt in Eccleſia.
Quęſt. 24. Quid ſit interdictū, & quas ſpecies cōtineat?
Quæſt. 25. Quos effectus habeat interdictum?
Quęſt. 26. Quę pœna maneat violantes eccleſiaſticū interdictum.
Quęſt. 27. Quæ priuilegia cōcedantur in Bulla Cruciatæ pro tempore interdicti.
Quæſt. 28. Vtrùm habentes Bullā Cruciatæ tempore eccleſiaſtici interdicti, ſi diebus feſtis nō audierint ſacrū, excuſētur à peccato mortali.
Quæſt. 29. Vtrùm priuilegiū

Digitized by Google

Bullæ circa dicendam,& audiendam Miſſam extendatur ad tempus ceſſationis à diuinis.

Quæſt.30. Vtrùm facultas audiendi ſacrum conceſſa pro tempore interdicti extendatur ad tempus,quo Eccleſia eſt violata.

Quęſt. 31. Qua hora ſublato priuilegio Cruciatę licitum ſit Miſſæ ſacrificium offerre.

Quęſt. 32. Vtrùm in nocte ſancta Natalis Domini poſſint omnes tres Miſſæ ſimul celebrari.

Quæſt. 33. Quando virtute Cruciatę Miſſę extra terminum ordinarium temporis celebrari poſſunt?

Quęſt.34. Quas indulgentias conſequantur virtute Cruciatæ, qui quinque Eccleſias, vel altaria viſitauerint.

Quæſt.35. Sub quibus formis concedãtur indulgentię ſtationum.

Quæſt. 36. Reſpondeant nè diebus indulgentiarum huius vitæ totidem dies in purgatorio.

Quęſt.37. Vtrùm repetitis operibus poſsimus ſæpiùs eaſdẽ indulgentias lucrari.

Quæſt. 38. Vtrùm confeſſor approbatus in vna Diœceſi ad audiendas confeſsiones in alia virtute Cruciatę eligi poſsit in confeſſorẽ abſque noua approbatione Ordinarij loci.

Quęſt. 39. Vtrùm confeſſor approbatus ad vnam tãtùm parochiam virtute Cruciatę, ab omnibus Diœceſis fidelibus ſit eligibilis.

Quęſt. 40. Vtrùm confeſſor approbatus ab Ordinario, & poſteà ab eodem impeditus eligi poſsit virtute Cruciatę.

Quęſt. 41. Vtrùm confeſſor regularis approbatus ab Ordinario loci, & prohibitus à Prælato ipſius, poſsit virtute Cruciatæ eligi à ſecularibus in confeſſorem.

Quæſt. 42. Vtrùm Romanus Pontifex poſsit ſibi aliquos caſus reſeruare.

Quæſt.

Digitized by Google

Quæſt. 43. Vtrùm qui peccat in ſpem abſolutionis virtute Bullę à reſeruatis, gaudeat priuilegio eiuſdem Bullæ.

Quæſt. 44. Vtrùm is, qui in cõfeſsione facta virtute Cruciatæ peccatum aliquod reſeruatum, cenſuramuè ex obliuione omiſit, maneat liber à reſeruatione illius, ita vt poſteà à quouis confeſſore poſsit à tali cenſura abſolui?

Quæſt. 45. Vtrùm qui in confeſsione irrita, & inualida abſoluitur à reſeruatis, maneat liber à reſeruatione.

Quæſt. 46. Vtrùm ille, qui ſub fine Iobelæi, vel vltima hora, qua expirat valor Cruciatæ, accedit facturus lõgam confeſsionẽ, poſſit trãſacta hora abſolui virtute Cruciatæ.

Quæſt. 47. Vtrùm habens facultatem virtute Cruciatę abſoluendi à caſibus reſeruatis Sedi Apoſtolicę, virtute eiuſdem Bullæ habeat etiam facultatem abſoluendi à cenſuris annexis.

Quæſt. 48. Quæ ſpecies ſub cenſura contineantur,

Quæſt. 49. Quid ſit excommunicatio, & anathema.

Quæſt. 50. Vtrùm abſolutio à cenſuris virtute Bullæ in foro exteriori vim habeat.

Quæſt. 51. Vtrùm virtute Bullæ poſsit quis conſentiente parte abſolui ad reincidentiam abſque iudicis licentia.

Quæſt. 52. Vtrùm excommunicatus poſt legitimam appellationem debeat abſolui virtute Bullę?

Quęſt. 53. Quid ſit Bulla in Cœna Domini, & quæ illius origę?

Quęſt. 54. Vtrùm publicatio iterata Bullæ Cœnæ, quæ ſingulis annis ſit, multiplicet cenſuras latas in delinquentes.

Quæſt. 55. Vtrùm publicatione Bullæ in Cœna Domini reuocetur facultas conceſſa Epiſcopis ad abſoluendum in caſibus occultis Sedi Apoſtolicę reſeruatis.

Quæſt.

Digitized by Google

Quæſt. 56 Quę ſit cauſa hęreſis, & ad quos iudices pertineat cognitio illius.
Quæſt. 57 Vtrùm ſoli, ac ſemper Epiſcopi cum Inquiſitoribus poſsint abſoluere ab omni crimine hæreſis.
Quæſt. 58. Vtrùm per publicationem Bullæ in Cœna Domini reuocetur facultas conceſſa Epiſcopis ad abſoluẽdum in crimine hæreſis.
Quæſt. 59. Vtrùm quando in Bullis conceditur facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis in Bulla in Cœna Domini, comprehendatur hæreſis, niſi exprimatur.
Quæſt. 60 Vtrùm ſaltem ab hæreſi occulta per accidẽs virtute Cruciatæ poſsit quiſpiam abſolui.
Quæſt. 61. Quæ perſonæ excommunicentur primo capite Bullæ in Cœna Domini excepto in Bulla Cruciatæ.
Quæſt. 62. Quid ſit ſchiſma, & qua pœna ſchiſmaticus puniatur.
Quæſt. 63. Vtrùm quando in Bulla Cruciatæ excipiuntur hæretici, ne virtute illius abſolui poſsint, ſubintelligãtur etiam omnes perſonæ contentæ prima clauſula Bullę Cœnæ.
Quęſt. 64 Quæ perſonæ excommunicentur ſecũdo caſu Bullæ in Cœna excepto in Bulla Cruciatæ.
Quæſt. 65. Quæ perſonæ excommunicentur in vndecimo caſu Bullæ in Cœna excepto in Bulla Cruciatę.
Quæſt. 66. Quæ perſonæ excommunicentur duodecimo caſu Bullæ in Cœna Domini excepto in Bulla Cruciatæ.
Quęſt. 67. Quæ perſonæ excommunicentur decimo tertio capite Bullæ in Cœna excepto in Bulla Cruciatæ.
Quæſt. 68. Quæ perſonæ excommunicentur decimo quarto caſu Bullæ in Cœna Domini excepto in Bulla Cruciatæ.

Quęſt.

Digitized by Google

Quæſt. 69. Vtrùm Regum auditores incurrant excommunicationem huius capitis detinentes in Cancellariis Bullas Apoſtolicas circa beneficia, & citationes.

Quæſt. 70. Vtrùm virtute Bullæ poſsit quis à ſingulis caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis abſolui ſemel in vita, & ſemel in morte.

Quæſt. 71. Vtrùm per articulum mortis intelligatur verus, an præſumptus articulus.

Quæſt. 72. Vtrùm quoties quis abſoluitur intra trienniũ ab aliis caſibus reſeruatis, non tamen Sedi Apoſtolicæ, conſequatur plenisſimã indulgentiam.

Quæſt. 73. Quę vota virtute Cruciatę cõmutari poſſunt.

Quæſt. 74. Quæ perſonę tenecantur recitare horas canonicas.

Quæſt. 75. Vtrùm Canonicorũ coadiutores teneantur ſub mortali recitare officiũ diuinum.

Quæſt. 76. Vtrùm compoſitio virtute Cruciatæ locum habeat in diſtributionibus quotidianis.

Quæſt. 77. Quæ indulgentia concedatur in hac Bulla illis, qui ſine confeſsione moriuntur.

Quæſt. 78. Vtrùm ieiuniũ ſit in præcepto.

Quæſt. 79. Quæ ſit forma ieiunij eccleſiaſtici.

Quæſt. 80. Vtrùm comedens carnes in die ieiunij ex diſpenſatione Bullæ poſsit eccleſiaſtico ieiunio ſatisfacere.

Quæſt. 81. Vtrùm is, qui virtute Bullæ diſpenſatur ad comedẽdum carnes, teneatur ieiunare ſtatutis diebus.

Quæſt. 82. Qui nam iudices eccleſiaſtici teneãtur pœnas pecuniarias Cruciatæ applicare.

Quæſt. 83. Vtrùm Legati, ſeu Collectores Apoſtolici, & eorum auditores teneantur applicare pœnas pecuniarias.

Quæſt. 84. Vtrùm Prælati Ordinis militaris Chriſti, & D. Ioannis do Crato teneantur

tur

tur pœnas pecuniarias Cruciatæ applicare.
Quæſt.85. Vtrùm Commiſſarius Cruciatę teneatur applicare omnes pœnas pecuniarias eidem Cruciatę.
Quęſt.86. Vtrùm Conſeruatores Eccleſiaſtici Florenſis Academiæ teneantur applicare Cruciatę pœnas pecuniarias.
Quæſt.87. Vtrùm reliqui Cōſeruatores teneantur pœnas pecuniarias Cruciatæ applicare.
Quæſt.88. Vtrùm Ordinarij teneantur loco corporalium applicare Cruciatæ pœnas pecuniarias.
Quæſt.89. Vtrùm omnes pœnę pecuniarię in ſolidū ſint Cruciatæ applicandæ.
Quæſt.90. Vtrùm cōpoſitiones, quę fiunt virtute Cruciatæ, ſint licitæ.
Quęſt.91. Vtrùm compoſitio ad rationē vnius pro quinquaginta ſit valida.
Quęſt.92. Vtrùm qui ſpe cōpoſitionis obtinēdę nō ſtatim reſtituit, peccet mortaliter.
Quæſt 93. Vtrùm ſi facta cōpoſitione appareat dominus rei, debeatur illi aliquā reſtitutio.
Quęſt 94. Vtrùm huiuſmodi compoſitiones valeant etiā in foro exteriori.
Quæſt 95. Vtrùm ſufficiat abſentia creditoris ad compoſitionem.
Quæſt.96. De quibus Legatis poſsit virtute Cruciatæ fieri compoſitio.
Quæſt.97. In qua ſpecie irregularitatis poſsit diſpēſare Commiſſarius Cruciatæ.
Quæſt. 98. Qualiter debeat fieri cōpoſitio ſuper indebita fructuū ſuſceptione ex eo, quòd aliquis beneficiarius fuerit ligatus eccleſiaſtica cenſura.
Quæſt.99. Vtrùm toto triennio Cruciatæ duret ſuſpenſio indulgentiarum.
Quęſt. 100. Vtrùm publicatione Cruciatæ omnia ſuffragia, & eleemoſynę ſuſpendantur.
Quęſt. 101. Vtrùm aduenieñs annus Iobelæi impediat

Digitized by Google

Cruciatam publicatam, vel publicandam.
Quæſt. 102. Vtrùm ad electionem Commiſſariorum, & Notariorum Cruciatæ requiratur approbatio Ordinariorum.
Quæſt. 103. Quales debeant aſſumi prędicatores Cruciatæ.
Quæſt. 104. Vtrùm perſonæ habentes pecunias, bona, aut inſtrumenta ad Cruciatam pertinentia, ſi illa ſtatim Commiſſario non exhibeant, ipſo facto incurrāt cenſuras comminatas in Bulla.
Quæſt. 105. Quæ facultates mendicantium excipiātur in generali derogatione omnium priuilegiorum facta in Bulla Cruciatæ.
Quęſt. 106 Vtrùm mēdicantes poſsint ſumere Bullam Cruciatæ:
Quęſt. 107. Vtrùm religioſi, ac religioſæ poſsint virtute Cruciatę eligere confeſſorem, qui ipſos à reſeruatis abſoluat.
Quæſt. 108 Vtrùm indulgentię mendicantium ſuſpēdantur per publicationem Cruciatæ.
Quęſt. 109. Vtrùm religioſi exempti teneantur ſacram Cruciatę proceſsionē concomitari.
Quæſt, 110. Quamdiu duret Cruciata.

Priuilegio Real.

EV elRey Faço ſaber aos que eſte meu aluara virem, q̃ auendo reſpeito ao que na petiçaõ atras eſcripta diz o Doutor Sebaſtiaõ da Coſta de Andrade conego Magiſtral na Sê de Euora, & viſto as cauſas q̃ allega, ey por bem & me praz q̃ por tempo de dez annos imprimidor nem liureyro algum nem outra peſſoa de qualquer qualidade que ſeja, naõ poſſa imprimir nem vender em todos eſtes reinos, & ſenhorios, nem trazer de fora delles, os dous liuros em Latim hum ſobre os Threnos de Ieremias, o outro ſobre a bulla da Cruzada, de que na dita petiçaõ faz mençaõ, ſaluo aquelles liureiros, & peſſoas, que pera iſſo tiuerem ſeu poder & licença: & qualquer imprimidor, liureiro, ou peſſoa, que durando o dito tempo de dez annos imprimir ou vẽder, os ditos liuros neſtes ditos Reinos & ſenhorios, ou trouxer de fora delles, ſem licẽça do dito Sebaſtiaõ da Coſta, perdera pera elle todos os volumes que aſsi imprimir, vender, ou de fora trouxer, & alem diſto encorrera em pena de cem cruzados, ametade pera o dito Sebaſtiaõ da Coſta, & a outra metade pera quem acuſar. E mãdo a todas as juſtiças, officiaes, & peſſoas, a que o conhecimento diſto pertencer, cumpram & guardem eſte aluara inteiramẽte como ſe nelle contem, o qual ſera incorporado no principio de cada liuro, & quero que valha como carta ſem em bargo da Ordenação do 2. liuro, titolo 40. em contrario. Franciſco Ferreira o fez em Lisboa a xviij. de Agoſto, de 1606. Ioam Trauaços da Coſta o fez eſcreuer.

REY

Digitized by Google

¶ *Errata poſt excuſſum librum deprehenſa:*

In Dedicatoria vbi dicitur Viſcenſis, corrige Viſenſis.

Vbi dicitur adhumbrata, lege adumbrata.

In fine admonitionis ad lectorem, vbi dicitur, decuſſa, corrige diſcuſſa.

Vbi dicitur Mendonça, lege Mendoça.

Fol. 3. pag. 1. vbi dicitur inuentæ crucis, lege inuentæ lanceæ.

Fol. 6 pag. 2. vbi dicitur deſcendentium corpora, corrige decedentium.

In originali Bullę, fol. 11. pag. 2. vbi dicitur Gregor. 13. corrige 14.

Fol. 12. pag. 1 vbi dicitur generili, lege generali.

Fol. 31. pag. 1. vbi dicitur ſtrepuere, corrige ſtrepuerunt.

Ibidem vbi dicitur hebet, corrige habet.

Fol. 74. pag. 2. vbi dicitur Dignaſtas, lege Dynaſtas.

Fol. 153. pag. 1. enodati decesserint, lege innodati.

Fol 169. pag. 2. vbi dicitur, quando creditor, lege quando debitor.

Fol. 186. p. 1. in fine breuis, adde 1599. Pontificatus noſtri anno 8.

Fol. 68. pag 1. vbi dicitur, Sacram recipiant communionem, adde, Si alias proprię eccleſię ſatisfecerint.

Digitized by Google

Recognoui hoc Quæſtionarium centum, & decem quæſtionum ad explcationem ſanctæ Bullæ Cruciatæ iuſſu ſupremi conſilij ſanctæ Inquiſitionis generalis: & comperi eſſe opus multæ diligentiæ, atque eruditionis, & nihil impedire, quominus typis excudatur, cùm ſanam & vtilem doctrinam cõtineat. Olyſipone in Aede profeſſa ſancti Rochi ex Societatis IESV, 17. Maij anno 1606.

Petrus Paulus Ferrerius.

Licentia Conſilij ſanctæ Inquiſitionis generalis.

VISTA a informaçam podeſſe imprimir eſte liuro de cento & dez quaeſtoẽs ſobre a explicaçam da ſanta Bulla da Cruzada, & depois de impreſſo torne a eſte Conſelho pera ſe conferir com o original, & ſe dar licença perà correr, & ſem ella não correrà. Em Lisboa 20. de Mayo de 606.

Marcos Teixeira. *Rui pirez da Veiga.*

Digitized by Google

VIſta ã licẽça do ſancto Officio podeſſe im primir a 21. de Iunho de 606.

Saraiua.

POdeſſe imprimir viſta a licença da ſancta Inquiſição, & do Ordinario, em Lisboa a 21. de Iunho. de 606

Pero Nunez da Coſta. Dom Frãciſco de Bragãça.

Digitized by Google

QVAESTIONES PROOEMIALES AD EXPLICATIONEM BVLLAE CRVCIATAE.

Quæ ſit Etymologia huius nominis Bulla?

QVÆSTIO I.

VARIAE ſunt apud Auctores Bullæ ſignificationes, vt colligitur ex Budæo in prioribus annotat. in Pãdectas. l. vltima, ff. de Senatoribus. Alexand. ab Alexand. lib. 2. dierum genialium, cap. 19. Rebuf. in Praxi benef. tit. Bullæ nouæ declaratio, cap. 40. & aliis. Bulla enim aurea, teſte Plutarcho, pluribus in locis erat inſigne triumphantium, quam victores in triũpho præ ſe gerebant incluſis intra eam remediis, quæ crederẽt aduerſus inuidiam validiſsima. Hinc emanauit conſuetudo, vt Bulla in vſu puerorum educandorum vſurparetur ad omen, & vota conciliandæ virtutis. Erat au-

Bud. | Alexã. ab Alexand. | Rebuf. | Plutarch.

tem hæc bulla, vt inquit Macrobius, rotūdā in cordis figuram, quam ante pectus in collo anne ctabant, vt bullam inſpicientes ita demum ſe eſſe homines cogitarent, ſi corde pręſtarent. Dicitur etiā bulla tumor quidam excreſcēs in aqua, & in ſpumam erumpens, qui dum bullit, ſubitò euaneſcit. Vnde eleganter apud Var. dicitur. Homo bulla, quia, ſcilicet, ſimilis bullæ vita hominum ſit fluxa, & momento caduca; naſcentes enim morimur. Accipitur quoque bulla pro capite clauorum: nam clauorum capita more bullæ quaſi turgentia formata ſunt, & ſplendēt ad fores decorādas, maximè quando alicubi deaurantur. Vnde Plaut. inquit: Iuſſiſti in ſplendorem dari bullas has pro foribus noſtris. Et Cicero tradit Verrē bullas aureas ex valuis templi magnificentiſsimis abſtuliſſe. Bullæ etiam dicuntur ornamenta, quibus cingula decorantur: vnde Calphur. in Buc. inquit:

Macrob. Var. Plaut. Cicer. Calph. Apul.

Alternat vitreas lateralis cingula bullas.

Apud Apul. lib. 6. accipitur bulla pro ornamētis illis orbiculatis, exuberantibusq́;, quibus tamquam oculis ephippia equorum, & pectoralia, & habenæ exornari ſolent. Accipitur denique bulla, quod attinet ad noſtrum inſtitutum, pro ſigillo pendente in literis Apoſto-

licis

Digitized by Google

licis, proindeque iam ex vſu, & conſuetudine totum diploma, vel literæ Apoſtolicæ, ſi hoc ſigillum afferant, dicuntur bullæ, vt reſoluunt omnes Doctores Cononiſtæ in cap. Ad audiẽtiam. de Crimine falſi. Ca. Ad audientiã. de Crim. falſ.

Quæ ſit origo Bullæ Cruciatæ.

QVÆSTIO II.

DICITVR Bulla Cruciatæ, quoniam indulgentiæ, priuilegia, & indulta, quæ in hac Bulla conceduntur, aſsimilantur illis, quæ olim ſub Vrbano II. & in Concilio Later. ſub Innocẽtio III. concedebantur militibus, qui ſigno ſanctæ crucis armati ad bellũ contra Turcas proficiſcebantur, vt notat Hoſtienſis in cap. Ad liberandum, de Iudæis, & Sarracenis, & Soto in 4. diſt. 21. q. 1. art. 3. Conc. Lat. Hoſtienſ. Soto.

Vt autem ſacram Cruciatam altius à capite repetamus, notandum eſt ex Nicephoro lib. 7. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capit. 46. Illeſcas in ſua Pontificali hiſtoria in vita Vrbani Secundi, Florentino, & aliis, eundem Vrbanum Cruciatæ nomen primò dediſſe. Nam cùm ſanctiſsimus Pontifex exploratum habuiſſet, quantis calamitatibus a Turcis Niceph. Illeſcas. Florentin.

Digitized by Google

afficerentur peregrini terræ ſanctę, tactus dolore cordis intrinſecus, in Galliam properat anno Domini 1094. ibique in per oratione Cõcilij Claromontis eleganti concione omnes Principes eccleſiaſticos, ac ſeculares ad ſanctam Ieroſolymam liberandam excitat, & vt magis Chriſtianorum animi ad tàm pręclarũ opus inflammarentur, ſacram inſtituit Cruciatam, vtpote Crucem rubeam, quã omnes Chriſti milites ab humero pendentem geſtarẽt, veluti quoddam indicium maximarũ gratiarum, quæ interius concedebantur ſuſcipientibus ſacram crucem ad pręliandum. Ad hanc Pontificis ſuaſionem ſubitò Concilium quaſi diuino ſpiritu agitatum clamauit: Hæc eſt volũtas Domini, fiat. Et vt mágis miraculum comprobaretur, teſtãtur grauiſsimi auctores eodem die, quo in Cõcilio deſtinatum eſt hoc illuſtre bellum, toto Chriſtianorum orbe notum fuiſſe, veluti in cordibus hominũ ſuggerente Deo eamdem voluntatem.

Creuit autem breuiſsimo temporis interuallo tanta Cruciatorum multitudo, vt affirmet D. Antoninus Niceæ de Bithinia vltra ſexcenta peditum millia; equitum verò ſexaginta millia reperta fuiſſe. Itaque cùm ex omnibus

nibus terrarum plagis millia millium cruciatorum agminatim ad ſacrum bellum confluerẽt, incredibili Sarracenorũ multitudine cæſa Antiochia recuperatur In qua res cõtigit ſtupore dignisſima: nam cum præcipua vrbis arx repleta ingenti Turcarum multitudine adhuc inexpugnabilis videretur, ciuitasq́; forinſecus magna obſidione vexaretur indies magis, ac magis, D. Apoſtolus Andreas cuidam pio Sacerdoti in ſomnis apparuit, eumq́ue docuit locũ, in quo latebat ſacratisſima lancea, qua Chriſti latus in cruce fuit apertum. Somnium veritas inuentæ Crucis in loco, vbi olim fuerat Eccleſia D. Petri, comprobauit. Quare cruciati milites cõtriti, ſacraq́ue Communione refecti lanceam beatisſimam pro vexillo ferentes in armatas Turcarũ acies ſubitó irruerunt, breuiq́ue temporis interuallo vrbem ab obſidione liberarunt, cumq́ue vltra centũ millia hoſtium necatorum inuenta fuerint, paucisſimi Chriſtianorum cæſi ſunt. Atque ita occupata Palæſtina fatigatus exercitus tandem ad primos auroræ radios inter frendentium oliuarum ramos vrbis mænia circumſpexit. Tũc prouoluti milites cruciati in terram manantibus præ gaudio lacrymis optatum ſuorũ labo-

rum portum ſalutant. Deinde alato agmine Vrbis portas inuadunt, ac Soldano fortitèr reſiſtente ingrediuntur, fugientesque Mauros ad arcem templi ſtagnante ſanguine per plateas inſequuntur, occupant mænia, temploque potiuntur; & quod prodigio ſimillimum eſt, vmbræ tám legati Apoſtolici, qui Antiochiæ defunctus erat, quàm aliorum virorum virtute præcellentium poſt mortem viſæ ſunt humana forma pro Ieroſolymæ libertate dimicare.

Iamque conſecuta victoria decima quinta die Iunij, anno 1099, Gotifredoque Lothoringiæ Duce Ieroſolymæ Rege proclamato, electoque Pōtifice eiuſdem vrbis Arnulpho, cùm iterùm veluti ex inſidiis in patentes vrbis campos circumquaque diffunditur agmen Turcarum quingenta millia armatorum continens, quod in virtute Crucis Chriſtiani fugarunt, & ſic per hanc victoriam cumulatiùs glorioſus fuit Cruciatorum triumphus.

Conc. Lat. In Cōcilio quoque Lateranēſi anno 1214 à Chriſto nato aliam Cruciatã conceſsit Innocētius III. pro ſimili expeditione cōtra Turcas, in qua ſuſcipientibus Crucem ad bellum magnas cōceſsit indulgētias, priuilegia, & indulta, in omnesque Chriſtianorum partes diligentiſ

ſimos

ſimos miſit Cõmiſſarios, qui ſolenni ritu ſacrã Cruciatã cum proceſsionũ apparatu publicari facerẽt, pecuniasq́; colligi ad ſacrum bellum.

Tantum autem fuit erga omnes nationes ſtudium ſuſcipiendi ſacram Crucem, vt nõ ſolùm Imperator Federicus, Regesq́ue Galliæ, & Bohemiæ hoc ſigno inſigniri voluerint, ſed (vt grauiſsimi teſtantur auctores) viginti millia puerorũ in Gallia Crucem ſuſceperint ſtudio bellandi pro ſancta Ieroſolyma, in quam iam iter arripiebant, niſi à parentibus cum magna difficultate prohiberentur.

Leo etiam .X. pro fabrica Baſilicæ Apoſtolorum Cruciatam conceſsit, Cõmiſſariumq́ue Generalem in tota Germania conſtituit illuſtriſſimum Cardinalẽ Albertum Archiepiſcopum Maguntinũ. In hanc ſacram Bullam impius Lutherus, velut alter Lucifer de cœlo cadẽs, vir ſuperbia elatus, dæmonumq́; familiaris (vt ex ipſius vitę ratione credere facile eſt) ægrè ferẽs non ſibi Bullæ prędicationẽ delegari, iam diu conceptũ odium in Chriſtum, & Eccleſiam euomuit anno Dmini 1519. omnes antiquorum errores, vt infelix hæres ab inferis ſuſcitãdo. Sed ſatis à catholicis ſcriptoribus paſſim omnes illi profligantur.

BVLLA CRVCIATAE.

GREGORIVS PAPA XIII. AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

DECENS *eſſe videtur, rationíque maximè conuenire, vt ijs, qui pro Chriſtianæ religionis, & populorum illam excolentium tuitione, & defenſione aduerſus Chriſtiani nominis hoſtes militant, & corpora ſua periculo necis exponunt, congrua ſubuentionis auxilia ad eorum manutentionem à Chriſtianis ſuppeditentur, ipſíque populi Chriſtiani ad id Romani Pontificis Chriſti Vicarij in terris hortationibus excitentur, ſpiritalibusque, & aliis gratiis ad hoc propenſius exequendum inuitentur, præſertim cum Catholicis Regibus, & Principibus temporales facultates deficiunt. Sanè chariſsimi in Chriſto filij noſtri Philippi Portugalliæ, & Algarbiorum Regis inſinuatione accepimus*

pimus

pimus, quòd ipſorum Portugalliæ & Algarbiorum Regnorum, & Dominiorum coronæ Portugalliæ, facultates adeò reperiuntur exhauſtæ, & attritæ, quòd ad ſupportationem onerum ordinariorum vix ſufficiant, cogiturque Rex ipſe aliunde exquirere pecunias ad complementum eorumdem, & inter alia ſibi, & Regnis prædictis incumbeñ. illud moleſtum, & graue nimis ſibi, & Regnis prædictis redditur, quòd ad reprimendum conatus, & incurſus Sarracenorum, ora maritima partium Africæ Hiſpaniarum Regna, & Prouincias reſpicientia incolentium Cepteñ., & Tingeñ. ciuitates, & Mazagani, ac Arzillæ Oppida in ipſis Africæ partibus conſiſtentia: olim à ſuis prædeceſſoribus dictorum Regnorum Regibus manu valida ab ipſorum Sarracenorum poteſtate expugnata, militum præſidio munita defendere, manu tenere tenentur: & ſi ciuitates, & loca huiuſmodi relaxarentur, vel aliâs ad poteſtatem dictorum Sarracenorum reuerterentur, grauia damna, & incommoda, nec dum Regnis prædictis, verùm aliis Regnis, & vniuerſæ Reipublicæ Chriſtianæ ſequerentur. Quare nos paterna charitate, & ſollicitudine excitati omnes vtriuſque ſexus Chriſti fideles in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, aliiſque terris, & locis Regum Portugalliæ Dominio ſubiectis

iectis commorañ., atque degentes, quo maiori poſſumus animi affectu, in Domino hortamur, ab ipſiſque omni pietatis ſtudio contendimus, vt pro ſubuentione manutentionis militum, qui ciuitates, & loca prædicta cuſtodiunt, & defendunt, eleemoſynas pias, & larga manu conferre non ceſſent. Vt autem fideles ipſi eò libentius, quæ poterunt, auxilia ad huiuſmodi ſubuentionis, & manutentionis effectum ſtudeant exhibere, quò ſe maiora inde ſpiritualia munera ad animarum ſuarum ſalutem, gratiaſque alias ab hac Apoſtolica Sede nouerint adepiſci: de omnipotentis Dei miſericordia, beatorumque Petri, & Pauli Apoſtolorum eius authoritate confiſi eidem Philippo Regi, qui hoc opus maximè vrget, ac Chriſti fidelibus vtriuſque ſexus prædictis, qui intra triennium tantùm à die publicationis præſentium literarum in ſingulis locis Regnorum, & Dominiorum prædictorum, in quibus à nobis deputandus Commiſſarius, vel ab eo delegati illas publicari fecerint, & mandauerint, numerandum, pietatis zelo permoti, memoreſque in primis verbi illius ſalutaris; quomodò potueris, ita eſto miſericors, ſi multum tibi fuerit, abundantèr tribue, ſi exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libentèr impertiri ſtude, quanta maxima pro opibus, & facultatibus ſuis potuerint

tuerint, ſubuentionis auxilia ad effectum ſubuentionis manutentionis militum præfatorum contulerint, pleniſsimam omnium peccatorum ſuorum, de quibus corde contriti, & ore confeſsi, ſacráque Communione refecti fuerint, aut non valentes confiteri, neque Communione ipſa refici, id corde optauerint, indulgentiam, & remiſsionem, quæ anno Iubilæi elargiri conſueuit, ſexies videlicèt dicto currente triennio, ita vt ſtatim poſt ſextum quemque ipſius triennij menſem indulgentia huiuſmodi rurſùs à prædictis, & aliis eorumdem Regnorum, & Dominiorum perſonis eleemoſynas denuò, vt ſuprà, conferentibus, aliáque prædicta totis conficientibus conſequi poſsint, miſericorditèr in Domino concedimus. Quæ etiam pro cuiuſque eleemoſynam largientis voluntate animabus in purgatorio exiſtentibus, quæ per charitatẽ Chriſto vnitæ ab hac luce migrauerint, pro quibus iuxta præmiſſa collatũ fuerit ad relaxationẽ pœnarum, quibus ſecundûm diuinam iuſtitiã expoſitæ ſunt, ſuffragetur. Prætereà illos omniũ precum, eleemoſynarum, peregrinationum etiam Ieroſolymitañ., cæterorumque bonorum operum, quæ in militanti Eccleſia vniuerſali, & ſingulis eius membris fiunt, participes eſſe volumus. Illis quoque, qui, vt præfertur, contulerint, ac etiam aliis, qui intra dictum triennium in manutentionis huiuſmodi ſubſidium

alias

Digitized by Google

alias pias eleemoſynas fecerint, paritèr concedimus; vt eodem triennio durante liberè poſsint in priuato Oratorio ad diuinum cultum duntaxat deputato, ab Ordinario loci approbando, & viſitando etiam in loco interdicto, quauis etiam Apoſtolica authoritate ſuppoſitis, dummodò ipſi cauſam non dederint huiuſmodi interdicto, vel per eos non ſteterit, quominùs illud ammoueatur: ac etiam illuſtribus, & aliis nobilibus, qui facultatem ad id à Commiſſario ſuper hoc deputando habuerint, etiam per horam ante quàm dies illuceſcat; & per horam poſt meridiem excommunicatis, & interdictis prorſùs excluſis, per ſe ipſos, ſi Presbyteri fuerint, ſeu per alium, vel alios Sacerdotes, vt profertur, approbatos in ſua, ac familiarium, ac domeſticorum, & conſanguineorum ſuorum præſentia Miſſas, & alia diuina Officia celebrare, & tempore interdicti huiuſmodi diuinis intereſſe: necnon Euchariſtiæ, & alia eccleſiaſtica Sacramenta, præterquàm in die Paſchatis recipere, & eorum decendentium corpora etiam cum moderata funerali pompa eccléſiaſticæ tradi ſepulturæ. Ad hæc vltrà precum, eleemoſynarum, peregrinationum, & aliorum operum prædictorum participationem eos, qui in loco, vbi ipſos morari contigerit, ſingulis Quadrageſimalibus, & aliis

anni

anni temporibus, & diebus ſtationum Eccleſiarum almæ Vrbis, & extra illius muros quinque Eccleſias, ſiue Altaria, ſeu ſi ibi tot Eccleſiæ, vel Altaria non fuerint, quinquies vnam Eccleſiam, ſeu vnum Altare deuotè viſitauerint, preceſque ad Deum pro ſanctæ Romanæ, & vniuerſalis Eccleſiæ catholicæ conſeruatione, & ſalubri directione, paceque inter christianos Principes conferenda, & aliâs prout cuiuſque ſuggeret deuotio, piè effuderint, omnes, & quaſcumque indulgentias tàm pro ſe, quàm per modum ſuffragij pro illis, qui in Chriſti charitate deceſſerint, & pro quibus ipſi viſitauerint, conſequantur, quas conſequerentur, ſi eiſdem temporibus, & diebus ſingulas Eccleſias dictæ Vrbis, & extra illius muros huiuſmodi pro eiſdem stationũ indulgentiis conſequendis deputatas perſonaliter viſitaſſent. Et vt purius preces Deo fundere, & eò efficatiùs diuinum auxilium implorare poſſint, quò magis peccatorum vinculis abſoluti in his literis contenta adimpleuerint, vt idem omnes dicto triennio durante quemcumque Presbyterum ſecularem, vel cuiuſuis etiam mendicantium Ordinum regularem ex his, qui ab Ordinario, & quo ad regulares ſemel tantùm approbati fuerint, confeſſorem eligere poſſint, qui eorum confeſſione audita ipſos à quorumcumque Eccleſiæ mandatorũ, necnon votorum traſgreſsionibus, ieiuniorum, & horarũ canonicarum omiſſionibus, cæteriſque omnibus peccatis, criminibus, exceſ-

ſibus,

Digitized by Google

ſibus, & delictis quantumcumque grauibus, & enormibus, etiam talibus propter quæ Sedes Apoſtolica meritò conſulenda foret, ac etiam in caſibus, qui literis die Cœnæ Domini publicari ſolitis continentur, exceptis hæreſis, conſpirationis in perſonam, & ſtatum Romani Pontificis, falſificationis literarũ Apoſtolicarum, & ſupplicationum, cæteriſq; omnibus aliis caſibus, qui vndecimo incipiẽte. Item excõmunicamus, & anathematizamus omnes interficientes: necnon duodecimo, tertiodecimo, & quarto decimo capitulis, ſiue articulis dictarum literarum Cœnæ Domini ſcripti ſunt, ſemel in vita, & in mortis articulo: aliis verò eidem Sedi non reſeruatis caſibus, quoties cõfitebuntur, abſoluere, ac pro modo culpæ pœnitentiam ſalutarem iniungere, plenamq́ue omnium peccatorum ſuorum remiſſionem impendere, ac vota quæcumque, vltra marino, caſtitatis, & religionis votis duntaxat, exceptis in ſubuentionem prædictam commutare licitè poſſit: in caſibus tamen in quibus ſatisfactio neceſſaria fuerit, ea per ſe ipſos, vel eis impeditis per hæredes, aut aliâs fieri debeat. Declarantes abſolutiones vigore præſentium ſatisfacta parte faciendas ab excõmunicationis, & aliis cenſuris eccleſiaſticis ab homine latis, & ferendis nemini omninò, ſiue eccleſiaſtico, ſiue laico in foro iudiciali prodeſſe, ſed eum tandiu excõmunicatum vbique, & ab omnibus nihilominus reputari, nec ſi Sacerdos Presbyter, aut aliâs in ſacris ordinibus cõſtitutus fuerit, nullibi Miſ-

ſam

Digitized by Google

ſam celebrare, aut aliâs ſe ſacris immiſcere poſſe, donec is à ſuo iudice abſolutionis beneficiũ ab huiuſmodi cenſuris meruerit obtinere. Volentesque vt fructus beneficiorum, qui ad ratam omiſsionis horarum canonicarum illicitè percepti fuerint pro dimidia parte Eccleſiis, vel aliis locis eccleſiaſticis, quorũ ratione horas prædictas recitare debebãt: altera verò dimidia pars in ſubuentionẽ manutentionis militũ huiuſmodi integrè præſtari, vel cum Cõmiſſario ſuper hoc deputando cõponi: ita quod compoſitione huiuſmodi ſoluta ſit componens à portione etiam, quæ Eccleſiæ deberetur, integrè abſolutus. Eos etiã, quos dicto triennio durãte contigerit, ob repentinam mortem, vel confeſſorum abſentiã ſine confeſsione decedere, modo ipſi contriti deceſſerint, & priùs ſtatuto tempore confeſſi, nec huius noſtræ conceſsionis fiducia negligentiores fuerint, volumus plenariam, vt præfertur, remiſsionem conſequi poſſe, eorumque corpora, niſi fortè vinculo excommunicationis innodati deceſſerint, non obſtãte etiam interdicto, etiã Apoſtolica authoritate appoſito eccleſiaſticæ tradi ſepulturæ. Præterea indulgemus, vt dicto triẽnio durãte, carnibus de conſilio vtriuſque Medici tẽporibus ieiuniorũ tàm Quadrageſimalium, quàm quorũque dierũ totius anni veſci, ac pro eorũ libito ouis, & lacteciniis, ita quòd qui carnes comederint ſeruata in cæteris ieiunij eccleſiaſtici forma dicto ieiunio ſatisfeciſſe cẽſeantur. Cæterũ vniuerſos, & ſingulos Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſq;

locorum

locorum Ordinarios regnorum, & dominiorum prædi-ctorum enixe rogamus, eiſque in virtute ſanctæ obediē-tiæ præcipimus, vt omnes pœnas pecuniarias etiam loco corporalium, durāte ipſo triennio, ab ipſis erogandas, ſeu exigendas huic pio operi omninò debeant applicare, pro vt nos eas omnes, de quarum quantitate illorum aſſer-tioni omninò ſtetur, ipſorum tamen conſcientias ſuper hoc oneramus, theſauro eiuſdem ſubuentionis ex nunc, pro vt ex tunc applicamus. Et quoniam fideli ad hæc mi-niſterio opus eſſe certum eſt: Nos fide, induſtria, & pro-bitate venerabilis fratris noſtri. N. nobis plurimū in Domino commendati eum in Commiſſarium, & recep-torem in toto iſto negotio conſtituimus Generalem, eique facultatem tribuimus, vt liberè & licitè poſsit ſuper hu-iuſmodi pœnis ab Ordinariis impoſitis inquirere, & cō-tra eos, qui in præiuditium huius eleemoſynæ aliquid fecerint, procedere. Et ſuper illicitè habitis, ac dimidio legatorum, omniumq́ propter male ablata facta ſint, ſi le-gatarij per annum in exactione negligentes fuerint, ac illis etiam, quæ facta erunt, & dicto triennio durante fient, ſi legatarij adhibita per Commiſſarium diligen-tia inueniri non poterunt, ac etiam ſuper male ablatis, & per vſurariā prauitatem, aut aliter male acquiſitis dum-modò in omnibus prædictis caſibus, præterquam dictæ annalis negligentiæ perſonæ per Comiſſarium & recep-torem prædictum non reperiantur componere, ac ita de-

bitores

bitores liberare. Ac etiam ſuper irregularitate per eos, quiſquibuſuis eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis ligati Miſſas, & alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium celebrauerint, quomodolibet contracta. Quódque in Ordinibus per eos aliâs tamen ritè ſuſceptis miniſtrare liberè, & licitè valeãt diſpenſare, omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam ex inde prouenientem abolere, & ſuper indebita perceptione fructuum eccleſiaſticorum propterea facta etiam componere. Et ad effectum præmiſſorum duntaxat omnes ſimiles, aut diſſimiles indulgentias, ac peccatorum remiſsiones à nobis, & dicta Sede, vel eius authoritate quibuſuis Eccleſiis, Monaſteriis, Hoſpitalibus, Piis locis, Vniuerſitatibus, Confraternitatibus, & ſingularibus perſonis in Regnis, & Dominiis prædictis, etiam in fauorem Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, etiam ſi clauſulas aliquas cõtra ſuſpenſionem huiuſmodi facientes continerent, ita vt interim quæ publicatæ fuerint, etiam communitèr, vel diuiſim nulli hominum ſuffragari: ſed ne ſub pœnis pecuniariis, ac etiam cum inuocatione auxilii brachij ſecularis prædicari, aut aliâs publicari, nec alia quæuis, præterquàm pro ſubuentione manutentionis militum huiuſmodi ſuffragia poſtulari poſsint, ad dictum triennium duntaxat ſuſpendere. Alios Commiſſarios ad ſingulas huiuſmodi prouincias per Ordinarios locorum, quorum etiam conſcientias oneramus

Digitized by Google

præuia matura deliberatione approbādos cum ſimili, aut limitata facultate, ac etiam pro collectione pecuniarum conſtituere. Notarios item, quorum opera vtendum erit ab ipſis Ordinariis; in quibus illi deputandi erunt, itidem approbandos, vel iam approbatos deputare. Tabelliones, ac quoslibet alios ad exhibitionem quorumcunque inſtrumentorum, aut ſcripturarum ad hoc negotium pertinentium compellere, & quibus inhibendum erit, etiam inhibere. Præſentium autem publicatio non niſi per probos, & idoneos prædicatores Presbyteros ſeculares, vel Ordinum etiam Mendicantium regularis Obſeruantiæ profeſſores ex his, qui à locorum Ordinariis approbati. Et ſi regulares fuerint per eumdem Commiſſarium à Prouincialibus ſingulorum Ordinum huiuſmodi peteñ. & recipieñ., quorum Prouincialium conſcientiam oneramus, eiſque in virtute ſanctæ obedientiæ iniungimus, vt huiuſmodi prædicatores idoneos, integriſque moribus proponant, quibus etiam in huiuſmodi obedientiæ virtute iniungitur, vt nihil aliud tamquàm è nobis cōceſſum, proponant, niſi quòd præſentibus literis eſt expreſſum. In locis verò pauperibus per proprios parochos hoc publicationis munus fiat, omnibus autem prædicatoribus per quotas alimenta conſtitui prohibemus. Quòd ſi locus, vbi publicatio huiuſmodi facieñ. erit, ſubiaceat interdicto, Commiſſarius ipſe illud octo ante dierum ſpatio ſuſpendere, idemque, & alij ab eo deputati compellere

poſsint

poſsint, etiam per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas haben tes ſcripturas ad permiſſa pertinentes, vt eas exhibeant, ac pariter omnes, vt rationem earum rerum reddãt, quæ in ſingulis Diœceſibus fidei eorum committẽtur, & quicquid à ſpontè dãtibus fuerit in ſingulis Diœceſibus receptum, ſtatim ſibi cõſignari faciãt. Poſtremò auditores ad prædicta per prædicatores hortari duntaxat permittimus, vt clarè intelligant nos neminem ad quicquam præſtandum, vel elargiendũ cogere, ſed tantummodò eorum deuotionem, & charitatem ad id excitare, hortarique, & rogare. Volumus etiam moneri omnes, quos contigerit habere pecunias, aut bona in hoc opus deſtinata, ſeu inſtrumenta, vel ſcripturas aliquid continentes, quod ad hoc negotium principalitèr, vel ſecundariò pertineat, vt debeant, ſicut habuerint, ſtatim cum copiã Commiſſãrij, vel ab eo deputati habere poterunt, omnia ipſi Commiſſario, ſeu deputato propalare ſub eiſdem pœnis pecuniariis, & in ſubſidium cenſuris eccleſiaſticis, quas Epiſcopi videlicèt, & alij maiores Prælati ſuſpenſionis à diuinis, & interdicti ingreſsus Eccleſiarum: alij verò omnes excommunicationis latæ ſententiæ ipſo facto incurrant, quas ſolus Romanus Pontifex excepto mortis articulo valeat relaxare. Declarantes hos tales, ſi ſciẽtèr aliquid prædictorum retinuerint, nullo modo harum literarũ, & gratiæ beneficio frui poſse. Expleto autẽ triennio prædicto volumus paritèr gratias, & indulta

huiuſmodi prædicta expirare, nihilque penitùs ipſarum vigore fieri, cauſas tamen tunc cæptas, & pendentes ad finem perduci poſſe. Cùm verò non deceat Officiales, ſeu miniſtros Officij Inquiſitionis hæreticæ prauitatis in aliis manifeſtam hæreſim non ſapientibus occupari, aut detineri, prohibemus aliquem eiuſdem Inquiſitionis Officialem, ſeu miniſtrum in prædicatorem ad ipſas præſentes literas publicandas aſſumi, vel etiam Subcommiſſarium ad prædicta exigenda, vel aliâs ad gerenda, aut pertractanda huiuſmodi negotia quouis modo deputari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum, Monaſteriorum, Conuentuum, & Ordinum quorumcumque iuramēto, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, indulgentiis, facultatibus, & literis Apoſtolicis quibuſuis Eccleſiis etiam Cathedralibus, & Metropolitanis; necnon Monaſteriis, & Conuentibus tàm virorum, quàm mulierum, etiam Mendicantium, etiam quæ Maremagnum appellantur, & quorumuis aliorum Ordinum etiam militarium, illorumque ſuperioribus, & perſonis, Vniuerſitatibus etiā ſtudiorū generaliū, Collegiis ſecularium, & regulariū perſonarum, ſiue in cauſam etiā pro expeditione contra Turcas, & alios fidei hoſtes; nec nō pro fabrica Baſilicæ Principis Apoſtolorū de Vrbe ſub quibuſcūq; tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis

cretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine quomodolibet conceſsis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam pro illorũ ſufficienti derogatione de illis, eorumq́ totis tenoribus habenda foret præſentibus literis mentio ſpecialis, tenores huiuſmodi pro expreſsis habentes illis aliâs in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat, & ad effectum præmiſsum motu, ſciẽtia & poteſtate ſimilibus, præterquàm facultates conceſſas Mendicantium Ordinum Superioribus, quoad ſuorum Ordinum fratres ſpecialitèr, & expreſsè derogamus. Cæterisq́ contrariis quibuſcunque, & quia difficilè nimis eſſet, præſentes, quocũque illis opus erit, perferri volumus, vt illarũ tranſumptis, ſeu exẽplis etiam impreſsis manu Notarij publici ſubſcriptis, & prædicti Epiſcopi Commiſsarij ſigillo munitis eadem omninò fides in iudicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die VI. Aprilis. M. D. LXXXXI. Pontificatus noſtri Anno primo.

M. Veſtrius Barbianus.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO NOSTRO PHILIPPO PORTVGALliæ, & Algarbiorum Regi

Clemens Papa VIII.

CHARISSIME *in Chriſto Fili noſter ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem: indulgentias, & gratias illas ſpirituales, ac temporales ad trienniũ publicãdas, & duraturas tibi, ac omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, aliiſque terris, & locis Regni Portugalliæ dominio ſubiectis conſiſtentibus, & ad illa declinantibus, ijs, qui certa munera adimpleuiſſent, aliàs à Fe. Re. Gregorio XIII. Per ſuas in forma breuis die 17. Aprilis Pontificatus ſui Anno primo; & deinde etiam a nobis per noſtras in ſimili forma breuis ſub datis die 9. Februarij M. D. LXXXXII. Literas expeditas ſimiliter ad tres annos conceſſas, ſeu ſucceſſiuè ad tres annos, vt præfertur, extenſas, & prorogatas, quarum omnium tenores præſentibus pro expre-*

Digitized by Google

expreſsis haberi volumus, iuſtis, & grauibus cauſis adducti motu proprio, & ex certa ſcientia noſtræ, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ad alios tres annos à die publicationis præſentium faciendæ numerand. extendimus, & prorogamus. Necnon maieſtati tuæ pro ſe, ac dilectiſsimo in Chriſto Philippo Portugalliæ, & Algarbiorum Principe nato tuo, ac prædictis omnibus eaſdem gratias, & indulgentias cum omnibus, & quibuſcunque indultis, facultatibus, conceſsionibus, extenſionibus, conditionibus, clauſulis, & decretis, in prædictis Gregorij prædeceſſoris prædicti, ac noſtris præfatis literis contentis ad tres annos, vt præfertur, à die publicationis præſentium faciendæ numerand., pro vt in ſingulis Vrbibus, & locis dictorum Regnorum finem habebunt, authoritate Apoſtolica tenore præſentium iterùm, ac de nouo concedimus, & indulgemus. Ac propterea dilecto filio Antonio de Mendonça Præſidenti menſæ Conſcientiæ, & Ordinum militarium iam earum gratiarum executori, & Commiſſario Generrli nuper deputato plenam, & liberam in præmiſsis facultatem, & authoritatem tribuimus per ſe, vel per alium, ſeu alios, quos ad id idoneos duxerit ad executionem præmiſſorum, & aliorum iuxta facultates conceſſas, omni, & quacunque appellatione poſtpoſi-

Digitized by Google

PRO VERA, ET LITERALI INTELLIGENTIA HVIVS BVLLÆ, quam exponendam ſuſcepimus, ſequentes excitabimus Quæſtiones.

Vtrùm in Eccleſia Dei ſit theſaurus, à quo procedant indulgentiæ Cruciatæ.

QVÆSTIO I.

IN hac quæſtione magna colluctatio nobis eſt aduerſus hæreticos principes, & rectores tenebrarum, qui ſi Eccleſiæ theſaurum furentur, exiſtimant ſe facile Chriſtianam arcem debellaturos: quippè cùm facilè euertatur Reſpublica, cui theſaurus deeſt. Atq; ita Vvaldenſes, & Vvicleph, qui nunquam ab Vvaldẽſibus defecit, hunc theſaurum indulgentiarum de medio tollunt, & vt ſuum confirment errorem, purgatorium negant. Vvaldenſibus tamquam iuridicus hæres ſuceſsit Martinus Lutherus in eorum erroribus: indulgẽtiarum tamen theſaurum ex alio capite eneruat; negat enim aliquam fieri pro peccatis ſatisfactionẽ, aitque non teneri ad alicuius pœnæ ſatisfactionem eum, qui à culpa fuerit abſolutus, ſed cùm pri- Vvald. Vvicleph. Luther.

mùm

Digitized by Google

nium fuerit abſolutus, eſſe etiam liberum ab omni pœna. Atque hinc infert ſuperuacuas eſſe indulgẽtias, easque appellat pias fraudes.

Dari tamen in Eccleſia Dei theſaurũ indulgentiarum, nullus erit catholicus, qui negare audeat. Nam Clemẽs VI. in Extrauag. Vnigeni
Extrau. Vnigenitus. de Pœnité. & Rem. tus de Pœnit. & Remiſ. catholicã veritatem definit in hæc verba: *Vnigenitus Chriſtus in ara Crucis innocens immolatus non modicam ſanguinis guttam, quæ tamen propter vnionem ad Verbum pro redemptione totius humani generis ſuffeciſſet, ſed copioſe veluti quoddam profluuium noſcitur effudiſſe; ita vt à planta pedis vſque ad verticem non fuerit in eo ſanitas. Quantum ergo exinde, vt ne ſupervacua, inanis, aut ſuperflua tantæ effuſionis miſeratio redderetur, theſaurũ militanti Eccleſiæ acquiſiuit, volens ſuis theſaurizare filiis pius pater?* Ecce ponit theſaurum. Eamdem veri-
Bulla cõdẽnat Lutherum. tatem definiuit Leo X. in Bulla condẽnationis Lutheri, Gregorius item XIII. in Bulla, quæ
Greg. 13. indicitur Iobelæus anni 1575 ait Christum Dominum immenſo paſsionis ſuæ theſauro Eccleſiam ſuam ditaſſe.

Rationibus autem hæc veritas catholica confirmatur. Primò: *Vniuerſæ viæ Domini miſericordia, & veritas,* Pſal. 24: ergo in remiſsione
Pſal. 24. pœnarum, quæ per indulgentias fit, ita reperiri

Digitized by Google

riri debet miſericordia; vt etiam cernatur veritas iuſtitiæ: hæc autem nulla alia eſt, quàm remitti huiuſmodi pœnas per applicationem ſatisfactionum, quæ in Eccleſiæ theſauro reſeruantur: ergo neceſſario ponēdus eſt huiuſmodi theſaurus. Secūdò, certum eſt in Eccleſia eſſe theſaurū meritorum Chriſti, cui innititur vis, & efficacia Sacramentorum, cùm nulli vnquam cōtingat remiſsio peccati, niſi ex meritis Chriſti: ergo dandus eſt theſaurus ſatisfactionum, cui innitatur pœnarū remiſsio, quæ fit per indulgentias. Tertiò, Eccleſia ſæpè appellatur regnū, tēplum, ciuitas &c., in quibus ſolēt eſſe repoſiti theſauri pro cōmuni neceſsitate. Vnde in veteri lege erat gazophylacium recondendis pecuniis deſtinatis publicis neceſsitatibus.

Neque, vt elegantèr inquit Caſtro lib. 8. aduerſus hæreſ. verb. Indulgentia, contemnēdæ ſunt indulgētiæ, quòd earum vſus ſerò videatur in Eccleſia receptus; quoniam multa ſunt poſterioribus nota, quę vetuſti illi ſcriptores prorſus ignorarūt. Nam de tranſubſtātiatione panis in Corpus Chriſti rara eſt in antiquis ſcriptoribus mētio: de proceſsione Spiritus Sācti rarior: de purgatorio ferè nulla, maximè apud Græcos; quę omnia nullus fidelis negabit, Caſtro.

quia

quia apud veteres nō ſit de illis expreſſa mētio. Eccleſia enim quotidiè proficit in mēbris ſuis; ideoq́; Cāt. 6. cōparatur auroræ cōſurgēti, quæ cùm in ortu ſuo remiſsū habeat lumē, progreſſu tamen augetur. Adde, quòd non eſt modernus in Eccleſia vſus concedendi indulgētias; nam Bonifacius Octauus anno 1300. in Extrauaganti 1. de Pœnit. & Remiſſ. inquit: *Antiquorum habet fida relatio, quòd accedentibus ad Baſilicam principis Apoſtolorum magnæ remiſſiones, & indulgentiæ peccatorum ſunt conceſſæ*. Pręthereà Honorius Tertius de illis mentionem facit in cap. Noſtro. de Pœniten. & Innocent. Tertius in cap. Cùm ex eo, eodem titulo reſtringit poteſtatem Abbatibus concedendi indulgentias. Alexander Tertius in cap. Quod autem, reſpondit quæſtionibus circa indulgētias propoſitis; & ante omnes iam magnus Gregorius anno ferè 600. ſtatuit Romæ ſtationes pro indulgentiis concedendis. Imò potiùs credo vſum indulgentiarum à temporibus Apoſtolorum emanaſſe: nam Paulus 1. ad Epheſ. ait: *Habemus redēptionem per ſanguinem ipſius, remiſſionem peccatorum ſecundùm diuitias gratiæ ſuæ, quæ abundauit in nobis*. Vbî Paulus agnoſcit diuitias gratiæ in hoc theſauro repoſitas: & 2. Corinth. cap. 2.

Cant. 6.

Extrau. 1. de Pœnit, & Remiſſ.

Ca. Noſtro Cap. Cùm ex eo. de Pœn. & Remiſſ

Ca. Quod autem.

Greg. Magnus.

1. ad Eph.

2. Cor. c. 2

mentionem facit plenariæ indulgentiæ, quam conceſsit cuidam publico peccatori. Inſuper regula eſt, quam tradit D. Auguſt. lib. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 24. quòd vſus Eccleſię, cuius initium ignoratur, creditur eſſe à tẽpore Apoſtolorũ. Atq; ita pro eccleſiaſtica traditione tenendus eſt vſus indulgentiarum. Aug.

Quibus diuitiis conſtet theſaurus indulgentiarum.

QVÆSTIO II.

RElictis hæreticorum blaſphemiis in hac materia, quod attinet ad Doctores catholicos, Durand. in 4. diſt. 10. q. 3. item Angelus verbo Indulgentia n. 9., quãuis exiſtiment non eſſe negãdum theſaurũ meritorum Chriſti, dubitant tamen maximè, vtrum conſtetur ex meritis ſanctorum, magiſque in partem negatiuam propendẽt. Eorum autem hęc ſunt fundamenta. Infinitum ex additione finiti nõ accreſcit: ſed theſaurus Eccleſiæ cõtinẽs infinita merita Chriſti, eſt valoris infiniti: ergo non indiget hic theſaurus meritis ſanctornm. Secundò, Intentio merẽtis omninò neceſſeria eſt, vt eius fructus, ac ſatisfactio alteri prodeſſe poſsit: ſed ſancti nunquam habuerunt ta- Durand. Angel.

lem

lem intentionem, vt ſatis colligi poteſt ex eorum modeſtia ſe ſeruos inutiles exiſtimātiū: ergo ex ſanctorum meritis non conſtat Eccleſiæ theſaurus.

Pro huius quęſtionis reſolutione aliqua ſunt prēlibanda. Primò igitur ſupponendum eſt in operibus iuſti duplicē valorem reperiri: vnum meriti in ordine ad gratię augmētum, vitamq; æternam conſequendam; alterum ſatisfactionis ad compēſandam pœnam pro peccatis debitam. Quæ quidem duo adeò inter ſe connexa ſunt, vt nec valor meriti quidquam de valore ſatisfactionis minuat, nec è conuerſo, vt benè notarūt Caiet. tract. 8. q. 3. Petrus Soto lect. 1. Dominicus Soto in 4. diſt. 21. q. 1. artic. 2. Nauar. §. in Leuitico notab. 13. n. 12. ſunt enim veluti duæ proprietates boni, ac iuſti operis: quarum vna, hoc eſt, meritum ex ipſius bonitate, ac dignitate potiſsimum exoritur: altera verò, nimirùm ſatisfactio, ex difficultate, & labore. Vnde ſi duo homines in omnibus prorſùs æquales ieiunent, quorum alter aliquid pœnę habeat compenſandum; alter verò nihil, pares omninò erūt in ratione meriti; neque enim illi, qui nihil habet ſatisfaciendum, plus meriti accreſcet, quoniam per hoc, quod nihil compen-

Caiet. Petr. Soto Dom. Sot. Nauarr.

ſandum

ſandum habeat, nulla maior bonitas in eo ieiunio reperitur.

Secundò ſupponendum eſt, quòd licèt valor meriti non poſsit alteri communicari; (cùm nullus præter Chriſtum Dominum poſſit alteri gratiam mereri) valor tamen ſatiſfactionis poteſt aliis applicari, vt doctiſſimè ex Diuo Auguſtino oſtendit inſignis Cardinalis Hoſius cap. 84. de Satisfactione. Hoſius. Vnde fit, vt quilibet poſſit ſatisfactionem alteri gratis conferre, quamuis ipſe ea indigeat. Sic enim videmus Prælatos religionum aliquos, quos fratres vocant, admittere ad conſortium operum pœnalium, quæ fiunt in eorum communitatibus, vt inferiùs dicemus.

His iactis fundamentis duabus concluſionibus ſoluetur quæſtio. Prima Concluſio ſit. Theſaurus Eccleſiæ præcipuè conflatur ex ſatisfactionibus Chriſti. Hæc eſt de fide formalitèr deducta ex Scriptura; ait enim Petrus Canonic. 1. capit. 2. *Chriſtus paſſus eſt pro nobis*. Petr. Canonic. 1. c. 2. Lucæ 22. ait Chriſtus Dominus: *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur*. Luc. c. 22. & 1. Corint. 2. inquit Paulus: *Dedit ſe metipſum pro nobis in redemptionem*, & ad Hebræ. 9. *Semel* 1. Corin. 2.

mortuus,

mortuus eſt ad multorum exhaurienda peccata. Felinus in Sermone de Indulgentiis, cui pro themate appoſuit illa verba Chriſti ad latronem Luc. 23. *Hodiè mecum eris in paradiſo*, multa in hanc ſententiam affert pro noſtra concluſione ſcitu digniſsima. Facit pro hac parte, quòd ſatisfactio Chriſti Domini fuit infinita, tùm propter infinitum munus oblatum, & pretium infinitudinem culpæ multis excellentiæ titulis excedens: tùm propter infinitum ſuppoſitum, quod quantum erat ex ſe, deſtruere intēdebant paſsiones, & actiones pœnales ſuppoſito ineffabili diſconuenientes. Cùm autem ex hac infinita ſatisfactione Chriſtus ſibi nihil detraxerit, cùm nunquam peccauerit, nec peccare potuiſſet, fit conſequens totum valorem infinitæ ſatisfactionis reconditum iri in Eccleſiæ theſauro. Confirmatur denique hæc veritas ex verbis Extrau. Vnigenitus de Pœnitent. & Remiſ., vbi Romanus Pontifex habet in hæc verba: *Quantum ergo ex inde ne ſuperuacua, inanis, atque ſuperflua tantæ effuſionis miſeratio redderetur, theſaurum militanti Eccleſiæ acquiſiuit, volens ſuis theſaurizare filiis pius pater.*

Felin.

Lucæ 23.

Extrau. Vnigenitus, de Pœnit. & Remiſ.

Secunda Concluſio. Theſaurus Eccleſiæ conflatur ex operibus pœnalibus beatiſsimæ

Virgi-

Digitized by Google

Virginis Deiparæ,& omnium ſanctorũ. Probatur concluſio. primò ex verbis eiuſdem Extrauagantis,dum ita inquit: *Ad cuius quidem theſauri cumulũ beatæ Dei genitricis,omniumq; electorum à primo iuſto vſque ad vltimum merita adminiculum præſtare noſcuntur*. Idemque habetur in Bulla Gregorij XIII., & Leonis Decimi, & in multis aliis Bullis, in quibus Romani Pontifices indulgentias concedunt. Ratione autem ſatis confirmatur ex eo,quod plerique ſanctorum multo plura pertulerunt pœnalia, quam pro peccatis ſuis pati deberent; vt ſatis apparet ex illis verbis Iob. cap.6. *Vtinam appenderentur peccata mea,quibus iram merui,& calamitas, quam patior in ſtatera:hac quaſi arena maris grauior appareret*. Quæ verba non ſolùm in perſona Chriſti, ſed & omnium ſanctorum in ſenſu allegorico accipiũtur ab expoſitoribus. Deinde quis non videt beatiſsimam Virginem ab omni labe tàm originalis,quàm actualis peccati immunem,cuius animam ad filij ſpectaculum doloris gladius pertranſiuit: item beatũ Ioannem Baptiſtam in matris vtero ſanctificatum,ac reliquos Eccleſiæ proceres virtutum ſplendore præcellentes huic theſauro innumeras propemodum coaceruaſſe diuitias? Audiamus in hac

Bulla Greg. XIII. Leon. X.

Iob. c.6.

ad Colo. 1. ſententiam Paul. ad Coloſ. 1. *Gaudeo in paſſionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ deſunt paſſionum Chriſti, in carne mea pro corpore eius, quod eſt Eccleſia*. Locus eſt difficillimus, latetque in eo ditiſsimus indulgentiarum theſaurus. Namq; Caiet. vt ſubtilitèr explicat Caietan. tract. 8. quæſt. 3., ex hoc loco colligitur diuinam prouidentiam diſpoſuiſſe in obſequium theſauri Eccleſiæ paſſionem ſanctorum pertinere ad complementum paſsionis Chriſti pro corpore eius, quod eſt Eccleſia; & hanc diuinam ordinationem adimplere ſanctos ſuis ſuperabundantibus paſſionibus: atque ita cùm paſsio Chriſti fuerit copioſa, & omnibus titulis abſolutiſsima, nihil illi ex parte Chriſti deeſſe poteſt; deerat tamen paſsio & aliorum ſanctorum illi præordinationi diuinæ, qua Deus decreuerat, vt ſanctorum paſsiones ad paſsionem Chriſti pertinerent. Videndus planè eſt in expoſitione huius loci D. Auguſt. Pſal. 61. Auguſt.

Fuit autem huius theſauri in veteri teſtamento celebris figura Exod. 38. cap. vbi: *Fecit* Exod. 38. *Moyſes labrum æneum de ſpeculis mulierum, quæ excubabant ad oſtium tabernaculi*. per quod labrum Gloſ. interlinealis ad literam intelligit theſaurum Eccleſiæ; per ſpecula verò Gloſ. inter lin. opera

Digitized by Google

opera ſuperabundantia, quæ iuſtorum animæ in ſacro indulgentiarum fonte repoſuerunt.

Si autem quæras, vtrum ſint in cœlo aliqui ſancti, qui in hunc theſaurum nihil contulerint? Reſpondetur, quòd ſi ſermo ſit ſolùm de ſatisfactionibus, fieri poſſe, vt aliqui ſint in cœlo, qui nihil contulerint huic theſauro: imò plurimum exoluerint in purgatorio, vt ſatis colligitur ex D. Gregorio lib. 4. Dialog. Si autem ſermo ſit de aliis modis, quibus ſancti ad effectum indulgentiarum etiam concurrũt, nimirùm per merita de cõgruo, & deprecationes, tunc nullus eſt in cœlo, qui huic theſauro adminiculum non pręſtiterit; & in hoc ſenſu loquitur Romanus Pontifex in Extrauagan. Vnigenitus ibi: *Omnium electorum à primo iuſto &c.*, & in hoc quoque ſenſu loquitur confeſſor, cùm in peroratione ſacramẽtalis confeſſionis inquit: *Merita beatæ Mariæ ſemper Virginis, & omnium ſanctorum ſint tibi in remiſſionem peccatorum, & augmentum gratiæ.* D. Greg.

Si rurſus quæras, vtrum huiuſmodi theſaurus ex ea parte, qua continet ſanctorum merita, & ſatisfactiones, quæ ſunt res finitæ, exhauriri poſſit, quippe cum finitum abla-

Digitized by Google

tione finiti tandem conſumatur? Reſpondeō cum Clemente VI. in dicta Extrauagan. Vnigenitus de tanti theſauri conſumptione, vel minuitione nullatenùs eſſe formidādum, quoniam quanto plures ex eius applicatione trahuntur ad iuſtitiam, tantò magis ipſorum cumulus meritorum accreſcit.

Reſtat reſpondere ad argumenta Duran. Ad primum dico, quòd quemadmodum ſancti, & pręcipuè Martyres talem fauorē conſecuti ſunt, vt eumdē, ſeu de eodem calice Domini biberent, ita conſecuti ſunt à Domino eam dignitatē, quòd eorum paſsiones ad infinitū Eccleſiæ theſaurum pertinerēt; & quamuis finitū nihil addat infinito, ſi infinitū ſub ratione infiniti accipiatur, tamen ſi infinitū modo finito applicetur, vt fit in indulgentiis, finitū poteſt infinito ſuperaddi. Ad ſecundum reſpondetur in primis multos ſanctos habuiſſe formalem intentionem ſatisfaciendi pro fratribus: videmus enim, quòd Diuus Paulus cupiebat fieri anathema pro fratribus. Deinde omnes habuerunt virtualem intentionem conformandi ſua opera diuinæ diſpoſitioni: nec talis intentio ſanctorum requiritur, quoniam cùm huiuſmodi bona ſint ex ſua natura communicabilia

bilia, ſi ſanctis non ſunt neceſſaria, nec ab illis applicata alicui, habentur pro derelictis; atque ita ſuo quaſi iure pertinent ad Eccleſiæ theſaurum. Pretereà Chriſtus Dominus eſt hæres vniuerſorum iuxta D. Paulum ad Hæbræos. 1: ergo tãquam hæres abinteſtato ſuccedit in huiuſmodi operibus ſanctorũ, vt in ſuum theſaurum Eccleſię prędicta bona poſsit coaceruare. ad Heb. 1

Quid ſit Indulgentia?

QVÆSTIO III.

VOcabulũ, *Indulgentia*, multis modis vſurpari ſolet. Primò pro nimia licentia cõceſſa alicui ad faciendum, quod non licet, in quo ſenſu inquit Quintilianus: Mollis educatio puerorum, quam indulgẽtiam appellamus. Pro relaxatione verò ſępiſsimè vſurpatur, in qua acceptione inquit D. Paulus 1. Corinth. 7. *Hoc dico ſecundùm indulgentiam*, vt D. Auguſtin, & D. Hieronymus exponunt. Accipitur etiam indulgentia pro clementia, & humanitate; in quo ſenſu quadrat illud Iudith. ca. 8: *Indulgentiam eius fuſis lachrymis poſtulemus*. Denique, quod attinet ad noſtrum inſtitutum, accipitur indulgeutia pro peccati remiſsione, ac Quint. 1. Corin. 7 Iudith. 8

Digitized by Google

venia; quę quidem vſurpatio non eſt noua, ſed eſt ex ſacris literis deducta, vt ſatis patet ex illis verbis Iſaiæ 61. *Vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam.* Atque in hac ſignificatione accipit Romanus Pontifex verbum, *Indulgentia*, quando peccatorũ pœnas virtute clauium relaxat. Atque ita definiri poteſt indulgentia, quod ſit remiſsio pœnæ tēporalis peccatis debitæ communicata pœnitenti extra ſacramentalem abſolutionem à Prælato per diſpenſationem theſauri eiuſdem Eccleſiæ. Definitio colligitur ex Henrico de Gand. quodlibeto 15. q. 14. Felino in ſermone de Indulgentiis, Cardinali ſancti Xiſti. §. in Leuitico, Nauar. ibidem, & aliis.

Iſai. ca. 61.

Henr. de Gand. Felin. Card. Nauarr.

Prima autē huius definitionis particula ſcilicet, remiſsio pœnæ temporalis, magnas habet apud auctores difficultates. Prima difficultas eſt, Vtrum indulgentia formaliter conſiſtat in ſolutione, an in abſolutione, & remiſsione. Et quòd in ſolutione conſiſtat, affirmat Durand. in 4. diſt. 20. q. 3. Palud. q. 4., Florentinus 1. p. tit. 10. cap. 3., Syluest. verbo Indulgentia, n. 3. Adrianus in 4. in materia de Indulgentiis, qui omnes opinantur indulgentias non dici remiſsionem, niſi cauſalitèr, quoniam dum Summus

Durand. Palud. Florent. Syluest. Adrian.

Pontifex

Pontifex ex theſauro Eccleſiæ offert pro pœnis fidelium debitam compenſationem, conſequentèr cauſat eorum remiſsionem. Ducuntur autem hi Doctores eo fundamento, quoniam facta ſufficienti compenſatione ad æqualitatem, qualis planè reperitur in applicatione indulgentiæ, ſuperuacua eſt remiſsio. Deinde ſi indulgentia formalitèr eſſet remiſsio, eſſet actus iuriſdictionis, proindeque poſſet indulgentia etiam renuentibus concedi: cùm iuriſdictionis actus etiã in inuitum exerceri valeat. Item non poſſet Prælatus frui indulgentia à ſe conceſſa, cùm in ſe ipſum nemo poſsit exercere actum iuriſdictionis, quod non eſt dicendum: ergo potiùs in compenſatione, quàm in remiſſione conſiſtit indulgentia.

Oppoſitam tamen ſententiam, quam egò probabiliorem credo, videlicet indulgentiam conſiſtere in abſolutione, & remiſsione, tenet Caietanus tractat. 15. cap. 5. & 6., Sotò in 4. diſtinct. 21. quæſt. 1. artic. 2., Petrus Soto lect. 2. de Indulgentiis, Ledeſma, & alij. Ea verò probatur. Primo ex eo, quod indulgẽtię paſsim in iure, & in literis Apoſtolicis appellãtur remiſsiones, vt patet ex cap. Quod autẽ, Caietã. Soto. Per. Soto. Ledeſ. Ca. Quod autem.

Cap. Neceſſar. de Pœnit. & Remiſsio. Extraua. Antiquo.

cap. Cùm ex eo, cap. Neceſſariò de Pœnit. & Remiſſ; & ex Extrauagã. Antiquorum eodem titulo, & vt alia iura mittamus, in hac noſtra Bulla Cruciatę inquit Romanus Pontifex ſe pleniſsimam indulgentiam, & remiſsionem fidelibus cõcedere; vbi addit illud verbum, remiſsionem, veluti ſynonymum indulgentiæ. Dicere autem tot Romanos Pontifices ſolùm in ſenſu cauſali accepiſſe vocabulum remiſsionis, perquàm durum mihi videtur.

Deinde Alexander III. prędicto capit. Quod autem, interrogatus vtrum indulgẽtiæ, quæ ab Epiſcopis conceduntur, prodeſſe poſſint hominibus alterius Diœceſis, reſpondit, quòd non niſi obtenta priùs proprij Epiſcopi facultate, eo ſcilicet ductus fundamẽto, quòd concedere indulgentias eſt actus iuriſdictionis; iam autem talis actus non niſi in proprios ſubditos exerceri poteſt.

Et ad argumenta contrariæ opinionis facilis eſt reſponſio. Ad primum negandum eſt ſuperuacuam eſſe abſolutionem interueniente compenſatione debiti: nam in ſacramento pœnitentiæ datur abſolutio ſimul cum condigna compenſatione ex Chriſti meritis. Nam reatus pœnæ, quæ ex iudicis authoritate debetur, non

non tollitur præciſè per compenſationem, niſi accedat authoritas, & abſolutio iudicis. Cùm veró hanc iudiciariam poteſtatem Chriſtus Dominus Eccleſiæ ſuæ contulerit, non eſt ſuperuacua abſolutio, quæ fit exhibita compenſatione: cùm & cõpenſatio fiat in ordine ad abſolutionem, & abſolutio impendatur per cõpenſationem factam. Non negauerim tamẽ poſſe Eccleſiam offerre ſolam compenſationẽ Deo, tamquam ſupremo iudici, non curando de abſolutione. Sed Eccleſia iam conſueuit relaxare pœnas ex applicatione theſauri exercendo actum iuriſdictionis iuxta ſibi traditam à Chriſto poteſtatem.

Ad ſecundum, quod attinet ad primum aſſumptum, negandum eſt omnem iuriſdictionis actum in inuitum exerceri poſſe: nam licet contentioſa iuriſdictio reddatur in inuitum. l. Inter ſtipulantem, §. 1. ff. de verborum obligationibus; non tamen ita ſe habet voluntaria, vt videre eſt in legitimatione, emãcipatione, collatione beneficij, & aliis huius generis, vt elegantèr tradunt Doctores in cap. Nouit de officio legati; & de hoc numero eſt abſolutio ſacramentalis, & conceſsio indulgentiarum. Ad aliud veró argumenti aſſumptum, dum aſſerit

l. Inter ſtipulant em ff. de verb obligat.

ca. Nouit de off. leg.

neminem

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

neminem in ſe poſſe iuriſdictionem exercere, proindeq́ue Prælatos non poſſe frui indulgentiis à ſe conceſsis, reſpõdebimus inferiùs, dum explicauerimus modum, quo Prælati fruuntur indulgentiis à ſe conceſsis.

Circa illa verba definitionis ſcilicet, pœnæ temporalis, eſt quæſtio, vtrum indulgentia ſit remiſsio ſolius pœnę temporalis, an etiam culpæ, vt vulgò circumfertur. Et inprimis certũ eſt indulgentiam non eſſe remiſſionem culpæ mortalis, nec pœnæ æternę: quoniam culpa mortalis non demittitur, niſi per contritionẽ, vel attritionem cum Sacramẽto ritè ſuſcepto. Quod verò attinet ad peccatum veniale, Paludanus in 4. diſt. 20. q. 4. in fine exiſtimat indulgentias habere vim, vt ex attrito faciant contritum reſpectu culpæ venialis, ſicut prǫſtãt confeſsio generalis, & alia ſacramentalia. Pro qua opinione videtur facere illa generalis locutio, qua quis dicitur abſolui per indulgentias à culpa, & pœna.

Paludani.

Oppoſita tamen ſententia probabilior mihi videtur. Eam ſequitur Nauar. §. in Leuitico notab. 10. n. 12., Syluef. verbo Indulgẽtia n. 27. D. Antoninus 1. p. titul. 10. cap. 3. §. 4., & alij. Ea confirmatur ſatis ex Extrauagant. Vnigenitus;

Nauar. Syluest. D. Anton.

nitus;

nitus; vbi Clemens VI. diſſertè ait Chriſtum Dominum Eccleſiæ theſaurum commiſiſſe diſpenſandum Petro cœli clauigero, & ſucceſſoribus pro remiſsione pœnæ temporalis peccatis debitæ, atque ideò inter reliquos quæſtorum abuſus numeratur hic loquendi modus, vt potè remiſsio à culpa, & pena in Clement. 2. §. Ad hæc, de Pœniten. & Remiſſ. & Felinus in Sermone de Indulgentiis, quem ſequitur Armila verbo Indulgentia, ait, quòd quando in Bullis adijcitur hæc clauſula, abſoluitur à culpa, potiùs eſt ex ignorantia notariorum, quàm ex intentione Pontificum Romanorum. Aliter & melius reſpondet Nauarrus notabil. 10. num. 18., dum dicit homines abſolui à culpa, & à pœna, quatenus pœnæ remiſsio virtute indulgentiæ habenda præſupponit neceſſariò remiſſionem culpæ per conſueta media impetratam, & hoc modo modeſtiùs ſaluatur illa Bullarum phraſis. Atque ita intelligendus eſt Romanus Pontifex, dum in noſtra Bulla inquit ſe concedere fidelibus omnium peccatorum remiſsionem.

Clem. 2. de Pœnit. Felin. Armil.

Nauarr.

Virum

QVÆSTIO IIII.

Vtrum per indulgentiam remittantur tàm pœnitentiæ iniunctæ, quàm iniungendæ.

QVÆSTIO IIII.

Caiet. Pet. Soto.

CAiet. tract. 15. cap. 7. quem ſequitur Petrus Soto lect. 2. de indulgentiis, exiſtimat per indulgentiam ſolùm iniunctam pœnitentiam remitti. Illius autem fundamentum inter alia hoc eſt pręcipuum. Indulgentię non coceduntur à Romano Pontifice, niſi iuxta conſuetum Eccleſiæ morem, & antiquam iuris diſpoſitionem: at perpetua Eccleſiæ conſuetudo, iuriſque diſpoſitio fuit, vt non niſi de iniunctis concederentur: ergo modo non aliter conceduntur. Maior notiſsima eſt, minor probatur ex cap. Cùm ex eo de Pœn., vbi Innocentius III. limitans Diœceſanis poteſtatem concedendi indulgentias ad certum dierum numerum, expreſſè meminit de iniunctis pœnitentiis. Probatur etiã, quoniam tam in prędicto cap. quàm in cap. Noſtro, & cap. Romano, eodem tit. in 6., & Clemẽtin. vnica de Reliquiis, & vener. ſanct., aliiſque in locis ad iniũctas tantùm concedũtur indulgentiæ. Quod etiam fecit Pius V. in Bulla inſerta in principio Breuiarij relaxando quinquaginta dies de iniũcta pœni-

Cap. Cum ex eo. de Pœnit.

Cap. Noſtro. Cap. Romano de pœni. in 6 Clem. vnica de Reliquiis.

pœnitentia illis, qui Pſalmos pœnitētiales, vel Graduales recitauerint. Pro hac etiã opinione facit conſueta illa indulgentiarum forma, quę per dies, annos, & quadragenas diſtribuitur, quæ omnia planè ad iniunctas pœnitentias referuntur. Adde in confirmationem huius opinionis, quòd iudex non ſolet alias pœnas remittere, niſi quæ iam impoſitæ ſunt in foro iudiciali.

Nos verò, quid in hac quęſtione ſentiamus, incipiendo ſecundùm Philoſophum à notioribus per aliquot concluſiones rem exponamus. Sit igitur prima concluſio. Summus Pontifex vtraſque pœnas poteſt relaxare. Hęc eſt penè orthodoxa, cum illam abſque errore nullus catholicus negare valeat, & cum poteſtas remittendi peccata, & pœnas illis debitas nullibi legatur conceſſa Eccleſię cum limitatione ad pœnitentias iniunctas. Et confirmatur, quoniam applicatio deprompta ex Eccleſię theſauro, non eſt minus efficax, quàm ſi ego meas ſatisfactiones alicui applicarem: ſed ego poſſum applicare alicui meam pœnitētiam non ſolùm pro iniunctis; ſed etiam pro iniungendis: ergo idem planè dicendum eſt de applicatione per indulgentiam facta.

Secunda

Secunda concluſio. Neque ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, neque ex aliqua iuris diſpoſitione colligi poteſt Eccleſiam non niſi pro iniunctis pœnitentiis olim indulgentias conceſſiſſe: imò & oppoſitum efficatiùs conuincitur. Probatur quoad primam partem. Si aliquod eſſet caput, ex quo talis iuris diſpoſitio colligeretur, eſſet citatum cap. Cum ex eo, vt colligit Caiet. ſed ex illo capite ſolùm colligitur quædam limitatio Epiſcopis facta reſpectu dierum, & pœnarum relaxandarum: vnde potiùs contra Caiet. colligitur ante hunc Canonem Epiſcopos de iniungēdis pœnitētiis indulgentias conceſiſſe. Secunda vero cōcluſionis pars probatur in primis ex epiſtola D. Cypriani ad Antonium ante annos pluſquam mille trecētos, in qua defendit Corneliū Pōtificem, quòd quemdam peccatorē in publicā vtilitatem ſine vlla pœnitentia admiſerit, quòd abſq; dubio erat pœnas iniungēdas relaxare. Deinde in 1. Concil. Nic. cap. 11. fit facultas indulgēdi pœnitētias non dum impoſitas ijs, qui ſub Licinij tyrannide defecerūt. Gregor. etiam Septimus quam plurimas cōceſsit indulgentias nulla de iniunctis facta mētione, vt cōſtat, tùm ex epiſtola ad Britaniæ Epiſcopos, tùm ex alia ad fratres

Caiet.

D. Cypri

1. Conc.

Greg. VII

tres

tres monaſterij Maſtilīēſis. Idem quoq; videre eſt in Conc. Lat. ſub Innoc. III. vbi plenariæ cōceduntur indulgētiæ euntibus cōtra Othomanos. Item in Cōc. Cōſtan., & Baſil., in quibus nulla ſit mētio indulgētiarum pro pœnitētiis iniūctis. Denique Bonifac. VIII., in Extrauag. Antiquorum; Clemens VI. in Extrauag. Vnigenitus, Xiſtus IIII. in Extrauág. Quemadmodum, & de cætero omnes Romani Pontifices ad noſtram vſque ætatem abſque vlla limitatione indulgētias pleniſsimas concedunt. Conc. Lat. Conſtan. Baſilien. Extr. Antiquorum. Extra. Vnigeniti. Ext. Quēadmodū.

Tertia concluſio. Quando indulgentiæ abſolutè, & ſine limitatione concedūtur, tàm de iniunctis, quàm de iniungendis vniuerſim intelligendę ſunt. Eſt expreſſa D. Tho. in 4 d. 20. q. 2. art. 3. quæſtiunc. 1., & omnium antiquorū, quibus libentèr accedunt recentiores, Syluеſ. verbo Indulgentia n. 5., Ioānes maior diſt. 20. q. 2. §. Dubitatur, Sot. diſt. 21. q. 2. artic. 1., Ledeſm. 1. p. quæſt. 27. artic. 2., Medin. de Indulgentiis diſputat. 4. cap. 4., Cordub. q. 9. concluſione 4. Eademque eſt Iuriſperitorum ſentētia, Panorm., Ioān. Andr. in cap. Quod autem, Nauar. §. in Leuitico notab. 11. n. 14. Et probatur ratione D. Thom., quoniā dato oppoſito Eccleſia nos deciperet, dum Romā anno Iobelæi. D. Thom. Syluеſt. Ioā. maior Soто. Ledeſ. Medin. Cord. Panor. Ioan. And. Nauarr.

omnes

omnes fideles vocat promittēdo pleniſsimam omnium peccatorum remiſsionem, & eiſdem in aliis Iobelæis ieiunia, eleemoſynas, & alia opera indicendo: cùm tamen ille, cui pro pœnitentia vnicus Pſalmus iniungitur, ex oppoſita ſententia nihil ampliùs lucraretur. Nec Caietan. ſatisfacit, dicens Eccleſiam ſupponere æqualibus criminibus æquales pœnitentias iniungi; nam quomodò poteſt Eccleſia ſupponere, quod euidētèr falſum eſſe cognoſcit. Secundò probatur ex eo, quòd beneficium principis eſt latè interpretandum, quando non vergit in præiudicium alterius, vt habetur cap. Olim de verb. ſignific., & cap. Cum dilecti de donationibus. Nec ſatisfacit Caiet. dicens Summum Pōtificem ſatis ſuam explicare mentem, dum ait ſe indulgentias concedere iuxta formam antiquam; nam in primis Romanus Pontifex non ſolet iam ſub hac forma concedere indulgētias, vt ſatis patet in noſtrâ Bulla. Prçtereà intentio Summi Pontificis eſt concedere indulgentias, in quantum ſe claues extendunt: ait enim in noſtra Bulla de omnipotentis Dei miſericordia, & Apoſtolorum authoritate confiſum ſe indulgentias fidelibus elargiri. Iam autem ſuprà reſoluimus poteſtatem

Cap. Olim de verb. ſignific. Cap. Cum dilecti de donat.

claiuum

Digitized by Google

clauium ſe extendere tàm ad iniunctas, quàm adiniungendas pœnitentias.

Vltima cōcl. Quando indulgentiæ expreſsè de pœnitentiis iniunctis conceduntur, nullo modo ad iniūgēdas extēdēdę ſunt. Quod ſatis probatur ex receptiſsimo proloquio Doctorū, quod indulgentiæ tantùm valent, quantùm ſonant. Nomine autem pœnitētiæ iniunctæ intelligitur pœnitētia impoſita à confeſſore. Ita Palud. diſt. 20. q. 4., Durand. eâdem diſt. q. 4., Caiet. dicto cap. 7. & alij. Palud. Durand. Caietan.

Si autem queras, vtrum qui indulgentias lucratur, teneatur pœnitentiam iniunctam à cōfeſſore adimplere. D. Thom. Caiet., Palud., Adrian. Ledeſ., & alij communitèr reſpondent negatiuè eo ducti fundamento; quòd per indulgentias à ſupremo Prelato fit pleniſsima remiſſio pœnitentiarum. Atque ita refert Palud., quòd Bonifacius VIII. in celebri illo Iobelęo iuſsit Summo pœnitentiario, vt de cętero non imponeret ſolitas pœnitentias confitētibus virtute Bullę. D. Thom. Caiet. Palud. Adrian. Ledeſm. Bonif. VIII.

Hanc tamen ſententiam iure optimo limitant recentiores Theologi, vt ſolùm procedat de pœnitentiis ſatisfactoriis, non verò de pœnitentiis datis in medicinam con-

tra peccatum, quem effectum maximè commendat Trident. ſeſſ. 14. capit. 8. ideoque ſemper pœnitentibus conſulendum eſt, vt impoſitas à confeſſoribus pœnitentias adimpleant, ne ſe ab illis omninò immunes exiſtimẽt. Item quia nemo certò ſit ſe indulgentias lucrari. Conſulerem ego tamen confeſſoribus, vt temporibus Iobelæi leues pœnitentias imponant, & expreſsè confitentes virtute Iobelæi ab impoſitis pœnitentiis liberent: quoniam pœnitentiæ nondum expletæ non ſunt medicamen, ſed conſcientiæ grauamen.

Trid. ſeſſ. 14. cap. 8.

Reſtat reſpondere ad argumentum Caiet. initio propoſitum, in quo multi iure optimo negant maiorem, quoniam modus concedendi indulgentias variatur pro temporis varietate. Videmus enim, quòd quando in Eccleſia maximus erat feruor Chriſtianorum, non tàm amplæ concedebantur indulgentiæ, vt modò conceduntur. Deinde negatur minor, & ad primam eius probationem iam diximus cap. Cùm ex eo, quo nititur opinio Caiet., ſolùm limitari Epiſcopis conceſsionem indulgentiarum in ordine ad dierum numerum, & pœnitentias relaxandas: imò verò ex deciſione illius capitis colligitur an-

tea

rea Epiſcopos tàm de iniunctis, quàm de iniungendis indulgentias conceſiſſe. In aliis verò capitibus licèt fiat mentio expreſſa de iniunctis, in multis tamen, & antiquioribus non fit: imò verò his temporibus in nulla Bulla talem limitationem inueni. Quod verò additur de diebus quadragenis &c., expreſsè eſt contra eumdem Caietanum, cùm manifeſtè intelligatur de diebus pœnitentiæ à Canonibus taxatis. Ad vltimam confirmationem dicendum eſt illam rationem habere locum in foro rigoroſo, & ſeuero iuſtitiæ; non verò in foro miſericordiæ, cuius proprium eſt indulgere ſemper, & parcere.

In quo differat indulgentia pleniſsima, quam Summus Pontifex concedit in Bulla Cruciatæ ab indulgentia plenaria.

QVÆSTIO V.

MVLTI, & graues auctores exiſtimant dari plenariam, pleniorem, & pleniſsimam indulgentiam, ita ſcilicet quòd plena, ſeu plenaria ſit à pœnitentia iniuncta pro mortalibus; plenior pro mortalibus, & venialibus ſimul: pleniſſima ab omni pœnitentia tàm iniuncta, quàm in-

 iungen-

iungenda. Hanc opinionem tenet Paludanus in 4. diſt. 20. quęſt. 4. in fine, Adrianus de clauibus ſub titulo de Indulgentiis, concluſione 5. verſic. Pro intellectu. flor. 1. parte, titul. 10. capit. 3. Duabus autem rationibus videtur probari hęc opinio. Primò, quoniam niſi detur hęc diuiſio, nulla prorſus erit differentia inter Iobelęum, & indulgentiam plenariam: nam per indulgentiam plenariam remittitur tota pœna (ſuppono autem per contritionem, vel attritionem cum Sacramento remiſſam culpam, proindeque reſtitutum hominem ſtatui gratię, & innocentię): nihil ergo vlteriùs manet, quod per Iobelęum remittatur. Secundò, in aliquibus Bullis, poſtquam Romanus Pontifex concedit ſuſcipientibus illas plenariam indulgentiam, addit quoque certos dies, & annos viſitantibus virtute Bullę certa altaria, & loca: ergo ſignum eſt, quod plenaria indulgentia non exhaurit totam indulgentiarum latitudinem.

Sot. Soto tamen in 4. diſt. 21. q. 2. art. 1. appellat hanc diuiſionem excogitatum commẽtum, indignumque Doctore Theologo. Ego verò illam nimis ſcrupuloſam iudicauerim, & cum qua nũquam animę ſatis cõquieſceret. Quare

ſecuriùs

ſecuriùs eſt affirmare plenariam, & pleniſsimam indulgentiam inter ſe non differre, in ſenſuque æquiualere, vt præter Sot. tenent mul ti Iuriſperiti, Boloninus de Indulgẽtiis n. 100. Vbeldelinus diſt. 45. q. 3. verſic. 3., Cardinalis ſancti Xiſti §. in Leuitico n. 77., Corduba de Indulgentiis q. 11., & nouiſsimè Emmanuel Roderici in explicatione Cruciatæ §. 7. dub. 2., & Suares tom. 5. diſp. 50. ſect. 4. Probatur autem ratione, quoniam plenum, ſeu plenarium illud dicitur, vbi nihil excipitur, vt patet in l. Si cum dies, §. Plenum. ff. de receptis arbitris. Vnde cùm indulgentia fuerit plena, ſuper illam nihil addi poteſt. Deinde hæc veritas ſatis colligitur ex Extrauagantibus, in quibus annus Iobelæus interdum plenaria, aliquando verò pleniſsima indulgentia nuncupatur, per quæ verba more humano patefacit Summus Pontifex ſummum animum, & voluntatem concedendi indulgentias, quantum poteſt ſecundùm clauium latitudinem, quemadmodum in forma appellationis iuridicæ petendi Apoſtolos reuerentiales Clem. Quamuis de appellaionibus, aduerbia ſæpiſsimè, & inſtantiſſimè nihil addunt ſuper aduerbia ſæpe, ſæpiùs, inſtantèr, & inſtantiùs: ſed ſolùm

Bolon. Vbeldel. Card. Sancti Xiſti. Cordub. Emman. Rodr. Suares. l. Si cũ dies ff. de receptis arbitris. Clē. Quamuis de appellat.

lum patefaciunt animum appellantis ad Sedem Apoſtolicam, vel eius Legatum, petendiq́ue Apoſtolos in forma iuris, quàm efficacitèr fieri poteſt.

Ad argumentum contrariæ opinionis reſpondetur, quòd in Iobelæo vltrà plenariam indulgentiam multa alia indulta, & priuilegia conceduntur, vt eſt electio confeſſorum, abſolutio à reſeruatis, facultas edendi carnes, & lacticinia temporibus prohibitis: quæ omnia in plenaria indulgentia non includuntur. Ad ſecundum reſpondetur, quòd tàm in Bulla Cruciatę, quàm in aliquibus aliis vltra Iobelæos, & plenarim indulgentiam adduntur dies, & anni remiſsionis viſitantibus certa altaria: nam poſtquam homo lucratus eſt plenariam indulgentiam, potuit prolabi in peccatum, & ita indigere illis diebus remiſsionis taxatis iuxta antiquam Canonum ſeueritatem; vel potuit ex defectu diſpoſitionis non lucrari pleniſsimam indulgentiam, & tunc illi ſatis vtiles erunt conceſſi dies, vel anni remiſsionis.

Quid

Quid ſit Iobelæus, & annus Iobelæi.

QVÆSTIO VI.

QVONIAM Summus Pontifex ait in hac Bulla Cruciatæ ſe illam indulgentiam concedere ſuſcipientibus Bullam, quæ anno Iobelæi Romæ concedi ſolet, operæpretium erit aliquas difficultates circa Iobelæum, annumque Iobelæi ſpeculari.

Variæ igitur ſunt expoſitorum ſententiæ circa etymologiam nominis, Iobelæus, nam relicta tamquam improbabili ſententia Andreæ Maſij capit. 6. Ioſue aſſerentis Iobelæum à Iubal primo omnium muſicorum inſtrumentorum inuentore deriuari, occurrit primò ſententia vulgaris aſſerentium Iobelæum à voce, iubilo, deduci, potiusque eſſe pronunciandum Iubileum, quàm Iobelæum, vt pronunciat Cardinalis ſancti Xiſti §. in Leuitico ſub cap. Qui aliquando, diſt. 1. probarique creditur hęc opinio ex ſingulari gloſ. Clementín. 1. §. Intelleximus, de Reliquijs, & veneratione ſanctorum.

Maſ.

Cardinalis S. Xiſti.

Gloſ. Clement. 1. de Reliquijs, & ven. ſanctor.

Quę quidem opinio reijcienda eſt, cum nullo firmo nitatur fundamento: etenim gloſſa

 illa

illa nihil aliud facit, quàm explicare vim, & energîam illius verbi, Iubilet, poſiti in illa Clementina, vbi elegantèr diſcribit Summus Pontifex gaudium immenſum, & lætitiam vniuerſam fidelium ſacram proceſsionem feſtiuitati corporis Chriſti dicatam concomitantiũ; tũc inquit Pontifex: *Pſallat fides, ſpes triumphet, exultet charitas, deuotio plaudat, iubilet chorus*. Deinde quoniam licèt vox, *iubilum*, in neutro ſit verbum latinum, quo vtitur Silius Italicus, dum

Silu. Ital. inquit: *Et lætis ſcopulis audiuit iubila Cyclops*: Significetq́ue gaudium immenſum, vt ait dicta Gloſſa, quòd nec verbis explicari, nec reticeri poteſt: & quamuis verum ſit ab hac voce, iubilum, deſcendere iubilare, quod eſt præ gaudio in vocem, & clamorem exultationis prorumpere iuxta illud Pſalm. 94. *Iubilemus Deo ſalutari*

Pſal. 94. *noſtro*. Et infra, *& in pſalmis iubilemus ei*: & rurſus quamuis apud Latinos auctores reperiatur iubilatus deſcendens à verbo, iubilo, pro agreſti ruſticorum clamore contrapoſito voci vrbanorum, quæ queritatus nuncupatur, tamen apud Latinos nunquam inueni, Iubileus, iubilea, iubileum pro re ad iubilum pertinente.

Sécunda ſententia, quæ mihi maximè placet, aſſerit Iobelæum à voce, Iobel, deriuari, atque

atque ideò prorſus Iobelæum eſſe pronunciandum,& non Iubileum. Ita Ioſeph. lib.3. Antiquit. cap.11., Nicolaus de Lyra cap. 25. Leuit.ad illa verba:clanges buccina, Marcus Antonius Sabel.lib.3.Enneadis,Nauar.§.in Leuitic.cap Qui aliquando de pœnitentia diſt. 1., Ribera de feſtis Hebr.lib.5.cap.24.,Oleaſter ad cap.15.Leuit. Ioſephi Lyra. Sabel. Riber. Nauar. Oleaſt.

Verùm de ſignificatione,Iobel,variç,& diſcrepantes ſunt quoque auctorum opiniones. In primis enim noſter Oleaſter acerrimus idiomatum indagator fatetur ſe plurimũ inſudaſſe in indagatione huius nominis, ſuſpicaturque ſignificare,reducere, & ideò annum remiſsionis olim appellari ſolitum, Iobel; quia vnuſquiſque tunc reducebatur ad id,quod ſuum erat, habetur enim Leuit.25. *Et reuertetur vnuſquiſque ad poſſeſsionem ſuam.* Verùm cùm hæc opinio ſolùm in prçſumptione fundetur, non eſt, quòd in illa impugnanda immoremur. Georgius Venetus in lib. de Problematis ſcripturæ ſacræ tom.2.plobl.321. exiſtimat Iobel,ſiue Iobelæum procedere à verbo,Iabal, quod interpretatur,effluxit, & quoniam anno Iobelæi meliflui fiunt cœli, & in terras cùm miſericordiæ plenitudine influũt,ſeu effluũt, ideò appellatur Leuit.25. Geor.Ven.

latur hic annus Iobelæus, ſed nec hęc opiniõ ſolida videtur.

Paraphr. Paraphraſtes Chaldaicus, quem plurimi ſequuntur, credit, Iobel, non eſſe vocẽ Hebræã, ſed Chaldaicam, qua Hebræi vtebantur, ſicut & multis aliis propter magnam inter ſe idiomatum communicationem; ſignificareque arietem: vnde pro, Iobel, vertit dichra, quod latino idiomate ſignificat arietem. Hinc eſt, Eugubi. quòd Auguſtinus Eugubinus in annotat. ad cap. vlt. Numeror., & alij credant, Iobel, ex vi, & radice nominis ſignificare cornu arietinum, indeque dici Iobelęum, quòd ęo anno perſtrepentium tubarum clangore ex arietinis cornibus artefactarum perſonaret tota regio Iudęæ. Pro qua opinione facere videtur, quòd his tubis reddebatur ſolennis næomenia, ſiue Kalenda menſis ſeptimi: imò D. Hiero. ex ſententia D. Hieronymi capit. 5. Oſeę ad illa verba: *Clangite buccina in Gabaa*, hoc genus tubarum ex cornu recuruo erat in vſu apud Hebręos, & cum Pſal. 97. dicitur: *In tu-* Pſalm. 97. *bis ductilibus, & voce tubæ corneæ*, vertunt Septua- Septuag. ginta: *tubam corneam.*

Verùm hęc opinio nulla ratione ſuſtineri poteſt, quis enim credat, aut quorſum id fie-

id fieret; vt in tanta Iobelęi celebritate cornibus arietinis clangeretur? quis ſimilitèr credat ad harum tubarum ſonitum corruiſſe męnia Iericho? cùm conſtet ex Ioſue 6. Ioſ. 6. corruiſſe illa ad ſonitum tubarum, quarum vſus eſt in Iobelęo. Atque ita irridet Ribera Ribe.. hanc opinionem, & maiori iure eam irrideret, niſi ipſe hac in re irridendus, cùm hanc opinionem tribuat noſtro Oleaſtro, & eam impugnet, aſſerat, Iobel, ſignificare tubas ex bubulo artefactas, eo ſolùm ductus fundamento, quod iuxta diuum Hieronymum Oſeę capit. 5. buccina ſit inſtrumentum paſtorale, & venatorium: paſtores autem ad buccinas bubulo vtuntur, quod fundamentum quàm ſit tenuè, nemo eſt, qui non videat, cùm huiuſmodi tubę paſtorales, ſeu venatorię ex auro, argento, & ebore interdùm apud nos fiant. D. Hier. Oſeæ. 5.

Verior tamen, & probabilior ſententia ea mihi videtnr, quę aſſerit Iobel eſſe vocem Hebręam, ex vique, & radice ſuę ſignificationis ſignificare quinquagenarium. Ita Marcus Antonius Sabelius lib. 3. Ennead., Polidorus Virg. de inuentore rerum cap. 1. ad finem, Nauar. in ſua relect. §. in Leuitic. notabil. 1. Sabel. Pol. Virg. Nauar.

Hęc

Hæc autem opinio ſatis probatur ex verbis
c.vl.Num. cap.vlt. Numeror. ibi, cum iobelęus, id eſt, quin
quagesimus annus, ex quibus verbis ſatis con-
ſtat idem eſſe Iobelæũ, quod quinquageſimum
annum. Iam autem quinquageſimus annus ce-
leberrimus erat apud Hebræos, vt patet ex
25. 27. & vlt. Num. cap. 25. 27. & vlt. Numerorum: imò docet Sa-
belius ſolitos fuiſſe Hebræos computare per
annum Iobelæi, tempora ab Adam, vt poſteà
Græci olympiadibus, & Romani luſtris. Signi
cat igitur Iobelæus annum quinquageſimum,
Gloſ.inte. qui, vt explicat Gloſſa interlinealis Leuit. 25.,
erat remiſsiuus, hoc eſt, inducens remiſsionem,
& inchoatiuus, hoc eſt, reducens res, & perſo-
nas ad priſtinum ſtatum.

Et ad argumentũ, quo probabatur, Iobel, ſig
nificare cornu arietinum, dicendum eſt ideò
Leuit. 22. Kalendam menſis ſeptimi fuiſſe ſo-
lennem, quoniam eodem die ſimul cum feſto
Kalendarum occurrebat feſtum ſacrificij Abra
ham: in hac quippe die liberauit Deus Iſaac
à gladio paterno, & quoniam pro illo ſuffe-
cit pater arietem inter vepres hærentem cor-
nibus; ideò in obſequium tanti beneficij fe-
ſtum illud tubis arietinis celebrabatur. Ad a-
liam verò confirmationem dicendum eſt tu-

bas

bas illas appellari corneas, vel quia primæ fortaſsè corneæ fuerũt, vt inquit Varro lib.4. de lingua latina: vel quia in arcu, ſeu cornu curuabantur, & in hoc ſenſu inquit Virgilius 8. Aenead: Var. Virgil.

Vt belli ſignum laurenti Turnus ab arce
Extulit, & rauco ſtrepuere cornua cantu.

Cùm tamen 7. Aenead. conſtet has tubas fuiſſe æreas, hebet enim:

Aereaq́ue aſſenſu conſpirant cornua rauco.

Quin potiùs crediderim cum Abulenſ. q. 7. cap. 25. Leuit. tubas, quarum vſus erat in Iobelæo, fuiſſe argenteas ad modum illarum, quibus Numeror. 10. populus diebus ſolennitatum conuocabatur. Abulenſ.

Vtrum annus Iobelæus Hebræorum figurauerit annum Iobelæi Chriſtianorum.

QVÆSTIO VII.

CERTVM eſt plenariam remiſsionem temporalium, quæ olim anno Iobelæi fiebat, ad literam figuraſſe remiſſionem ſpiritualium ſub lege gratiæ concedendam. Expreſsè namquè id habetur §. in Leuitico ſub capit. Qui aliquando, diſtinct. 1. §. in Leuit. ſub c. Qui aliquando d. 1. de pœnit.

& ſatis probant illa verba Hymni Pẽtecoſtes:

Patrata ſunt hæc myſtice
Paſchæ peracto tempore,
Sacro dierum numero,
Quo lege fit remiſsio.

vbi Eccleſia ſatis docet plenariam illam temporalium remiſſionem ſignificaſſe diem illum Penteçoſteș, id eſt, quinquageſimum, quo pleniſsima peccatorum remiſsio cum multis aliis donis Apoſtolis fuit collata iuxta illud Actor.2.: *Dum complerentur dies Pentecoſtes*. Vnde elegantèr inquit D. Antoninus, quòd Iobelæus in Abraham fuit inchoatus, in veteri lege figuratus, tempore gratiæ perfectus; ac demum à Summo Pontifice plenaria indulgentia decoratus.

Actor.2. D. Antoni.

Ego verò vlterius ex verbis illius Hymni colligo Chriſtum Dominum anno quinquageſimo Iobelęi ſecundùm legem paſſum fuiſſe. Nam feſtum Pentecoſtes occurrit menſe Siuan reſpondente noſtro Maio: Chriſtus autem Dominus paſſus eſt menſe Niſan, qui eſt principium anni ſacri, & eccleſiaſtici. Si autem Spiritus-Sanctus ſuper Diſcipulos deſcendit eo anno, quo ſecundùm legem Moſaicam fiebat remiſsio temporalium, & Chriſtus Domi-

Dominus eo anno, & initio illius paſſus eſt, conſequens fit anno Iobelæi paſſum fuiſſe; & ita decebat, vt proprio ſanguine adumbratam figuram decoraret.

Nauarrus in ſua relectione notab. 4. doctiſſimè oſtendit proportionem inter annum Iobelæum Hebræorum, & annum Iobelæum Romanum. Vt enim, inquit Nauarrus, ille buccina, ſic iſte voce Apoſtolica prænunciatur: in illo labor colendæ terræ omittebatur; in hoc labor proprius excuſatur per laborem, & merita Chriſti, & ſanctorum: in illo libertas temporalis; in hoc ſpiritualis reſtituitur: in illo poſſeſsiones terrenæ abalienatæ recuperabantur; in hoc virtutes, & merita per peccata deperdita: in illo denique exules in patriam redibant: per hunc exules à cœlo, quæ eſt patria noſtra, & in hac quoque lacrymarum valle pererrantes habiles reddimur, vt ad patriã reducamur. Alias multas, & egregias allegorias in hanc ſententiam afferunt Iſichius Leuit. 25. Georgius Venetus in Problematis de ſcriptura ſacra problem. 322. tom. 2., Cyrilus Alexandrin. lib. 25. in Leuit., Origenes ibid. & alij, quos citat Ribera capit. vltimo de feſtis Hebræorum.

Nauar. Iſich. Georg. Venet. Cyr. Alex. Orig. Riber.

Illud

QVÆSTIO VII.

Illud autem obſeruandum eſt annum Iobelæum antiquum non ita figuram fuiſſe noſtri anni Iobelæi, quaſi illi apud nos reſpondeat ſemper quinquageſimus annus: nam cùm vitę hominum breues ſint, non iam quinquageſimus annus, ſed vigeſimus quintus eſt nobis Iobelæus, iuxta Extrauag. Xiſti Quarti, quemadmodum de pœnit., & remiſſ.

Extr. Quēadmodū.

Quoties in triennio Cruciatæ concedatur habentibus Bullam ea pleniſsima indulgentia, quæ anno Iobælei Romæ elargiri conſueuit?

QVÆSTIO VIII.

CONCEDIT Summus Pontifex ſuſcipientibus ſacrā Bullam Cruciatę eam pleniſsimam omnium peccatorum remiſſionem, & indulgentiam, quę anno Iobelęi elargiri conſueuit (vt verbis Bullę vtar) ſexies videlicet dicto currente triennio, ita vt ſtatim poſt ſextum quēque ipſius triennij menſem dicta indulgentia conferentibus taxatam eleemoſynam viginti regalium denuò cōcedatur. Non requiritur autem, quod ipſa die, qua numerus ſex menſium adimpletur, quis lucretur indulgentiam Iobelęi; ſed ſufficit, quòd intra

intra ſphæram ſex menſium ſequentium illam lucrari poſsit data eleemoſyna, & debita cum diſpoſitione ad gratiam conſequendam.

Illud eſt autem maximè obſeruandum, quòd cùm Summus Pontifex in §.1. huius Bullæ dicit ſe ſuſcipientibus Cruciatam illam indulgētiam concedere, quæ anno Iobelæi elargiri conſueuit, intelligendus eſt quoad ſubſtātiam indulgentiæ. Nam dubium non eſt virtute Bullæ tantùm nos conſequi in partibus, quantùm anno vigeſimo quinto Iobelæi conſequuntur peregrini Romæ. Cæterùm quod attinet ad meritum gloriæ, quod accreſcit cumulatiuè ex ex labore, & moleſtiis itineris, ex frequentatione ſtationum Romæ cum feruentiori ſpiritu, plus conſequuntur peregrini, quàm nos in partibus conſequamur. Ita D. Antoninus. 1. p. D.Anton. tit. 10. cap. 3. §. 6. in principio, Felinus Serm. de Felin. Indulgentiis colum. 6.; Sot. in 4. diſt. 21. art. 1. Sot. Duran. Duran. diſt. 16. q. 4.

Quis poſsit concedere indulgentias?

QVÆSTIO IX.

AD illa verba Bullæ: *In Domino miſericorditer concedimus*, iure optimo excitatur quæſtio, quis nam ſit clauiger huius

E thesauri

theſauri, vt illud poſsit aperire, & diuitias illius fidelibus deſtribuere, & communicare.

Et in primis diſputationis gratia, quòd Summo Pontifici non ſit à Christo Domino communicata facultas concedendi indulgentias, probat Felinus in hunc modũ. Per generalem conceſsionem iuriſdictionis non tranſeunt requirentia ſpecialiſsimam notam, vt patet ex cap. Quoad translationem, de Officio Legati: ſed non videmus in ſcriptura ſacra huiuſmodi expreſſam conceſsionem: ergo non videtur illi collata. Deinde concedere huiuſmodi poteſtatem videtur repugnare iuſtitiæ diuinæ ex eo, quòd peccatũ maneat impunitum remiſſa culpa per confeſsionem, & pœna per indulgentiam; cùm tamen pœna ſit commenſuranda delicto iuxta illud Deut. 25. *Secundùm modum delicti erit plagarum modus*; vnde Apocal. 18. dicitur de Babylone; *Quantùm glorificauit ſe, & in deliciis fuit, tantùm date ei tormentum & luctum*. Prçtereà à contrario, quòd quilibet parochus poſsit concedere indulgentias, eſt argumentum: Indulgentiæ habent valorem, & efficaciam ex cumulo theſauri Eccleſiæ: ſed in quacumque parochia eſt cumulus meritorum parochianorum; ergo parochialis Sacerdos

Felin.

Ca. Quoad translationem, de offic. Leg.

Deut. 25.

Apoc. 18.

cerdos, qui illis pręſidet, poterit huiuſmodi cumulum diſpēſare. Tertio per aliud extremum, quòd ſolus Pontifex poſsit huiuſmodi theſaurum diſpenſare, eſt etiam argumētum. Theſaurus meritorum Chriſti, & ſanctorum eſt toti Eccleſiæ communis: ergo ſolùm cōmunis paſtor poterit illum diſpenſare.

His tamen rationibus non obſtantibus tribus cōcluſionibus tota quęſtio ſolu itur.

Prima Concluſio. Summus Pontifex iure diuino habet ſupremam poteſtatem ad cōcedendos Iobelęos, & indulgentias. Patet ex illis verbis Chriſti Domini Matth. 16. ibi: *Tibi dabo claues regni cælorum*, & habetur ex ca. Quòd autē, cap. Cùm ex eo, de Pœnit. & remiſ. cap. Accedētibus, de Exceſsibus Pręlatorū. Et cōfirmatur ratione D. Thom. in 4. diſt. 20. q. 1. ar. 4. Concedere indulgentias eſt theſaurum Eccleſię diſpenſare: ſed diſpenſare theſauros Eccleſię pertinet ad ſupremos Eccleſię principes, quorum maximus eſt Summus Pontifex: ergo dubium non eſt, quin ille habeat facultatem aperiendi, & diſpenſandi huiuſmodi theſaurum.

Matth. 16. Ca. Quod autem. Cap. Cum de eo. de Pœnit. & remiſſ. Cap. Accedentibus, de Exceſſ. Prælat. D. Thom.

Secūda concluſio. Etiā de iure diuino habēt Epiſcopi poteſtatē cōcedendi indulgētias. Probat Sot. in 4. d. 21. q. 1. ar. 4. ex eo, quòd Epiſcopi

Sot.

iure diuino ſuccedunt Apoſtolis, vt patet ex cap. In nouo, diſt. 21., & ex cap. Fundamenta, de Electione lib. 6.: vnde Summus Pontifex eos fratres appellat in cap. Quam graui, de Crimine falſi: atque adeò eo ipſo, quòd creantur Epiſcopi, accipiunt iuriſdictionem ſuper aſsignatas oues. Vnde conuincitur illos habere iuriſdictionem ad diſpenſandum inter proprias oues theſaurum Eccleſiæ. Ad hæc Epiſcopus eſt ſponſus Eccleſiæ ſuæ: quis autem meliùs poterit diſpenſare bona ſponſæ, quàm ille? Nec inde inferas huiuſmodi poteſtatem non habere Epiſcopos iure diuino, quòd Summus Pontifex illam poſsit limitare Epiſcopis, vt patet ex celebri cap. Ex eo, de Exceſsibus Prælatorum. Ad hoc enim reſpondetur, quòd Epiſcopi habent huiuſmodi poteſtatem ſubalternatam Romano Pōtifici, illique ſubiectam, proindeque ille, vt paſtor vniuerſalis poterit limitare, vel ampliare huiuſmodi iuriſdictionem, prout expedire iudicauerit.

Cap. In nouo, diſt. 21. Cap. Fundamenta, de Electione lib. 6. Cap. Quā graui, de Crim. fal.

Cap. Ex eo de Exceſſ. Prælat.

Tertia cōcluſio, Paſtores parochiales carent poteſtate cōcedendi indulgētias, quatenus præciſè parochi ſunt. Ratio autē eſt, quoniam cōcedere indulgētias eſt aperire, applicare, & diſpenſare theſaurum Eccleſiæ, quod pertinet ad

guber-

gubernatores Reipublicæ;atque adeò ad Summum Pontificem,qui eſt vniuerſalis paſtor, & ad reliquos Epiſcopos in ſuis Diœceſibus, in quas Eccleſia vniuerſalis, tamquàm politica Reſpublica in ſuas ciuitates diuiſa eſt. Polis enim idem eſt,quod ciuitas;iam autem vnaquæque parochia non habet imaginem vnius politiæ,ſed potiùs vnius familiæ, & ideò parochi non propriè ſunt Prælati,nec aliquam habent iuriſdictionem: ſed ſunt quaſi auxiliares Prælatorum.

Ex his concluſionibus aliqua corollaria licet colligere. Primum ſolum Summum Pontificem poſſe concedere Iobelæum vniuerſalem. Nam Iobelæus eſt pleniſsima indulgentia, & remiſsio pœnæ pro peccatis debitæ: ſed hanc pleniſsimam remiſsionem,& generalem indulgentiam cunctis habitatoribus terræ ad modum Iobelæi antiqui Leuit. 25. ſolùm Romanus Pontifex poteſt concedere. Secundum corollarium eſt illuſtriſsimos Cardinales in omnibus Eccleſiis ſubiectis titulo ipſorum poſſe concedere indulgentias, cùm illi habeāt iuriſdictionem Epiſcopalem,vt tenent Doctores ad cap. His qui, de Maioritate,& obedientia: imò Ioannes Monachus refert Summū Pon

Leuit. 25.

Capit. his qui. de maior. & obedien.

 tificem

Digitized by Google

tificem viuo vocis oraculo ita definiuiſſe. Et confirmatur ex eo, quòd Sacerdotes Leuitici, qui in veteri teſtamento Cardinales Eccleſiæ Romanæ figurabant, erant conſiliarij ſupremæ authoritatis, ad quos recurrebatur in ſummis negotiis Synagogæ, ita quòd 3. Regum ca. 12. legatur Roboam filium Salomonis ideò perdidiſſe regnum, quoniam illos noluit audire: ad hanc autem ſupremam authoritatem pertinet iuriſdictio concedendi indulgentias, ſaltem in ſuo titulo. Vltimò confirmatur ratione Bolognini; Cardinales ſunt pars papatus, vt colligitur ex text. in cap. Felicis, de Pœnis in 6., & cap. 1. de officio Legati eodem lib. (inquit enim Pontifex: *In eorum quiete quieſcimus, & fouemur pace*): ſed pars eſt proportionabiliter eiuſdem iuriſdictionis cum toto, vt patet ex l. An pars, ff. Pro derelicto; ergo ſicut ipſum totum, id eſt, Papa poteſt concedere indulgentias: ita etiam ſuo modo Cardinales, qui ſunt partes iſtius totius, poterunt theſaurum Eccleſiæ diſpenſare:

3. Reg. 12.

Bolonini. Cap. Felicis, de Pœn. in 6. Cap. 1. de offi. Lega. in 6.

l. An pars. ff. Pro derelicto.

Tertium corollarium eſt concilium legitimè congregatum poſſe indulgentias concedere, vt tenet Sot. in 4. diſt. 21. quæſt. 4. art. 4., Felinus Serm. de Indulgentiis, num. vlt. nam Cõcilium

Soti. Felin.

tilium iure diuino habet plenariã iuriſdictionem in Eccleſia Dei.

Quartum corollarium eſt capitulum Sede vacante non poſſe cõcedere indulgẽtias, quoniam hoc munus eſt perſonale ipſius Epiſcopi, vt notarunt Sot., & Bologninus.

Quintum corollarium eſt Epiſcopum electum (loquor autẽ de electione canonica, & nõ de ea, qua quiſpiam à Regibus nominatur) poſſe ſuis ſubditis indulgentias cõcedere in foro exteriori: quia in illo habet veram iuriſdictionem. Nec requiritur ad hoc, quòd Epiſcopus electus ſit conſecratus in Sacerdotem, vt exiſtimauit Ioannes Andreas in cap. Accedentibus, de Exceſsibus Prælatorum. Nam, vt inquit D. Thom., & Abbas, cõceſsio indulgentiarum procedit ex iuriſdictione Epiſcopali, & non ex ordine. Iam autem Epiſcopus electus habet iuriſdictionem, vt eſt text. in cap. Tranſmiſſa, de Electione. Imò addit Felinus, quòd Legatus, qui non fuerit Sacerdos, poteſt in deſtricto ſuæ iuriſdictionis indulgentias concedere.

Ioan. And. ca. Accedẽtibus, de exceſ. Prælatorum.

Cap. Tranſmiſſa, de Electione. Felin.

Sextum corollariũ eſt Abbates nec de iure, nec ex cõſuetudine poſſe indulgẽtias cõcedere, cùm propriè nõ ſint Eccleſiæ Prælati; nec Prælatos

latorum authoritate fungantur, nec conſuetudo aliqua poteſt illis tribuere authoritatem ad concedendas indulgentias; quod ſi fortaſsè alicubi reperiatur talis cõſuetudo, indicium eſt alicuius priuilegij, & indulti circa hoc, atque adeò tamquam lex, vel priuilegium valebit.

Vltimum eſt, Prouinciales, Priores, & Rectores religionum, cùm non ſint ſimpliciter Eccleſię Prȩlati, licèt reſpectu ſuę familiæ ita nũcupentur, non poſſunt indulgentias cõcedere: poſſunt tamen aliquibus perſonis per modum ſuffragij ſacrificia, ieiunia, & orationes, ac cætera opera pœnalia ſuorum ſubditorum applicare, quidquid reclamet Vvicleph., vt videre eſt apud Vvaldenſem tom. 3. de Sacramentis, qui veritatem catholicam confirmat exemplo Chriſti Domini, qui vt dolores noſtros portauit, ita iuſsit, vt alter alterius onera portaret. Et quemadmodum Prælatus poteſt mandare ſubditis, vt ieiunent, & orẽt pro aliquo: ita poteſt aliquem efficere participem orationum, ieiuniorum, & cæterorum, quæ fiunt à communitate. Atque hinc emanarunt chartæ confraternitatum, per quas aliquis fit particeps meritorum religioſorum talis communitatis, ſeu familiæ; quam quidem operum participationem

Vvicl. Vvalden.

credit

credit Soto non ſolùm de congruò; ſed etiam de condigno valere.

Differt autem huiuſmodi applicatio à conceſsione indulgentiarũ. Primò quoniam Prælatus religioſorũ non habet clauem Eccleſiæ: nec applicare poteſt merita Chriſti, & ſanctorum: ſed ſolùm opera ſuorum religioſorum. Secundò differt in eo, quòd Prælatus, vt notat Sot., non poteſt applicare huiuſmodi opera, niſi vel ante quàm fiant, vel dum fiunt: quoniam poſtquam facta ſunt, cùm in religione non ſit priuatus theſaurus, iure communi talia opera reponuntur in Eccleſiæ theſauro diſpẽſando per manus Summi Pontificis.

Ad argumenta initio propoſita patet ſolutio ex dictis. Nam ad primum iam oſtẽdimus ex ſacris literis datam Petro, & ſuceſſoribus facultatem concedendi indulgentias in probatione primæ concluſionis. Et ad inſtantiam reſpondeo, quòd iuſtitiæ diuinæ ſatisfit, dum pro peccato, & pœna illius in indulgentia applicatur ſanguis Chriſti, qui eſt pretiũ infinitum, inſuper & ſanctorum ſatisfactiones.

Ad ſecundum argumẽtum iam diximus parochos non eſſe propriè Eccleſiæ Prælatos; nec parochias referre ſimilitudinem Reipublicæ:

ſed

ſed potiùs familiæ in Republica?

Ad tertium argumentũ patet ſolutio ex probatione ſecundæ concluſionis.

Vtrum Summus Pontifex, & reliqui Eccleſiæ Prælati poſſint gaudere fructu indulgentiarum, quas concedunt.

QVÆSTIO X.

Duran. Caiet. PARTEM negatiuam ſequitur Duran. in 4. diſt. 20. q. 5., Gaiet. in opuſculo ad Iulium medicis cap. 5. Horum fundamẽtum conſiſtit in hoc, quòd concedere indulgentias requirit iuriſdictionem ſuper eum, cui illę conceduntur: at eiuſdem ad ſe ipſum non poteſt dari ratio iuriſdictionis. Deinde quoniam concedere indulgentias includit peccatorum remiſsionem: nemo verò poteſt propria peccata remittere, & indulgere.

Paludan. Sot. Contrariam tamen partem, quæ mihi magis placet, tenet Paludanus in 4. diſt. 21. q. 1. art. 4., & Sot. etiam; non enim exiſtimant hi Doctores credibile, quòd dum Prętatus iure communi concedit indulgentiam viſitantibus Eccleſiam D. Petri, ipſe Prętatus, ſi eam viſitauerit, maneat peioris conditionis: eſſet quippe alienum à ratione Prętatos, ac maximè Sum-

mè Summum Pontificem, qui eſt caput Eccleſię, ideò quia caput eſt, à tanto beneficio excludi. Deinde quando Summus Pontifex diſpenſat cum aliqua ciuitate in aliquo die ieiunij; non eſt, cur ipſe ieiunet. Item princeps diſtribuendo bona communia poteſt ſibi ſuam reſeruare portionem. Denique princeps inſtituens nouam legem tenetur ad illius obſeruantiam, ſaltem quoad vim directiuam: ergo pariter in fauorabilibus, ſi concedit indulgentias, lege communi poteſt illarum particeps fieri.

Et ad argumentum reſpondeo, quòd licèt nemo poſſit in ſe ipſum iuriſdictionẽ exercere cogendo ſe ipſum; atque adeò nemo poſſit ſe excommunicare, vel abſoluere in ſacramento, quoniam ad hoc requiritur actus perſonalis vnius ad alterum: tamen quando indulgentiæ conferuntur extra Sacramẽtum lege cõmuni ex vi iuriſdictionis talia ſcilicet faciẽtibus, nihil vetat, quominus conferens indulgentiam Reipublicæ poſſit, tamquam pars ipſius Reipublicæ frui eâdem indulgentia. Addiderim vlterius Papam, & Prælatos, vt ſunt perſonæ priuatæ, poſſe frui indulgentiis, quas vt perſonæ publicæ ipſi Reipublicæ concedunt.

Vtrum

Vtrum pro temporali ſubſidio, quale eſt manutentio militum, poſsint concedi indulgentiæ.

QVÆSTIO XI.

QVONIAM Romanus Pōtifex in hac Bulla ait ſe pleniſsimam indulgētiam concedere illis, qui pro opibus, & facultatibus ſuis auxilia cōtulerint ad effectum ſubuentionis, & manutentionis militum, meritò hoc loco inueſtigamus, vtrum pro temporali ſubſidio talis, ac tanta indulgentia concedi poſsit. In qua quidem quæſtione, vt ad difficiliora properemus, eſt communis concluſio. Si temporale ſubſidium ad finem ſpiritualem refertur, concedi poteſt indulgētia in fauorem illius. Nam in hoc caſu tollitur omnis ſpecies ſimoniæ: quoniam indulgentia non datur in pretium tēporalis ſubſidij; ſed datur tamquam premium pietatis, & boni affectus, quo fideles Eccleſiam Dei, & eorum milites iuuant ad honorem, & gloriam eiuſdem Dei, communemq; vtilitatem totius Eccleſiæ ſuæ ſanctæ.

Maior tamen difficultas eſt, vtrum taxata eleemoſyna denariorū, vel duorū denariorum ſit ſufficiens cauſa ad tantam indulgentiam concedendam. Pro quo aduertendum eſt Romanum

manum Pontificem in Bulla nullam taxare eleemoſynam: ſed ſolùm cõcedere plenariã indulgẽtiam, & cætera Bullæ priuilegia illis, qui zelo charitatis permoti, memoresq́; in primis verbi illius: quomodo potueris, ita miſericors eſto, quanta pro opibus ſuis auxilia potuerint, ad militum ſubuentionem contulerint. Nec ſimiliter, dum loquitur de Iobelæis ſexies in hoc triẽnio decurrendis, aliquam taxat eleemoſynã: ſed refert ſe ad eumdem modum largiẽdi pro vniuſcuiuſque facultatibus eleemoſynam. Ne autẽ ex inde dubiç redderẽtur fidelium animæ in hoc theſauro acquirendo, taxam eleemoſynæ commiſit sereniſsimo Alberto Cardinali ſanctæ Crucis Archiduci Auſtriæ, & Legato in Regnis Portugalliæ, & Algarbiorum per literas, quarum hic eſt tenor.

Dilecto filio noſtro Alberto tituli ſanctæ Crucis in Ieruſalem Presbytero Cardinali, Archiduci Auſtriæ, nuncupato noſtro, & Apoſtolicæ Sedis in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis de latere Legato.

Gregorius Papa XIII.

D*Ilecte fili noſter ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Pridem pro manu tenendis, & ſuſtentandis certis locis in Africa conſtitutis, ac ſub Portugalliæ*

& Al-

& Algarbiorum Regum ditione exiſtentibus, illiſque à Sarracenorũ incurſionibus defendẽdis, & tutandis nonnullas indulgẽtias, aliasq́; ſpirituales gratias cõceſſimus, fideleſq́; ad eas ſibi cõparandas, quantis maximis poſſent ſubuentionis auxiliis, inuitauimus. Verùm ne res incerta dubios fideliũ ipſorũ in theſauro illo acquirẽdo animos relinquat, tibi facultatẽ tribuimus, vt quãtùm ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Primates, Patriarchæ, Epiſcopi, Rex, Regis filij, Principes, Duces, Marchiones, Comites, Capitula Eccleſiarũ, monaſteria, ac loca etiã regulariũ, & mendicãtium, tàm fœminarum, quàm maſculorũ, Clerici, item ſeculares, & regulares, monialesque, & aliæ particulares perſonæ cuiuſcumque ſint ſtatus, & cenſus conferre habeant, arbitrari, & præſcribere poſſis pro dicti ſubuentione, & manutentione dictorum locorum. Dat. Romæ apud ſanctum Marcum ſub annulo piſcatoris die 28. Auguſti 1591. Pontificatus noſtri anno primo. M. Veſtrius Barbianus.

Quarum literarũ virtute ſereniſsimus princeps, & Legatus Sedis Apoſtolicæ taxauit eleemoſynam largiendam pro vniuſcuiuſque ſtatu, & conditione tam pro ſuſcipienda Bulla, quàm pro Iobelæis ſex menſium, ſicut declaratur in ſũmario Bullę Luſitano, & in inſtructionibus prędicatorum. Illud autem ſolùm obſeruandum eſt circa hanc taxam, quòd dum Le-

gatus

gatus determinat mendicos debere largiri eleemoſynam denarij, intelligendus eſt de omnibus etiam, qui mendicis æquiparantur, vt potè honeſtis mulieribus, quę ſecretò eleemoſynis aluntur, infirmis, incarceratis, & aliis huius generis.

Quibus poſitis ad quęſtionem reſpondeo, ſufficientem cauſam, & motiuum ad concedendam tantam indulgentiam eſſe ſolutionem eleemoſynę taxatę. Ratio eſt, quoniam Summus Pontifex non reſpicit in ſpecie denarium pauperis, ſed ingentem ſummam denariorum illa via colligendam ad defendendas chriſtianorum arces: quemadmodum quandò concedit pro vno pſalmo, vel oratione pœnarum remiſsionem, non reſpicit ad illum numero pſalmum, vel ad illam numero orationem, ſed ad multitudinem orationum, quę in ſpem Bullę à fidelibus ſunt dicendę. Ita Angles in Summa quęſt. de Indulgentiis, dub. 5. affertq; in huius rei confirmationē egregiam ſimilitudinem: ſi modo Rex, inquit ille, offerat Summo Pontifici pro conceſsione Cruciatę ducentos mille aureos in ſubſidium contra infideles, dubium non eſt, quòd Summus Pōtifex iure optimo debuiſſet Cruciatā concedere: Angles

dere: proinde ergo eſt, ait ille, accipere illam ſummam eo modo oblatam à Rege, vt gratis omnibus concederet indulgentiam Cruciatæ, atque concedere talem indulgentiam omnibus partialiter concurrentibus pro facultatibus ſuis cum eleemoſynis: quippe cùm ex ſingulorum taxatis eleemoſynis abſque dubio iſta ſumma conficetur. Nota verò, quòd licèt Rex diſtribuat hanc eleemoſynam militibus, id facit tamquam maximus chriſtianorũ dux, cui vt fideli diſpenſatori Summus Põtifex cõmittit illius diſtributionem; maximè cùm in fauorem ipſius Regis, poſtquam redditus regnorum ſunt exhauſti, Cruciata cõcedatur. Nec aliquis ſcandalizari debet, ſi aliquando hæc eleemoſyna à Regis miniſtris per alios vſus conſumatur, dummodo fiat in obſequium Regis, & regni: quoniam cùm Regi incumbat munus manutenendi, & ſuſtentandi illa maritima loca, ſi à Rege defraudata fuerit alitèr hæc eleemoſyna, aliunde idem Rex ſuſtentabit eadem loca, & milites in eiſdem exiſtentes.

Quæ requirantur ex parte ſuſcipientis hanc Bullam ad lucrandam indulgentiam.

QVÆSTIO XII.

Ali-

ALIQVA requiruntur ad lucrandam ſanctam Cruciatam, circa quæ apud Doctores eſt parum dubitationis. Primò requiritur, quòd quis recipiat Bullam per ſe, vel per alium nomine ſuo ſoluẽdo taxatam eleemoſynam pro dignitate, vel conditione ſua: ita ſcilicet vt, qui Bullam accipit, non poſſit eam alteri communicare, tribuere, vel applicare: quoniam priuilegium perſonale, quale eſt priuilegium Bullæ, non excedit perſonã. Vnde infertur, quòd ſi quis furetur Bullam, non gaudet indulgentiis, & priuilegiis Bullæ; quoniam talis Bulla non eſt propria, ſed aliena.

Si autem quæras, vtrum ſi quis furetur pecuniam, vt illam det in eleemoſynam pro Bulla, gaudeat fructu Bullæ? reſpondeo negatiuè: quoniam expreſsè inquit Romanus Pontifex hanc eleemoſynam ſoluendam eſſe de propriis bonis, & facultatibus: cùm autem eleemoſyna furata non ſit de propriis facultatibus, conſequens eſt, vt mediante illa indulgentia non conſequatur. Quod vlterius ſatis probatur ex text. in cap. Non eſt putanda, 1. q. 1. quoniam, vt inquit text., qui ea intentione accepit, vt benè diſpenſet, potiùs grauatur, quàm iuuatur: nam hoſtiæ impiorum abo- Cap. Non eſt putanda, 1, q. 1.

 mina-

minabiles ſunt Domino. Sic enim Deus iubet, vt eum de noſtris laboribus honoremus; ait enim Prouerbiorum 3. *Honora Deum tuum de tua ſubſtantia*; & Eccleſiaſtici 34. habetur: *Immolantis ex iniquo oblatio eſt maculata*, & 1. Paralipomen. capit. vltim. dicitur: *Quæ de manu tua accepimus, reddimus tibi.* Iam autem, qui pecuniam furatur, vt eam det in eleemoſynam, non accipit de manu Domini talem pecuniam.

Prouerb. 3

Eccleſ. 34.

1. Para. vlt.

Secus dicendum eſt de meretrice, quæ de quæſtu turpi eleemoſynam dat pro Bulla; quoniam hæc licèt turpiter faciat peccando; non tamen turpiter recipit quæſtum, vt eſt communis Doctorum reſolutio.

Secundò requiritur, quòd qui Bullam recipit, illam apud ſe retineat, vel apud alium, aut alicubi nomine ſuo, namque, vt inquit Iob cap. 19. *Spes mea repoſita in ſinu meo eſt.* Vnde eſt laudabilis conſuetudo eorum, qui in ſinu defunctorum, quando ſepeliuntur, reponunt Bullas, quas dum viuerent, retinebant apud ſe. Si verò poſtquam quis ſuſcepit Bullam, eam perdidit, non proinde defraudabitur fructu illius, quoniam cùm hæc materia ſit fauorabilis, non eſt cum tanto rigore

Iob. c. 19.

Digitized by Google

rigore iudicandum: maximè cùm in foro Dei ceſſet rigor fori exterioris, cap. Omnes, 37. d. ſufficitque intentioni Bullæ de cætero ſatiſfeciſſe. Nota verò, quòd ſi theſaurarius non dederit alicui Bullam, licèt in libro rationum eleemoſyna, nomenque ſuſcipientis ſcribatur, ſuſcipiens non lucrabitur fructum Bullæ: nam quicumque eſt ſtultus in culpa, erit ſapiens in pœna; atque ideò iure priuabitur fructu Bullæ, qui Bullam per incuriam non accepit. Et confirmatur ratione; Summus Pontifex concedit illam gratiam largientibus eleemoſynam taxatam à Legato, & colligendam iuxta formam traditam à generali Commiſſario: ſed Commiſſarius generalis authoritate Apoſtolica ordinat, vt lucraturus hanc indulgentiam Cruciatæ, & priuilegia ipſius, priùs Bullam accipiat: ergo qui illam non acceperit, non lucrabitur indulgentiam: imò verò Commiſſarius generalis in vltim. §. Inſtructionum prædicatorum ſub excommunicationis pœna prohibet ſuſcipientem Bullam Cruciatæ illam iterum relinquere theſaurario, ne inde ſubrepant aliquæ fraudes.

Cap. Omnes, 37. d.

Inſtr. prædicator.

Requiratur ne, vt opus iniunctum ad conſequendam in-dulgentiam fiat moraliter benè?

QVÆSTIO XIII.

Cord. PARTEM negatiuam tenet Corduba q. 25. propoſitione 2., vbi contendit ſatis eſſe, quòd opus ex obiecto bonum ſit, vt ieiunium, eleemoſyna, quamuis fine aliquo prauo, circunſtantiavè vitietur, atque adeò non benè moraliter fiat. Oppoſita tamen ſententia eſt planè communis, aſſeriturque Nauar. ſatis à Nauar. §. in Leuitic. in expoſitione Bullæ Gregorij XIII. ad illud verbum, *Deuotè*; abſurdũ enim videtur, vt opera, quæ ſimpliciter peccata ſunt, quamuis bona ex obiecto, ſpirituali præmio afficiantur, ſatisque conceditur peccatori, vt per opera moraliter bona ſe ad indulgentiam diſponat. Et confirmatur; quoniam ſicut in opere moraliter malo nemo vnquam meritũ de cõdigno aſſecutus eſt in ordine ad primã gratiam ob ipſius operis indignitatẽ: ita exiſtimare par eſt non poſſe illud eſſe diſpoſitionem, per quam remiſsio peccatorum concedatur. Denique quoniam, vt notat Nauar., in iure ſæpè exprimitur, vt opera pro indulgentiis iniuncta fiant in gratia.

Dubi-

Digitized by Google

Dubitatur tamen, vtrum aliquod opus deſinat fieri benè moraliter, quòd illi admiſceatur peccatum veniale. Pro quo notandum eſt duobus modis alicui actui admiſceri peccatum veniale. Primo, ſi per ipſum actum peccetur venialiter, ſiue ob prauum aliquem finem, ſiue ob defectum alicuius circunſtantiæ; cùm malum ex quocumque defectu contingat. Neque enim in eo actu duas entitates agnoſco, vnam bonitatis ex obiecto; alteram malitię ex circunſtãtia: ſed vnam ſimplicem, eamdemq́ue malam moraliter; cùm in actu interno voluntatis genus moris cum natura omninò coincidat. Altero modo, ſi per ipſum met actum non peccetur venialiter; ſed per aliũ, qui ſimul fiat, & ad illum minimè pertineat, vt ſi quis cum odio veniali attentè, & deuotè deprecetur. Dico ergo, quòd ſi peccatum veniale primo modo actui prȩcepto admiſceatur, cùm reddatur opus malum, & vitioſum, non fit benè moraliter: ſecus dicendum eſt, ſi ſecundo modo cõiungatur; quoniam tunc, cùm non pertineat ad ipſum actum, non tollit bonitatem ipſius: imò neque ſi tale opus mortale eſſet, vt ſi quis cum mortali odio debitè, & propter Deum eleemoſynam elargiretur. Eſt autem aduertendum

contingere poſſe, vt aliquis actus incipiat malè fieri moraliter, poſtea verò benè continuetur, ac conſummetur, quo dato ſi potior eius pars, magiſque requiſita fiat moraliter benè, ſatis eſt ad conſequendam indulgentiam. Verbi cauſa: ſi quis templum iuxta Iobelæi formam inuiſurus toto itinere indebitè procedat, & fortè animo aſpiciendi in templo fœminas laſciuas, at vbi primùm limina templi tetigit, compunctus corde ſe modeſtè compoſuit, deuotèque orauit; non eſt dubium, quòd iſte talis conſequatur indulgentiam: cùm illud vltimum ſolùm requiratur.

Caiet. Armil. Caiet. tract. 10. q. 1., quem ſequitur Armil. verb. Indulgentia, num. 15., addit, quòd requiritur vlterius ad conſequendam indulgentiam diligẽtia in pœnitẽtiis adimplendis, animuſq; paratus ad ſatisfaciendũ Deo per omnia; quoniam aliter indignus redditur homo, cui ex publico theſauro ſubueniatur. Vnde olim nõ remittebantur per indulgentias pœnitentiæ, niſi illis, qui in ſatisfaciendo erant ſoliciti, quod inſinuare videtur illa forma conſueta, qua verè pœnitentibus indulgentię concedũtur: verè autem pœnitentes nõ iudicantur illi, qui proprias ſatisfactiones negligunt. Hanc ſententiam

tiam nullus ferè reprehendit, ſed vt tutiorem commendat Nauarrus notabili 21. multis rationibus pro illa pugnans; valdeq́ue probabilem exiſtimat Henriques lib. 7. de Indulgentiis cap. 17.: imò docet hortandos eſſe illos, qui ſunt in articulo mortis, vt concipiant firmum propoſitum ſatisfaciendi in præſenti vita, ſi ſuper vixerint. Quod ſanè conſilium non eſt negligendum, quia optimum eſt. Nauar. Henriq.

Oppoſita tamen ſententia communior, & probabilior eſt, quam ſequuntur Sot. diſt. 21. quæſt. 2. artic. 3. Ledeſ. 2. p. quæſt. 29. art. 10. Cordub. quæſt. 30., Viualdus de Indulgentiis num. 18. Emmanuel Roder. §. 2. num. 6. in explicatione Cruciatæ, idem Henriques, & alij. Et probatur primò, quoniam cùm Summus Pontifex id minimè exprimat, planè ſuſcipientes Bullam deciperet, quod nefas eſt dicere. Deinde quoniam, vt aduertit Gabriel in Canone Miſſæ in additione lectionis 57., indulgentiarum vſus introductus eſt, vt mederi poſſent defectui humanæ ſolicitudinis: quare nec intendi, nec requiri debent ex parte ſuſcipientium Bullas talis pia ſolicitudo, & diligentia erga pœnitentias implendas. Soto. Ledeſ. Cord. Viuald. Emmanu. Rodr. Henriq.

Et ad Caietani rationes optimè negat Soto aſſumptum; neque enim indignus eſt amicorum ſubſidio, qui propriis in rebus negligens eſt; cùm inter iura amicitiæ hoc ſit pręcipuum, vt amicus defectus amici ſuppleat: theſaurus verò Eccleſiæ amicorum eſt. Neque argumentum ex forma, qua indulgentiæ conceduntur, aliquid valet: iam enim diximus, quòd illa verba, *Verè pœnitentibus*, ad actus pœnitentiæ referuntur.

Quando, & quomodo neceſſaria ſit confeſsio ad indulgentias Cruciatæ.

QVÆSTIO XIIII.

DISPOSITIO ad lucrandas indulgentias Bullæ Cruciatæ eſt ſtatus gratiæ per contritionem, ſeu veram pœnitentiam acquiſitus, vt ſatis innuit recitata Extrauagans Vnigenitus, ibi: *Verè pœnitentibus*: D. Thom. Adrian. quæ eſt reſolutio D. Thom. in 4. diſtinct. 20. q. 1. art. 5. Adrian. in 4. tit. de Indulgentiis, concluſ. 3., Durand. diſt. 20. q. 4. Gerſ. de Indulgentiis conſideratione 3. Nauar. §. in Leuitic. notab. 21., & notab. 29. Ratio eſt, quoniam ſatisfactio Chriſti, & ſanctorum omniũ in theſauro

Duran. Gerſ. Nauar.

Digitized by Google

ſauro Eccleſiæ incluſa nõ applicatur, niſi mem bro viuo vnito capiti, quod eſt Chriſtus per charitatem: ſed qui eſt in peccato mortali, non eſt tale mẽbrum; ſiquidem peccatũ ſeparat hominem à Deo: ergo ad hoc, vt peccator poſsit accipere influxum capitis, proindeque frui fructu indulgentiarum; debet reponi in gratia, vel per contritionem, vel per cõfeſsionem cum attritione iuxta tenorem Bullæ.

Dubitatur autem primò, quid ſentiendum ſit, quando indulgentia conceditur omnibus verè pœnitentibus, & confeſsis, ſacraque Euchariſtia refectis, vt ſub hac forma conceditur in noſtra Cruciata. Aliqui exiſtimant ſatis eſſe ſuſcipientem Bullam confeſſum fuiſſe Quadra geſima præterita, & habere propoſitum confitendi Quadrageſima futura; quoniam hoc dicunt eſſe confeſſum ſecundùm ius: neque videtur Summus Pontifex aliam requirere confeſsionẽ ab ea, quæ de iure requiritur. Ita ex Cano niſtis Panorm. cap. Omnis vtriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſsionib. Ioannes Andreas cap. Quòd autem, eodem tit., Gloſſa in Clement. vlt. de Reliquiis, & vener. ſanctorum, Immola, & Cardinalis ibid., Felinus Serm. de Indulgentiis. Ex Theologis verò Palud. diſt. 20. Panorm. Ioan. And. Gloſ. Imola. Cardin. Felin. Palud.

Gabr. Syluest. in q.4.art.3.concl.1. Gabr. diſt.45.quęſt.3.art.3. dubitat.1., Syluest. verb. Indulgentia, n.20. vbi ait ita declaratum eſſe à Patribus Concilij Conſtantienſ. Ex quibus ſatis colligitur hęc opinio fuiſſe olim communis.

Caiet. Nauar. Adrian. Ledeſ. Duran. Henriq. Turrecr. Cord. Oppoſitam tamen tradunt Caiet.tract.15. de Indulgentiis cap.10. Nauar,notab.18.n.16. Adrianus in 4. q.de Indulgentiis §. Si quis dubitat, Ledeſma 2.p.q.29. art.1., Duran.d.20. q.4., Henriques cap.12. de Indulgentiis, Turrecremata §.in Leuitico n.80., Cordub.lib.8. de Indulgentiis q.24. Fūdatur autem hæc ſententia, quæ mihi omninò magis placet,in proprietate verborum,quæ in indulgentiis ſtrictè ſeruanda eſt:nam verè confeſsi, neque propriè dicuntur, qui propoſitum confitendi habent, vt clarum eſt; neque qui poſt præteritam confeſsionē peccata mortalia commiſerunt. Deinde quoniam Sūmus Pontifex per eam formam vult homines allicere ad pœnitentiam veram, quam rarò homines aſſequuntur abſque ſacramentali confeſsione:nam conſiderata natura, & circunſtantiis veræ contritionis rari ſunt, qui eam aſſequantur,niſi cùm ſe ad confeſsionē pręparant. Ego verò vlteriùs in huius rei confirmationem maximè pōdero verba Bullę

ibi:

ibi: *Confeſsi, ſacraque Communione refecti, aut non valentes confiteri id optauerint.* Si autem in Bulla ſolùm requireretur confeſsio ſecundùm ius, & animus confitendi in Quadrageſima, fruſtra Summus Pontifex veluti per diſpenſationem, & ſecundùm indulgentiam quamdam adderet limitationem illam: *Non valentes id optauerint.* Quare hæc vltima ſententia ſecurior eſt. Nam declaratio Concilij Conſtant., in qua contraria opinio fundatur, non extat modo; imò & oppoſitum praxi vſurpatum eſt. Illud autem, quod dicitur Romanum nempe Pontificem non velle aliam cõfeſsionẽ, quàm eam, quæ in Quadrageſima de iure eſt, negatur. Nam cùm ex ſpeciali fauore, & benignitate ille indulgentiam concedat, iuſtum eſt, vt aliam confeſsionem proximiorẽ indulgẽtiis requirat; maximè cùm confiteri extra Quadrageſimam ſit ſecundùm ius, & non contra illud; quippe cùm per confeſsionem ſecuriùs peccator diſponatur ad conſequendam indulgentiam.

Nota autem, quòd pro aſſequenda pleniſsima indulgentia Cruciatæ nõ requiritur, vt totius vitę fiat confeſsio, ſicut omnibus eſt in cõfeſſo; & maximè D. Antonino: ſed ſatis eſt illa peccata confiteri, quæ poſt tranſactam confeſsio- D. Anton.

feſsionem peccator meminit incurriſſe: quamuis in noſtra Bulla vſurpetur illa forma, qua conceditur remiſsio omnium peccatorum, de quibus corde contritus, & ore cōfeſſus fuerit; vt etiam exprimit Nauar. notab.30. n.6. qua etiam de re videndus eſt Corduba quæſt. 27. propoſitione 3.

Nauar. Cord.

Circa illa verba Bullæ, *Non valentes*, nota, quòd requiritur legitimum impedimentum, ſiue illud ſit naturale, vt ſiquis ſit mutus, nec poſſit vlla ratione confiteri, etiam per nutus, ſiue morale, vt ſi non habeat copiam confeſſoris, vel modum accedendi ad illum, vt ſi confeſſor ſit impeditus peſte, vel ligatus aliqua eccleſiaſtica cenſura, per quam reddatur inhabilis ad audiendas confeſsiones, & cæteris huiuſcemodi, quæ potiùs arbitrio prudentis viri ſunt iudicanda; quàm verbis exprimenda.

Dubitatur ſecundò, vtrum quando exigitur confeſsio, neceſſarium ſit cōfiteri venialia, ſi quis mortalia non habeat. Nauar. num. 18., quem ſequitur Ledeſma, videtur ſupponere partem negatiuā. Sed mihi videtur reſpondendum ſub diſtinctione: nam ſi confeſsio requiratur ſolùm tamquàm diſpoſitio ad conſequēdam gratiam indulgentiæ, quæ ſolùm verè pœnitenti-

Nauar. Ledeſ.

nitentibus conceditur, neceſſaria non eſt confeſsio venialium, vt omnes fatentur, cùm ad conſequendam indulgentiam non requiratur maior diſpoſitio, quàm ad ſumendam Euchariſtiam. Si verò tamquam iniunctum opus adiungitur, vt ſanè ex tenore Bullæ colligi videtur, neceſſaria eſt confeſsio venialium, ſi mortalia non ſunt. Et hanc partem tutiorem quoque credit Henriques cap. 12. §. 2. quod probatur; tùm quoniam indulgentiæ non valent, niſi ex opere operato, cuius non exigua pars eſt confeſsio ſacramentalis; tùm etiam quoniam, vt iam diximus, in his Iobelæis inducere videtur Summus Pontifex confeſsionē ſuperrogationis, vt homines tutiori remedio in gratia conſtituti efficatiùs impetrent finem intentum. Henriq.

Dubitatur tertiò, vtrùm in aliquibus Iobelæis, quæ cōfeſsionem intra hebdomadam requirunt, ſatis ſit die Dominica confiteri. Cui dubitationi affirmatiuè exiſtimo reſpondendum cum Sot. diſt. 21. q. 2. art. 3., Nauar. notab. 10. n. 19., Henriques cap. 10. §. 8., Emmanuel. Roder. §. 2. dub. 5. aſſerente ita viuæ vocis oraculo declaratum fuiſſe ad inſtātiam patrum Societatis IESV à Pio V. Sed cùm ego rem inueſtigarem, accepi ab eiſdem Societatis pa- Sot. Nauar. Henriq. Emmanuel Roder.

Declaratio Greg. ctis patribus nō à Pio V., ſed à Gregorio XIII. hanc declarationem emanaſſe anno Domini 1576. menſis Maij die decimo, hanc rationem reddente; quoniam dies Dominica habetur pro complemento hebdomadæ tranſactæ, in qua ieiunatum eſt. Sed qui rarò confiteri ſolent, non debent longam confeſſionem ad vltimum terminum relinquere, in quo vel nō habebunt confeſſoris copiam, vel facilè confiteri non poterunt.

Vtrùm requiratur, quòd dum quis ſuſcipit Bullam, ſit in gratia, an ſufficiat eſſe in gratia pro vltimo opere complendo.

QVÆSTIO XV.

Caiet. Nauar. CAietanus tract. 1. de Indulgentiis q. 2. partem tenet affirmatiuam, cui etiã ſubſcribere videtur Nauar. notab. 19. Fundamentum eſt, quoniam ſuſceptio Bullæ debet eſſe opus viuentis per charitatem, quod non erit, ſi ſuſcipiens Bullam fuerit in mortali; adduntque illam formam, *Contritis*, referri ad illud tempus, quo Bulla ſuſcipitur. Vnde qui tūc non eſt in gratia, non poteſt eligere poſteà confeſſorem, qui eum à reſeruatis abſoluat.

Vt au-

Vt autem incerta à certis diſcernamus, notandum eſt in Bulla aliqua eſſe, quæ propriam habent indulgentiarum rationem,& remiſsionem pœnarum, quæ in purgatorio debentur: alia verò, quæ habent vim priuilegij; cuiuſmodi eſt electio confeſſoris, eſus ciborum prohibitorum &c.: quibus non eſt dubium, quin ſuſcipiens Bullam in peccato mortali gaudeat, quoniam ſunt mera priuilegia, quæ quibuſcumque concedi poſſunt. Quod verò attinet ad indulgentiam, Sot. in 4. diſtinct.21. quæſt. 2. artic.3. rem dubiam exiſtimat, licèt in partem negatiuã magis inclinet, quam etiã tenet Adr. in 4. tit. de Indulgẽtiis cõcl.4. quatenus reſoluit eum,qui eſt in mortali,poſſe explere opus piũ pro alio, & in hanc partẽ ego magis inclino. Primò ex eo fundamento, quòd Bulla etiã quo ad indulgẽtias habet vim cuiuſdam priuilegij,& ideò licèt in mortali ſumatur,ſatis eſt,vt poſteà dum percipiendus eſt indulgẽtiarũ fructus,homo ſit in gratia.Enim verò ſi Papa,vt notat Sot., viua voce proficiſcẽtibus in bellũ aduerſus Turcas cõcederet electionẽ cõfeſſoris,qui tali,vel tali tẽpore eos plenariè ab omnibus peccatis,& cẽſuris abſolueret, profectò licèt dum Papa hęc viua voce conce- Sot. Adrian.

concederet, illi eſſent in mortali, ſi poſt modum deſignatis temporibus ſuſcipiendi fructum eſſent in gratia, illum adipiſcerentur. Idem autem eſt concedere Bullam ſoluentibus duos argenteos, ac ſi gratis viua voce Papa faceret illam conceſsionem.

Secundò, quoniam ipſa Bulla non diſponit, quòd dum ipſa ſuſcipitur, & eleemoſyna ſoluitur, conferatur indulgentia. Tertiò, quia ex ſententia Adriani poteſt quis exiſtens in peccato pro amico ſumere Bullam, qui quidem amicus, ſi in complemento vltimi operis fuerit in gratia, fruetur Bullæ obſequio, ita vt aſſerat Sot., quòd in Iobelæis præcipientibus ieiunium, & eleemoſynam poſsit quis Feria 4.6. & Sabbato ieiunare in peccato, & die Dominica repoſitus in gratia per Sacramentum cõſequi Iobelæi indulgentiam.

Adrian.

Sot.

Et ad fundamentum contrariæ opinionis negandum eſt verbum, *Contritis*, referri ad tempus ſuſceptionis Bullæ; ſed potiùs ad inſtans conſequendæ indulgentiæ completis omnibus requiſitis: nec, vt iam notauimus, Bulla dicit, quòd dum ipſa ſuſcipitur, debeat ſuſcipiẽs eſſe in gratia: imò ad hoc ſuſcipitur, vt mediante illa homo feruentiùs reponatur in gratia; & conſe-

conſequatur remiſsionem peccatorum. Nec enim valens indiget pharmaco, ſed infirmus: atque ita ſuſceptio Bullæ eſt veluti ſuſceptio pharmaci, quo infirmus peccator, & veluti mortuus reſurgit ad vitam gratiæ. Vnde infertur, quòd tempore ſuſceptionis Bullę non requiritur ſalus animæ, quoniam hæc intēditur in ſuſcipiente Bullam virtute illius.

Vtrùm hæc Bulla ſe extendat ad perſonas exterarum nationum exiſtentes, vel tranſeuntes per Luſitaniæ Regna.

QVÆSTIO XVI.

SI Bullam Cruciatæ, quę pro regnis Caſtellę conceditur ſingulis annis, conſideremus, non eſt dubium, quin omnes fideles exterarum nationum conſequi poſsint indulgētiam illius, dummodo illam accipiant in regnis, pro quibus conceſſa eſt. Id enim ſatis declarat ipſa Bulla plumbea, atque ita Emmanuel Roder. in fundamentis Bullę dub. 3., & Henriq. lib. 7. de Indulgentiis, cap. 21. rem indubitatam exiſtimāt, adduntque eum, qui ſuſcepit Bullam in Hiſpania, ſi recedat in Italiā, illic poſſe frui indulgētiis Bullę ſuſceptę in Hiſ- Emmanu. Roder. Henriq.

G pania

pania toto tempore, quo illa in Hiſpania durã uerit: quoniã priuilegium eſt perſonale, atque ideò vbique ſequitur perſonam, pręterquàm in edendis carnibus temporibus prohibitis, quoniam ipſa Bulla reſtringit hoc ſpeciale priuilegium ad commorantes in Hiſpania, dum inquit: *In omnibus, & ſingulis regnis, non tamen extra illa.* Cùm verò noſtra Bulla non habeat hanc clauſulam declaratoriam; ſed ſolùm loquatur de fidelibus commorantibus, atque degẽtibus in regnis Luſitaniæ, maior apparet difficultas: nam mercatores, aduenæ, peregrini, & alij huiuſmodi non videntur propriè degere, ſed potiùs tranſire per Luſitaniam.

Verumtamen re benè inſpecta credo in propoſito dubio idem eſſe iudiciũ de noſtra Bulla, atque de Bulla conceſſa pro regnis Hiſpaniæ: proindeque indulta illius ſe extẽdere ad omnes fideles, qui in Luſitaniæ regnis ſacrã Bullã ſuſceperint. Et in cõfirmationem põdero duo illa verba Bullæ: *Commorantes, & degentes*, ità ſcilicet vt verbum, *commorantes*, cadat ſuper illos, qui in prędictis regnis habent domicilium: verbũ verò, *degentes*, ad illos extendatur, qui tẽpore Bullæ ibidem reſidẽt, ſiue per modum permanẽtis, ſiue tranſeuntis. Accedit, quoniã dum in Bulla

pro

pro regnis Hiſpaniæ cōceſſa Sūmus Pontifex hoc aſſerit, potiùs videtur mētem ſuā ſuper hāc clauſulam declarare, quàm nouū ius inducere.

Vltimò facit pro hac parte, quoniam quemadmodum ratione territorij, ſi quis delinquit, punitur pro qualitate criminis, licèt peregrinus ſit, & aduena: ita par eſt, vt ratione territorij fruatur quiſpiam priuilegiis, & indultis in tali territorio conceſsis. Nec eſt maior ratio, quare Summus Pontifex in regnis Hiſpaniæ, quę ſunt ampliſsima, Cruciatā extendat ad aduenas exiſtētes in regnis illius; & in regno Luſitaniæ, quod & exiguū eſt in ſe, & totius orbis emporium propter magna cōmercia cum exteris nationibus, non extendat eamdem Cruciatam ad aduenas ibi degentes.

Vtrùm indulgētia valeāt animabus exiſtētibus in purgatorio. QVÆSTIO XVII.

RELICTIS hæreticis, cū quibus non eſt nobis modò colluctatio, partē negatiuam huius quæſtionis tenuit Hoſtienſis, vt refert Gabriel ſuper Canonem Miſſæ ad finem lect. 57. Fundamentum illius hoc eſt. Indulgētiarū poteſtas potiſsimùm colligitur ex promiſsione Chriſti Domini facta Petro Mat Hoſtienſ.

 thæi

thęi 16. *Quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*; ſed animę purgatorij non ſunt ſuper terram, ſed ſubtus terram: ergo ad illas nō poſſunt extendi indulgentię. Secundò, inter ſuffragia, quibus defunctorum animę iuuātur,

D. Auguſt. non numerantur indulgentię: nam D. Auguſt. in lib. de Cura agenda pro mortuis cap. vlt., & Serm. 32. de verbis Apoſtoli ſolùm enumerat Miſſę ſacrificium, orationem, & eleemoſy-

D. Greg. nas, quibus D. Gregor. addit ieiunium, vt refertur cap. Animę, 13. q. 2. : indulgentiarum verò nullus meminit: ergo &c.

Oppoſita tamē ſententia non modò certa, verùm & orthodoxa mihi videtur: deducitur enim ex antiqua Eccleſię traditione, & vſu. Nā Gregorius magnus antę annos ferè mille indulgentias concesſit defunctis, vt habetur in

Sup. Gabr. Suppleměto Gabrielis d. 45. q. 3. ar. 2. propoſ. 5. Inſuper & Romæ, vt refert idem Gabriel, in Eccleſia, vbi eſt columna, ad quam Chriſtus Dominus fuit ligatus, eſt indulgentia cōceſſa antiquitus à Paſchaſio Secundo pro animabus purgatorij, quam poſteà vndecim Pōtifices cōfirmarūt: quod ſimiliter in multis aliis Bullis Sū-

Cōc. Trid. mi Pontifices fecerunt. Cùm ergo Concilium Trident. ſeſſ. 25. decreto de Indulgentiis, ea-

ſum vſum ab Eccleſia probatum retinendum eſſe pręcipiat, eosq́ue feriat anathemate, qui aſſerunt illas inutiles eſſe, proculdubio videtur, & cenſetur approbare etiam illas, quæ defunctis conceduntur, pręſertim cùm id ipſum tamquam de fide tradatur à Leone Decimo in Bulla condemnationis Lutheri, & in epiſtola ad Caietanum. Secundò, ideò ſatisfactiones noſtræ ſunt aliis cõmunicabiles, quia ſumus vnius corporis membra, cuius caput eſt Chriſtus: ſed defuncti ſunt adhuc membra huius corporis: ſunt quippe nobiſcum ligati Deo per fidem, ſpem, & charitatem; vnde beatus Auguſtinus lib. 20. de Ciuitate Dei inquit: Non animæ defunctorum ab Eccleſia ſeparantur, quæ eſt regnum Chriſti: cùm igitur per indulgentias ſatisfactiones membrorũ ad inuicem communicentur, non eſt dubium, quin ad defunctorum animas extendantur. Et confirmatur vltimo; quoniam Eccleſia viuorum ſuffragiis, & incruento Miſſæ ſacrificio animas purgatorij iuuat, vt pręclarè demonſtrat Bellarminus lib. 20. de purgatorio cap. 15.: ergo etiam indulgentiarum theſauro eiſdem animabus poterit ſubuenire. Auguſt. Belarm.

Pro ſolutione verò primi argumenti explicandum

candum eſt, quo pacto indulgentię defunctis concedantur. Nam Medina diſp.7.cap.34., & 36. ſtudiosè contendit particulam illam, *Super terram*, non eximere animas purgatorij à iuriſdictione Summi Pontificis, atque adeò per veram abſolutionem poſſe indulgentias participare ab eo: tùm quoniam illa particula, *Super terram*, poteſt referri ad ipſum Petrum in hanc ſententiam: quodcumq́ue tu Petrus ſuper terram exiſtẽs ſolueris, erit ſolutum & in cœlis: tùm etiam quoniam animę purgatorij, cùm adhuc non ſint in cœlo, poſſunt dici eſſe ſuper terram, proindeq́; ad eccleſiaſticum forũ pertinere, ſaltem ratione delicti in hac vita cõmiſsi. Quas expoſitiones ex Alexandro Alenſi 4.p. q.83.memb.5. affert etiã Gabr. in appendice, eisq́ue non mediocriter fauet D.Gregor.Papa lib.2.Dialog.cap.13. Et cõfirmatur ex eo, quòd mortui excommunicari ſolent, & abſolui, vt non tàm conſtat ex D. Gregorio loco citato, quàm ex cap. A nobis 2., de Sententia excõmunicationis, & cap. Finali, 24.q.2.

Medin. Alenſ. Gabr. D.Greg. Cap. A nobis, 2. de Sẽtẽt. excõ. Ca. Finali. 24.q.2.

Quãuis autẽ hęc opinio nõ ſit improbabilis, multumq́; exaltet Romani Pontificis authoritatẽ: cui proinde non magnopere repugnãdum cenſet D. Bonauent. in 4.d.40.q.5. Oppoſita

Bonauent.

tamen

tamen ſententia eſt communis, vt patet ex Vi- ualdo de Purgatorio, n. 14., & Nauar. notabi- li 22. à num. 4. pro quo facit inprimis vſus Sũ- morum Pontificum, qui dum indulgentias de- functis concedunt, ferè ſemper adijciunt, per modum ſuffragij. Deinde quoniam ex Gratia- no 24. q. 2. cap. 10., & ex Leone eâdem q. cap. de Communione; & alijs ſatis deprehenditur Romanum Pontificem nõ habere iuriſdictio- nem in purgatorio, adeò vt oppoſita ſententia damnata ſit ab ſchola Pariſienſi; vt refert Ioan. Maior in 4. d. 20. q. 2. Neque id, quod de excõ- municatione obijcitur, quidquam probat, nam mortui nõ niſi indirectè excõmunicari, abſol- uiuè poſſunt, vt ait Caſtro lib. 2. de Iuſta hęreti corũ punitione cap. 19., & 20., Couar. 1. p. cap. Alma mater, §. 11. numer. 8.; excommunicari enim dicuntur illę animę, vel quia tales de- clarantur; vel quia prohibentur fideles pro il- lis orare, & ſepeliri eorum cadauera in loco ſancto, abſoluuntur verò, cùm hęc prohi- bitio, quæ directè viuos ſolùm ligabat, re- mouetur.

Vivald. Nauar. Gratian. Ioan. Maij. Castr. Couarr.

Ad argumentum igitur iuxta hanc ſenten- tiam dicendum eſt indulgentiarum poteſta- tem haberi ex illimitata clauium poteſtate tra-

dita Petro, & ſuceſſoribus, cùm Ioann.21. illi dictum eſt à Chriſto Domino: *paſce oues meas*; officium enim clauium eſt omnia impedimenta remouere, quæ aditum cœli intercludunt, vt definit Leo X. in epiſtola ad Caietanũ, quam ipſe refert 3.p.q.45. art. 5. §. Ad hoc dicitur. Cùm autem hæc poteſtas tàm per iudiciariam abſolutionem, quàm etiam per ſolam compenſationem ex theſauro Eccleſiæ exerceri poſsit, quoad pœnas remouendas per viam abſolutionis requiritur exiſtentia ſubditorum ſuper terram, vt notauit idem Caietan. opuſc.16.q.6. ad primum; quoniam iuriſdictio limitatur per particulam, *Super terram*. Vnde notabiliter dixit, *quodcumque ſolueris*, non verò, quodcumque diſpenſaueris. Secus verò eſt dicendum de cõpenſatione per modum ſuffragij; quoniam licèt hæc authoritatem requirat in diſpenſatore, poteſtatemque ſuper theſaurum: non requirit tamen iuriſdictionem in eos, pro quibus compenſatio facienda eſt. Ad ſecundum dicendum eſt Patres non numeraſſe omnia opera, per quæ animæ defunctorum à nobis iuuari poſſunt; ſed quædam communiora, & ad quæ alia reuocari poſſunt. Addit verò Gabriel, quòd tempore Auguſtini, & Gregorij nõ erat

Ioan.21.

Leo X. Caiet.

tàm

tàm frequens, & exploratus vſus indulgentiarum pro animabus purgatorij.

Quid ſit indulgentia per modum ſuffragij, & quo iure valeat defunctis?

QVÆSTIO XVIII.

QVAMVIS Doctores ferè omnes conueniant indulgentias concedi defunctis per modum ſuffragij: multum tamē diſcrepant in explicādo hoc modo. Omiſſis autem aliis opinionibus, quæ ad noſtrum inſtitutum non pertinent, quæque videri poſſunt apud Cordubam, dicendum eſt cum Caietano opuſc. 16. q. 5., Nauar. notab. 22. n. 14. idem eſſe valere indulgentias per modum ſuffragij, ac per modū auxilij, ſubſidijuè ſpiritualis, atque eccleſiaſtici. Cùm enim Summus Pontifex animas exiſtentes in purgatorio iuridicè abſoluere non poſsit, offert pro illis ex theſauro Eccleſiæ Chriſti, & ſanctorum ſatiſfactiones eo modo, quo Eccleſia pro eiſdem offerre ſolet Miſſæ ſacrificia, & alia ſatisfactoria opera, quæ ſuffragia appellantur.

Cord. Caietan. Nauar.

Dicuntur autem hæ indulgentiæ ſuffrágia, ſeu per modum ſuffragij cōceſſæ; quoniam ſunt quædam

quædā auxilia, quibus piorum animæ iuuātur, cum eo tamē diſcrimine, quod ex Caiet. notauit. Sot. d. 21. q. 2. ar. 3. nimirum quoniam cùm alia ſuffragia viuorū tripliciter defunctos iuuent, ſcilicet via meriti de cōgruo, via impetrationis, via denique ſatisfactionis; indulgentiarū tamen ſuffragia hoc tertio modo ſe habent: quoniā indulgētiæ, vt tales sūt, nec sūt meritoriæ, nec impetratoriæ, ſed ſolùm ſatisfactoriæ.

Caiet. Sot.

Vtrùm indulgentiæ per modum ſuffragij fundentur in iuſtitia, an ſolùm in miſericordia Dei acceptantis.

QVÆSTIO XIX.

CELEBRIS dubitatio eſt apud auctores, vtrùm huiuſmodi indulgentiæ, quæ pro defunctis tamquàm ſuffragia offeruntur, ex iuſtitia, atque adeò infallibiliter à Deo acceptentur, an verò ex ſola miſericordia, proindeque non tàm infallibiliter, ſed ſicut Deo placuerit. Et quidem hunc ſecundum modum dicendi ſequitur Caiet. 16. q. 5., Cano de locis Theologicis cap. 13. ad 9. §. Qui verò, Cordu. q. 13. §. 4., Viuald. de Purgatorio, numer. 15., Henriq. de Indulgentiis cap. 7.

Caiet. Cano. Cordub. Viuald. Henriq.

Confirmatur autem hæc opinio his rationibus

bus. Et primo à poſteriori: quoniam Eccleſia in omnibus ſuffragiis Deum deprecatur, vt ab eo illa acceptentur: non credit ergo Eccleſia ſe ius habere ad illam acceptationem. Secundò probatur à priori ex eo, quòd iuxta doctrinam D. Thom. 3. p. q. 46. art. 6., pœnæ huius ſeculi ſunt alterius ordinis reſpectu pœnarum purgatorij, ſicut pœna pecuniaria eſt alterius generis reſpectu pœnæ ſanguinis: igitur quemadmodum vita non redimitur pecunia ſecundùm rigorem iuſtitiæ, ſed ex liberali donatione principis; ita neque purgatorij pœnę noſtris ſuffragiis de rigore iuſtitiæ redimuntur. Tertiò, quoniam forum illud eſt longè diuerſum à noſtro: noſtrum enim mite eſt, & quaſi canonicum, ſeu ciuile: illud verò eſt rigoroſum: quoniam criminale eſt: ſed pœnæ Ciuiles, & Canonicæ non ſufficiunt ad liberandum reum à pœna ſanguinis ex l. In ſeruorum, ff. de Pœnis: ergo nec ſatisfactiones huius vitæ ex rigore iuris ſufficientes erunt ad liberandam animam à pœnis purgatorij.

D. Thom.

l. In ſeruorum, ff. de Pœnis.

Oppoſitam tamen ſententiam defendit Nauar. notab. 22. n. 18., eamque vt magis piam, & tutiorem ſequitur Sot. diſt. 21. q. 2. artic. 3. & diſt. 25. q. item 2. & art. 3., & vt Ledeſma 2. p.

Nauar.

Soti Ledeſma.

q. 29.

Gabr. q.29.art.3.Gabriel in appendice lectionis 57. ad 4., vbi omninò certum,& infallibilem ſupponit harum indulgentiarum effectum. Quod D. Thom. etiam videtur ſimiliter ſupponere S. Thom., Richard., & alij Doctores in 4.d.45.dum diſ- Richard. putant,vtrùm Summus Pontifex per indulgentias poſsit euacuare purgatorium: ad ſolam enim cauſæ inſufficientiam confugiunt pro parte negatiua defendenda; nam poſita ſufficientia cauſæ de parte affirmatiua non dubitant.

Pro hac ſententia facit inprimis Leo X. Leo X. in epiſtola ad Caietan., vbi æqualiter definit indulgentias tàm viuis, quàm defunctis tantùm valere, quantùm ſonant. Deinde quoniam ego probabilius exiſtimo Eccleſiæ ſuffragia de condigno valere defunctis,vt tenet Petrus Soto lect.3. de Purgatorio, Couar. 1. p. Pet Sot. Couar. cap.Alma mater,§.5.n.11.: ſi ergo Eccleſiæ ſuffragia valent defunctis de condigno, maiori cum ratione valebunt indulgentiæ, in quibus per poteſtatem clauium ad liberandas animas diſpenſatur ſanguis Chriſti, qui cùm ſit æquiualens, imò & ſuperabundans pretium, nihil deeſt ad iuſtitiæ rationem, & æqualitatem.

Prætereà indulgentię valent viuis de condigno:ergo etiam defunctis. Sequela eiſdem

funda-

Digitized by Google

fundamentis probatur,quibus antecedens, vtpote ex poteſtate clauium, ex communione fidelium adinuicem,tamquàm membrorum eiuſdem corporis in capite Chriſto IESV. Quæ omnia tàm in viuis,quàm in defunctis militãt, cùm ad eoſdem claues extendantur non abſoluendo, vt iam reſoluimus, ſed ſoluendo. Neque aliunde colligitur promiſsio facta viuis, neganda eſſe mortuis: quoniam licèt viuis indulgentiæ concedantur per iudiciariam abſolutionem, quæ eſt actus iuſtitiæ; mortuis verò non ita, ſed per modum ſuffragij, parum facit ad intentum:quoniam oblatio debitæ compenſationis datur ab habente poteſtatem ei,qui ſe acceptaturum illam promiſit.

Ad argumentum ergo Caietani negatur maior, & ad primam eius probationem dicendum eſt Eccleſiã ſæpè orare etiã pro illis, quæ certò,& infallibiliter euentura ſcit,vt patet in Canone Miſſæ, vbi Sacerdos Deum deprecatur; vt oblationẽ illam ſacroſanctã accipiat,& vt nobis Corpus & Sanguis fiat Domini noſtri IESV-CHRISTI:quod tamen ex parte Dei infallibilitèr eueniet. Orat ergo Eccleſia, vt ex parte noſtri nullũ proueniat impedimentũ,ſicut notat S. Thomas 3.p.q.84. art.3. ad primum: D. Thom.

Digitized by Google

mum: tùm etiam quoniam ſatisfactiones noſtras conſiderat ſecundùm ſe, & vt ſunt ex nobis, qua ratione nullam habent condignitatem. Vnde etiam patet ſolutio ad ſecundum: nam licèt paſsiones huius vitæ nõ ſint condignæ ſecundùm ſe ad futuras pœnas ſoluendas; ſunt tamen, pro vt informantur diuina gratiâ, coniunguntur que cum paſsionibus Chriſti: alitèr enim nec viui dignè pro his pœnis ſatisfacerent per indulgentias; quod impium eſt.

Ad tertium dicendũm eſt, licèt forum illud ſit rigoroſum, admittere tamen ex diuina acceptatione compenſationem per pœnas huius vitæ, idq́ue ex Chriſti meritis, qui hoc ipſum nobis meruit, & Eccleſiæ ſuæ reliquit, adeò vt per breuem huius vitę pœnitentiam multi purgatorij dies redimantur.

Caiet. Ad finem huius quæſtionis attentè conſideranda eſt doctrina Caiet. ſingularis in hac materia: ait enim loco iam citato indulgentias non omnibus animabus exiſtentibus in purgatorio valere, ſed illis tantùm, quæ vt ſibi prodeſſent, meruerunt per pietatem, & curam erga mortuos; timetq́ue

Ledeſm. Ledeſ. 2. p. q. 29. ar. 3., ne vera ſit hæc Caietani ſententia; quam ille

vlte.

Vlteriùs confirmat ex doctrina D. Auguſtìni in lib. de Cura agenda pro mortuis cap. vlt., & Incherid. cap. 110., vbi ait: Non omnibus, pro quibus fiunt, proſunt, ſed illis tantùm, qui dum viuerent, meruerunt, vt hæc ſibi poſteà prodeſſe poſſent. Sed hæc Caietani limitatio non eſt tenenda: imò meritò à Bellarmino reijcitur lib. 2. de Purgatorio cap. 18.; nam fundamētum communicationis ſuffragiorum non eſt aliquod peculiare meritum, ſed ſolùm ſtatus gratiæ. Durum enim erat, vt anima, quæ eſt in gratia, non ſuſcipiat influxum à capite Chriſto, & cum ſit vnita Eccleſiæ per charitatem, non proficiant illi ſuffragia. Eſt enim impoſsibile naturalitèr, quòd membro ſano corpori vnito non communicetur influxus capitis, & membrorum. Nec Auguſtinus contrarium voluit; loquitur enim expreſſè in illis locis de damnatis, quos appellat valde malos, vt patebit legenti, & ſpeculanti locum, & verba Auguſtini: nam animæ exiſtentes in purgatorio, dum in vita meruerunt beatitudinem, meruerunt etiam, vt in purgatorio redderentur capaces ad ſuſcipiendum fructum indulgentiarum.

D. Auguſt.

Bellar.

Eſt

Eſt autem ſanum conſilium, quòd vnuſquiſque in ſuo teſtamento iubeat poſt mortem ſumi pro anima ſua Bullam defunctorum: nam ſuſceptio talis Bullæ hoc modo eſt opus eſſentiale emanans à defuncto dignum præmio eſſentiali.

Vtrùm Epiſcopi poſsint concedere indulgentias pro defunctis.

QVÆSTIO XX.

RESPONDETVR negatiuè. Ita enim ex Canoniſtis aſſerit Innoc. in cap. Quòd autem, de Pœnit. & remiſſ., Cardinal. §. in Leuitic. ſub cap. Qui aliquãdo, d. 1., Nauar. ibid. notab. 22. n. 4. Ex Theologis verò Medin. q. 7. cap. 37., Cordub. q. 19., Henriq. de Indulgentiis cap. 32. Pro qua opinione facit etiam cap. Cùm ex eo, de Pœnitentiis, vbi definitur Epiſcopos non poſſe concedere indulgentias non ſubditis. Conſtat autem animas purgatorij iam illis ſubditas non eſſe, & ita obſeruat communis praxis Eccleſiæ: imò Gabriel in appendice lect. 57. ſcribit Xiſtum Quartum declaraſſe indulgentiã proficere per modum ſuffragij animabus purgatorij, dum ad illas

Innocen. Cardin. Nauar. Medin. Cord. Henriq. Cap. Cùm ex eo. de Pœnit. Gabr.

Digitized by Google

illas per Summum Pontificem talis indulgentia extenditur nulla interim facta mentione Epiſcoporum.

Vtrùm requiratur, quòd ſuſcipiens Bullam pro defuncto ſit in ſtatu gratiæ.

QVÆSTIO XXI.

CONCLVSIO eſt negatiua, eam tenet Nauar. §. in Leuitic. notab. 17. n. 4. & notab. 32. num. 3., Felinus Serm. de Indulgentiis columna 8., Corduba quæſt. 17. §. Et ſi quæratur, Adrianus in 4. q. de Indulgentiis, §. 4. concluſio, & alij, qui omnes expreſsè aſſerunt poſſe quemcumque ſuſcipiendo Bullam lucrari indulgentiam illius pro defuncto, niſi in ipſa Bulla oppoſitum expreſsè limitetur. Et probatur ea ratione; quoniam indulgentiæ effectum habent ex opere operato, indultoque Summi Pontificis; nam opus iniunctum vtpote ſolutio eleemoſynæ in ſuſceptione Bullæ non requiritur, vt meritum, ſed vt conditio pro manutentione militum: ergo quamuis homo ſuſcipiens Bullam pro defuncto ſit in peccato, non proinde tollitur effectus Bullæ, dummodò conditio, per

Nauar. Felin. Cord. Adrian.

Digitized by Google

quam Summus Pontifex indulgentiam conceſſit, impleatur, & anima exiſtat capax recipiendi influxum indulgentiarum.

Vtrùm conueniens ſit plures Bullas Cruciatæ pro eadem anima ſuſcipere.

QVÆSTIO XXII.

PARS negatiua ſuadente diabolo proponi ſolet ab aliquibus vulgi, cum quibus non difficilem iam ſuper hoc habui quæſtionem: arguunt enim in hunc modum. Vel per primam Bullam ſuſceptam anima liberatur à pœnis, vt ipſa Bulla ſonat, vel non: ſi non liberatur, fallit nos Romanus Pontifex in ipſa Bulla: ſi non fallit, atque adeò anima liberatur, fruſtra alia Bulla ſuſcipitur, fruſtraque plura ſuffragia animæ iam à pœnis ereptæ applicantur.

Sed conſilium pium, imò & orthodoxum eſt, vt quoties Bulla Cruciatæ publicatur, ab amicis, & affinibus pro ſuis defunctis particulares Bullę ſumãtur. Imò iterum fideles in Domino hortor, atque moneo, vt in ſuis teſtamentis hæredibus iniungant, vt quoties Cruciata publicetur, pro animabus ſuis Bullas defuncto-

ſunctorum ſumant.

Quòd autem conuenientiſsimum ſit ſuſcipere Bullam pro anima, pro qua iam alia Bulla ſuſcepta eſt, tenet Gabriel in Canon. lect. 57., Nauarrus notabili 22. nam licèt certum ſit, quòd ſi omnia fiant, quæ in Bulla iubentur, anima liberabitur à pœnis purgatorij; non tamen certum eſt, vtrùm omnia facta fuerint, dum tranſactæ Bullæ fuerunt ſuſceptæ. Quis enim tibi dixit fortaſsè pecuniam, quam pro eleemoſyna ſoluiſti, non fuiſſe falſam, aut furatam? vel quæſtorem falſam tibi dediſſe Bullam: vel talem quæſtorem non fuiſſe verum miniſtrum Cruciatæ, ſed Bullarum raptorem, aut ſimulatorem, vt iam aliquando euenit? Et quamuis animæ, pro quibus Bullæ ſuſcipiuntur, iam à pœnis liberatæ dignoſcerentur, non proinde omittenda erat ſuſceptio nouæ Bullæ, ſicut & reliqua Eccleſiæ ſuffragia. Nam per hoc inprimis oſtendimus amorem, & charitatem erga noſtros defunctos, dum tàm ſolliciti ſumus erga illos, vt nullam ſubſidij occaſionem omittamus. Inſuper per hoc profitemur purgatorium eſſe, & efficaciam indulgentiarum contra hæreticos, vitamque

Gabr. Nauar.

æternam, dum fidelium animas à pœnis liberatas Deo viuere credimus. Preterea defunctis, ſi iam in patria ſunt, per hoc accreſcit gloria accidentalis, dum vident Deum ipſorum cauſa glorificari: imò & Deus permittit (vt quotidie experimur) quòd hominibus ſolicitis de ſuffragiis defunctorum poſt mortem non deſint ſimiliter alij homines erga ipſorum ſuffragia ſoliciti.

Alenſ. Gabr. Denique in hac materia cōcludunt Alexander Alenſ. 4. p. quæſt. 41. articul. vltim. Gabriel lect. 57. quemadmodum Eccleſia infantes, qui cum Baptiſmo deceſſerunt, peculiaribus ſuffragiis proſequitur, quos tamen ſcit regnare cum Chriſto, eo ducta fundamento, quòd ex illis ſuffragiis Deo gloria accreſcit, & aliis animabus fructus ſuffragiorum per diuinam prouidentiam diſtribuendus: ita etiam vult, vt pro eadem anima ſuffragia, & indulgentiæ multiplicentur, vt & celeriùs anima, pro qua fiunt, à pœnis liberetur; inſuper & vt aliis animabus proficiant, quæ ſuperabundant ſuffragia. Et per hæc patet ſolutio ad rationem dubitandi pro parte negatiua.

Quomodo

Quomodò ſuſcipiens Bullam Cruciatæ fiat particeps omnium bonorum operum, quæ fiunt in Eccleſia.

QVÆSTIO XXIIII.

SI Bullam Cruciatæ conceſſam pro regnis Caſtellæ cõſideremus, non abſolutè quidem hæc gratia ſuſcipientibus Bullam cõceditur, ſed illis dũtaxat, qui habẽtes Bullã ieiunauerint, vel aliud ſimile opus iniunctum fecerint, Deum interim pro pace Eccleſiæ, victoriaque chriſtianorum deprecantes, vt ex ipſa Bulla ſatis patet. Sed cùm noſtra Bulla conceſſa pro regnis Luſitaniæ hanc conditionem ieiunij, vel aliam ſimilem non iniungat: ſed ſimplicitèr ſuſcipiẽtes Bullã eo ipſo reddat participes omniũ bonorũ operum, quæ fiunt in Eccleſia, non eſt, quòd aliquid ampliùs requiramus.

Vt autem videamus, quo iure Summus Pontifex nobis valeat applicare fidelium opera, notandum eſt dupliciter poſſe nos prodeſſe fratribus noſtris; vtpote via ſatisfactionis, & via meriti. Ad hoc autem, quòd via ſatisfactionis noſtra opera aliis prodeſſe valeant, requiritur omninò, vel applicatio operantis, vel applicatio ſuperioris habentis poteſtatem ſuper tale opus operatum, quod ex eo probatur; quoniam

 aliter,

aliter, qui maiorem haberet charitatem, minus deberet pro peccatis ſuis, quia magis participaret diuitias theſauri infiniti, quibus ſatisfaceret; quod tamen meritò negat Scot. quodl. 20.

Scot.

Via autẽ meriti nõ requiritur iſta applicatio reſpectu iuſti; quoniã cùm iuſti ſint ligati, & conglutinati adinuicem per charitatẽ cum capite Chriſto, fiunt adinuicem participes ſuauitatis operum emanantium à capite, & à mẽbris iuxta illud Prophetæ pſal. 118.: *Particeps ego ſum omnium timentium te*; reſpectu autem peccatoris valent opera meritoria iuſtorum, ſi applicentur ab ipſis per viam impetrationis: atque ita videmus, quòd oratio D. Stephani orantis pro perſecutoribus meruit multa bona D. Paulo, & fortè illius conuerſionem, vel efficaciã auxilij, mediante quo Paulus ad fidem Chriſti conuerſus eſt. Iam autem quòd per applicationẽ iuſtorum participet peccator eorumdem bona opera, eſt definitum in Concil. Conſtanſ. ſeſſ. 8. errore 15. contra Vvicleph.

Pſalm. 118

Côc. Côſt.

Richar. Palud. Cordub.

Deinde notãdum eſt cum Richar. in 4. d. 41. Palud. ibid. q. 1. art. 1., & q. 2. art. 2., Cordub. lib. 1. quæſtionum, q. 3. de Valore Miſſæ, quòd quamuis opus pœnale, prout ſatisfactorium eſt, ſi applicetur alicui, minuitur, cùm ſit finitum,

tum, & limitatum: non tamen minuitur, ſi applicetur, quatenus meritorium, vel deprecatiuum: nam tantò magis meritum accreſcit, quantò ad plures extenditur; procedit ſiquidem á maiori charitate. Eſt enim receptiſsima regula, quòd bonum ſpirituale quantò communius, tantò diuinius. Ille igitur, qui pro pluribus orat; vel ieiunat, magis meretur: meretur ſiquidem & ſibi, & aliis, pro quibus orat. Similiter etiã quantùm ad impetrationem dicendum eſt; non enim ideò minus aliquis ſibi impetrabit, quòd pro aliis impetret: imò verò benignus Dominus, cùm videat opus profectum à magna charitate, maiora concedet. Notat tamen Diuus Thomas 3. par. quæſt. 1. artic. 4., quòd nemo poteſt alicui gratiam iuſtificantem, & gloriam mereri (intellige de condigno): imò nec augmẽtum gratiæ, & gloriæ excepto Chriſto Domino, qui non ſolùm nobis, ſed & ſanctis Patribus, qui fuerunt ab origine mundi, meruit gratiam & gloriam: vnde meritò Apocalyp. capit. 13. vocatur Agnus occiſus ab origine mundi, quoniam ita illis meruit gratiam, & gloriam, ac ſi ab origine mundi fuerit occiſus. Non me latet hunc locum aliam habere expo-

D. Thom.

Apocal. 13

ſitionem literalem, nimirùm ab origine mundi fuiſſe Chriſtum Dominum occiſum in antiquis Patrum figuris; quod Luſitanè vocamus, *morto em eſtatua.* Sed illa prior expoſitio ſatis accommodata eſt ad intentum.

Cord. Tertiò notãdum eſt ex Corduba, quòd Prælatus ſuperior, vt eſt Romanus Pontifex; vel inferior, qualis eſt Prælatus religionis; poteſt regulariter opera ſubditorum pœnalia, quibus ſubditi iam non indigēt, & eadem pro vt meritoria ſunt, applicare, quibus placuerit. Dixi, *regulariter*; quoniam ſi grauis vrgeat neceſsitas, vtpote tempore belli, vel Eccleſiæ periculi, debet Prælatus pro illa neceſsitate applicare; imò & multiplicare ieiunia, flagella, orationes, & alia huiuſmodi. Cùm tamen non vrget talis neceſsitas, nec debet, nec poteſt Prælatus priuare ſubditum ſatisfactione, qua indiget, applicando eamdem aliis. Secus tamen dicendũ eſt, ſi illud opus eſt iam ſuperabundans: quia tunc reconditur in publico religionis ærario, cuius claues habet prouincialis, paſtor, vel Rector talis religionis. Dixi, *opera pœnalia*, pro vt meritoria poſſe applicari à Prælato, quibus placuerit; quoniam, vt iam diximus, ea eſt natura operis meritorij, quòd non

minua-

minuatur, imò & accreſcat per hoc, quòd pluribus communicetur. Vnde cùm Prælatus per hoc non defraudet ſubditos portione meriti, poteſt hæc opera applicare, quibus magis placuerit. Et ex hoc fundamento ortum habuerũt chartæ confraternitatum, quibus Prɇlati religionum aliquos benefactores faciunt participes operum pœnalium ſuarum religionum.

Emmanuel Roder. §. 7. n. 14. opinatur, quòd huiuſmodi chartæ confraternitatum non proſunt perſonis, quibus conceduntur, niſi re ipſa fuerint illæ benefactrices religionũ, quoniam tales chartæ non conceduntur, niſi benefactoribus. Sed hɇc opinio mihi placere non poteſt: quoniam eſſe benefactorem non eſt cauſa finalis, vt ille exiſtimat, ſed ſolùm cauſa motiua: iam verò ceſſante motiuo non tollitur beneficium, quod cauſa ipſius fuit collatum: maximè verò, cùm idem auctor fateatur, quòd Prɇlatus poteſt quibuslibet fidelibus cõmunicare has chartas; nec hæc facultas illis ſit derogata ex motu Pij V. incipiente: Etſi Dominici gregis. Emmanu. Roder.

Ex his fundamentis iam colligi poteſt, quænam ſit gratia, quam Romanus Põtifex hoc §. concedit, & quo iure concedatur: namque Sũmus Pontifex, vt paſtor, & rector vniuerſalis

Eccleſiæ omnia opera bona, quæ fiunt in militanti Eccleſia, ſiue ſint ex ſuperabundantibus pœnalibus, ſiue ex eiſdem, quatenus illa meritoria; aut deprecatoria ſunt, ſuſcipientibus ſacram Cruciatam communicat.

Eſt tamen contra hanc explicationem argumentum huiſmodi. Ea, quæ cōceduntur in hac clauſula, ſunt cōceſſa in indulgentia plenaria, in qua ſuſcipiēti Bullā cōmunicatur valor Sanguinis Chriſti, & ſatisfactio iuſtorū: ergo fruſtra in noſtra Bulla adiungit Sūmus Pontifex hanc clauſulam. Ad hoc argumentum reſpondetur communicationem huius gratiæ in multis differre à conceſsione indulgentiæ; nam in conceſsione indulgētiæ exercetur actus iuriſdictionis, qui non requiritur, nec inuenitur in applicatione, de qua loquimur, quoniam illa fundatur in naturali iure, & dominio, quod Superior habet in bonis inferiorū. Deinde in indulgentia applicātur opera iam recondita iure communi in theſauro Eccleſiæ; nec futura, vel præſentia nondum recōdita applicari poſſunt; & in noſtra communicatione vice verſa ſe res habet. Nam præterita, cùm iam pertineant ad theſaurū Eccleſiæ, nullatenus hac via cōmunicari poſſunt, præſentia verò, & futura applicari

poſſunt

poſſunt; & cùm de pręſenti hac ratione fuerint applicata, de cętero nõ poſſunt recondi in theſauro Eccleſię. Tandẽ hoc eſt diſcrimen, quòd indulgentię ſolùm proſunt exiſtentibus in gratia; applicatio verò, de qua loquitur noſtra Bulla, tàm iuſtis, quàm peccatoribus prodeſt de cõgruo: imò & peccatoribus maximè prodeſt, vt mediantibus fideliũ operibus miſericors, & miſerator Dominus ſuſcipiẽtes Bullã ab hoſtibus mentis, & corporis, cęterisq́; periculis tueatur.

Quid ſit Interdictum, & quas ſpecies contineat?

QVÆSTIO XXIIII.

QVONIAM Summus Pontifex aliqua priuilegia concedit in hac Bulla pro tempore interdicti, oportet ſcire, quid ſit interdictum. Interdictum igitur eccleſiaſticum à Doctoribus definiri ſolet eccleſiaſtica cẽſura, qua fidelis ſeparatur à certis Sacramentis, omnibusq́ue diuinis officiis, & eccleſiaſtica ſepultura. Illud autẽ ponit Eccleſia, quãdo aliquis, vel aliqui recrudeſcunt in excommunicatione, ad oſtendendam triſtitiam, & mœrorem, & vt populum indignatione commoueat aduerſus excommunicatum, ſperãs quód pecca-

Digitized by Google

peccator excommunicatus ſaltem illa populi indignatione, & Sacramentorum ſilentio perterrefactus reſipiſcat.

Eſt autem duplex interdictum, locale ſcilicet, & perſonale. Locali interdicitur ciuitas, ne in ea diuina officia audiantur, & ad interdictum ciuitatis interdicuntur ſuburbia, quoniã illa nomine ciuitatis cõprehẽdũtur. cap. Si ciuitas, de Sententia excommunicat. lib. 6. Interdicto autem perſonali interdicitur aliqua perſona Reipublicæ, imò & interdum totus populus, vel abſque culpa particularium, ſed in odium tantùm excommunicati, maximè ſi fuerit princeps, vel Reipublicæ moderator, vt ſatis patet ex Canon. Miror. 17. q. 4., vbi Auguſt. propter delictum Bonifacij interdixit eum ſacris, totamque eius domum, & familiam. Illud autem eſt obſeruandum, quòd interdicto loco non cenſetur populus interdictus, niſi ad hunc effectum, quòd in loco interdicto populus ſacra non audiat: ſicut è conuerſo interdicto populo non cenſetur interdictus locus. Quare populo excluſo coram peregrinis licitè poteſt celebrari: imò & poteſt clericus interdici ſine populo, vel populus abſque eo, quòd interdicatur clerus.

Cap. Si ciuitas, de Senten. ex commun.

Cano Miror.

Rurſus

Ruſſus interdictum ſubdiuiditur in generale,& ſpeciale. Interdicto generali locali interdicitur totum regnum, ciuitas, vel caſtrum; dicitur generale, vt notat Sot. in 4. d.22. q.3. art.1. ex mente cap. Cùm in partibus, de verborum ſignificatione; quia nulla Eccleſia in illo excipitur. Interdictum autem ſpeciale loci eſt illud, quo aliqua Eccleſia, vel Eccleſiæ ciuitatis, aut caſtri interdicuntur, & tunc interdicta vna Eccleſia interdicuntur omnes Capellæ illius, vt docet idem cap. Si ciuitas: non tamen interdicitur clerus earumdē Eccleſiarum, quoniam alibi poteſt celebrare. Sot. Cap. Cùm ex partibus.

Similiter interdictum perſonale eodem modo ſubdiuiditur. Nam tunc datur interdictum generale perſonale, quando propter peccatum Regis, aut principis, ſeu gubernatoris regni totus populus interdicitur. Speciale perſonale eſt, quo aliqua perſona particularis populi propter culpam propriam interdicitur, ne in Eccleſia, vbi ipſa fuerit, celebrari poſsit; quod interdictum appellatur deambulatorium.

Notandum eſt autem, quòd quamuis excommunicatio attenta natura ſua ſit maior cenſura, quàm interdictum, proindeque Romanus Pontifex priùs ſoleat obſequij cauſa prçcipere

Epiſco-

Epiſcopis ſub comminatione interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, quàm ſub comminatione excommunicationis: tamen ad interdictum, maximè generale requiritur grauior cauſa, quàm ad excommunicationem. Excommunicatio enim fertur contra ſingularem perſonam: interdictum verò in damnum publicum populi; & quamuis ex vna parte conducat ad terrorem excommunicatorum, ex alia tamen parte vergit in detrimētum diuini cultus, maximè ſi fuerit prolixum. Vnde Innoc. & Hoſtienſ. in cap. Quæ ſunt; de His, quæ fiunt à maiori parte Capituli, exiſtimant ſententiam interdicti non eſſe ferendam ob delictum priuatæ perſonæ; ſed ob delictum vniuerſitatis: imò & Bonifacius VIII. decreuit, ne pro delicto pecuniario, vel cuiuſuis pecuniæ quantitate iudex ordinarius, vel delegatus poſsit ciuitatem, vel populum interdicere. Atque ita iure optimo Sot. loco citato inuehitur in iudices Hiſpaniæ, qui aſsidui ſunt in fulminanda ſententia interdicti, ita vt iam authoritas illius extenuetur, nec debitū incutiat terrorem. Qua propter Luſitaniȩ Reges diuino acti cōſilio 2.p. legum Extrauagantiū l.8. ad euitandas cenſuras imperant magiſtratibus ſuis, vt auxilium brachij ſe-

Innocen. Hoſtienſ.

Bonif. VIII.

Sot.

2.p. Extra. magā. legū Luſitan. l.8.

cularis exhibeant iudicibus eccleſiaſticis illud inuocantibus contra rebelles, & inobedientes.

Debet autem in interdicto ab homine lato ſemper procedere canonica monitio in ſcriptis, vt iubetur cap. Medicinalis, de Sententia excommunicat. lib. 6. Dixi: in interdicto ab homine lato: quoniam à iure interdum ciuitas, vel populus interdicitur. Nam ciuitas, in qua moritur Romanus Pontifex, ſi nõ illicò ſeruata iuris forma procedatur ad electionẽ noui Pontificis, interdicitur, ex cap. Vbi periculum, de Electione in 6.; vel quando ciuitas, ſeu vniuerſitas ab Eccleſiis, eccleſiaſticisuè tributa poſtulat ex cap. Quamquam, de Cenſibus lib. 6., & in aliis caſibus, quos diligentèr notauit Sylueſter verbo Interdictum. Hæc autem monitio requritur, niſi iam ante aggrauationem cenſurarum de more, & ſtilo curiæ illa præceſſerit.

Cap. Medicinalis, de Sẽt. excõ. lib. 6.

Ca. Vbi periculum, in 6.

Cap. Quãquã, de Cẽſibus, lib. 6. Syleſt.

Sufficit denique in Eccleſia cathedrali, vel in matrice publicari interdictum, vt in aliis Eccleſiis iuxta tenorem illius obſeruetur.

Quos effectus habeat interdictum.

QVÆSTIO XXV.

Ex de-

Digitized by Google

EX definitione interdicti ſatis colligitur tres eſſe effectus illius, vtpote prohibitionem ab aſsiſtentia diuinorum officiorum, à ſuſceptione aliquorum Sacramẽtorum, & à ſepultura eccleſiaſtica. Notandum eſt autem cum Sot. in 4. d. 22. q. 3. art. 1. Syluestr. verb. Interdictum, §. 7., Nauar. in Manuali cap. 27. n. 178., & aliis Doctoribus, quòd interdictũ quondam à ceſſatione à diuinis vix differebat. Nam ſolùm in hebdomada ſemel celebrari licebat cauſa conficiendæ Euchariſtiæ cap. Permittimus, de Sententia excommunicationis; nec fideles ad ſacramentum pœnitentiæ excepto mortis articulo admittebantur. Cùm autem conſideraret Bonifacius VIII. in cap. Alma mater, de Sentẽtia excommunicationis per hoc refrigeſcere deuotionem, & charitatẽ multorum, hæreſesque exinde facilè poſſe pullulare intercluſo Eccleſiæ aditu, moderatus eſt interdicti rigorem, conceſsitque fidelibus facultatem accedendi ad ſacramentum pœnitentiæ tempore interdicti, quoties vellent, dummodo interdicto occaſionem non dederint. Deinde ſtatuit, vt ianuis clauſis, eiectis foràs excommunicatis ſummiſſa voce diuina officia recitentur. Inſuper & vt in feſtiuitatibus Na-

Sot.
Syluest.
Nauar.

Cap. Permittimus. de Senten. excomm.

Cap. Alma mater.

talis

Digitized by Google

talis Domini, Paſchatis, Pentecoſtes, & Aſſumptionis Virginis matris interdictum ſuſpendatur, vt debita ſolennitate ea feſta celebrari valeant.

Extra autem dies harum feſtiuitatum tempore interdicti lati ab Ordinario, vel delegato iudice excepto clerico etiam primæ tonſuræ nemo poteſt audire ſacrum, nec ſuſcipere ſacramentum Ordinis, aut Extremæ vnctionis: ſed ſolùm poſſunt tunc temporis miniſtrari ſacramenta Baptiſmatis, Pœnitẽtiæ, Confirmationis, & Matrimonij abſque ſolennitate benedictionum, vt notant Doctores ſcribentes ad cap. Reſponſo, de Sententia excommunicationis. Nec item aliquis abſque priuilegio poteſt ſepeliri in eccleſiaſtica ſepultura, niſi fuerit clericus, vt cap. Quod in te, de Sententia excommunicationis. Et hæc neceſſariò fuerunt prælibanda ad cognoſcendam naturam, & effectus interdicti.

Cap. Reſponſo. de Sententia excomm.

Ca. Quod in te, de Sét. excó.

QVÆSTIO XXVI.

Quæ pœna maneat violantes eccleſiaſticum interdictum.

VIOLANTES interdictum eccleſiaſticum, ſi fuerint clerici, peccãt mortaliter, fiuntque irregulares, ineligibiles, &

impoſtulabiles, ita vt tàm voce actiua, quàm paſsiua, & tàm officio, quàm beneficio priuentur. Et quamuis concluſio quoad primam partem ſit contra Caiet. in Summa verb. Interdictum, nihilominùs vera eſt, eamque vt certam defendit Sot. in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 1. concluſione 5. Probaturque hac ratione: violatio pręcepti de re graui impoſiti à Superiori eſt peccatum mortale, vt omnibus eſt in confeſſo: ſed pręceptũ de obſeruatione interdicti imponitur clericis ab Eccleſia tàm ſecundùm ius antiquum, quàm ſecundùm ius nouum: ergo clerici illud violantes peccant mortaliter. Et confirmatur, quoniam Eccleſia non ſolet tàm graues pœnas ſtatuere, quales ſtatuit contra violatores interdicti, niſi propter peccatum mortale.

Caietan.

Sot.

Quòd verò vltra peccatũ tria illa pœnarum genera incurrantur; probatur ex cap. Is qui, & ex cap. Is cui, de Senten. excommun. lib. 6. & ex cap. Cùm æterni tribunal, de Sentẽtia, & re iudicata, eodem lib. 6., & cap. 1. de Poſtulatione Prȩlatorum. Quòd verò clerici violãtes interdictum vlterius maneant ſuſpenſi ab officio, & beneficio; probatur ex cap. Tãta, de Exceſsibus Prȩlatorum: imò & ſunt beneficio

Cap. Is qui & cap. Is cui, de Sẽté. excom lib. 6.
Cap. Cùm æterni, de Sent. & re iudicata.
Cap. 1. de Poſtulatione.
Ca. Tãta, de Exceſſ. Prælatorũ

ſpo-

ſpoliandi, vt patet ex cap. Poſtulaſti, de Clerico excommunicato.

Cap. Poſtulaſti, de clerico excōmunicato.

Si autem fuerit religioſus, qui ſciens Eccleſiam matricē ſeruare interdictum, illud nō ſeruauerit, manet excōmunicatus per Clem. Ex frequentibus, de Sententia excōmunicationis.

Clem. Ex frequentibus, de ſen. excō.

Nomine autem clericorum ſolùm ad hunc effectum intelliguntur ſacris Ordinibus decorati, ita ſcilicet, quòd ſi tempore interdicti illi exerceant aliquod munus ordini annexum, in irregularitatem, & alias pœnas à iure ſtabilitas incurrant; vt notarūt Panormitanus, Sylueſter, Soto, & alij.

Panorm. Sylueſt. Sot.

Quòd verò attinet ad ſeculares, Caietan. verbo Interdictum aſſerit, quòd violatio interdicti ſolùm reſpicit clericos, eo ductus fundamento, quòd quando ſolus locus interdicitur, mandatum iudicis non dirigitur ad laicos, nec illis intimatur, ſed tantùm ad clericos, quibus pręcipitur obſeruatio interdicti; imò addit, quòd ſi dum ſeculares audiunt ſacra, homo, qui eſt interdictus, Eccleſiam ingrediatur, dicti ſeculares non tenentur talem interdictum deuitare ea præciſè ratione, qua interdictus eſt: quoniam ſeculares non prohibentur cum interdictis

Caietan.

participare: ſed ſolùm clerici tenentur interdictos foras eijcere. Ego verò cum Soto exi-
Sot. ſtimo diſtinguendum in hunc modum. Si totus populus, vel ipſe laicus eſt interdictus, mortaliter peccat ingerendo ſe diuinis officiis; quoniam interdicere laicos eſt inhibere ipſos, ne diuina officia audiãt, quod cùm pręceptum ſit de re grauiſsima, clarum eſt peccare violatores interdicti; maximè cùm per hoc vltra ſcandalum detur clericis occaſio peccandi, & incurrẽdi in pœnas illis impoſitas ſuper hoc. Si verò ſecularis non fuerit interdictus, tunc procedit
Caiet. Syluest. opinio Caiet., quæ eſt etiam Syluest. verb. Interdictum, 5. §. 6., quæ opinio eſt limitãda, niſi ſecularis per contemptum cẽſuræ, vel per vim ingredi pręſumpſerit.

Quæ priuilegia concedantur in Bulla Cruciatæ pro tempore interdicti.

QVÆSTIO XXVII.

PRIMVM priuilegium eſt cõforme iuri canonico; nam iuxta illud quicumque Pontificis Romani indulto ſunt priuilegiati, poſſunt tempore interdicti audire ſacra: imò & ſecum ducere familiam ſuam ipſum

comitari

comitari ſolitam, dummodo non ſit in illa aliquis excommunicatus, vel qui interdicto occaſionem dederit. Ita Bonifacius in cap. Licet vobis, de Priuilegiis lib. 6. Nomine autem familiæ de mente Soti, & Nauar. non comprehenditur vxor, pater, mater, & affines; imò iuxta cap. vlt. de Verborum ſignificatione lib. 6. excluduntur, qui per fraudem inter familiares tunc temporis ſe ingerunt. Priuilegium igitur primum huius Bullæ pro tempore interdicti ampliſsimum eſt; concedit enim Summus Pontifex, quòd ſeculares nõ excommunicati, dummodo interdicto occaſionem nõ dederint, vel per ipſos non ſteterit, quominus illud nõ amoueatur, poſsint excommunicatis, & qui interdicto occaſionem dederunt, excluſis, audire ſacra, ſiue locus, ſiue Eccleſia interdicta ſit: quod tamen ſublato priuilegio Bullæ non licebat. Nam quamuis per caput, Alma mater, liceat clericis celebrare ianuis clauſis; nõ licet tamen illis celebrare præſentibus ſecularibus nõ priuilegiatis. Prætereà cùm in aliis ſimilibus priuilegiis nomen familiæ iuxta allegata iura ad ſeruos, & clientes dominum comitari ſolitos reſtringatur: tamen ex amplitudine priuilegij noſtræ Bullæ, qui illam habuerit, non ſolùm

Cap. Licet de priuilegiis, lib. 6.
Sot.
Nauar.
Ca. vlt. de Verb. ſignif.

 in ſua

in ſua, ac familiariũ, ſed etiam domeſticorũ, & cõſanguineorũ pręſentia Miſſas, & alia diuina officia per ſe ipsũ, ſi fuerit Sacerdos, celebrare, vel per Presbyteros poterit facere celebrari.

Si autem quæras, vtrùm quando totus populus propter peccatum principis eſt interdictus, poſsit quiſpiam de populo audire ſacra virtute Bullæ, reſpondeo negatiuè: quoniã populus, cuius pars ille quoque eſt, interdicto ligatur. Iam autẽ Sũmus Pontifex ſatis inquit ſe hanc gratiam non concedere ipſis interdictis.

Secundum priuilegium eſt, quòd tẽpore interdicti licitè, & liberè poſsit quiſpiam habẽs Bullam ſacram ſuſcipere Euchariſtiam excepto die Paſchæ; quoniam tunc vult Summus Pontifex, vt omnes oues accedãt ad proprium paſtorem, vocem illius audiant, de eiusque manu ſacram refectionem accipiant. Quod vſque adeò verum eſt, vt cum religioſi ordinis Minorum Diui Franciſci habeant facultatem miniſtrandi Euchariſtiã ſingulis diebus anni cõceſſam per Leonem X.: cuius quidẽ gratiæ omnes mendicantes iam ſunt participes, aſſerat Emmanuel Roder. ex mẽte Nauar., quòd die Paſchæ nulli poſſunt Euchariſtiam miniſtrare, niſi ex pręſumpta parochi voluntate.

Emmanu. Roder. Nauar.

In hoc

In hoc quidem Luſitaniæ regno iam in more poſitum eſt, vt in Eccleſiis mendicantium tàm in die Reſurrectionis, quàm in cœna Domini omnes fideles, qui voluerint, ſacram recipiant Communionem; quod fundatur, vel in tacito paſtorum conſenſu, vel in legis epichea: quia ſcilicet cùm multi ſint, qui die Paſchatis Eccleſiæ precepto ſatisfaciant, non poteſt parochus tot audire confeſsiones, totiesque eâdem die ſacram Communionem miniſtrare, cùm in hoc regno ex maxima Dei miſericordia floreat religio ſuſcipiendi Euchariſtiam.

Tertium priuilegium eſt, quòd tempore interdicti cum moderata pompa poſsit cadauer habentis Bullam ſepeliri in loco ſacro. Quod in terminis iuris communis ſolis clericis licebat iuxta cap. Quod in te, de Pœnitentiis, & remiſsion. Et quamuis in eo additur, quòd clerici ſepeliantur cum ſilentio, & ſine pompa, tamen iam hodie, vt notant Syluester, & Sot., ſepeliſitur cum Miſſa, & officio funeris ſeruato moderamine cap. Alma mater. Itaque id ipſum, quod de iure concedebatur ſolis clericis, quòd attinet ad ſepulturã, cõceditur eodẽ tẽpore interdicti ſecularibus: imò & per

Ca. Quod in te. de Pœnitẽ. & Remiſſ.

Syluest. Sot.

 amplius,

amplius, quoniam habentibus Bullam conceditur honor ſepulturæ cum moderata funeris pompa.

Si autem quæras, quæ ſit moderata pompa; reſpondet Cordub. de Indulgentiis quæſt. 43. dub. 5. iam declaratum fuiſſe in Bulla Iulij III. conceſſa contra infideles anno ſalutis 1552. per moderatam pōpam ſubintelligi dimidiam partem pompæ, quæ ſpectata conditione defuncti fieret non obſtante interdicto. Quod vlterius declaratur in Bulla Pij IIII. anno 1565. ſed in hac re prouinciarum cōſuetudo eſt maxima interpretatio, ſemperque in hac materia ſtandum eſt iudicio Ordinarij, & illo abſente, iudicio parochi.

Cord. Bulla Iulij III.

Bul. Pij 4.

Si tandem quæras, vtrùm infantes abſque Bulla tempore interdicti poſsint loco ſacro ſepeliri. Reſpondet Sylueſt. verbo Interdictū quæſt. 8., Corduba in Summa fol. 165. negatiuè: quia tempore interdicti omnibus generaliter negatur ſepultura eccleſiaſtica.

Sylueſt. Cordub.

Vtrùm habentes Bullam Cruciatæ tempore eccleſiaſtici interdicti, ſi diebus feſtis non audierint ſacrum, excuſentur à peccato mortali.

QVÆSTIO XXVIII.

Pars

PARS affirmatiua hoc argumento videtur ſuaderi. Sublato priuilegio nemo tẽpore interdicti tenetur audire ſacrum: ſed priuilegium nõ inducit nouam obligationem: ergo licèt quiſpiam habeat Bullam, non proinde obligabitur ad audiendum ſacrũ tempore interdicti.

Contraria tamen pars mihi omninò placet, quam tenet Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 1., & d. 22. q. 3. art. 1., Nauarrus in Manual. q. 21. n. 3. Medina in Summa lect. 1. §. 4. Fundamentum eſt; quoniam preceptum audiendi ſacrum obligat omnes, qui poſſunt illud audire: ſed habẽs Bullam, cuius virtute aufertur impedimentum interdicti, poteſt licitè, & liberè audire ſacrum: ergo de facto nemo habens Bullam tempore interdicti excuſatur à peccato mortali, ſi ſacrũ diebus feſtis non audierit. Et confirmatur: detentus in carceribus, ſi à iudice habeat facultatem exeundi foràs, vel qui è carcere poſſunt Miſſam audire (vt de facto poſſunt omnes, qui in publico carcere Eboræ, & Oliſipone detinentur, cùm è fronte ſit Capella ad hoc deſtinata) tenentur ſub peccato mortali illam audire, vt omnibus eſt in confeſſo: ergo pari ratione, qui habuerit Bullam tempore interdicti, non

Sot. Nauar. Medin.

Digitized by Google

cti, nō excuſabitur à præcepto audiendi ſacrū.

Accedit vltimò, quoniam quando vel à iure, vel ratione alicuius priuilegij ſpecialis ſuſpenditur interdictum, omnes tenentur audire ſacrum: ſed habenti Bullam priuilegio illius ad effectum audiendi ſacrum quaſi ſuſpenditur interdictum: ergo abſque dubio ille tenetur Eccleſiæ præcepto ſatisfacere. Et ad argumentum reſpōdetur, quòd priuilegium non inducit nouā obligationem: ſed ſolùm remouet impedimentum reddens hominē capacē, ſeu, vt loquitur Sot., materiā præcepti obligantis.

Vtrùm priuilegiū huius Bullæ circa dicēdam, & audiendā Miſſā extendatur ad tempus ceſſationis à diuinis.

QVÆSTIO XXVIIII.

INTERDICTVM, vt iam quæſtione 26. notauimus, olim nihil ferè differebat à ceſſatione à diuinis, proindeque ſi interdictum adhuc in ſuo antiquo rigore permaneret, dubium non eſt, quin priuilegia conceſſa pro tēpore interdicti locū haberēt in ceſſatione a diuinis. Modò verò longè aliter ſe res habet; rariſsimè enim Eccleſia ſolet vti ceſſatione. Supremū enim afflictionis documentū (vt inquit

quit Sot.) quod Eccleſia oſtendere poteſt, eſt ceſſatio à diuinis, quæ dicitur organorũ ſuſpenſio, hoc eſt, ſilẽtium miniſtrorũ Eccleſię. Quemadmodum enim populus Iſraëliticus ductus Babylonẽ captiuus organa, quibus in tẽplo pſallebat, in ſalicibus ſuſpendit in argumentum maximi doloris, ac triſtitiæ iuxta illud pſal. 136. *In ſalicibus in medio eius ſuſpendimus organa noſtra;* Pſal. 136. ita Eccleſia in vltimas anguſtias redacta ceſſatione à diuinis mœrorem ſuum, ac triſtitiam eo modo declarat.

Hoc ſuppoſito ſit concluſio. Priuilegiũ audiẽdi ſacrum cõceſſum pro tẽpore interdicti, non eſt extendẽdum ad tẽpus ceſſationis à diuinis. Ita Nauar. in Manuali cap. 27. n. 179., Couar. in cap. Alma mater. 2. p. §. 4. n. 7. verſ. Ne tamẽ. Nauar. Couar. Fundamẽtum eſt clarum; nam modo inter interdictum, & ceſſationẽ á diuinis datur eſſentiale diſcrimen: cum ergo Bulla ſolùm loquatur de interdicto, non debent illius priuilegia extendi ad tempus ceſſationis à diuinis.

Vtrùm facultas audiendi ſacrum conceſſa pro tempore interdicti extendatur ad tempus, quo Eccleſia eſt violata.

QVÆSTIO XXX.

Ratio

RATIO dubitādi in eò poſita eſt, quòd violatio videatur quoddam interdictũ poſitum à iure, atque ita Eccleſiam violatam appellat vulgus interdictam.

Sed omninò quæſtioni reſpondendũ eſt negatiuè; nam vt doctiſsimè notat Suares tom.3. diſp.81. ſect.4., locus violatus non eſt interdictus: nec violatio Eccleſiæ eſt interdictum: ſed aliud genus impedimenti, & inhabilitatis illius loci ad celebrandum introductæ iure eccleſiaſtico; quia ſcilicet Eccleſia, quę eſt ſponſa Spiritus-Sancti, nec etiam in externa pulchritudine maculam, vel rugam debet habere, vt placeat diuino ſponſo; ideoque ante ceremoniam reconciliationis indecens eſt, vt publicitus munera ſua exerceat. Quòd autem violatio Eccleſię non ſit interdictum, ita confirmatur: qui celebrat in loco interdicto, manet irregularis, vt iam ſuprà reſoluimus; qui verò celebrat in loco violato, ſolùm peccat mortalitèr, & non incurrit irregularitatem, vt docēt Doctores in 4.diſt.13., Palud. ibid. q.2. art.3., & d.18. q.8., Syluester verbo Conſecratio 2. q.9., Nauar. cap.25. n.83., & cap. 27. n.250., & ſatis declaratur cap. Is qui, de Sententia excommunicationis lib. 6. Cùm ergo

Suarez. Palud. Syluest. Nauar. Ca. Is qui, de senten. excomm. lib. 6.

in no-

in noſtra Bulla ſolùm concedatur hoc priuilegium pro tempore interdicti, & violatio non ſit interdictum, ſit conſequens non eſſe pręfatum priuilegium extendendum ad tempus Eccleſiæ violatæ.

QVÆSTIO XXXI.

Qua hora ſublato priuilegio Cruciatæ licitum ſit Miſſæ ſacrificium offerre.

ANTEQVAM videamus, quæ priuilegia in hac materia concedantur illuſtribus, & nobilibus habentibus Bullam Cruciatæ, ſpeculari oportet, qua hora ſublato priuilegio licitum ſit Miſſæ ſacrificiũ offerre. Qua in re conſiderandus eſt terminus ante quẽ, & terminus poſt quem non licet ſacrum facere. Terminus igitur ante quem regulariter loquendo eſt initium auroræ. Ita D. Thom. 3. p. q. 83. art. 2. ad 4., Alexan. Alenſ. 4. p. q. 36. membro 2., D. Antoninus 3. p. titul. 13. cap. 6. §. 4., Gabriel lect. 14. in Cano., Franciſcus Suares primarius Theologiæ profeſſor in Academia Conimbricenſi tom. 3. ad 3. p. D. Thomæ q. 83. art. 2. diſp. 80. ſect. 4., & patet ex conſuetudine Eccleſiæ, & regulis Miſſalis. Ratio autem huius rei literalis, ſeu potiùs moralis fundatur

D. Thom. Alenſ. D. Antoni. Gabr. Suares.

datur in eo, quòd ante auroram non ſunt homines conuenienter diſpoſiti ad celebrãdum tam ſacroſanctum ſacrificium, quod publicitus, & debito cum honore celebrari conuenit. Item quoniam ex nocturnis conuẽticulis ad ſacrum audiendũ aliqua ſuperſtitionis occaſio poterat oriri, vel ſaltem anſa ad multa ſcelera perpetranda. Ex hoc enim vltimo fundamento Summus Pontifex elapſis annis iuſsit Matutinas horas illarum triũ noctiũ hebdomadę maioris in choro recitari ante occaſum Solis, & ſimiliter Matũtinas Reſurrectionis orto iam Sole inchoari: quoniam ſcilicet experiẽtia compertum fuit multa flagitia noctis caligine occultari. Ratio autem miſtica huius rei in eo poſita eſt, quòd in hoc ſacrificio offertur Chriſtus Dominus, qui eſt candor lucis æternę, proindeq́ue ipſe inquit Ioann. 9.: *Oportet operari opera eius, qui miſit me, donec dies eſt.* Prætereà hoc ſacrificiũ eſt legis gratiæ, in qua diuina claritas micãtiſsimo iubaris ſplendore cõmunicatur.

Ioan. 9.

Nomine autem auroræ intelligendum eſt cum D. Thom. initium crepuſculi diei, ſeu prima Solis irradiatio. Hinc Gabriel loco iam citato, & Scotus in 4. d. 13. q. 2. dicunt licitũ eſſe inchoari Miſſam vna hora, & quadrante alte-

D Thom. Gabr. Scot.

rius

rius ante Solis ortum. Suares tamen hanc limitationem nimis mathematicā iudicat; imò exiſtimat hora, & dimidia ante Solis ortum poſſe Miſſam inchoari. Iam verò Victoria in Sūma n. 97. dicit dimidia hora ante crepuſculū poſſe inchoari Miſſam, ita ſcilicet, vt antequàm finiatur Miſſa, adueniat crepuſculum. Suares. Victoria.

Terminus verò poſt quem non licet Miſſam inchoare, eſt meridies, ita vt poſt illū nefas ſit inchoare Miſſam. Eſt ſententia Gabr. lect. 14. in Cano., Maior. in 4. d. 13. q. 4., Sot. ibid. q. 2. art. 2. & lib. 10. de Iuſtitia quæſt. 5. art. 4., Ioānis Andr. in ca. 1. de Celebratione Miſſarū, Marcel. de Horis canon. ca. 41. Et ratione quaſi à priori probatur. Cōc. Trid. ſeſſ. 22. cap. de Obſeruādis in ritu huius ſacrificij pręcipit, ne Sacerdotes aliis, quàm ſtatutis horis celebrent. Sed pręd ictum tēpus eſt iam ſtatutū in rubrica Miſſalis aſſerētis Miſſas priuatas dicēdas eſſe ab aurora vſque ad meridiē: ergo nō licet pręterire talem terminum. Gabr. Maior. Sot. Ioā. Andr. Marcel. Cōc. Trid.

Fundatur autem hic terminus in diſpoſitione populi audiētis Miſſam, & Sacerdotis celebrantis. Nam Sacerdos ieiunus omninò debet celebrare, populusq́ue ſimiliter cōdecēs eſt, vt ieiunus aſsiſtat cōuiuio incruento. Iam autē ex

homi-

hominum fragilitate vſque ad meridiẽ, qui eſt tempus prandio deſtinatum, homines ieiuni eſſe ſolent.

Durand. Nauar. Durandus quidem in 4.d.13.q.2. Nauar. in Summa cap.25. num.85., & lib. de Oratione cap.21.n.22. dilatant hũc terminum vſque ad horam nonam eo ducti fundamento, quòd illa hora cõſummatum fuerit in cruce primum ſacrificium, cùm ſummus Sacerdos Chriſtus Dominus expirauit. Sed hi Doctores non hæc aſſerunt ſub aliqua certitudinis nota; ſed potiùs iuxta antiquiſsimam Eccleſiæ conſuetudinem iam prorſus extinctam.

Vtrùm in nocte ſancta Natalis Domini poſsint omnes tres Miſſæ ſimul celebrari.

QVÆSTIO XXXII.

PRIMA Miſſa iuxta antiquiſsimam Eccleſiæ conſuetudinem, & rubricam Miſſalis ſtatim poſt mediam noctẽ inchoari poteſt. De duabus aliis Miſsis quæſtio eſt, vtrùm priuatim (nam conuentualibus deſtinata eſt in eodem Miſſali hora conueniens) poſſint in eâdem nocte celebrari.

Suares. Et quidem Suares tom.3. diſp.80. ſect.4. luculentiſsimè partem affirmatiuam tenet, eaque

his ra-

his rationibus probari videtur. Primò, Summus Pontifex in cap. Nocte ſancta, de Cõſecratione diſt. 1. ait in hęc verba: *Nocte ſancta Natiuitatis* DOMINI *Saluatoris Miſſas celebrent Preſbyteri*. Quod priuilegium cùm abſolutè loquatur, dicens, Miſſas celebrent, non eſt, cur nos illud ad primam limitemus; maximè verò cùm ſtatim addat reliquis temporibus nõ eſſe Miſſas nocte celebrandas. Secundò, ſi aliquid prohiberet omnes tres Miſſas nocte celebrari, eſſet repręſentatio myſterij: ſed hęc non obſtat: ergo nocte poſſunt celebrari. Minor verò, in qua poſita eſt difficultas, probatur quoad ſecundam Miſſam, in qua adoratio paſtorum repręſentatur. Non conſtat paſtoribus apparuiſſe Angelum diurno tempore: imò verò ex text. Euangelij Luc. 2. oppoſitum videtur colligi: dicitur enim Angelus apparuiſſe paſtoribus cuſtodiẽtibus vigilias noctis ſuper gregem ſuum, & ſtatim ſubditur eos feſtinanter iuiſſe ad adorandum Verbum ſibi reuelatum. Nec ex officio ipſius Miſſę colligi poteſt eam non poſſe dici noctu, nam illa incipit: *Lux fulgebit hodie ſuper nos*, quę verba nocturno tempori ſunt accommodatiſsimi.

Cap. Nocte ſancta, de Cõſec.

Luc. 2.

Tertia verò Miſſa, vt notat D. Thom., eſt D. Thom.

repræſentatiua æternæ generationis, ideoquè in ea legitur initium Euangelij Ioannis, in quo Euangeliſta de æterna Chriſti generatione diſſerit; proindeq́ue accõmodatiſsimè nocte hæc Miſſa celebrari poteſt, cùm repræſentet ante luciferum illud æternitatis, quo æternus Pater ex vtero ſuo fœcũdiſsimo filium inſtar imaginis genuit. Quòd ſi temporalem ſignificet natiuitatem, quia incipit: *Puer natus eſt nobis*, tunc maiori cum ratione repræſentationis nocte, qua Dominus de facto natus eſt, dici poteſt.

Denique ego nocte poſſum dicere vnã Miſſam de beata Virgine pro aliqua neceſsitate, vel Miſſam pro defuncto, ſi in illa aliquis moriatur, vel ſi vnam tantùm Miſſam celebrare voluero, eamq́ue nocte, poſſum ſecundam, vel tertiã Miſsã celebrare, cùm nulla ſuper hoc detur prohibitio: ergo pari ratione in nocte illa ſancta poterunt abſque ſcrupulo omnes tres Miſſæ celebrari; maximè cùm nox illa in deliciis Domini illuminata ſicut dies reputetur.

Ego pro hac parte has video rationes, & congruentias; pro alia verò communem vſum Eccleſiæ: imò video, quòd in prima Miſſa dicitur: *Communicantes, & noctem ſacratiſsimam celebrantes*, & in aliis Miſsis dicitur: *Et diem ſacratiſsimum*

tiſsimum celebrantes, ex quibus verbis colligi videtur illas duas Miſſas reſpicere diurnum tempus. Quare ſi hæc opinio vſu, & acceptatione hominum introduceretur, ita vt ſcandalo non relinqueretur locus, ego libenter illi aſſentirem: interim tamen non auderem eſſe primus, qui tres Miſſas in nocte ſancta celebrarē, maximè in noſtra Eborenſi Eccleſia, in qua viget antiqua rituum ſacrorum conſuetudo.

Notandum eſt autē, quòd hoc priuilegium celebrandi nocte extendebatur olim ad noctem Reſurrectionis, in qua Dominus ab inferis victor de funere reſurrexit, cap. Solent, de Conſecr. diſt. 1., cap. Quod à patribus, diſtinct. 75.: modò verò iam illa Miſſa dicitur Sabbatho ſancto matutino tempore, vt ſolennitas, & gaudium anticipetur. Quare nocte Reſurrectionis non erit licitum aliquam Miſſam celebrare ante ſtatutum tempus Miſſalis: imò, vt nuper dicebamus, nec officium matutinum ante Solis ortum inchoari poteſt, ſaltem in choro.

Ca. Solēt, de Cōſec. d. 1.
Ca. Quod à patribus diſt. 75.

Quandò virtute Cruciatæ Miſſæ extra terminum ordinarium temporis celebrari poſſunt.

QVÆSTIO XXXIII.

Digitized by Google

CONCEDIT Summus Pontifex illuſtribus, & nobilibus, qui ſacrã habuerint Bullã Cruciatæ facultatẽ, vt de licentia Cõmiſſarij per horam, antequàm dies eluceſcat, & per horam poſt meridiẽ in ſua, ac familiarium præſentia Miſſas celebrare faciãt. Qua in re via antecipationis ſemper debet cõſiderari tẽpus, quo ſine tali priuilegio Miſſa inchoari ſolet. Quod cùm, vt iam diximus, ſit ferè ſpatiũ ſeſquihoræ ante Solis ortũ, fit conſequens, vt virtute priuilegij Miſſa ferè duabus horis, & tertia dimidiata ante Solis ortũ poſsit inchoari. Nomine autẽ illuſtrium intelligerem Reges, Duces, Marchiones, Comites, dignaſtas regni, & alios huiuſmodi: nomine vero nobilium illos omnes, qui nobilitatis priuilegio gaudẽt. Nec hac in re mathematicè ſpeculandum eſt; ſed potius ſtandum iudicio Commiſſarij.

Epiſcopus verò ſimili fruitur priuilegio, vt dum iter agit, poſsit Miſsã ante aurorã dicere, vel coram ſe celebrari facere, vt notat Gloſ. ca. vlt. de Priuilegiis in 6. cõmuniter recepta. Nã cap. illud ſolùm cõcedit Epiſcopo, vt ſecũ portet altare, in quo celebret, vel celebrare faciat in loco nõ interdicto. Gloſ. verò extẽdit priuilegium ad tempus celebrationis ante auroram.

Gloſ. cap. vlt. de Priuilegiis, in 6.

Quas

Quas indulgentias conſequantur virtute Cruciatæ, qui quinque Eccleſias, vel altaria viſitauerint.

QVÆSTIO XXXIIII.

QVAM pretioſus indulgentiarum theſaurus communicetur fidelibus, qui Quadrageſimali tempore, vel aliis anni temporibus virtute Cruciatæ quinque viſitauerint Eccleſias, vel altaria facilè intelliget is, qui conſiderauerit multitudinem Eccleſiarum tàm intra, quàm extra muros Romanæ vrbis, quibus pro viſitantibus à Romanis Pontificibus maximæ ſunt conceſſæ indulgentiæ. Nam tempore D. Sylueſtri quinque millia, & quinquaginta templa Romæ fuiſſe dicuntur, ex quibus aliqua iam corruerũt; aliqua verò ſunt vaſtitate, & vetuſtate conſumpta. Ex aliis verò, quæ adhuc cernũtur, ſeptem ſunt celebriora magno indulgentiarum ſplendore præ cæteris decorata. Primum eſt Eccleſia Lateranẽſis, quæ eſt caput vrbis, & orbis, cuius Epiſcopus eſt Summus Pontifex. Secundum eſt Eccleſia D. Petri. Tertium Eccleſia D. Pauli. Quartũ Eccleſia ſanctæ Mariæ Maioris. Quintum Eccleſia D. Laurentij extra muros. Sextum Eccleſia D. Fabiani, & Sebaſtiani. Septimum

mum denique Eccleſia ſanctę Crucis in Ieruſa lem. Quibus omnibus Eccleſiis, ſicut & multis aliis quàm copioſæ indulgentiæ ſint conceſſę, longum eſſet recenſere. Et quoniam magis in explicandis difficultatibus huius Bullę, quàm in hiſtoriis inſudamus, id conſultò omittimus: Videatur tamen auctor compendij indulgentiarum ſtationũ, qui paſsim has pretioſas margaritas oſtendit.

Auctor Cõpendij.

Concedit igitur Summus Pontifex illis, qui diebus ſtationum Eccleſiarum vrbis Romanę, & extra illius muros quinque viſitauerint Eccleſias, ſiue altaria: ſeu ſi ibi tot Eccleſię, vel altaria non fuerint, quinquies vnam Eccleſiam, ſeu altare viſitauerint deuotè preces ad Deum ſpecificè pro rebus in Bulla expreſsis, vel genericè (quod ſufficit) pro intẽtione Romani Pontificis in Bulla expreſſa fundentes, vt conſequãtur tàm pro ſe, quàm pro defunctis, pro quibus dictas Eccleſias, ſeu altaria viſitauerint, omnes & ſingulas indulgẽtias, quas ipſi cõſequerẽtur, ſi de facto perſonaliter eiſdẽ diebus, & temporibus viſitauerint omnes, & ſingulas Eccleſias tàm intra, quàm extra muros Romanę vrbis pro eiſdem indulgentiis ſtationũ conſequendis deſtinatas. Dixi; *diebus ſtationum*, quo-

quoniam, vt notat auctor compendij indulgẽtiarum, non omnes plenarię indulgentię, quę Eccleſiis Romę ſunt conceſſę, hîc concedũtur; ſed illę duntaxat, quę ſunt dierum ſtationum, quod ſatis innuit Romanus Pontifex illis verbis: *Aliis anni temporibus, & diebus ſtationum*, vbi particula, *&*, eſt coniunctiua, coniungit enim tempus, & dies, vt ſit ſenſus: & diebus ſtationum, & temporibus ſtationum conſequuntur indulgẽtias. Quod & clarius explicat Summus Pontifex in fine periodi, dum inquit: *Si eiſdem tẽporibus, & diebus ſingulas Eccleſias Vrbis pro eiſdem ſtationũ indulgentiis conſequẽdis deputatas viſitauerint.* Et hinc eſt, quòd cùm Cõmiſſarius generalis vellet aliquã notitiam immenſitatis indulgentiarum, quæ virtute Cruciatę largiũtur, oſtendere, ponit in Summario Luſitano indulgẽtias ſtationum Quadrageſimę. Dixi: *quinque Eccleſias, vel altaria*, quia etſi in loco, vbi quis moratur, quinque ſint Eccleſię, ſufficit quinque altaria viſitare. Secus tamẽ dicendũ, ſi in Eccleſia quinque ſint altaria, & vnũ ſolum quinquies viſitetur. Dixi: *Deuotè*, iuxta tenorem Bullę ad excludẽdos eos, qui intẽtione profana, & non actuali, vel virtuali cõſequẽdi indulgẽtias Eccleſias viſitant. Non excluduntur autem cleri-

ci,qui formaliter viſitãt Eccleſiam ad obeũda munera ſuorum beneficiorum, dummodò ſaltem ſecundariò habeant intentionem lucrandi indulgentiam; ad huncque effectum quinque viſitent altaria: quoniam iſti tales ex bonitate operis, cui ex officio in Eccleſia inſudant, cenſentur habere debitam, & formalem intentionem conſequendi indulgentias.

Sub quibus formis concedantur indulgentiæ ſtationum?

QVÆSTIO XXXV.

VARIAE quidem ſunt formæ, ſub quibus indulgentiæ conceduntur: ſed illæ omnes ad quatuor veluti capita reducuntur, vt notat Turrecremata §. in Leuitico q.4.art.2. Primò igitur concedi ſolet indulgentia plenaria, ſeu pleniſsima. Secundò remiſsio peccatorum. Tertiò remiſsio dimidiæ, aut tertię partis peccatorũ. Quartò concedũtur dies, anni, & quadragenæ. Quòd attinet ad indulgentiam plenariam, ſeu pleniſsimam, & remiſſionem peccatorum, iam quæſt.5. diximus hæc omnia idem prorſus ſignificare, nec poni, niſi ad tollendos ſcrupulos, & oſtẽdendam amplitudinem indulgentiæ; per illa enim verba ſignificat Summus Pontifex ſe concedere, quam

Turrecremat.

maxima

maximam poteſt indulgentiam. Tertia etiam forma clara eſt; ſignificatur enim per illam indulgentiam remitti pœnam debitam pro dimidia, vel tertia parte peccatorum, ſiue in purgatorio, ſiue in hoc ſeculo.

Circa quartam formam eſt quæſtio, quid intelligatur per annos, vel dies remiſsionis. Cui quæſtioni reſpōdeo nō intelligi primariò dies, vel annos purgatorij; ſed pœnitentiæ, & ſatiſfactionis huius vitæ, & cōſequenter quidquid illis reſpondet in purgatorio. Ita Turrecremata §. in Leuitico quæſt. 4. art. 2., Sylueſt. verb. Indulgentia num. 8., Caiet. tract. 5. cap. 7., Sot. diſt. 21. q. 2. art. 1., Ledeſma, & alij. Probatur ratione, tùm quoniàm ex indulgētiarum forma ſatis colligitur annos pœnitētiæ, & non pœnæ remitti; pœna verò alterius vitæ non dicitur pœnitentia: tùm etiam quoniam ſæpe hi dies exprimuntur de iniunctis pœnitentiis; quando verò nihil exprimitur tàm iniunctæ, quàm iniungēdæ pœnitētię ſunt intelligendę. Turrecremat. Sylueſt. Caiet. Sot. Ledeſ.

Porrò remiſsio, ſeu relaxatio dierum, ſeu annorum pœnitentiæ reſpicit formam antiquorum Canon. taxantium grauioribus peccatis mortalibus ſeptem annos pœnitentiæ, & grauiſsimis ſceleribus decem annos, & ampliùs, vt

patet

patet ex cap. Hoc ipſum, 23. q. 2., & aliis multis Gratiani decretis. Quod non eſt ita intelligendum, ac ſi per illos decem, vel ſeptem annos peccator continuam faceret pœnitentiam: ſed quia aliquibus diebus in menſe, aut hebdomada ieiunabat, flagellabatur, vel alio ſimili opere caſtigabatur.

Cap. Hoc ipſum 23 q. 2.

Quadragena verò, quæ vulgò Quarentena appellatur, à quadrageſimali ieiunij tẽpore dicitur, eſtque indulgentia, qua remittitur pœnitentia quadraginta dierum illius ſancti temporis; quæ quidem pœnitentia, cùm grauior eſſe ſoleat, plus de pœnitẽtiis purgatorij remittit, quàm remitterent totidem dies extra illud tẽpus. Eſt enim communis ſententia Doctorum, quòd eò plus de pœna purgatorij relaxatur, quò acerbior eſt pœnitentia huius vitę.

Inuenitur interdum alia forma, qua cõceditur indulgẽtia plenaria, & inſuper centũ anni indulgentię, aut etiam remiſsio tertiæ partis peccatorum; quod quidem non ex mente Põtificum cõcedentium, ſed ex incuria notariorum euenire ſolet. Cùm enim varij Pontifices pro aliqua ſtatione Romę varias conceſſerint indulgentias, alij plenariã, alij dimidiam partem peccatorum, alij centum annos; quas interdum

omnes

omnes via communicationis alteri ſtationi; ſeu Eccleſiæ, dum applicat aliquis Romanus Pōtifex, notarij totam illam ſummā in vnum redigunt, & ſub illa forma pronunciant indulgentias: cùm tamen re ipſa centum, vel ducēti anni nihil addāt plenariç indulgētiç. Iuuat in huius rei explicationē declaratio ſacrç cōgregationis Cardinalium aſſerentiū iſtam formā, qua vltra plenariā indulgētiā dies remiſsionis addūtur, nūquam à Sūmo Pontifice emanaſſe. Declaratio Cardinalium.

Reſpondeant ne diebus indulgentiarum huius vitæ totidem dies in purgatorio.

QVÆSTIO XXXVI.

HEnriques de Indulgentiis cap. 15. §.4. exiſtimat multis annis indulgentiarum huius vitæ fortè reſpōdere vnū tantùm diē in purgatorio. Sotus aliquantulum liberalior aſſerit vni anno indulgētiç nec vnū quidē mēſem reſpōdere. Ad quā æſtimationē plus minùs videtur accedere Ledeſ. ar. 2. dub. 5. ad finē cōclusionis 2. Hi autē omnes cōueniunt in eo, quòd diebus pœnitentiç huius vitç multó pauciores reſpōdeāt in purgatorio. Fundamētum eſt, quoniam licèt pœna huius vitç ex eo quòd

Henriq. Sot. Ledeſ.

volũtaria multò magis ſatisfactoria ſit, quàm pœna coacta alterius vitæ, tamen tantus eſt in atrocitate exceſſus, vt ex ſententia D. Thomæ in 4. diſt. 20. q. 1. ar. 2. minima purgatorij maior ſit maxima pœna huius vitæ. Inde etiam 3. p. q. 46. art. 6. ad 3. peculiariter exprimit pœnam purgatorij excedere omnes dolores, quos Chriſtus Dominus paſſus eſt, qui fuerunt omnium huius vitæ maximi. Inde inferunt hi Doctores nulla ratione dies pœnitentię huius vitę diebus purgatorij æquari poſſe.

D. Thom.

Oppoſitam tamen ſententiam, cui ego libẽter ſubſcribo, ſequuntur Paludan. diſt. 20. q. 4. art. 1., Sylueſt. verbo Indulgẽtia num. 8., Nauar. notab. 11. n. 22. & notab. 22. n. 19., Adrianus in 4. q. de Indulgent. §. Petes fortaſsè, Angles quæſt. de Indulgent. art. 1. difficul. 4., Corduba, & alij affirmantes dies pœnitentię huius vitæ, niſi illa admodùm leuis ſit, magis eſſe ſatisfactorios, quàm dies purgatorij; proindeque plus valere indulgẽtias conceſſas pro pœnitentiis huius vitæ, quàm pro pœnis alterius. Fundamentum autem in hoc eſt poſitum. Quòd ratio voluntarij pro ſtatu huius vitę, qui eſt ſtatus miſericordię, meriti, & ſatisfactionis, omninò excedit quoad ſatisfaciendi efficaciam

Paludan. Sylueſt. Nauar. Adrianus. Angleſ. Cordub.

caciam acerbitatem pœnarum alterius vitæ; in qua ſecundùm rigorem iuſtitię exercetur tribunal æterni, & æquiſsimi iudicis. Deinde quoniam in purgatorio nulla eſt tàm acerba pœna, qua vno die grauiſsimus peccator reatus ſui culpā abſoluat: & tamen videmus, quòd nulla eſt culpa, vel pœna tàm grauis, quam idem peccator in hac vita per veram contritionem, acerrimamque pœnitentiam non expiet; vt omnes concedunt, nuncupatimque ipſe Sotus in 4. diſt. 15. q. 1. artic. 4. & diſt. 29. q. 1. ar. 3. : imò id ipſum exprimit D. Thom: 2. 2. q. 189. art. 3. ad 3. & in 4. diſt. 4. q. 3. art. 3. quæſtiuncula 3. ad 3. locutus de ſolenni profeſsione: nam per illum actum, quo homo ſe totum tradit Deo, abrenuncians mundo, & operibus eius, videtur plenariè expiare ſua ſcelera. Accedit vltimò in cōfirmationem huius rei, quòd pœnitentiæ huius vitæ, maximè quæ à confeſſore iniunguntur, ſanguine agni aſperguntur, proindeque valorem maximum habent ad ſatisfaciendum copioſè. Sot. D. Thom.

Et ad fundamentum alterius opinionis dicendum eſt, quòd licèt pœnæ alterius vitæ habeant illum exceſſum, quem D. Thom. conſiderat reſpectū pœnarum huius vitæ, tamē coram

Deo magis æſtimatur ratio voluntarij, quæ in pœnitentia reperitur, quàm acerbitas pœnarum. Pœnitentia enim reſpicit thronum miſericordiæ Dei, quæ ſuper omnia opera eius relucet: atrocitas verò pœnæ purgatorij forum rigoroſæ iuſtitiæ, quod eſt veluti opus alienum ab eo.

Vtrùm repetitis operibus poſsimus ſæpius eaſdem indulgentias lucrari.

QVÆSTIO XXXVII.

INDVLGENTIA aut eſt perennis, aut determinati tẽporis. Perennis dicitur, non quæ in perpetuum durat, ſed quæ pro omni temporis articulo conceditur, ſiue perpetua, ſiue ad aliquos annos ſit conceſſa. Cuiuſmodi eſt indulgentia, quæ datur Romæ viſitantibus limina Apoſtolorum, quæ quolibet anni die, & diei hora comparari poteſt. Certi temporis illa dicitur, quę ad determinatum diem, dieſuè limitatur: cuiuſmodi eſt, quæ conceditur in feſto alicuius ſancti, vel per octauã illius, aut certè per integrũ annum, vt in anno Iobelæi.

Iuxta igitur hos duos modos nobis loquendum eſt, & quòd attinet ad perennẽ indulgentiam

tiam illa toties quoties cõparari poteſt. Ita D. Thom. in 4. diſt. 20. q. 1. art. 3. quæſtiun. 2. ad 4. D. Antoninus tit. 10. cap. 3. §. 3., Durand. diſtin. 20. q. 4. ad 3., Sylueſt. verb. Indulgentia, num. 22., & alij. Quod tamen Nauar. poſt Felinum, & alios limitat notabil. 31. num. 37. dicens, quòd ita debet opus multiplicari, vt talis repetitio non cedat in riſum, aut vilipendium, vt ſi quis egrediens per vnum oſtium per aliud iterum, atque iterum ingrediatur. Huius generis eſt indulgentia, quæ à Pontificibus, & ab Ordinario conceditur aſſociantibus ſacram Euchariſtiam, vt notat Corduba q. 35., & in hac frequenti operis repetitione nullus quidem datur locus irriſioni, magnus verò pietati, & deuotioni. D. Thom. D. Anton. Durand. Syluest. Nauar. Felin. Cordub.

Quòd verò attinet ad indulgẽtias certi temporis, eſt varietas opinionũ. Nam Angelus verbo Indulgentia, num. 15., Roſela eodem verbo num. 12. Emmanuel Roderic. §. 8. num. 15., Henriques cap. 17. in fine, & cap. 20. §. 7. exiſtimant illam indulgentiam, quæ eſt certi diei multoties repetitis operibus comparari poſſe, aſſeruntque ita practicari in indulgentia Portiunculę prope Aſsiſium, quæ comparatur 2. die Auguſti toties quoties. Paludan. verò Angel. Roſel. Emmanuel Roder. Henriq. Palud.

diſt. 20.

diſt.20.q.4.artic.10. quamquam indulgentiam certi diei multoties acquiri neget, eam tamen, quæ eſt longioris temporis, ſæpius comparari poſſe affirmat, dummodò ſingulis diebus ſemel tantùm comparetur. Idem credit Nauar. notabili 15.n.19.& notab.32.n.46. parum fortaſsè conſonum doctrinæ traditæ notab.31.num.36.

Nauar.

Idem teſtatur Cordub. q.36. affirmans iam ita conſuetudine hoc inualuiſſe.

Cordub.

Diuus verò Thom., D.Antoninus, Syluester; imò & communis Canoniſtarum ſchola ſemel tantùm eamdem indulgentiam acquiri poſſe contendunt.

D.Thom. D.Antoni. Syluest.

Ego verò in hac quæſtione,& ſi vellem audire declarationem Romani Pontificis, interim tamē laudauerim eum, qui eâdem die opera ad conſequendam indulgentiam repeteret: non quòd exiſtimem iteratis operibus iterum, atque iterum eamdem indulgentiā lucrari poſſe, nam ineptum eſſet credere, quòd poſtquam aliquis aſſecutus eſt plenariam indulgentiam, poſsit eam iterum aſſequi, cùm non remanſerit, vel venialis culpæ reatus, qui remitti poſsit. Sed cùm quiſpiam nequeat eſſe certus, vtrùm prima vice cum debita diſpoſitione acceſſerit, pro maiori cautela laudabiliter

ſecun-

ſecunda, & tertia vice eadem opera pro conſequenda indulgentia repetit.

Vtrùm confeſſor approbatus in vna Diœceſi ad audiendas confeſsiones in alia virtute Cruciatæ eligi poſsit in confeßorẽ abſque noua approbatione Ordinarij loci.

QVÆSTIO XXXVIII.

CONCEDIT Summus Pontifex, vt triennio Cruciatæ poſsit quiſpiam virtute Bullæ eligere confeſſorem Presbyterum ſecularem, vel regularem mendicantium ex his, qui ab Ordinario ſunt approbati. Quare conſequenter quærimus, vtrùm cõfeſſor approbatus in vna Diœceſi virtute Cruciatæ ſit in alia eligibilis abſque noua approbatione Ordinarij loci.

In qua quidem quæſtione variæ, diſcrepantes, ac deſidẽtes inter ſe ſunt grauiſsimæ Academiæ. Partem namque affirmatiuam ſecuti ſunt Salmanticenſes, quos refert Henriques lib. 2. de Pœnitentia, & lib. 7. de Indulgẽtiis cap. 12. Medin. 1. 2. q. 19. art. 6., item Corduba in Sũma quæſt. 10 in reſponſione ad 2. dub., Viual. in ſuo Candelabro tit. de Confeſsione, n. 28., & alij, quos nũcupatim refert Ioann. Guttier. lib.

Acade. Salmant. Henriq. Medin. Corduba Viuald. Guttier.

Digitized by Google

lib. Canonicarum quæſt. cap. 27. num. 5. Probatur autem hęc opinio hoc fundamēto. Summus Pōtifex ſolùm requirit, quòd cōfeſſor electus ſit idoneus, & approbatus ab Ordinario: at qui alicubi eſt approbatus ab aliquo Ordinario, verè dicitur approbatus ab Ordinario: ergo virtute Bullæ vbique eſt eligibilis. Et confir-

Triden. matur, quoniā intentio Conc. Trid. cap. 15. decreto de Reform. ſeſſ. 23. eſt, quòd iudiciū eligendi confeſſarium idoneum non ſit penes pœnitentem; ad quam ſufficit Presbyterū ab aliquo Epiſcopo eſſe approbatum. Secūdò beneficium principis latè interpretandū eſt, maximè cum lata interpretatio non vergit in præiudiciū alicuius: ſed verba Bullæ, per quæ hæc gratia exprimitur, patiuntur eum ſenſum, vt cōfeſſor ſit approbatus à quocumque Ordinario: ergo id ſufficit. Tertiò quoniam aliter nihil ferè videtur concedi per huiuſmodi priuilegium; cùm de iure communi vnuſquiſque confiteri poſsit apud approbatum ab Ordinario loci.

Contrariā tamen ſententiam ſequuntur plu-

Complutē ſe. DD. res ex Doctoribus Cōplutenſibus, vt refert idē Henriq. cum aliquibus Hiſpaniæ Epiſcopis; qui hac in re acritèr ſuā defendūt iuriſdictionē.

Guttier. Sequitur Ioan. Guttier. lib. ſuarū quęſt. cap. 27. n. 6.

Digitized by Google

n.6.& 7.; Emman. Roder. in expoſitione Cru- Emmanu. Roder.
ciatæ §.9.n.5.; qui aſſerit ſe aliquando in alia fuiſſe opinione, ſed re maturiùs cōſiderata huic modò omnino adhærere; pro qua etiā citat doctiſsimum Calderonē Canonicum magiſtra- Calder.
lem Eccleſiæ Toletanæ oppoſitā nimis laxam iudicantem. Fundatur autē hæc opinio ſequentibus rationibus. Verba priuilegiorum abſolutè prolata accipienda ſunt ſecundùm ius commune: at Conc. Trid. per Ordinariū approbantem confeſſores intelligit Ordinariū loci: ergo dum in Bulla Sūmus Pontifex concedit, quòd quilibet Presbyter approbatus ab Ordinario eligi poſsit in confeſſorē, intelligēdus eſt ſecundùm ius cōmune, & diſpoſitionem Conc. Trid. nam ſi aliud Romanus Pōtifex voluiſſet, id profectò exprimeret clarioribus verbis, dicens à quocumque Ordinario.

Secūdò confirmatur hæc opinio ex ipſis verbis Romani Pontificis in hac Bulla aſſerentis, quòd quantùm ad confeſſorem regularem ſufficit ſemel eſſe approbatum: ergo ſi non fuerit regularis, ſequitur, quòd in vnaquaque Diœceſi ab Ordinario illius debet approbari.

Tertiò quemadmodum in Bulla cōcedit Sūmus Pōtifex fidelibus, vt eligere poſsint quē-

cumque confeſſorem ex approbatis: ita mendicantibus conceſſum eſt à Romanis Põtificibus, vt ab Ordinario approbati audiant quaſcũque cõfeſsiones. Sed per Ordinariũ in hoc indulto intelligitur Ordinarius loci (nec enim regularis Conimbricæ ab Epiſcopo approbatus abſq; noua Archiepiſcopi Eborẽſis licẽtia, & approbatione poteſt ſecularium cõfeſsiones audire) & ita praxi obſeruatur, quidquid reclamet Cordub. in Cõpend. verb. Abſolutio, §. 10. ergo idẽ quoque in indulto noſtræ Bullæ dicendum eſt.

Cordub.

His pro vtraque parte delibatis licèt prior ſententia pro authoritate aſſerentiũ probabilis quibuſdam videatur, indignaq; cẽſuris, quibus interdum impetitur, ego tamen in poſteriorem omninò propẽdeo, quippe cùm ſacra Cardinaliũ cõgregatio videatur rem iam determinaſſe; nam cùm de hoc pũcto interrogata eſſet à Valentino Archiepiſcopo, reſpõſum eſt in hęc verba: *Congregatio Concilij reſpondet approbatum ab alio, quàm à Valẽtino Epiſcopo in Diœceſi Valẽtina nõ cenſeri approbatũ ab Ordinario*, quam reſponſionẽ teſtatur Emman. Roder. ſe vidiſſe, & illuſtriſsimus noſter Archiepiſc. Theotonius, cuius memoria in benedictione ſit, mihi affirmauit ſe eamdẽ declarationẽ accepiſſe ab eodẽ Valentino antiſtite.

Cadinaliũ declaratio

Emmanu. Roder.

Reſtat

Reſtat igitur reſpondere ad argumenta contrariæ opinionis. Ad primum negatur aſſumptum ex his, quæ diximus in fauorem huius opinionis, quam ſequimur. Ad ſecundum negatur minor; proprius enim ſenſus illorum verborum potiùs ex mente Concilij, & Cardinalium declaratione, quàm huius, vel illius interpretatione ſumendus eſt. Adde priuilegium iſtud eſſe Epiſcopis odioſum, & iuris communis derogatorium, atque adeò ſtrictè interpretandum. Ad tertium dicendum eſt multum adhuc per illud priuilegium Bullæ concedi fidelibus, cum virtute illius poſsit vnuſquiſque quemlibet confeſſorem in ſua Diœceſi approbatum eligere, quod aliàs ſine parochi licentia non licebat.

Vtrùm confeſſor approbatus ad vnam tãtùm parochiam virtute Cruciatæ ab omnibus Diœceſis fidelibus ſit eligibilis.

QVÆSTIO XXXIX.

IN noſtra Eborenſi Diœceſi non habet locũ hæc quæſtio; nam bonę memoriæ Theotonius Archiepiſcopus ſatis ſuam mentem explicauit, aſſerens approbatos à ſe, ſiue ſim-

plicitèr,ſiue ad tēpus eos velle pro tota Diœceſi approbatos. Sed quid dicendum in aliis Diœceſibus,in quibus confeſſores ſunt deſtinati,& approbati pro aliquibus Eccleſiis tantùm. Ego exiſtimo confeſſorem approbatum ab Ordinario pro aliquo loco, vel parochia cenſeri approbatum ab Ordinario loci ad hūc effectum, vt virtute Cruciatę eligi poſsit in confeſſorem. Adducor autem,vt ita credam,ex eo fundamēto,quòd iſte talis eſt verè approbatus ab Ordinario loci, quod ſolùm Bulla requirit. Vnde cùm illa ſimpliciter loquatur, nec aliquid diſtinguat,nec nos diſtinguere debemus. Prętereà niſi hęc eſſet mēs Romani Pontificis, planè nihil ille cōcederet in hoc priuilegio. Nam qui in tota,& pro tota Diœceſi eſt approbatus, & expoſitus ad audiēdas cōfeſsiones,abſque priuilegio Bullæ poteſt à quocūq; ſeculari eligi.

Denique vnuſquiſque de licētia ſui parochi poteſt apud quemcumque confeſſorem approbatum in Diœceſi confiteri: ergo de licentia Summi Pontificis, qui eſt ſupremus parochus, poterit quiſpiam apud quemcumque approbatum confeſſorem ſua peccata confiteri.

Si autē confeſſor non ſit approbatus ſimpliciter,ſed ſecundùm quid ad audiēdas ſcilicet pue-

rorum

forum,ruſticorũ,vel clericorũ confeſsiones,vt ego ita iam aliquos approbaui,quãdo hac Eborenſi ſede vacante Diœceſis gubernaculũ tenebam(quia ſcilicet non habebãt illi ſufficientiã ad audiendas, & iudicandas omniũ hominum cõfeſsiones): in hoc caſu iſte talis nõ poteſt eligi,niſi ab illis perſonis,pro quarum cõfeſsionibus audiẽdis eſt deſtinatus. Quod probatur ex eo,quoniam nulli vnquam licuit confiteri, niſi confeſſori idoneo; idoneus autẽ ille cenſetur à Trid., qui vel habuerit curatũ beneficiũ, vel fuerit approbatus ab Ordinario. Iam autẽ approbatus ſecũdùm quid ad audiẽdas ſcilicet clericorũ confeſsiones non eſt approbatus ab Ordinario ſimpliciter; nec cẽſetur idoneus in forma iuris abſolutè, niſi reſpectu certi generis perſonarum.

Quid ſi confeſſor exponatur ad audiẽdas cõfeſsiones in aliqua parochia, loco, vel in tota Diœceſi pro certo tẽpore? Reſpondeo, quòd ſatis eſt pro aliquo tẽpore exponi ad audiẽdas omniũ confeſsiones, licèt trãſacto illo tẽpore charta curatus(vt aiunt)ſeu cõfeſſoris non reformetur,vt virtute Bullę Cruciatę in cõfeſſorẽ eligi poſsit;quoniam expoſitus ad tẽpus eſt approbatus ab Ordinario ſimplicitèr,niſi poſteà

ex cauſa reprobetur. De quo ſequenti quęſtione dicemus.

Vtrùm confeſſor approbatus ab Ordinario, & poſteà ab eodem impeditus eligi poſſit virtute Cruciatæ.

QVÆSTIO XXXX.

NON loquimur de confeſſore ſuſpenſo à iure, vel ab homine: quoniam hic inhabilis eſt ad exercitium iuriſdictionis; ſed de illo Presbytero, qui ſimplici prohibitione prohibetur per Ordinarium ab exercitio iuriſdictionis ſibi collatæ ad audiẽdas ſubditorum confeſsiones. Qua in re attentè conſiderãdum eſt, vtrùm iſte clericus ſit prohibitus ab exercitio iuriſdictionis audiẽdi confeſsiones, quia repertus eſt incapax officij: aut quia fuit comprehenſus in crimine, ex quo manſit infamatus, vel indignus, qui de cætero confeſſiones audiret. Et in hoc caſu iſte talis non eſt eligibilis in confeſſorẽ virtute Cruciatæ; quia ab Ordinario iam non cẽſetur approbatus; imò per ſpecialẽ illam prohibitionẽ reprobatus, & indignus tali munere: cùm verò virtute Cruciatæ non poſsit eligi, niſi approbatus ab Ordinario, fit conſequens hunc non eſſe eligibilem. Si autem non ex culpa propria, vel ex cri-

mine inducente infamiam, aut indecentiam ad audiendas confeſsiones; ſed ex maleuolentia Ordinarij, ſeu officialis, aut in pœnam alicuius inobedientiæ prohibetur ab exercitio confeſsionum aliquis Sacerdos, tunc crediderim abſque dubio virtute Cruciatæ (ſi id conſtiterit) illum eſſe eligibilem. Dixi, ſi id conſtiterit, quoniam in dubio pręſumendum erit pro iudicio Ordinarij.

Vtrùm confeßor regularis approbatus ab Ordinario loci, & prohibitus à Prælato ipſius poſsit virtute Cruciatæ eligi à ſecularibus in confeßorem.

QVÆSTIO XXXXI.

EMmanuel Roder. § 9. dub. 7., neſcio quo fundamento, aſſerit hunc religioſum, de quo eſt quæſtio, eſſe quidem virtute Cruciatæ eligibilem ad ordinarias cõfeſsiones audiendas, non verò ad extraordinarias, in quibus continentur aliqui caſus reſeruati: imò & tales confeſsiones aſſerit eſſe irritas, & nullas; quoniam ad confeſsiones extraordinarias requirit Summus Pontifex viros circumſpectos, qualis planè non eſt iſte, qui inuito Superiori audit confeſsiones. Et ad probandam hãc partem congerit multa iura, & indulta Sedis Apoſtolicæ, Emmanu. Roder.

ſtolicæ,

nes ſeculariũ; ita nec prohibitio eiuſdẽ Prę lati, dum adeſt approbatio Ordinarij, aliquid operatur ad infringendas cõfeſsiones ſeculariũ factas coram ſubdito regulari. Denique peto maiorẽ rationẽ propter quã prohibitio Superioris infringat in noſtro caſu cõfeſsiones extraordinarias, & nõ infringat ordinarias, cùm tantùm iſta prohibitio influat, vel potiùs tàm parum influat in confeſsionem ordinariam, quàm in extraordinariam. Quare dicendum exiſtimo, quòd Presbyter regularis, qui aliquando ab Ordinario loci fuit approbatus, & poſteà à Superiore ipſius reuocatus ab officio audiendi confeſsiones, dummodò non ſit ſuſpenſus à iure, vel ab homine, vel aliqua alia cenſura eccleſiaſtica notoriè declaratus; vel etiam ſi non fuit prohibitus à Prælato propter aliquem defectum rei requiſitæ ad audiendas ritè confeſsiones, qualis eſt prudentia, caſtitas &c., eſt eligibilis virtute Cruciatæ à ſecularibus in confeſſorem.

Et ad iura quæ congerit Emmanuel Roder. reſpõdeo illa habere locum in abſolutionibus reſeruatorũ, quæ fiunt virtute priuilegiorũ cõceſſorum Superioribus religionũ mendicantiũ. Nam cùm cõmunicatio facultatis abſoluendi

à reſer-

à reſeruatis emanet ab ipſis mendicantium Superioribus in religioſos ad hoc miniſterij expoſitos; clarum eſt, quòd ſi illi prohibeant confeſſoribus ſuis ſubditis exercitium talis poteſtatis, tollitur tota iuriſdictio, quam prçfati confeſſores habebant ſuper hoc.

Vtrùm Romanus Pontifex poſsit ſibi aliquos caſus reſeruare.

QVÆSTIO XXXXII.

Vvalden. COnſequenter agendum eſt de caſibus reſeruatis. Et quòd attinet ad propoſitam quæſtionem; Vvicleph, vt refert Vvaldenſis tom. 2. de Sacramentis cap. 149. contra hanc caſuum reſeruationem nimium oblatrat, aſſerens eam eſſe contra regulas charitatis. Ex

Durand. catholicis autem Duran. diſt. 19. q. 15. ait Romanam Eccleſiam non ſolere reſeruare ſibi, niſi aliquarum cenſurarum abſolutionem, vt excõmunicationem, ſuſpenſionem, & irregularitatem, non verò peccatorum quãtumuis grauiſſimorum abſolutionem. Quare infert ille abuſum eſſe aliorum Prçlatorum reſeruare ſibi abſolutionem à peccatis: nec deſunt pro hac parte aliqua argumenta. Primo, poteſtas abſol-

uendi

uendi à peccatis omnibus collata eſt Sacerdotibus à Chriſto Domino in illis verbis Ioann. cap. 20. *Quorum remiſeritis peccata &c.*, & Matthæi 18.: *Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis*: ſed Papa non poteſt tollere legem diuinam, cùm ſit inferior illa ex cap. Sunt quidam, 25. q. 1., cap. Literas, de Reſtit. ſpol., cap. Per venerabilem, qui filij ſint legit.: ergo Papa non poteſt ſibi aliquos caſus reſeruare.

Ioann. 20.
Matth. 18.
Cap. Sunt quidã, 25. q. 1.
Cap. Literas, de Reſtit. ſpol.
Ca. Per venerab. qui fil. ſint. legit.

Secundò efficaciùs argumẽtor pro hac parte. Vel peccatum reſeruatum eſt confitendum etiam inferiori, quando alia peccata confiteor non reſeruata: vel non eſt confitendum. Primum non eſt dicendum; quoniam fruſtra quis confitetur Sacerdoti aliquod peccatum, à quo ſcit non poſſe abſolui: tum etiam quia nemo cogi poteſt ad confitendum peccatum, niſi ſemel. Iam autem ſi peccatum reſeruatũ eſt confitendum Superiori, iniuſta planè videtur coactio ad detegendum tale peccatum etiam inferiori. Secundum non eſt dicendum, quoniam integritas cõfeſsionum eſt de iure diuino, quo peccator tenetur omnia peccata ſua mortalia, vel dubia manifeſtare Sacerdoti, vt ille poſſit pœnitentis ſtatum agnoſcere, interque lepram, & lepram iudicare: ergo non videtur

iuſta

iuſta reſeruatio caſuum, ſeu peccatorum.

Oppoſitam nihilominus ſententiam, vt orthodoxam firmiſsimè amplector, videlicet Romano Pontifici licitam eſſe reſeruationem illorum peccatorum, quæ grauia, & atrocia ſunt ad meliorem gubernationem Reipublicæ chriſtianæ: Solent autem Doctores probare hanc partem ex illa Exodi authoritate capit. 18. ibi: *Quidquid maius fuerit, ad te referant*. Ita Soto in 4. diſtinct. 18. quæſtione 2. articul. 5., Cano. in repetitione de Pœnitentia 3. p. quintæ partis principalis folio 106. Eam verò probari exiſtimant ex textu in cap. Latorem, 33. quæſt. ſecunda, vbi Ratholdus Epiſcopus quemdam parricidam Summo Pontifici abſoluendum remiſit, cùm tamen ibi nulla interuenerit excommunicatio. Item ex cap. Si Epiſcopus, de Pœnitent., & remiſsion. lib. 6., vbi habetur, quòd Epiſcopus poteſt alicui facere facultatem eligendi confeſſorem, qui ipſum abſoluat à caſibus non reſeruatis. Probatur etiam ex cap. Si quis ſuadente, 17. quæſt. 4., ex Extrauaganti Xiſti Quarti, Et ſi Dominus, & aliis. Mihi verò ſufficiat Tridentin. ſeſſ. 14. cap. 7. dum inquit in hæc verba: *Magnopere*

Exod. 18.

Sot.
Cano.

Cap. Latorem, 33. q. 2.

Cap. Si Epiſcopus, de Pœnit. & remiſſ. in 6.

Ca. Si quis ſuadéte. 17 q. 4.
Extra. Xiſti, Et ſi Dominus.
Tridé. ſeſſ. 14. c. 7.

re vero

Digitized by Google

re verò ad Christiani populi diſciplinam pertinere ſanctiſsimis patribus viſum eſt, vt atrociora quædam, & grauiora crimina non à quibuſuis, ſed à Summis duntaxat Sacerdotibus abſoluerentur. Vnde meritò Pontifices maximi pro ſuprema poteſtate in Eccleſia vniuerſali tradita aliquas cauſas criminum grauiores ſuo potuerunt peculiari iudicio reſeruare. Et inferiùs idem Concilium Tridentinum hanc reſeruationem caſuum concedit Epiſcopis in ſua Diœceſi, dummodò ſit in ædificationem, & non in diſtructionem. Et quamuis verus interpres legis ſit eiuſdem legis conditor ex l. Falſi, C. de Legibus, & l. 2. verſiculo, Si quid verò, C. de Veteri iure enucleando; lexque abſoluendi pœnitentes à peccatis ſit diuina: tamen Summus Pontifex poteſt in hoc diuinam legem declarare ex textu optimo in cap. Inter corporalia, de Tranſlatione Epiſcop., & Extrauaganti, Vnam ſanctam, de Maioritat., & obedientia. Etenim conformiter ad mentem diuini legislatoris æquiſsimum eſt, vt ſtricto rigore iuris Sũmus Pontifex aliquos caſus valeat ſibi reſeruare, non tantùm quoad pœnas, & cẽſuras: ſed etiã quoad culpæ vinculũ, vt fideles difficultate abſolutionis arceãtur à talibus criminibus,

l. Falſi, C. de Legibus.

l. 2. C. de Veteri iure enucleãdo.

Cap Inter corporalia, de trãſlatione.

Extrauag. Vnam ſanctam. de maiorit. & obedien.

vt pro

vt pro ſua ſingulari eruditione reſoluit D. Cyprianus lib. 3. Epiſtolarum Epiſt. 16., Origenes ſuper Numeros homilia 10.

Cypr.
Origo.

Circa autem illa verba Concilij; *In ædificationem, & non in diſtructionem*, moneri velim omnes Eccleſiæ Prelatos, vt in reſeruandis caſibus circumſpectiſsimi ſint. Magna quippe prudentia, & conſilio hac in re opus eſt; videmus enim aliquos Prelatos pro ſuo genio, & fortè aliquando in ordine ad vtilitatem propriam, vel menſę pontificalis aliquos ſibi reſeruare caſus. Et Soto loco ſuprà citato inquit, quòd tantus poteſt eſſe abuſus reſeruationum, vt parochi non teneantur hac in re Superiori parere: ſed eo inconſulto poſsint pœnitentes abſoluere, maximè cùm caſuum reſeruatio ſit populi grauamen.

Ad ſolutionem primi argumenti multa cōgerit Antonius Gomez in explicatione Bullæ Cruciatæ ad 10. clauſulam num. 34. quibus relictis facilis eſt ſolutio, ſi vnico verbo reſpōdeamus Presbyteros in conſecratione accipere quidem poteſtatem ordinis ſolummodò, & poſteà illis Summum Pontificem, vel Epiſcopos tradere iuriſdictionem ſuper oues, quas in confeſsione curandas, & ſanandas à langoribus

Gomez.

bus tradunt. Hanc autem iuriſdictionẽ, quam Presbyteris tradunt Prælati, poſſunt reſtringere, vel ampliare, pro vt illis placuerit. Vnde quando Epiſcopus alicui committit iuriſdictionem ad abſoluendas oues, ſemper cenſetur reſtringere eam iuriſdictionem reſpectu caſuum, quos ſibi habet reſeruatos.

Quod attinet ad ſecundum argumentum, Caietan. in Summa verbo Confeſsio, condition. 11. ait in Curia Romana poſitũ eſſe in more, vt pœnitentiarij Summi Pontificis reſeruata duntaxat audiãt, à quibus pœnitentes abſoluant, ab illis verò abſolutos pro reliquis non reſeruatis ad ſuos Ordinarios mittunt. Durand. inquit, quòd ſummi pœnitentiarij ſolùm abſoluunt à cenſuris, peccata verò, in quibus cenſuræ fundantur, abſoluenda relinquunt Ordinariis. Soto loco iam citato conſulit, vt qui caſibus reſeruatis eſt irretitus, vel vadat primùm ad Superiorem, petens ab eo facultatem, vt ipſe inferiori Presbytero confiteri poſsit reſeruata: vel ſi pudore afficitur, adeat confeſſorem, & initio confeſsionis dicat ſe premi reſeruato caſu, vt confeſſor ſuper hoc facultatem aſſequatur à Prælato; & hãc dicit eſſe in religionibus obſeruatiſsimam

Caiet. Durand. Soto.

conſuetudinem. Quòd ſi Superior inferiori talem abſolutionem committere noluerit, tunc inquit Soto viam regiam eſſe, quòd Superior integram audiat confeſsionem: ſi autem id facere renuerit, quia eſt occupatus, poterit ſigillo confeſsionis audire peccatum reſeruatum, ab illoque pœnitentem cum ſalubri pœnitentia ſacramentaliter abſoluere.

Et ad argumentum in forma dicendum eſt illud ſolùm concludere congruitatem ex parte reſeruantis, vt totam audiat confeſsionem, vel alicui abſolutionem committat. Quòd ſi Prælatus id facere renuerit, non proinde pœnitens multùm grauatur, ſi atrox crimen bis confiteatur: nam cùm Superior teneatur eodem ſigillo confeſsionis, quo inferior, non eſt magnum grauamen, quòd pœnitens propter peccati grauitatem, & nocendi periculum vltra integram confeſsionem, quæ (vt optimè probat argumentum) eſt de iure diuino, peccatum reſeruatum coram Superiori confiteatur. Atque ita quamuis pœnitens obligetur ſolùm ad confitendum ſemel peccata ſua, id intelligitur ſecundùm connexionem peccatorum cum confeſſore. Nam ſi confeſſor habet facultatem abſoluendi ab

omni-

Digitized by Google

omnibus peccatis etiam reſeruatis, tunc ſuffi-
cit ſemel tantùm confiteri; quòd ſi illam non
habet, tunc debet pœnitens ratione integri-
tatis confeſsionis confiteri peccata reſerua-
ta Superiori, & omnia tàm reſeruata, quàm
non reſeruata iterùm confeſſori inferiori de-
tegere.

Quòd ſi arguas cum Adriano quæſtion. 4. deConfeſsion. hoc modo truncari confeſsio nem. Reſpondeo, quòd quemadmodum data cauſa rationabili ex parte pœnitentis confeſ-ſio poteſt truncari, vtpote ſi ex confeſsione alicuius peccati aliqua tertia perſona infamiam patiatur; ita ex parte Prelati data legitima cauſa poteſt confeſsio truncari, dum ſolùm audit reſeruata, & ab illis pœnitentem abſoluit. Adrian.

Vtrùm qui peccat in ſpem abſolutionis virtute Bullæ à reſeruatis, gaudeat priuilegio eiuſdem Bullæ.

QVÆSTIO XXXXIII.

PARTEM negatiuam tenet D. Antoninus 1. p. titul. 10. cap. 3. § 5., Felinus Sermone de Indulgent. verſicul. 3., Cardinalis ſancti Xiſti §, in Leuitico, num. 83., Couar. D. Aton. Felin. Cardin.

Couar. Couarru. lib, 2. Reſolutionum, cap. 2. verſicul. 26., Corduba, in Summa quæſt. 22., & alij multi, quatenus aſſerunt neque eorum peccatorum pœnam, quæ cum fiducia indulgentiarum admiſſa ſunt, per illas remitti. Probatur hæc opinio, inprimis ex eo, quòd priuilegium amittere videtur, qui ſpe priuilegij, & immunitatis peccat, vt elegantèr probat Couarr. vbi ſuprà. Vnde is, qui delinquit prope Eccleſiam, non fruitur immunitate ipſius; tamquàm ex vicinitate loci arguatur intentio delinquendi ſub ſpe immunitatis. Deinde quoniam per generalem conceſsionem non intelliguntur illa conceſſi, quæ non eſſet quis veriſimiliter conceſſurus, vt inquit Bonifacius Octauus cap. Si quis Epiſcopus, de Pœnitent., & remiſſ. in 6.: non eſt autem veriſimile Summum Pōtificem talem gratiam conceſſurum, ſi in ſpecie hac de re interrogatus foret.

Cordub. Cap. Si quis Epiſco. de Pœnit. & remiſſ. in 6.

In hac quæſtione notandum eſt duobus modis poſſe aliquē peccare in ſpem Bullæ. Primò formaliter, & directè, ita vt poſitiuè faciat hūc actum, procuremus aborſum, & ſumamus Bullā Cruciatæ, vt virtute illius abſoluamur. Secūdo modo poteſt aliquis cōcomitanter peccare in ſpem

in ſpem Bullę, quia ſcilicet ex prauo ingenio, ex fragilitateque humana, ac conſuetudine peccandi quis prolabitur in peccatum reſeruatum concomitante ſpe abſolutionis virtute Bullæ: ita ſcilicet quòd ſpe abſolutionis facilior quis reddatur ad lapſum. Iuxta hos dicendi modos inſignis Doctor Morgoueius dignus, qui pro ſua authoritate citetur, dum Conimbricæ de more Academiæ olim perlegeret Extrauagan. 1. de Pœnitent., & remiſſ. docuit eos, qui primo modo peccant in ſpem Bullæ non poſſe virtute illius à reſeruatis abſolui: ſecus verò dicendum de ijs, qui ſecundo modo peccant in ſpem Bullæ. Morgoue.

Ego tamen exiſtimo peccantes quomodolibet in ſpem Bullæ, ſiue primaria, ſiue ſecundaria intentione abſoluendos eſſe poſteà virtute eiuſdem Bullæ. Hæc eſt communior inter Doctores; habet namque pro ſe Nauar. notab. 3. q. 3., Syluest. verb. Indulgentia, n. 28., Ledeſ. 2. p. q. 29. art. 1., Emman. Roder. §. 9. n. 99., quamuis conſulat non eſſe populo inſinuandum, Henriq. cap. 9. § 4., Cordub. lib 5. quæſtionarij q. 37. probatur autem hęc opinio aliquibus rationibus. Primò ſic; vbi lex nō diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: ſed Bulla nihil

Nauar. Syluest. Ledeſ. Emmanu. Roder. Henriq. Cordub.

nihil diſtinguit, nec limitat in hac materia, ſed ſecundùm totam latitudinem concedit abſolutionem à reſeruatis: ergo in eâdem latitudine, & amplitudine comprehendit etiam abſolutionem eorum peccatorum, quę cum ſpe venię fuerunt commiſſa. Secundò confirmatur ex eo, quia olim in Bullis exprimebatur non remitti virtute illarun illa peccata, quę in ſpem ipſarum committebantur. In quo fundabantur antiqui Doctores, vt D. Antoninus, & alij. Cùm igitur modò non adijciatur illa limitatio, clarum eſt Summum Pontificem illam non intendere. Tertiò & vltimò quoniam in hac noſtra Bulla videmus vbique apponi alias limitationes: ergo ſi Pontifex hanc quoque intenderet, proculdubio eam poſuiſſet.

Et ad primum argumentum dicendum eſt indignum quidem eſſe priuilegio, qui eo abutitur; vt probat argumentum: ſed non proinde ipſo iure quempiam conceſſo priuilegio priuari, niſi expreſsè in Bulla declaretur. Sic enim, vt inquit Auguſtinus, indignus eſt peccator pane, quo veſcitur, & tamen non eo ipſo, quòd peccat, priuatur à Domino pane: quomodo enim peccatori panem negabit, qui Iudæ proditori ſe ipſum dedit in panem. Et

Auguſt.

ad con-

ad confirmationem dicendum eſt eum, qui delinquit in Eccleſia, vel in cemeterio, priuari quidem priuilegio immunitatis; non quia peccauit in ſpem immunitatis, ſed ob eam rationem, quam præcipuè aſsignat Summus Pontifex capit. Finali, de Immunitate Eccleſiarum, quia ſcilicet in eo, in quo quis delinquit, puniri debet. Deinde veluti conſequenter aſsignat etiam pro ratione, quòd fruſtrà legis auxilium inuocat, qui peccat in legem. Et meo quidem iudicio ſufficiebat iniuria, qua quis Eccleſiam matrem indulgentiſsimam afficit, dum in gremio ipſius delinquit, vt meritò proinde à brachiis ipſius ſit auferendus ad ſupplicium. Iuuatque hanc ſententiam Gloſſa ibidem, dum inquit eum, qui offendit Canonem, beneficium illius impetrare non poſſe. Ad ſecundum reſpondendum eſt, quòd Summus Pontifex ſciens, & prudens in ſpecie conceſsit abſolutionem à reſeruatis ſecundùm ſuam latitudinem; nec illam, vt in aliis Bullis faciebat, limitauit.

Cap. Finali. de immunit. Ecc.

Gloſſ.

Vtrùm is, qui in confeſsione facta virtute Cruciatæ peccatum aliquod reſeruatum, cenſuramuè ex obliuione omiſit, maneat liber à reſeruatione illius,

 ita vt

Digitized by Google

ita vt poſteà à quouis confeſſore poſsit à tali cenſura abſolui?

QVÆSTIO XXXXIIII.

Paludan. Adrian. Nauar. Gabr. Couar. Medin. Ledeſ.

CONCLVSIO eſt affirmatiua, in quã omnes ferè Doctores conueniunt. Paludan. in 4. diſt. 18. q. 5., Adrian. q. 4. de Cõfeſsione, Nauar. in Manual. cap. 26. num. 13., Gabr. in 4. d. 14. q. 3., Couar. in cap. Alma mater; 1. p. §. 11. n. 12. Medin. tractat. 2. q. de Abſolutione ab oblitis, Ledeſm. 2. 4. qæſt. 8. artic. 2. dub. 7., & alij.

Fundantur autem hi Doctores in eo, quod generalis illa abſolutio virtute Bullæ facta in ſacramentali confeſsione terminatur non ſolùm ad peccata, quæ actu cõfitetur pœnitens, ſed etiam ad illa omnia, ſiue reſeruata, ſiue non reſeruata, quæ confiteretur, ſi in memoriam veniſſent. Cùm ergo illa omnia maneant remiſſa à confeſſore habente ſuper hoc poteſtatem virtute Bullæ: conſequens fit, quòd dum quis poſteà recordatur alicuius peccati reſeruati, non teneatur illud confiteri Superiori reſeruanti, ſed ſufficit illud confiteri ſuo confeſſori, dummodò declaret ſe iam generaliter ab omnibus tàm reſeruatis, quàm non reſeruatis eſſe abſolutum.

Digitized by Google

lutum. Quoniam dum tale peccatum poſteà defertur ad iudicium confeſsionis, iam non defertur, vt reſeruatum: quoniam in generali confeſſione facta virtute Bullæ illud peccatum deſiuit eſſe reſeruatum. Vnde conſuluit Nauar. in Manuali loco iam citato, vt is, qui confitetur virtute Bullæ, vel alicuius Iobelæi, prudentèr curet ſe abſolui per clauſulam generalẽ ab omnibus reſeruatis, & cenſuris ad cautelã, ſi fortè illas incurrit; imò & procuret diſpenſationem in irregularitatibus, ſi ad hoc extendatur facultas Bullæ. Atque ita aliqui viri timorati à me vt Commiſſario Cruciatæ virtute illius poſtularunt diſpenſationem ad cautelã ſuper quamcumq́e ſpeciem irregularitatis, ſi fortè illam incurrerunt, cum quibus iuxta tenorem Bullæ diſpenſaui. Hanc autem doctrinam obſeruant maximè Sylueſt. verb. Confeſſio, 1. q. 4. n. 7., Nauar. in Manual. vbi ſuprà pro religioſis, qui in capitulis, & viſitationibus abſoluuntur generaliter à ſuis Prelatis à quibuſcumq́ue cenſuris. Nam poſt iſtam generalem abſolutionem non tenetur religioſus aliam procurare abſolutionem: ſed ſufficit confiteri illa peccata, quibus cenſuræ erant annexæ.

Nauar.

Syluest. Nauar.

Vtrùm

Vtrùm qui in confeſſione irrita, & inualida abſoluitur à reſeruatis, maneat liber à reſeruatione.

QVÆSTIO XXXXV.

MAGNA eſt inter Doctores controuerſia, quid dicendum ſit de abſolutione à reſeruatis virtute Bullæ facta, quando pœnitentis confeſſio fuit inualida. Aliqui namque affirmant etiam in hoc caſu pœnitentem manere liberum à reſeruatione, quibus fauent Caiet. in Summa verb. Caſus., Armil. eodem verbo n. 4., Syluest. tit. Cõfeſſio, 1. n. 21., D. Anton. 3. p. tit. 14. cap. 19. §. 17., quatenus aſſerunt eum, qui ſemel abſolutus eſt à reſeruatis, quamuis inefficaciter quoad ſalutem animæ ex eo, quod inualidam fecerit confeſſionem, liberum nihilominus manere à reſeruatione.

Caiet. Armil. Syluest. D. Anton.

Emmanuel Roder. aliquantulum ſibi in hac quæſtione videtur repugnare. Ait enim §. 9. n. 97. eum, qui confeſſionem irritam fecit ex aliquo defectu, & tamen in eâdem confeſſione virtute Bullæ abſolutus eſt ab aliquo reſeruato, non teneri poſteà illum caſum, vt reſeruatum confiteri; ſed ſufficere illum approbato confeſſori detegere. Et pro hac parte citat plurimos

Emmanu. Roder.

rimos Doctores eorum, quos ſuprà citauimus. Et tamen in fine eiuſdē §. 9. negat id habere locū in Iobelæis, & in noſtra Bulla reſpectu abſolutionis generalis, quæ virtute illius fieri poteſt ſemel in vita, & in morte pro reſeruatis Sedi Apoſtolicæ. Sed ne in viro doctiſsimo contradictionē admittamus, exiſtimo illum prima parte §. loqui de caſibus reſeruatis Ordinario, & nō Sedi Apoſtolicæ, & quæ non conceduntur pro diſpoſitione, & in fauorem Iobelæi conſequendi: ſecunda verò parte §. loqui de abſolutione à reſeruatis, quæ fit in gratiā, & ad effectū conſequendi plenariā indulgentiā Iobelæi.
Sed quidquid ſit de illius opinione, mihi dicendū videtur eum, qui fecit irritam cōfeſsionem, quam ſciebat eſſe irritam, & in ea aliquod peccatū reſeruatum confeſſus eſt, non manere liberū à reſeruatione. Adducor autē, vt ita credam, hoc fundamēto. Sūmus Pontifex nō concedit facultatē abſoluendi à reſeruatis, & cēſuris, niſi ad effectum conſequendi indulgentias, & vt puriùs pœnitens leuare poſsit manus ad Deū cum oratione pro fine, & intētione Iobelæi: ſed qui facit irritā cōfeſsionē, multum aberrat ab hoc fine: ergo nō manet abſolutus à reſeruatis. Neq; ex authoritatibus citatis pro alia
parte

parte contrarium colligitur. Illi enim, ſi benè expendantur, loquuntur de confeſsione, quæ fit coram Superiori, vel aliquo confeſſore de licentia Superioris; vbi enim primùm Superior, vel eius delegatus caſum reſeruatum in confeſsione agnouit, & pœnitentem abſoluit, manet pœnitens liber à reſeruatione, quamuis non maneat à crimine abſolutus, ſi fictam, & inualidam fecit cõfeſsionem. At Summus Pontifex in Iobelæis, & in ſacra Bulla Cruciatæ, vt ille ſatis ſe explicat, non tàm intendit tollere reſeruationem, quàm peccata ipſa reſeruata ad effectum conſequēdi Iobelæum. Et ideò non facit in Bulla facultatem tollendi reſeruationem; ſed abſoluendi à reſeruatis.

Vtrùm ille, qui ſub fine Iobelæi, vel vltima hora, qua expirat valor Cruciatæ, accedit facturus longam confeſsionē, poſſit tranſacta hora abſolui virtute Bullæ.

QVÆSTIO XXXXVI.

SVpponimus Petrũ, v. c. vltima hora, quã triennium Cruciatæ expirat, tactum dolore cordis, pœnitētiaque ductum ſumere ſacram Bullam, ad confeſſoremque accedere facturum longam confeſsionem, quia ſcili-

cet eſt

tet eſt multis peccatorũ laqueis irretitus. Quid facturus eſt confeſſor in hoc caſu, vt iſte pœnitens pro reſeruatis fruatur priuilegio Bullæ? hac in re inquit Henriques lib. 7. de Indulgentiis cap. 11. quòd intra terminum durationis Iobelæi, ſeu Cruciatæ debet confeſſor abſoluere pœnitentem à reſeruatis, & poſteà tranquillo animo reliqua peccata audire pœnitenti adhibendo ſalubrem medicinam ſpiritualem, abſoluendo eum poſteà ab omnibus peccatis tanquàm à non reſeruatis. Henriq.

Ego tamen exiſtimo, quòd dummodò confeſsio incipiat tempore habili intra terminum ſcilicet Bullæ, vel Iobelæi, poteſt confeſſor de cætero audire totam confeſsionem: imò & illam ad aliquos dies, ſi ad materiam cõfeſsionis oportuerit, differre. Adducor autem, vt ita credã, hac ratione. Iuriſdictio ſemel habita, & re non integra non expirat, quoadusque cauſa finiatur: ſed vbi primùm confeſſor audiuit aliquam partem confeſsionis, iam res non eſt integra: ergo elapſo tempore Iobelæi non expirat iuriſdictio, quam confeſſor habebat ad abſoluendum virtute Bullæ eum pœnitẽtem, qui tempore habili inchoauit cõfeſsionem. Maior ex eo probatur, quoniam aliter poteſtas iudicis de-

caſus, nullo modo comprehendit cenſuras. Attamen in additionibus ad eumdem locum mutat ſententiam, affirmatque in reſeruatis Sedi Apoſtolicæ ſubintelligi cenſuras eidem Sedi reſeruatas. Et meritò ſententiam mutauit; nam ferè non reperitur peccatum Sedi Apoſtolicæ reſeruatum, cui non ſit annexa aliqua cenſura. Cùm autem concedit Summus Pontifex abſolutionem ab aliquo reſeruato caſu, viſus eſt etiam concedere abſolutionem à cenſura annexa, ſine qua prior abſolutio nõ poteſt cõſequi ſuum effectũ, vt eleganter notauit Nauar. in cap. Conſideret, §. Cautus, num 24. de Pœnitentiis diſtin. 5. Couar. cap. Alma mater 1. p. §. 6. n. 7. Nauar. Couar.

Accedit in huius rei confirmationem, quòd excommunicatus maiori excõmunicatione nõ poteſt abſolui à confeſſore à peccatis, niſi priùs ſit abſolutus à cenſuris, vt reſoluit Soto in 4. diſtinct. 22. quæſt. 1. artic. 1. contra Caietanum eo ductus fundamento inter alia, quòd excommunicatus maiori excõmunicatione priuatur collatione, & ſuſceptione ſacramentorum: ergo quemadmodum ſi ipſe abſoluat, abſolutio non valet, ita ſi abſoluatur, non valebit talis abſolutio. Dixi, maiori Sot.

excom-

excommunicatione, quoniam non videtur Eccleſia tanto rigore velle excommunicatum minori excommunicatione à ſacramentis arcere. Si ergo non poteſt quis abſolui à peccatis, niſi priùs abſoluatur ab excommunicatione, optimum ſignum eſt, quòd Romanus Pontifex cõcedit facultatem abſoluendi à cenſuris illi, cui concedit poteſtatem abſoluendi à reſeruatis. Denique quoniam, vt optimè notat Antonius Gomez in explicatione Bullæ ad clauſulā 10. num. 10., in mortis articulo cùm conceditur facultas abſoluendi à reſeruatis, cõceditur etiam ſaltem virtualiter, & implicitè poteſtas abſoluendi à reſeruatis cenſuris tamquàm neceſſarium pręambulum ad abſolutionem à caſibus reſeruatis.

Gomez.

Ex quibus patet reſolutio, quòd quotiès in Bulla, vel Iobelæo conceditur facultas abſoluendi à reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, conceditur etiam facultas abſoluendi à cenſuris eidem Sedi reſeruatis, quãuis id non exprimatur, quod in noſtra Bulla Cruciatæ luce clariùs videre poſſumus. Poſtquam enim Summus Pontifex in illa conceſsit facultatem ampliſsimam abſoluendi à reſeruatis, inferiùs ſupponẽs in hac generali conceſsione implicitè includi facul-

tatem

Digitized by Google

à cenſuris caſibus reſeruatis annexis ſubiũgit, declarantes abſolutiones vigore præſentium ab excommunicatione, & aliis cenſuris ab homine latis, & ferendis nemini in foro iudiciali prodeſſe. Vnde facilè deprehẽditur, quòd intẽtio Summi Pontificis eſt per facultatem abſoluendi à reſeruatis ſubintelligi etiam facultatem abſoluendi à cenſuris annexis. Nam formaliter, & directè hæc poteſtas abſoluendi à cenſuris hic non conceditur: cõceditur tamen implicitè, & indirectè, ſed ſatis ex mente Pontificis concedentis, quod omninò ſufficit.

Quæ ſpecies ſub cenſura contineantur.

QVÆSTIO XXXXVIII.

SOto in 4. diſtin. 22. quæſt. 3. artic. 1. enumerat quinque ſpecies, ſcilicet excommunicationem, ſuſpenſionem, irregularitatem, interdictum, & ceſſationem à diuinis. Qua in re ab aliquibus carpi ſolet, maximè ab Antonio Gomez ad clauſulam decimam num. 3. afferente Sotum hoc loco miſero errore lapſum fuiſſe: ſed modeſtiùs debuerat Gomez loqui de viro eximio, & eiuſdem ſecum nationis. Et fortè vel ille verba Soti non vidit, Sot. Gomez.

tinus probans noſtram reſolutionem in cap. Quærenti de Verborum ſignificatione, quem ponderat Panormitanus ibidem num.6., & affert Romanus in tractatu de Penſionibus capit.8. num. 18., Armilla verbo Cenſura, numer.1., Cardinalis, & Immola Clement. 1. de Sententia excommunicationis, Nauar. in Manuali cap.27. num.188., Suares tom.5. diſput. 1. ſect.1. Nam ceſſatio à diuinis, & irregularitas ſolùm ſunt quid facti, habentque ſolùm rationem indecentiæ, impedimenti, ac pœnæ canonicæ à cenſuris longè diuerſæ, vt ex eodem capit. Quærenti ſatis colligere licet cum Doctoribus ibi communiter ſcribentibus.

Cap. Quærenti, de Verb. ſignificat. Panorm. Roman. Armil. Cardin. Immola. Nauar. Suares.

Quid ſit excommunicatio, & anathema.

QVÆSTIO XXXXIX.

QVONIAM ſæpiſsimè in hac materia occurrit verbum excommunicatio, & anathema; operæpretium erit curſim explicare eorùm ſignificationes, & differentias. Pro quo ſciendum eſt triplicem eſſe communionem. Prima communio eſt interior per charitatem, qua fidelis efficitur mem

brum Eccleſiæ accipiẽs influxum a ſuo capite CHRISTO IESV, & per conſequens participat bona totius corporis iuxta illud pſal. 108. *Particeps ego ſum omnium timentium te*, quod & in Symbolo Apoſtolorum confitemur, dum dicimus: *Credo ſanctorum communionem*. Vocatur autem per anthonomaſiã ſacra Euchariſtia communio, eo quod, vt inquit D. Dionyſius de Cœleſti hierarchia cap. 3., & Damaſcen. lib. 4. cap. 14. per illud ſacramentum Chriſto capiti coadunamur, in eiusq́ue carnem transformamur: atque ideò illud eſt potiſsimum ſacramentum, per quod, vt inquit Soto in 4. diſtinct. 22. quæſt. 1. artic. 1., qui membra ſumus Eccleſiæ, in vnum corpus compingimur. Eſt & alia communio externa, quæ conſiſtit in ſimul orando, in colloquio fidelium, & reliquis actibus externis. Tertia denique communio eſt illa, qua participes ſumus ſuffragiorum Eccleſiæ, & ſacramentorum. Sicut autẽ triplex eſt communio, ita triplex eſt excommunio, ſeu excõmunicatio. Prior eſt excõmunicatio minor, quę priuat hominẽ à cõmunione paſsiua ſacramentorum: excõmunicatus enim excõmunicatione minori nõ poteſt aliquod recipere ſacramentũ, ex ca. Si celebret, de Clerico excõmun.

pſal. 108. Symbolũ Apoſt. I. D. Dioniſ. D. Damaſ. Sot. Cap. Si celebret, de Cler. excõmun.

maximè

maximè ſacramentum Euchariſtiæ, quod, vt diximus, per anthonomaſiam Communio appellatur. Secunda eſt excommunicatio maior excludens fidelem à triplici illa communione. Tertia excõmunicatio eſt lata à Deo propter quodlibet peccatum mortale; quoniam omnis peccans mortiferè ſeparatur à Deo, & ab interiori cõmunione, quę cum gratia deperditur. Sed hęc non eſt propriè excommunicatio; cùm non ſit pœna eccleſiaſtica, quæ ad rationẽ cenſuræ requiritur.

Solet autem excommunicatio maior interdum appellari anathema, quod eſt verbũ Græcum idem ſignificans, quod ſeparatum, vt inquit Auguſtinus quæſt. 4. ſuper Numeros, & quoniam excommunicati ſunt ſeparati à conſortio fidelium, ideò anathema appellantur, in quo ſenſu locutus eſt Paul. ad Roman. 9. dum inquit: *Optabam ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis*, Vel, vt inquit D. Hieronymus Epiſtola ad Galat. cap. 1. relatus à Soto in 4. d. 22. q. 1. ar. 1. eſt verbum peculiare Hebræorum ſignificans rem deteſtandam; & abominabilem, ſic enim Numer. 21. dum Scriptura loquitur de ciuitatibus Channanæorum, habetur: *Vocauit nomen loci illius Horma*, *id eſt*, *anathema*, & Io-

D. Auguſt.

Rom. 9.

D. Hiero.

Num. 21

Ioſ. 6. ſuë 6. de Ierico dicitur: *Sitque ciuitas hæc in anathema*, in quo etiam ſenſu loquebatur Pau-
1. Cor. 12. lus 1. Corinthiorum 12. ibi: *Nemo in ſpiritu Dei loquens dicit anathema* IESV, hoc eſt, dete-
ad Gal. 1. ſtatur Ieſum, & ad Galatas cap. 1. *Si Angelus de cœlo euangelizet vobis, præterquàm quod euangelizauimus vobis, anathema ſit*. Ex quibus locis colligitur Eccleſia iam olim conſueuiſſe homines deteſtabiles anathema appellare. Re autem ipſa nihil excommunicatio ab anathemate differt, niſi ſolùm in quadam extrinſeca ſolennitate, qua anathema profertur ab
Ca. Debët Epiſcopo cum verborum pondere, & depreca-
11. q. 3. tione, vt patet ex textu in cap. Debent, 11. q. 3.

Præceſsit autem in veteri teſtamento huius cenſuræ figura, & exemplum. Figura in leproſis, qui excludebantur à caſtris, vt oſtenderetur, quemadmodum eleganter nota-
Sot. uit Soto quæſtion. prima articul. primo, quòd ſicut ad cauendam corporalem contagionem leproſi expellebantur à conſortio hominum: ita maiori iure ad cauendam ſpiritualem peſtem hæretici, aliique rebelles ab Eccleſia ſunt expellendi. Præceſsit exemplum, quoniam propter delicta olim homines à Syna-
Ioan. 9. goga expellebantur. Sic Ioannes cap. 9. con-

ſpiraue-

Digitized by Google

ſpirauerunt Iudæi, vt ſi quis confiteretur IE-SVM, extra Synagogam fieret: atque ita propterea eiecerunt cœcũ illum à natiuitate; quia Dominum gloriæ confitebatur eum, à quo viſum accepit.

Dixi autem in definitione excommunicationis, quòd illa ſit ſeparatio chriſtiani à communione fidelium: quoniam Iudæi, Saraceni, & alij infideles, cùm non ſint intra Eccleſiæ gremium, non poſſunt ab ea eijci, nec excommunicari. Quod probatur ſatis ex Gloſſa ſingulari in cap. Engeltrudam 13. q. 4. ad quod videtur Paulus reſpexiſſe 1. Corinthior. cap. 5. dum inquit: *Quid mihi de his, qui foris ſunt, iudicare?* Ca. Engeltrudam. 13. q. 4. 1. Cor. 5.

Diuiditur verò excommunicatio in excommunicationem à iure, & in excommunicationem ab homine. Excommunicatio à iure eſt illa, quæ à canone, ſeu ſtatuto fertur in cõmittentem aliquod crimen ex cap. 2. de Conſtitutionibus lib. 6., Clemẽtina 1. §. Verum, de Hæreticis. Excommunicatio ab homine eſt illa, quam iudex eccleſiaſticus, vel Prælatus ponit in aliquo præcepto. Inter has autem excommunicationes illud eſt diſcrimen, quòd ab excommunicatione lata à iure abſoluit in- Cap. 2. de Conſt. li. 6. Clem. 1. de Hæreticis.

inferior, quando abſolutio illius non eſt ſpecialiter reſeruata ab ipſò iure cap. Nuper, de Sententia excommunicationis. Et probari etiam poteſt ex eodem §. Verùm, Clemētinæ 1. de Hæreticis. Ab excommunicatione autem ab homine lata non poteſt abſoluere inferior cap. Paſtoralis, §. Prętereà, de Officio Ordinarij. Item excommunicatio ab homine lata eo mortuo, vel officio functo finitur quoad eos, qui in vita iudicis non inciderunt in latam ab eo excommunicationem. Contra verò excommunicatio à iure etiam mortuo Pontifice excommunicante durat, & ligat poſt eius mortem, vt deducunt communiter Doctores ad cap. Finale, de Officio legati.

Cap. Nuper. de ſent. excō.

Cap. Paſtoralis, de Offic. Ordin.

Ca. Finali. de Off. legati.

Non ſolùm autē excōmunicati, dum viuūt, ſunt ſeparati à cōmunione Eccleſiæ: ſed etiam poſt mortem eorum cadauera carent eccleſiaſtica ſepultura. Nam cùm ſepeliri in loco ſacro ſit quædam cōmunio fidelium propter orationes eorum; & ſacrificia; meritò Romanus Pontifex in cap. In ſacris, de Sepulturis inhibuit ne excommunicati in loco ſacro ſepelirētur: imò & iuſsit, quòd eorum corpora, ſi fortè ibi fuerint ſepulta, extumulentur: quod procedit non obſtāte quocūque priuilegio exem-

Cap. In ſacris. de Sepult.

ptionis

Digitized by Google

ptionis,ex cap. Ad hæc, de Priuilegiis. Fundamentum in eo poſitum eſt, quòd illi, cui non communicamus in vita, nec in morte communicare debemus. Qui enim loca ſacra ingreditur, pro defunctis orat, & ob id ſepulchra monumenta appellantur teſte D. Auguſtino de Cura agenda pro mortuis: quoniam monent fideles, vt defunctorum, qui in illis tumulis ſunt ſepulti, recordentur precibus, & orationibus, quas tamen pro excommunicato fundere non licet. Ca. Ad hæc de Priuil. D. Auguſt.

Hæc autem curſim in gratiam huius materiæ dixiſſe ſufficiat, vt agnoſcatur, quale, quantumque beneficium ſit abſolutio ab excommunicatione virtute Bullæ Cruciatæ; & vt intelligant eccleſiaſtici iudices, quanto cum moderamine hoc fulmine vti debeant. Namque, vt inquit D. Ambroſius lib. 2. de Officiis, omnia tentanda ſunt, priùſquam ad hoc diſciplinæ genus veniatur; cum dolore enim amputatur putrida pars corporis. D. Ambr.

Vtrùm abſolutio à cenſuris virtute Bullæ in foro exteriori vim habeat.

QVÆSTIO L.

Multum

MVLTVM inſudant Doctores in hac quæſtione, vt inueniant modum, quo abſolutio à cẽſuris virtute Bullæ poſſit prodeſſe in foro fori. Cui quidem quæſtioni anſam dedit Summus Pontifex in Bullis Cruciatis conceſsis pro regnis Hiſpaniarum: imò & olim pro Germania, Anglia, & Gallia, in quibus concedebat facultatem abſoluendi à cenſuris à iure, vel ab homine latis ſatisfacta parte. Igitur Medina inſtruct. confeſſ. cap. 12. in fine, Emmanuel Roderic. §. 9. num. 55. citans pro hac opinione Nauarr. in Manuali cap. 27. num. 42. exiſtimant abſolutionem virtute Bullæ valere etiam in foro exteriori, ſi priùs parti ſatisfiat; in quo caſu licentia iudicis opus non eſt. Confirmant autem hanc ſententiam primò ex quadam declaratione Pij Quinti in quodam Iobelæo dato 5. Kalendas Nouembris anno ſalutis 1568., Pontificatus verò ſui anno tertio, vbi habet in hæc verba: *Declarantes inſuper conceſsionem ſimilium, vel diſsimilium indulgentiarum à nobis, & à prædeceſſoribus noſtris hactenus emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas literas Chriſti fidelibus ipſis, niſi ad earum effectum in foro conſcientiæ,*

Medin.

Emmanu. Roderi.

Declaratio Pij V.

tiæ, & pœnitentiali conſequendum duntaxat: non autem in foro fori, aut contentioſo, niſi ſatisfecerint, vllatenus ſuffragari. Ex quibus verbis faciunt hanc illationem. Non poteſt abſolutio in foro fori virtute Bullæ ſuffragari alicui, niſi ſatisfacta parte: ergo ſatisfacta parte poterit in eodem foro ſuffragari. Deinde per hoc nulla conſideratur iniuria facta iudici excommunicanti: nam ſententia lata eſt in fauorem partis, cuius præiudicium ſolùm conſideratur, antequam illi ſatisfiat. Nec nomine partis intelligitur ipſe iudex excommunicans, vt latè probat Henriques de Indulgentiis libr. ſeptimo capit. decimo tertio, & reliqui Doctores, quos pro hac parte citat; atque ita vulgò dicitur illud negotium eſſe ſine parte, quando non datur alius aduerſarius aſsiſtens cauſæ diuerſus à iudice. Iuxta autem hanc opinionem ad ſatisfactionem partis requiritur, quòd pœnitens præmittat eam ſatisfactionem, quam ipſe moraliter poteſt facere, vel ſoluendo debitum, ſi poteſt, vel ſi actu non poteſt, dando idoneam pignoris cautionem, & fideiuſſoriam, quam ſi non habet, præſtare debet cautionem ſaltem Henriq.

Digitized by Google

Syluest. Ca. Oduardus, de Solutionib. Ca. Ex parte de Verbor. ſignf.

tem iuratoriam ſatisfaciendi, ſi venerit ad pinguiorem fortunam, vt notat Syluest. verb. Abſolutio, 3. § 3., & deducunt communiter Doctores in cap. Oduardus, de Solutionibus, & in cap. Ex parte, de Verborum ſignificatione.

Ne autē ſic abſolutus in foro exteriori moleſtetur, inquiunt Medina, & Emman. Roder. vbi ſuprà, quòd debet poſtulare ſchedulā à cōfeſſore, in qua confeſſor teſtetur ſe virtute Bullæ illum excommunicatum abſoluiſſe ſatisfacta priùs iam parte. At idem Emmanuel Roder. in additionibus, quas nuper ſcripſit additione ad §. 9. n. 51. mutat ſententiam, aſſeritque huiuſmodi ſchedulam non ſufficere ad faciendam fidem in foro exteriori: ſed omninò requiri dictū duorum teſtium affirmantium ſatisfactum iam eſſe parti: inſuper & excommunicatum eſſe abſolutum. Fundatur autem in probatione legali omninò requiſita iuxta cap. Sicut nobis, de Sententia excommunicationis.

Cap. Sicut nobis. de Sen. excō.

Nauar.

Nauar. lib. 5. Conſil. tit. de Sententia excommunionis conſil. 26. videns non ſufficere ſchedulam confeſſoris ad faciendam fidem in iudicio, nec eſſe tutum adducere teſtes, qui videāt excommunicatum abſolui à cenſura in ſacramento confeſsionis (quod eſt veluti detegere

ſigillum confeſsionis) tradit alium modum ad conſequendum eum effectum, qui intenditur, videlicet quòd poſtquam confeſſor ſacramentaliter abſoluerit excommunicatum coram notario, & teſtibus tradat pœnitenti ſchedulam abſolutionis, in qua affirmet illum Sempronium verbi cauſa virtute Bullæ, & ſatisfacta priùs parte abſolutum eſſe. Et quòd notarius in fine ſchedulæ teſtetur à cõfeſſore prędicto Sẽpronio tali tempore, die, & loco illam abſolutionis ſchedulam datam fuiſſe.

Mihi verò hæc opinio, quòd abſolutio virtute Bullæ etiam in foro exteriori valeat cum prędictis modificationibus, & cautelis, ſemper placuit vſque ad publicationem noſtræ Bullæ, in qua Romanus Pontifex ſatis ſuam explicat mentem, totamque dirimit quæſtionem, ait enim in hæc verba: *Declarantes abſolutiones vigore præſentium ſatisfacta parte faciendas ab excommunicatione, & aliis cenſuris eccleſiaſticis ab homine latis, & ferendis nemini omninò ſiue eccleſiaſtico, ſiue laico in foro iudiciali prodeſſe: ſed eum tandiu excommunicatum vbique, & ab omnibus nihilominùs reputari: nec ſi Sacerdos Presbyter, aut aliâs in ſacris ordinibus conſtitutus fuerit, nullibi Miſſam celebrare, aut aliâs ſe ſacris immiſcere poſſe, donec is à ſuo iudice abſolutionis beneficium*

ficium ab huiuſmodi cenſuris meruerit obtinere. Ex quibus verbis inferuntur aliquæ reſolutiones ad hanc quæſtionem.

Prima ſit, quòd virtute Bullæ abſolutio facta à cenſuris à iure latis valet etiam in foro exteriori, quod probari poteſt vltra allatas rationes, & declarationem Pij V. ex verbis etiam noſtri Romani Pontificis, ibi: *ab homine latis*. Vnde cùm Romanus Pontifex per illam excluſiuam aſſerat ſolùm ſuper cenſuras ab homine latas non cadere àbſolutionem virtute Bullæ in foro exteriori, argumentum optimum eſt, quòd ſuper cenſuras à iure latas cadere poteſt abſolutio in foro exteriori. Nam ſi Summus Pontifex aliud intendiſſet, profectò etiam ab abſolutione in foro exteriori excluſiſſet excommunicationem à iure latam. Atque ita abſolutus à cenſuris à iure latis debet poſtulare ſchedulam iuxta conſilium Nauar., vt in foro exteriori, ſi opus fuerit, probet ſe àbſolutum eſſe ab illa cenſura. Atque ita ego liberaui duos Presbyteros, qui in ſe violẽtas manus adinuicem iniecerũt, proindeque in ſentẽtiam Canonis Si quis ſuadente inciderunt, quibus conſilium dedi, vt quamprimùm ſe abſolui facerent virtute Bul-

læ ab

læ ab excommunicatione Canonis, cùm illisque ad cautelum diſpenſaui in irregularitate incurſa, ex eo quòd fortè ligati eccleſiaſtica cenſura in altari miniſtrauerint. Cùm verò poſt aliquos menſes promotor huius eccleſiaſticæ Curiæ eos accuſaret, ab illiſque pœnas excommunicatorum exigeret; illi ſchedulam confeſſoris de abſolutione facta virtute Bullæ oſtenderunt, probantes exinde liberatos fuiſſe à cenſura lata à iure, officialiſque huius Diœceſis definitiua ſententia iudicauit illos legitimè fuiſſe abſolutos; proindeque nõ incurriſſe poſtea irregularitatem miniſtrando in altari, quia priùs virtute Bullæ fuerunt ritè abſoluti ab excõmunicatione lata à Canone.

Secunda reſolutio eſt, quòd excommunicatus ſententia lata ab homine ſatisfacta parte manet abſolutus apud Deum, & in foro animæ, quod ſatis innuit Romanus Pontifex hoc §. ibi: *in foro iudiciali*, ita ſcilicet vt in foro animæ, non iudiciali, ac contentioſo prodeſſe cenſeatur. Noto deinde in huius rei confirmationem illa verba: *Excommunicatum reputari*, quaſi à parte rei ille abſolutus in foro animæ non ſit excommuni-

caſibus à iure expreſsis. Iam autem ius Canoni cum ſolùm illos in ſubiecta materia vult irregulares, qui celebrant ligati eccleſiaſtica cenſura. Vnde quamuis ius Petrum v.c. reputet excõmunicatum, donec à proprio iudice abſoluatur, tamen preſumptio iuris non tollit veritatem rei. Quare debent maximè iudices in ferendis ſententiis aduerſus eos, qui excommunicati ab homine ante iudicis abſolutioné celebrarunt, temperare rigorem; ſi illis conſtiterit ante celebrationem virtute Bullæ ipſos abſolutos fuiſſe: ſiquidem re ipſa non inciderunt in veram, ſed ſolùm in preſumptam irregularitatem.

Vltima reſolutio eſt excommunicatum excommunicatione lata ab homine nõ poſſe frui abſolutione virtute Bullæ in foro exteriori. Hæc manifeſtè demonſtratur ex ipſis verbis Romani Pontificis in noſtra Bulla, dum inquit huiuſmodi abſolutionem nemini omninò ſiue laico, ſiue eccleſiaſtico in foro iudiciali prodeſſe; quæ declaratio plurimùm reſpicit dignitatem, & authoritatem iudicum; vult enim Summus Pontifex in petendis abſolutionibus, vt iudicibus conſulatur. Præterea occurrit perturbationi Reipublicæ ec-

O clesiæ

bere recurſum ad proprium iudicem, ab eo cum humilitate, & obedientia abſolutionem procuret. Nam in hoc caſu idem eſt abeſſe proprium iudicem, quàm non eſſe: Summus verò Pontifex non vult cum tanto rigore, & abſque culpa tenere fidelem ligatum. Cùm igitur in caſu longinquæ abſentiæ, ſeu diſtantiæ iudicis ceſſet ratio, propter quam Summus Pontifex vult, vt ſic abſolutus in foro exteriori proprio iudici præſentetur, exiſtimo abſolutum virtute Bullæ ſecurè poſſe celebrare, nec ideo aliquam pœnam incurrere, dummodò publicitus ſignificet ſe iam virtute Bullæ eſſe abſolutum. Quod idem dicendum puto in caſu, quo duo iudices delegati adinuicem ſe excommunicarent; nec haberent facilem recurſum ad Superiorem, ad quem appellatum eſt; quia cùm vterque dubitet de iuriſdictione alterius: imò in eo ſit poſitus controuerſiæ punctus, ne ſuo iuri videantur præiudicare, cùm alter alterum, vt Superiorem non recognoſcat, poſſunt virtute Bullæ abſolui, id interim populo ad tollendum ſcandalum ſignificantes. Procurare tamen debet vterque abſolutionem à Superiore, hoc eſt, Pontifice Romano, ſeu

Vtrùm virtute Bullæ poſsit quis conſentiente parte abſolui ad reincidentiam abſque iudicis licentia?

QVÆSTIO LI.

PARS affirmatiua aliquibus argumentis ſuaderi poteſt. Primò, cui conceditur maius, conceditur minus: ſed virtute Bullæ conceditur facultas abſoluẽdi in totum ſaltem in foro animæ: ergo conceditur etiam facultas abſoluendi ad reincidentiam, quod minus quidem eſt. Maior probatur ex regula textus in cap. Cui licet, de Regulis iuris in 6. Minor notiſsima eſt, conſequentia colligit in forma. Secundò, cui competit poteſtas abſoluendi, competit etiam poteſtas ligandi, cùm vtrũque à iuriſdictione pendeat ex Glo. celebri, capit. Cùm dilectus, de conſuetudine: ſed virtute Bullæ confeſſori competit iuriſdictio abſoluendi: ergo competet etiam facultas excommunicandi in caſu reincidentiæ.

Ca. Cui licet. de Regul. iuris in 6.

Cap. Dilectus, de Cõſuetudine.

Oppoſita tamen ſententia certa eſt, quam in terminis tenet Soto in 4. diſt. 22. q. 1. art. 3., eo ductus fundamento, quòd virtute Bullæ conceditur facultas abſoluendi ſimpliciter, & non ad reincidẽtiam. Idem tenet Gomez clauſula 9. num. 27. Guttier. & alij iuriſperiti. Probatur

Soto.

Gomez. Guttier.

verò concluſio hac ratione. Priuilegiũ non debet extendi vltra ſenſum verborũ ex cap. Porrò, de Priuilegiis: ſed per Bullam Cruciatæ cõceditur abſoluta facultas abſoluendi ſimpliciter: ergo non eſt extendenda ad abſolutionẽ ad reincidentiam. Et cõfirmatur, quoniam abſoluere ad reincidentiam inuoluit poteſtatem excommunicandi in caſu reincidentiæ: ſed Sacerdos virtute Bullæ nõ habet poteſtatem excommunicandi: ergo nec abſoluendi cum habitudine ad reincidentiam. Atque ita infert Soto, quòd qui non habet, vnde ſoluat, durãte impedimento non eſt excõmunicatus apud Deum; ſed ſi veniens ad pinguiorem fortunam nõ ſoluerit, cùm poſsit, reincidit in excõmunicationem: ſecus verò ſi virtute Bullæ fuerit abſolutus: quoniam licèt veniat ad pinguiorem fortunam, & non ſatisfecerit, non proinde abſque noua excommunicatione reincidet; quoniam virtute Bullæ ſimpliciter, & non ad reincidentiam fuit abſolutus: nec cõfeſſor eum aliter poterat abſoluere. Atque reſpondendo ad argumenta ad primum dico illam regulam habere locum, quando datur eadem ratio: ſecus verò dicendum, ſi detur diuerſa: Iam verò ſatis diuerſa ratio cernitur inter abſolutionem ſimpliciter

Cap. Porrò, de Priuilegiis.

pliciter, & inter abſolutionem ad reinciden-tiam; nam in abſolutione ad reincidentiam includitur ratio iuriſdictionis ad excommunicandum reincidentem; at verò in abſolutione ſimpliciter talis ratio iuriſdictionis non includitur; proindeque maius eſt poſſe abſoluere ad reincidentiam, quàm poſſe abſoluere ſimpliciter. Ad ſecundum diſtinguenda eſt maior, ſi enim loquatur de poteſtate ordinaria, vel conceſſa iure communi, vera eſt: ſi verò intelligatur de facultate conceſſa ex ſpeciali priuilegio, quale eſt facultas abſoluendi virtute Bullæ, neganda eſt maior, quia tunc quamuis Sacerdos ex priuilegio Bullę poſſit abſoluere, non poteſt tamen excommunicare in caſu reincidentiæ, vt eleganter notauit Ioannes Andreas in cap. Si canonica, de Sententia excommunicationis, maximè quoniam, vt notauit Gomez numer. 27., hoc priuilegium Bullæ in hac parte derogat iuriſdictioni ordinariæ: proindeque ſtrictiſsimè debet interpretari ex textu in capit. Ad hæc, de Reſcriptis, & capit. Super eo, de Officio delegati.

Ioã. Andr. Cap. Si canonica, de ſent. excõ.

Capit. Ad hæc, de Reſcriptis, & cap. Super eo, de Offi. delegati.

Digitized by Google

Vtrùm excommunicatus poſt legitimam appellationem debeat abſolui virtute Bullæ?

QVÆSTIO LII.

SINGVLARE remedium contra excommunicationis ſententiam eſt legitima appellatio: illa enim veluti ſcuto protegitur fidelis, ne excommunicationis fulmine feriatur, quod multifariam probant Doctores. Primò ex cap. Ad præſentiã, de Appellationibus; habet enim textus in hæc verba: *Prædictum Presbyterum pro eo, quod poſt excommunicationem contra appellationem factam diuina cantauit, nullatenus inquietes, ſed ad eundem ſtatum reduces omnia, in quo erant tempore appellationis.* Ex quo apertè deducunt Decius, & Immola clericum excommunicatũ poſt appellationem legitimam non debere à diuinis abſtinere, nec ſi celebret, incurrere irregularitatem. Facit pro hac reſolutione deciſio Gloſſæ ſingularis in cap. Solet, de Sentẽtia excommunicationis, lib. 6. quæ habet eum, qui appellauit ante excommunicationem, ex quo de ſua confidit appellatione, ſecurè celebrare. Facit etiam deciſio capitis, Dilectis ad finem, de Appellationibus, quæ habet ſanius feciſſe Canonicos Senouenſes, qui Decano ſuo communicarunt

Capit. Ad præſentiã. de Appel.

Decius. Immol.

Gloſſ. in cap. Solet, de ſẽt. excommun.

Cap. Dilectis de Appellation.

nicarunt in diuinis faciendis, quia poſt legitimam appellationem à ſuo Archiepiſcopo declaratus excommunicatus fuerat; ſuntque notabilia verba Romani Pontificis, quæ ita habent: *Senouenſes tamen Canonicos, qui ſaniori ducti conſilio eidem communicauerunt, vt appellationi ad nos interpoſitæ magis, quàm denunciationi ab Archiepiſcopo factæ deferrent, inculpabiles iudicamus.* Ex quo colligitur ſanius conſilium eſſe communicare excommunicato poſt legitimam appellationem, quàm illum vitare; ait enim ſaniori ductos conſilio fuiſſe Canonicos Senouenſes. Colligitur etiam cõmunicationē cum denunciato poſt legitimam appellationem fieri in obſequiū Sedis Apoſtolicæ, vel iudicis, ad quem appellatur. Namque, vt inquit Octauianus lib. 8. de Stylo Curiæ cap. 4. n.8., offenditur maieſtas iudicis ad quē, quando quis poſt appellationem interpoſitam aliquid innouat. Atque hūc ſpectant chartæ illæ tuitiuæ, quas Luſitaniæ Reges, quorum munus eſt clientes à violentiis, & moleſtiis defendere, in fauorem appellantium ad Romanum Pontificē concedunt. Nam cum per diligens examen à Senatoribus regiis factum cognoſcant, Petrum v.c. clientem ſuum ante elapſum terminum monitorij informatoris le-

Octauian.

Chartæ tuitiuæ Regū Luſitaniæ.

iuris legitimè appellaſſe ad ſanctam Sedem, proindeq́ue declarationem poſt legitimam appellationem fuiſſe nullam, & iniurioſam, vt Reges, & domini temporales imperant ſuis ſubditis, ne cenſuras iudicis à quo ſeruent, donec à ſupremo iudice, ad quem appellatum eſt, Romano ſcilicet Pontifice res determinetur.

Eſt autẽ vſque adeò verum non incurrere excommunicationem eum, qui ante declarationem tempore, & forma debita appellauit, vt non obſtante declaratione poſsit eligi canonicè, iuxta Gloſſam in capit. Sæpe, de Appellationibus, proindeq́ue nec in electionibus, poſtulationibus, ac denique in omnibus aliis actibus legitimis excluditur; vt ſatis patet ex cap. Solet, de Sententia excommunicationis lib.6., quo loco inquit Romanus Pontifex, quòd ſi excommunicatus compareat in iudicio probaturus, vt auctor cauſam nullitatis, pro excõmunicato habeatur in iudicio; in extraiudicialibus verò, vt in electionibus, poſtulationibus, ac aliis actibus legitimis minimè. Cuius differẽtiæ eam cauſam eſſe exiſtimo, quia in obſequium iudicis excommunicantis vult Eccleſia, vt in iudicio declaratus, vt ex-

Gloſ. in capit. Sæpe. de Appel.

Ca. Solet. de Sent. ex com. lib. 6

Digitized by Google

vt excōmunicatus habeatur, donec oppoſitū in eodem iudicio per legalem probationem conſtiterit.

His poſitis quæritur, vtrùm declaratus poſt legitimam appellationem debeat virtute Bullæ abſolui? Et ratio dubitandi eſt, quia iſte nec à parte rei excommunicatus eſt, nec vt talis in extraiudicialibus reputatur, vt ex dictis patet. Quibus tamen non obſtantibus optimum, ac ſanum conſilium eſt, vt quamprimùm quis denunciatur, licèt appellatum legitimè habeat, virtute Bullæ ſe abſolui faciat. Nam aliqua requiruntur, vt appellatio ſit legitima, & vt in ea quis securè poſsit confidere, quæ interdum deficere poſſunt; potuit enim appellatio non eſſe interpoſita forma, & tempore debito, & cum ſolennitate verborum requiſita, iuxta Clementinam, Quamuis, de Appellationibus, ſine quibus appellatio non cenſetur legitima. Prætereà ne aliquis incurrat ſententiam excommunicationis, omnino requiritur, quòd in ſua confidat appellatione, vt notat Gloſſa ſingularis ad cap. Solet, de Sentētia excōmunicationis lib. 6. ibi: *Ex quo de ſua cōfidit appellatione*, & Doctores ibidē. Vnde infert Nauar. ad cap. Cùm

Clē. Quamuis de Appell.

Gloſ. ad cap. Solet de Senté. excom.

Nauar.

Cùm contingat, de Reſcriptis, remedio 2. n. 7. quòd ſi quis ſciret, vel ſcire deberet cauſam, vel appellationem ſuam eſſe iniuſtã, friuolam, conſcientiæque repugnantem, quamuis per falſa documenta, malitiamuè, aut imperitiam iudicis appellatio iudicetur legitima, nihilominùs apud Deum maneret ligatus; imò & celebrans contraheret irregularitatem. Cùm igitur nemo ita firmiter poſsit confidere in ſua appellatione, quin aliqua maneat, ſi non ratio diffidendi, ſaltem dubitandi, pręcipuè cum, vt
D. Aug. a. inquit D. Auguſtinus relatus in cap. Ad eius, d. 5., bonarum mẽtium ſit ibi culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt; nõ quidem per erroneam conſcientiam, ſed per ſolicitudinem, ac timorem procedentem ab amore diuino: efficitur, vt ad tranquillitatem mentis planum iter ſit virtute Bullæ abſolui, cum eo tamen animo, quòd ſi appellatio iudicata fuerit friuola, ſeu inualida, quamprimùm obediat pręcepto iudicis excommunicantis. Nam per propoſitum firmum obediendi pręcepto iudicis, ſi appellatio illegitima iudicetur, parti ſatisfit, & ſi poſteà prędicta appellatio friuola, ſeu illegitima iudicetur, quamuis excommunicatus declaretur incurriſſe excommunicationem, intelligitur in

foro

foro exteriori, in quo poſtquàm ſatisfecerit, à proprio iudice eſt abſoluendus; ſed re vera apud Deum eſt abſolutus iam virtute Bullæ.

Quid ſit Bulla in Cœna Domini, & quæ illius origo?

QVÆSTIO LIII.

CONſequenter agendum nobis eſt de Bulla in cœna Domini, quoniam aliqui caſus illius virtute Cruciatæ non poſſunt abſolui, quia in ipſa Bulla Cruciatæ ſpecialiter excipiuntur.

Bulla igitur in Cœna Domini eſt proceſſus, quem Romanus Pontifex de Sede maieſtatis ſuæ facit contra eos, qui grauiter in Chriſtum delinquunt: vt colligitur ex text. in cap. In Cœna Domini, de Conſecrat. d. 2., & ex Extrauagan. Etſi dominici, 5. de Pœnitent., & remiſſionibus, & ex Extrauaganti 1. de Iudiciis. De ea meminerũt D. Antoninus 3. p. tit. 24. cap. 2. Sylueſter verbo Excommunicatio 7., Nauar. in Manuali cap. 2. num. 52., & infra per alios numeros, Soto in 4. d. 22. q. 2. art. 3., Emman. Roder. §. 9. n. 60., & in additionibus eodem §, n. 62., Gomez clauſula 10. n. 35.

Ca. In cœna Domini. de Conſecr. d. 2. Extra. Etſi dominici. de Pœnit. & remiſſ. Extra. 1. de Iudiciis. D. Anton. Syłueſt. Nauar. Soto. Emma. Roder. Gomez.

De ea non meminit D. Thom., cùm de reſeruatis

ſeruatis ageret, ideoque infert Soto vbi ſuprà incipiſſe illā à tempore Martini Quinti circa annum Domini milleſimum quadragenteſimū vigeſimum, quo tempore Bohemorum hæreſes in Concilio Conſtantienſi fuerunt damnatæ. Cuius quidem Bullæ Paulus Secundus, & Xiſtus Quartus in ſuis Extrauagantibus meminerunt. Sed in Biblioteca Vaticana extat quædam Bulla huius tenoris fulminata à Gregorio Secundo anno milleſimo trecenteſimo ſeptuageſimo, vnde infertur vſum huius Bullæ antiquiorem eſſe Martino Quinto: poſteà verò reliqui Romani Pontifices pro libito, ſeu potiùs pro ratione temporis aliquid addiderunt, vel detraxerunt. Namque, vt inquit Soto, Leo Decimus aduerſus Lutherum eam auxit: ac deinceps Paulus Tertius contra regum curias impedientes executiones literarum Apoſtolicarum. Hæc autem Bulla ſolita erat publicari quotannis tribus diebus ſolennibus, vtpote die Iouis in Cœna Domini, in Aſcenſionis die, & in feſto Dedicationis Baſilicæ Apoſtolorum, vt ex Extrauaganti prima de Iudiciis Gloſſa ibidem probat; hodie verò ſolùm publicatur in die Cœnæ Domini ſolenni apparatu.

Bulla Gregorij II.

Namque

Namque publicitus Summus Pontifex habens præ manibus accenſam facem inſtar fulminis proceſſum illum in Bulla contentum pronunciat, & quia in die Cœnæ proceſſus fulminatur, inde nomen Bullæ Cœnæ accepit.

Quæres tamen, quare ad fulminandum hunc proceſſum elegerit Summus Pontifex illam diem, pręcipuè in qua miſericordiæ fontes ebulliunt, quippe cùm hac die Iudæ proditori veniam ad pedes illius genu flexus obtulerit, latronem in cruce exaudiuerit, & ſanctificauerit, ac denique pro crucifigentibus cum lacrymis, & clamore valido exorauerit, ideoque tot fidelibus indulgentiæ tribus illis hebdomadę maioris diebus ſunt conceſſę, vt meritò Luſitano vocabulo dies illos, *dias de endoenças*, hoc eſt, *de indulgencias*, appellemus? Omnes Doctores, quos vidi in hac materia, hanc ſolùm rationem aſsignant, quia in illa die ſacram inſtituit CHRISTVS DOMINVS Euchariſtiam: ſed hæc non videtur plenariè ſatisfacere; quare vlterius aliquę conuenientię mihi occurrunt. Prima eſt, quia illa hora in finem dilexit Dominus omnes homines, & ideò iuſtiſsi-

mum

mum eſt, vt eâdem die inſignes peccatores, qui ſine fine Deum odio habent, ab Eccleſia anathemate damnentur: iuſtum eſt, vt excommunicationis fulmine exurantur, qui amoris radiis feriri noluerunt; ardeant meritò in inferno ardoribus ſempiternis, qui amoris tedis in terris ardere neglexerunt. Secunda conuenientia eſt, quoniam ſimili die, & hora inſtituit Christus Dominus regale Sacerdotium, vt il-

D. Petrus. Canoni. 1. cap. 2. Apocal. 1.

lud appellat D. Petrus Canonica 1. cap. 2. fecitque Deo Patri regnum, & Sacerdotes, vt inquit D. Ioannes Apocal. 1., & ideo in obſequium tanti beneficij Romanus Pontifex, qui eſt Summus Sacerdos, accenſus zelo honoris Dei fulmine excõmunicationis inuehitur eâdem hora in grauiter delinquẽtes in Chriſtum Dominum. Vltima, quoniam quemadmodum eodem illo tempore iuxta miſericordiæ fontes, ex quibus copioſa manabat redemptio, & Iudas proditor reatus ſui pœnam, & latro cõfeſsionis pręmium ſumpſit; ita par eſt, vt dum Summus Pontifex fidelibus pleniſsimam concedit indulgentiam, damnet peccatores ob-

Pſal. 100.

ſtinatos; vt cum Pſalmiſta pſalm. 100. Miſericordiam, & iudicium cantare poſsit Eccleſia.

Vt. ùm

Vtrùm publicatio iterata Bullæ in Cœna, quæ ſingulis annis fit, multiplicet cenſuras latas in delinquentes?

QVÆSTIO LIIII.

QVæſtioni reſpõdetur negatiuè; non enim multiplicantur cenſuræ ex multiplicatione publicationis, ita Nauar. in Manuali cap. 27. n. 54. Illud autem obſeruandum eſt ex Sot. in 4. d. 22. q. 2. art. 3. eodem Nauar. vbi ſuprà in Manual. Hiſpano Bullam in Cœna Domini non eſſe iuris, ſed hominis ſententiam, & ideò, vt ſentẽtia excommunicationis lata ab homine finitur mortuo iudice excõmunicante, aut ſublato officio ex Gloſ. celebri in cap. A nobis, 1. de Sententia excommunicationis, ita mortuo Pontifice excommunicante ceſſat reſeruatio caſuum, qui in Bulla continentur, quòd idem dicendum eſt elapſo anno publicationis, niſi Bulla in Cœna habeat clauſulam apponi ſolitam, quòd duret quoad vſque per eumdem, aut per alium Summum Pontificem immutetur. Nauar. Soto. Gloſſ. in cap. A nobis, de Senten. excõ.

Aliter dicendum foret, ſi ſententia excommunicationis eſſet à iure, quoniam tunc cum ipſo iure ſententia perduraret.

Digitized by Google

QVÆSTIO LV.

Vtrùm publicatione Bullæ in Cœna Domini reuocetur facultas conceſſa virtute Cruciatæ ad abſoluendum à caſibus in eâdem Bulla in Cœna reſeruatis?

QVÆSTIO LV.

PARS affirmatiua ſuadetur ex tenore Bullę in Cœna Domini publicatæ à Clemente Octauo, quam illuſtriſsimus Cardinalis Aldobrandinus miſit ad Theotonium bonæ memoriæ Eborenſem Archiepiſcopum, vt illam in ſua Diœceſi publicari faceret, in qua Summus Pontifex ad effectum prȩmiſſorum reuocat omnes, & quaſcumque facultates, priuilegia, & indulta in contrarium, etſi illa fuerint conceſſa perſonis fulgentibus Pontificali, regali, ſeu imperiali dignitate (qualis planè eſt noſtra bulla conceſſa ad inſtantiam Regis catholici), & quamuis habeant clauſulas ſolitas, & inſolitas, derogatorias derogatoriarum etiam continentes, quòd excommunicari, anathematizari, vel interdici non poſsint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi, ac de Ordinibus, locis, nominibus propriis, cognominibus, & dignitatibus eorum mentio-

nem:

Digitized by Google

nem: in qua quidem amplitudine reuocationis videtur planè includi ipſa Cruciata.

Verumtamen, qui totam Bullam attentè perlegerit, intelliget aliter omninò dicendum eſſe, nam poſtquàm Romanus Pontifex anathematizat omnes contentos in dicta Bulla, dum omnibus intercludit abſolutionem illorum caſuum excepto mortis articulo ſub forma ibi pręſcripta non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, addit, niſi in eis etiam caſus pręſentibus literis expreſsi contineantur. Quod ſimiliter declaraſſe Xiſtum Quintum in ſua Bulla in Cœna Domini publicata anno Pontificatus ſui primo aſſerit Emman. Roder. §. 9. num. 67. dub. 2. Et confirmatur vlterius aliquibus rationibus, quarum prima eſt; quoniam aliter deciperet nos Romanus Pontifex, dum in Bulla Cruciatæ aſſerat indulta illius per triennium duratura, quæ tamen intelligitur à ſe eſſe reuocanda proxima die Iouis in Cœna Domini, maximè cùm Bulla Cruciatæ ſit conceſſa in gratiam, & ad inſtantiam Regis catholici. Iam autem conceſsiones principum factæ adinuicem debent eſſe firmæ, & conſtantes; namque, vt inquit Romanus Pontifex cap. Finali, de Officio delegati

Emma. Roder.

Cap. Finali. de Off. delegati lib. 6.

delegati, lib. 6.: *Sicut dignitatis altitudine præeminent, ſic prærogatiuæ gratia ipſos conuenit anteferri.*

Prętereà quando impedente annó Iobelæi Summus Pontifex concedit Bullam Cruciatæ ad triennium, non proinde impeditur effectus Bullę Cruciatę intrante anno Iobelæi, vt inferiùs dicemus, quoniam cùm ſciat in ianuis eſſe annum Iobelæi, nihilominùs ad triennium Cruciatam concedit: ergo cùm Summus Pontifex ſciens per Bullam in Cœna reuocari omnes facultates in contrarium concedit Cruciatam ad triennium: non eſt intentionis illius per publicationem Bullę in Cœna in aliquo Cruciatę facultatibus derogari.

Nec contra prędicta aliquid facit id, quod Emman. Roderic. in additionibus ad §. 9. numer. 64. ſibi obijcit, videlicet Xiſtum Quintum in aliis Bullis, & Gregorium Decimumtertium abſtuliſſe clauſulam illam: *Niſi in eis cuſus præſentibus literis expreſsi cōprehendantur.* Nam illi ſacti Pontifices potiùs omiſerunt illam clauſulam, quam abſtulerunt, & quamuis illam nō exprimerent, viſi ſunt illam expreſſiſſe, cùm ſatis idem Xiſtus primo Pontificatus ſui anno in prima Bulla in Cœna, quam publicauit,

uit, ſuam expoſuerit mentem, nec poſteà iſtam clauſulam per verba enunciatiua reuocauerit. Nobis verò ſatis eſt ad pręſentis Bullę declarationem Clementem Octauum noſtrũ Romanum Pontificem illam addidiſſe.

Quæ ſit cauſa hæreſis, & ad quos iudices pertineat cognitio illius.

QVÆSTIO LVI.

QVONIAM nõ omnes caſus Bullæ in Cœna Domini virtute Cruciatæ abſoluendos vult Romanus Põtifex, ſed aliquos excepit: conſonum eſt rationi de illis per ſumma capita agere, ac primò de hæreſi, quæ eſt primus caſus reſeruatus in Bulla Cœnę, & exceptus in Bulla Cruciatæ, quare explicemus naturam cauſę fidei, & ad quos iudices cognitio illius pertineat. Crimen igitur hæreſis cauſa eſt merè eccleſiaſtica, quippe cùm inuoluat cognitionem fidei ſupernaturali lumine reuelatam, vt ſatis probant Doctores ex D. Paulo 1. Corinthior. 2. dum inquit: *Fides noſtra non in ſapientia hominum, ſed in virtute Dei*; & ad Epheſios 2. *Per fidem non ex nobis, donum enim eſt Dei*: vnde meritò Summus Pontifex in cap. Vt inquiſitionis, de Hæreticis lib. 6. aſſerit cau- 1. Cor. 2. Ad E. Cap. Vt inquiſition. de hæret.

 ſam

ſam hæreſis eſſe merè eccleſiaſticam, & ad merum imperium pertinentem, quippe cùm merum imperium, vt definitur l.3. ff. de Iuriſdictione omnium iudicum, ſit habere gladij poteſtatem ad animaduertendum in facinoroſos homines, quales ſunt hęretici, proindeque ad eccleſiaſticos iudices formaliter, & directè pertinet cognitio huius cauſæ, vt notat Directorium Inquiſitorum verbo Iudex, verſic. Cui iudici, Caſtro de Iuſta hæreticorum punitione lib. 1. cap. 23., Brunus de Hæreticis lib. 1. capit. 14., Simancas de Catholicis cap. 36. in principio, Iulius Clarus verb. Hęreſis. Probant autem hi Doctores hanc reſolutionem ex verbis Chriſti Domini Ioann. vltimo: *Paſce oues meas*, quibus verbis Petro, & ſuceſſoribus data fuit huiuſmodi iuriſdictio, vt notat Summus Pontifex in cap. Ita Dominus 19. diſt. Et confirmatur vel ex eo, quòd in figura huius eccleſiaſticæ iuriſdictionis Leuit. 13. ius inſpiciẽdi lepram non ad Reges, vel ſeculares iudices, ſed ad eccleſiaſticos ſolummodò pertinebat; iam autem per lepram hęreſim, per leproſos hęreticos intelligit Auguſtinus lib. 2. quæſtionum Euangelicarum cap. 40.

l. 3. ff. de Iuriſdict. omniũ iudicum.

Directoriũ Inquiſito.

Caſtr.

Brun.

Simanc.

Iul. Clar.

Ioan. vlt.

Ca. Ita Dominus, 19. diſt.

Leuit. 13.

Auguſtin.

Ad ſeculares autem iudices ſolùm pertinet

execu-

Digitized by Google

Executioni mādare pœnas ſtabilitas à iure per catholicos Imperatores, & Reges aduerſus hęreticos;ad illos enim pertinet prouinciā ſuam purgare ab omni hæretica prauitate iuxta ea, quæ habentur in Authentico de mandatis principum,§.Ne occaſione. Non poſſunt autem iudices ſeculares contra hæreticos procedere cognoſcendo, aut iudicando cauſam hęreſis: ſed ſolùm comprehendendo hęreticos, illoſque tradendo iudicio Eccleſiæ, & poſteà ab eâdem Eccleſia damnato, ac Curiæ ſeculari relaxatos igne cōburendos, quod vſque adeo verum eſt, vt exiſtimēt Doctores ſuprà allegati in cap. Vt Inquiſitionis, in 6. verſic. Seu adimplere, nō poſſe iudices ſeculares examinare rectitudinē proceſſus ſententiæ ab Eccleſia latę; ſed ſurda aure, & oculis clauſis captiuātes intellectum in obſequium fidei debent pronunciare pœnam capitis à iure expreſſam contra hęreticos ab Eccleſia traditos Curiæ ſeculari. Authen. de mandatis princip̄ū. Cap. Vt In quiſitionis de hæret.

Eſt autem Epiſcopus iudex ordinarius in crimine hæreſis, vt ſatis probatur ex cap. Pręſidētes, ex cap. Statutū, ex cap. Vt Inquiſitionis, ex cap. Vt cōmiſsi, de Hęreticis in 6., in quibus capitibus frequēter fit mētio Epiſcopi Diœceſani, & Ordinarij. Probatur autē ratione huiuſ- Cap. Præſidentes. Cap. Statutum. Cap. Vt Inquiſition. Cap. Vt cōmiſsi.

Digitized by Google

modi cauſa (vt diximus) eſt merè eccleſiaſtica ad eccleſiaſticum iudicem pertinens; ſed Epiſcopus eſt iudex ordinarius eccleſiaſticus, vt patet per tòtum titulum de Officio Ordinarij, & ex cap. Ita Dominus 19.d.: ergo ad illum formaliter pertinet cognitio huius cauſæ. Et confirmatur vlteriùs, quoniam iuriſdictio, quæ Sede vacante tranſit ad capitulum, eſt ordinaria, vt patet ex cap. vltimo, & penuſtimo de ſupplēda negligētia in 6.: ſed iuriſdictio, quam habet Epiſcopus in cauſa hæreſis, tranſit ad Capitulum Sede vacante, vt patet ex Clement. 1. §. 1. de hæreticis, ibi: *Vel Epiſcopali Sede Vacante à Capitulo ſuper hoc delegato.*

Cap. Ita Domin. 19. d.

Cap. vlt. & penult. de ſuppl. neglig. in 6.

Nec cōtra hoc quidquā facit cap. Maiores, de Baptiſmo, ſtatuēs maiores Eccleſię cauſas ad Summū Pōtificem eſſe deferēdas, quoniā licèt cauſa fidei extraiudicialis, qualis eſt definitio alicuius propoſitionis de fide, pertineat ſolùm ad Summū Pontificem, cauſa tamē fidei iudicialis, id eſt, proceſſus hæreſis non ad Summum Pontificem ſolùm, ſed ad iudicem ordinarium etiam ſpectat.

Cap. Maiores, de Baptiſmo.

Vltra Epiſcopos verò ſunt & iudices delegati à Sede Apoſtolica, qui ab inquirendo Inquiſitores dicuntur pro aliqua prouincia, vel

terri-

territorio, vt patet ex cap. Ne aliqui, ex cap. Vt commiſsi, ex cap. Vt officium, ac denique per totum titulum de hæreticis in 6., & clariùs in Clementinis. Nam in Decretalibus nõ is erat vſus Inquiſitorũ cognitus; poſtquàm enim Epiſcopi multis negotiis cæperũt implicari, & Diœceſim nõ per ſe, ſed per alios regere, hæreſesq; obrepere, oportuit viros peritiſsimos adhibere, qui diligenti inueſtigatione inquirerent huiuſmodi hæreſes, Rempublicamque chriſtianam ab hac peſte mundarent. Cap. Ne aliqui. Capit. Vt Commiſsi. Cap. Vt officio. de hæret. in 6.

Quòd verò huiuſmodi Inquiſitores ſint iudices delegati, & non ordinarij, ex eo patet, quoniam quando Ordinarius, & Inquiſitores diſcordant in ſententia, recurritur ad Sedem Apoſtolicam: cùm tamen vbi plures Ordinarij diſcordant, non recurratur ad Superiorem; ſed valeat ſententia pro reo ex cap. vltim. de Re iudicata. Ca. vlt. de re iudicata.

Licèt autem inter poteſtatem ordinariam, & delegatam ea ſit apud Doctores differentia, quòd ordinaria nõ expirat re integra mortuo concedente; quippe cùm ex natura rei ſit radicata in ipſo ordinario iudice: delegata verò re integra expiret mortuo concedente, quia ſcilicet eſt pendens à delegante, nec radicatur, & perpe-

perpetuatur, niſi per aliquem actum proprium, tamẽ in fauorem fidei tàm quoad cæpta, quàm non incæpta non expirat, ex cap. Ne aliquis, de Hæreticis.

Cap. Ne aliquis. de hæreticis.

Vtrùm ſoli, ac ſemper Epiſcopi cum Inquiſitoribus poſſint abſoluere ab omni crimine hæreſis?

QVÆSTIO LVII.

TRiplicitèr poteſt hæreſis conſiderari, iuxta quam conſiderationem triplex datur genus hæreticorum. Eſt hęreſis mentalis, quando aliquis ſcilicet in corde ſuo deliberatè diſcredit alicui articulo, vel ſaltem de illo dubitat, à qua hæreſi mentalis hęreticus ſolet appellari. Eſt hæreſis occulta per accidens, non illa quidem, quę in occulto cum complice committitur, ſed quæ in occulto loco, vbi accidit nullum eſſe complicem, vel teſtem humanum, proindeque nullam dari rationem ſcandali; & ideo dicitur hęreſis occulta per accidens, à qua hęreticus occultus appellatur. Eſt denique hęreſis non occulta, ſed in actum exteriorẽ erumpens per ordinẽ ad complices cum pertinacia, quæ vocatur hęreſis cõpleta, à qua hęretici ſimplicitèr denominãtur.

Iuxta

Iuxta hanc triplicem conſiderationem hæreticorum triplicitèr applicatur abſolutio. Inprimis enim iure communi poteſt quilibet cõfeſſor abſoluere ab hæreſi mentali; quia hęc non eſt reſeruabilis ab Eccleſia; cùm non habeat iuriſdictionem directam in actus interiores, qui non cadunt ſub ſenſum, nec ſunt externa actione perceptibiles, ideoq́ue Eccleſia de occultis non iudicat, vt omnibus Doctoribus eſt in confeſſo, & quamuis Soto in 4. diſtinct. 18. quæſt. ſecunda artic. 5. columna 10. dicat de abſoluta poteſtate actus internos poſſe quidem reſeruari, ſaltem indirectè non exercendo iuriſdictionem in actus mentis, ſed illam confeſſori denegando; tamen iudicat errorem eſſe illos reſeruare, quia peccata cordis ſunt frequentiſsima, & valde occulta, adeo vt vix homo ſcire poſsit, an conſenſerit, & ideo intolerabile eſſet cum huiuſmodi ſcrupulis continuò viuere, nec vnquam concedit actus internos reſeruari poſſe. Soto.

Ab hęreſi occulta per accidens poterat Epiſcopus in foro conſcientiæ abſoluere iuxta decretum Tridentini ſeſsion. 24. capit. 6. ibi: *Idem & in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantùm, & nõ eorum vicariis ſit permiſſum*: ſed Tridentin.

modò

modò iam non poteſt poſt declarationem Pōtificum, vt dicemus inferiùs. Si autem quæras, vtrùm Epiſcopus olim potuerit committere abſolutionem hæreſis occultæ ſuo vicario in aliquo caſu. Reſpondet Cordub. in Summa q. 8. fol. 34. quē ſequitur Emman. Roder. §. 9. n. 79. non potuiſſe committere ſuo vicario generali abſolutionem hæreſis ea generali commiſsione, qua committit eidem vicario, ſeu pœnitentiario cæterorum caſuum abſolutionē, potuiſſe tamen ſpeciali commiſsione data vrgēte cauſa (vtpote ſi aliqua monialis hoc crimine laboraret, cui non pateret acceſſus ad Epiſcopum) committere alicui probo viro facultatē ad abſoluendum illam à tali hæreſi, reſoluitq́ue totam hanc quęſtionem Emman. Roderic. aſſerens, quòd informatus Epiſcopus de qualitate, ac circumſtātiis criminis hęreſis poteſt abſens abſoluere talem monialem ab excommunicatione auferendo reſeruationē, qua ſublata poteſt pœnitens confiteri cuilibet cōfeſſori illud crimen, tanquam iam non reſeruatum.

Cordub. Emma. Roder.

Ego verò non poſſum non mirari viros doctiſsimos, ac pręcipuè Emmanuelem Roderi aliqua dicere in hac opinione, quę videntur liberè dicta. Inprimis enim via delegationis idē

dicen-

dicendum exiſtimant in crimine hæreſis occultæ per accidens, quod de aliis caſibus, cùm tamen Concilium Tridentinum loco iam citato eam conſtituat differentiam inter alios caſus occultos Sedi Apoſtolicæ reſeruatos, & hæreſim, quòd in aliis caſibus per ſe, vel per ſuum vicarium poteſt abſoluere Epiſcopus: ab hæreſi verò occultà illius vicario (vt verbis Cõcilij vtar) non eſt permiſſum abſoluere. Conc. Trid.

Aſſerit etiam Epiſcopum abſentem cognita cauſa, & circũſtantiis criminis hęreſis poſſe hęreticum occultum abſoluere ab excommunicatione, vt ſublata reſeruatione, perinde ac ſi nõ eſſet crimen reſeruatum, à quolibet confeſſore poſsit abſolui, hoc autem credo gratis dictum. Nam vel Epiſcopus abſens poteſt abſoluere, vel non; ego credo, quòd non poteſt, quoniam hæc poteſtas abſoluendi ab hæreſi occulta non conferebatur Epiſcopis, niſi in foro animæ via ſacramentalis abſolutionis; iam autem inter pœnitentem abſentem, & cõfeſſorem iuditium confeſſoris exerceri nequit, vt iam declarauit Clemens Octauus, quòd ſi abſens poteſt abſoluere auferendo reſeruationem, poſtquam hęreticum occultum diſtantem abſoluit, non eſt, quòd de cætero vicario illam abſolutionem

nem committat, cùm quilibet Sacerdos tunc poſsit abſoluere, vt idem Emman. Roder. concedit, atque adeo verum eſt dicere Epiſcopum per ſe ipſum, & non per ſuum vicarium hęreticum occultum abſoluiſſe ab illa hæreſi, atque ita non ſoluitur quæſtio, ſed declinatur. Quare dicendũ credo in nullo caſu Epiſcopũ potuiſſe committere ſuo officiali, vel alicui probo viro poteſtatẽ abſoluendi hęreticũ occultum, quoniam quotieſcumque ad aliquẽ actum eligitur induſtria perſonæ, talis induſtria nõ eſt delegabilis, vt patet ex cap. Finali, de Officio delegati §. 2.; ſed in Tridẽtino eligitur induſtria ſolius Epiſcopi, vt patet ex verbis eiuſdẽ Conc. excludẽtis ipſum vicariũ à iuriſdictione abſoluẽdi hęreticũ occultum: ergo nec genericè, nec ſpecificè perſona vicarij eſt eligibilis ab Epiſcopo ad huiuſmodi abſolutionẽ. Quòd ſi detur difficilis acceſſus ad Epiſcopũ, datur tamen facilis acceſſus per ſe, vel per cõfeſſorem ad inquiſitores, qui informati de qualitate, & circumſtantiis criminis poterunt cuilibet Sacerdoti approbato committere hanc abſolutionem.

Ca. Finali. de Officio delegati.

Ab hæreſi autẽ cõpleta ſolùm Inquiſitores cumulatiuè cum Ordinario abſoluere poſſunt, vt patet per allegata iura, & per totũ titulum

de Hæ-

de Hęreticis tàm in 6., quàm in Clementinis

Vtrùm per publicationē Bullæ in Cœna Domini reuocetur facultas cōceſſa Epiſcopis ad abſoluendū in crimine hæreſis occultæ.

QVÆSTIO LVIII.

PArtem negatiuā tenet Bañez 2.2.q.11.articulo.4., Viual.1.p.tit.de Abſolutione, n.13. Cordu.lib.4.q.9.propoſ.3., Angl.in Sūma q.4.ar.5.difficul.6., Emman. Roder.in Explic.Bullæ Cruc.§ 9. & in Addition. ad eūdem locū n.79., & alter Emman.à Saa in Aphoriſmo confeſſ. qui afferūt pro hac ſentētia Cōcil. Toletanū celebratū anno 1583.pręſidēte illuſtriſsimo Archiep.& Cardinali Quiroga Generali Inquiſitore in regnis Caſtellæ. Eam ſatis probari exiſtimant primò ex eo, quia lex ſpecialis non creditur per generalem ſublata,ſiue pręcedat, ſiue ſequatur, ex Gloſſa communiter recepta in Authent. Offeratur, C. de Litis conteſtat., & docet Decius in regul.1. ff. de Regul. iuris. Secundò quia quando Papa diſpenſat in lege alicuius grauis Concilij; oportet vt ſpecialiter exprimat ſe derogare tali decreto Concilij. Tertiò denique, quoniam cùm huiuſmodi facultas conceſſa ſit à

Bañez. Viuald. Cord. Angl. Emma.Roder. Saa. Cōc.Tol. Gloſ.in Authen. Offeratur, C. de Lit.cōteſtat. Decius.

Concil.

Concilio Trid. tam recenti memoria conuocato, & celebrato, & ob iuſtiſsimas cauſas non videtur veriſimile tam facilè, & tam citò à Romanis Pontificibus eſſe ſublatam.

Pro quæſtionis reſolutione conſiderandi ſunt tres ſtatus, ſeu differentiæ temporis reſpectu huius decreti ſacri Concilij Tridentini. Primus ſtatus fuit à tempore, quo Concilium fuit publicatum per Pium Quartum vſque ad tempus, quo Pius Quintus publicauit Bullam in Cœna Domini: in qua quidem temporis differentia non eſt dubiũ, quin Epiſcopi poſſent abſoluere à crimine hæreſis occultæ iuxta decretum, & tenorem eiuſdem Concilij ſeſſ. 24. cap. 6. Secundus ſtatus fuit tempore Pij Quinti, poſt publicationem Bullę in Cœna Domini per aliquot annos, quibus dubitatũ fuit, vtrùm per illa verba Bullæ: *Non obſtantibus cuiuſuis Concilij decretis*, comprehenderetur Concil. Triden. quo quidem tempore multi ſcriptores opinati ſunt facultatem Concilij non reuocari per publicationem Bullæ in Cœna Domini. Tertius ſtatus eſt pręſens, circa quem ſit concluſio. Per publicationem Bullę in Cœna Domini reuocatur facultas conceſſa Epiſcopis ad abſoluendum in crimine hęreſis occultæ, Eam ſequitur

Siman-

Simancas de Catholicis inſtitutionib. num.6. Maiolus de Irregularitate lib.5. cap.46., Peña in Directorio Inquiſit.p.3.q.92. concl.14., Nauar.in Conſiliis, & expreſsiùs in Manuali Latino cap.27.n.275., Tolet.in Inſtitutione confeſ.in fine explicationis Bullę in Cœna, Azor.lib.8.cap.10.§.Quęritur, Suar.tom.5.diſputat.21.ſect.3. Simanc. Maiol. Peña. Nauar. Tolet.

Concluſio autem probatur primò ex verbis, quæ in fine Bullę in Cœna addi ſolent: *Cæterùm à prædictis ſententiis nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem niſi in mortis articulo conſtitutus abſolui poſsit prætextu quarumuis facultatum &c. ac cuiusuis Concilij decreti.*

Secũdò, quia ita declarauit iam Cõgregatio Cardinaliũ Conc. Trid., quæ circũfertur inter cæteras declarationes ad cap.6. ſeſſ.24. Idem etiam declaratũ, ac pronũciatum fuiſſe ſæpiſsimè in ſupremo Inquiſitionis prętorio Romæ, tradit idẽ Directorium, & ita habet vſus Romanæ Curiæ, & totius Italiæ ſtylus, vt conſtat ex informationibus fide dignis. Tertiò idẽ declararũt Pius V. 10. die Iunij anno 1568. & poſteà Gregor. XIII., vt teſtatur Nauar. loc. citat. ac denique, vt affirmat Azor., & ego ab aliquibus viris doctiſsimis diligenti examine ſuper hoc Declaratio Cong. Direct. Inquiſit. Declaratio Pij V. & Grego. XIII.

habito accepi, idem prorſus declarauit Clemẽs VIII.; quando autẽ cõſtat apertè de volũtate, atque intẽtione ſupremi legiſlatoris, qualis eſt Sũmus Pontifex, contrariũ ſentire temerarium eſt. Atque ita cùm ego etiã in alia fuiſſem opinione, vbi mihi cõſtitit de Pontificum declarationibus, eo animo, quo ſemper paratus ſum corrigi, ſententiam penitus mutaui.

Et ad fundamenta in contrariũ dico Concil. Toletan. loqui de decreto Concil. Trid., quãdo erat in ſuo robore pro primo ſcilicet ſtatu controuerſiæ, vel de ſecũdo ſtatu, antequàm Romani Pontifices mentem ſuam omninò declaraſſent. Et ad primũ, & ſecundum argumentum patet ſolutio ex dictis. Nam ſatis conſtat Romanos Pontifices non per generalem reuocationem, ſed per ſpeciales declarationes reuocaſſe facultatem conceſſam in Trident. Epiſcopis ad abſoluendum in crimine hæreſis. Ad tertium dico Eccleſiam iuxta temporis varietatem, & hominum malitiam variare etiam decreta. Nam illa proficit ſcientia experimentali quotidie, & cùm vidiſſet ex eo, quòd homines facilem habebant recurſum ad Epiſcopos in crimine hæreſis occultæ, faciliores reddi ad lapſum, reuocauit facultatem ipſis Epiſ-

ſis Epiſ-

ſis Epiſcopis ſuper hoc conceſſam à Tridētino.

Vtrùm quando in Bullis conceditur facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis in Bulla in Cœna Domini, comprehendatur hæreſis, niſi exprimatur.

QVÆSTIO LIX.

Soto in 4.d.22.q.2.ar.3., cui adhęrere videtur Cord. in Summa q.5., aſſerit, quòd ſi in diplomate Cruciatæ dicat Summus Pontifex, quòd habens Bullam poſsit abſolui à caſibus reſeruatis in Bulla Cœnę Domini, in illa generalitate cōprehendūtur tres gradus hęreſis contenti in Extrauag. Xiſti IIII. licèt non exprimantur, vt ab illis poſsit quicūque hęreticus emēdatus abſolui in foro cōſcientiæ, reſeruata tamen poteſtate Inquiſitoribus procedēdi in foro exteriori. Soto. Cordub.

Sed bōna pace tāti viri oppoſitum mihi dicendū videtur, nimirum cum ſit generalis facultas abſoluendi à caſibus, & cenſuris cōtentis in Bulla Cœnæ, nullo modo comprehendi hęreſim, niſi expreſſè ponatur. Ita Nauar. in Manuali cap.27. n.275. in vltima diſtinct., Couar. in cap. Alma mater, § 11. n.15., Simancas de Catholic. titul.3.n.20. Bartholomæus Medina Nauar. Couar. Simanc. Medin.

lib.1.Inſtructionum cap.10.§.1.& cap.11.§.7.
Aragon. Henriq. Aragō 2.2.q.11.art.3., Henriq.lib.7. de Indul
gen.cap.13. Et probatur ex eo,quoniam ſub ge
nerali cōceſsione non veniūt ea,quæ veriſimi-
Cap. de Pęniten. & remiſſ. in 6. liter in ſpecie non forēt concedēda,ex ca.2.de
Pœnit.,& remiſſ.in 6., quòd autem veriſimile
ſit Sūmum Pontificē in ſpecie nō conceſſurum
facultatē ad abſoluendū ab hęreſi,cōſtat primo
ex eo, quoniā crimē hæreſis ſemper excipitur:
deinde quoniam cùm Epiſcopis in Cōc. Trid.
Tridem. ſeſſ.14.ca.6.de Reformat.cōcedatur,vt in foro
animæ poſsint abſoluere ab omnibus caſibus
occultis reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, adijcitur
idem & in hęreſis crimine in eodem foro conſ
cientiæ,eis tamen,& nō eorum vicariis ſit per-
miſsū,ex quo ſatis patet in illa generali faculta
te Cōc.abſoluēdi à reſeruatis nō venire crimē
hęreſis,aliter nō eſſet,quòd inſuper talis facul
tas exprimeretur, & cū illa limitatione, quòd
vicario non communicaretur. Deinde quo-
Rojas. niā,vt refert Rojas lib.de Hæret.2.p.aſſert.39.,
ita Pius V.anno Domini 1572.motu proprio
Declaratio P. j. V. & Vrbani IIII. declarauit;imò & refert Direct.Inquiſ.verbo
Crimen,hoc ipſum iam antea ab Vrbano IIII.
fuiſſe declaratum,pro quo etiā facit,quòd cùm
Bulla Xiſti. Xiſtus Quintus anno 1590.generalem conce-

deret

deret Iobelæum, in cuius diplomate expreſsè concedebatur facultas abſoluendi ab hæreſi, ſupplicante poſteà ſacro Inquiſitionis ſenatu reuocata eſt hæc facultas in tota Hiſpania, vt etiã obſeruauit Henriques ſuprà citatus. Præterea videmus teſte Nauarro, cui tamquàm teſti fideli in hac materia credendum eſt, quòd facultas abſoluendi ab hæreſi ſummo pœnitentiario, non niſi valdè limitata conceditur. Vltimò denique, quoniam iuxta Gloſſ. communiter receptam ad cap. Frater 16. q. 2., cauſa fidei per generalem delegationem nõ committitur legato Apoſtolico, niſi ex primatur. Atque his rationibus ſatis hac noſtra opinione roborata, cum Soto pro ſua nullum afferat efficax argumentum, non eſt, quòd in illa impugnandi amplius immoremur; maximè cùm noſtris temporibus in regnis Caſtellæ aliqui concionatores iuſsi ſint retractari, qui oppoſitam opinionem populo prædicauerant. Gloſ. in cap. Frater, 16. q. 2.

Vtrùm ſaltem ab hæreſi occulta per accidens virtute Cruciatæ poſsit quiſpiam abſolui.

QVÆSTIO LX.

Corduba in Summa q. 8. ad finem partem tenet affirmatiuã, cui fauere videtur do- Cord.

ctrina Soti in 4.d.22.q.2.art.3. Fundamentum eſt, quoniam virtute Bullę poteſt quiſpiam abſolui à caſibus Epiſcopo reſeruatis:iam autem crimen hæreſis credunt eſſe caſum Epiſcopo reſeruatum. Sed oppoſitum dicēdum eſt. Nam inprimis, vt iam ſæpè diximus, per Bullā in Cœna Domini reuocata eſt facultas cōceſſa Epiſcopis in Trid. ad abſoluendū à crimine hęreſis. Deinde caſus hęreſis nec erat reſeruatus Epiſcopo, ſed ſolùm Sūmo Pontifici, & ex quadam indulgentia, ſeu diſpēſatione cōcedebat Trid. Epiſcopis facultatē, vt in crimine hęreſis occulto per ſe ipſos, & nō per vicariū ob induſtriam preſumptam, & authoritatē ipſorum in foro animę poſſent abſoluere. Cùm autem virtute Bullę nemo ab hęreſi poſsit abſolui, vt in eādem Bulla exprimitur, & hęreſis non ſit caſus Epiſcopis reſeruatus, nec illi ab hęreſi abſoluere poſsint, iam ex facultate Trid. fit cōſequens, quòd virtute Bullę ab hęreſi occulta, quę eſt etiā vera hęreſis, nemo poſsit abſoluere. Atque ita patet ſolutio ad fundamentum in cōtrariū.

Quæ perſonæ excommunicētur primo capite Bullæ in Cœna Domini excepto in Bulla Cruciatæ.

QVÆSTIO LXI.

Primò:

PRimo: *Excõmunicantur omnes Huſſitæ, Vvicle phitæ, Lutherani, Zuingliani, Caluiniſtæ, Vgonoti, Anabaptiſtæ, Trinitarij, & omnes, ac ſinguli alij hæretici, & à chriſtiana Fide Apoſtatæ quocũque nomine cenſeãtur, & cuiuſcũque ſectæ exiſtant, ac eorũ credẽtes, receptatores, fautores, & generaliter quilibet eorũ defenſores, eorũdem libros hæreſim continẽtes, vel de religione tractãtes ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ ſcienter legẽtes, aut retinentes, aut imprimẽtes, ſeu quolibet modo defendentes ex quauis cauſa publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore: nec non ſchiſmatici, & qui ſe à Romani Pontificis pro tempore exiſtentis obedientia pertinaciter ſubtrahunt, vel recedunt.*

Fautor autem hæreticorum ille dicitur, qui cùm ſit perſona publica, hæreticum non punit, vt iudex, qui traditum Curiæ ſeculari pœna iuris non plectit. Reſolutio eſt D. Antonini 3. p. tit. 2., Sylueſt. verbo Hęreſis 1. num. 10. Didac. Peres l. 31. titul. 4. lib. 4. Ordinationum, Caſtro lib. 1. de Hæreſibus cap. 9., Dominici Soto in 4. diſtinct. 22. quæſt. 2. artic. 3. quos citat, & ſequitur Viual. 2. p. de Cenſuris in explicatione Bullę in Cœna §. 4. Quid ſi ſciat iudex ſecularis hæreticũ Curię ſeculari traditum eſſe innocentẽ? Reſpõdet Viual. vbi ſuprà §. 5. teneri iudicẽ omnibus modis oſtendere,

D. Antoni. Syluest. Did. Peres Castr. Soto. Viuald.

dere, & probare innocentiam illius; ſi autem non poteſt probare, debita cum reuerētia proponat Inquiſitoribus notitiam, quam habet circa innocentiam rei traditi curiæ ſeculari, & rationem ſcientiæ; quòd ſi nihil proficiat apud Inquiſitores, tenetur, vt merus executor reum traditum pœna iuris, hoc eſt, pœna ignis punire.

Appellatur etiam fautor hæreticorum, qui verbis hæreticos quatenus tales laudat, aut quomodolibet extollit. Atque huc pertinere exiſtimat Viualdus Canonē 70. ſanctorum Apoſtolorum, qui ſic ait: *Si quis chriſtianus oleum ad ſacra Gentilium, aut in Synagogam Iudæorum in feſtis eorum detulerit, aut lucernas accenderit, à communione excludatur.*

Can. ſanctorū Apoſtolorum.

Defenſor autem hæreticorum eſt ille, qui viribus, fraude, aut potētia quomodolibet impedit, ne hæreticus comprehendatur, & vt vnico verbo cum Nauar. in Manuali cap. 27. n. 56. dicam; omnis, qui fauet hæretico, vel illum defendit, quatenus hæreticus eſt, ita vt ratio motiua defenſionis ſit eſſe hæreticum. Vnde qui hæreticum defenderit à priuato hoſte, vel à periculo fluminis, aut ignis, aut ab alio crimine, non incurrit hanc excommunicationem. Ita

Nauar.

Sylue-

Syluester verb. Hæreſis 1.n.30., Angles in Sũma verbo Hæreſes, num.23. Peres l.5.titul.12. lib.8. Ordin., Viual.2.p. in explicatione Bullæ in Cœna §.7. Syluest. Angles. Peres. Viuald.

Similiter non incurrit hanc excommunicationem iudex, notarius, aduocatus, procurator, & teſtes hæreticum defendentes iuſtè, & de licentia Inquiſitorum. Viualdus ibidem, & eſt communis Doctorum.

Receptator autem hæreticorum ille dicitur ex ſententia Didaci Peres, & Syluestri, qui frequenter hæreticum recipit, vel, vt inquit Viualdus, qui ſciens hæreticum fugientem occultat, ne à iudice comprehendatur: poteſt nihilominùs hæreticus recipi domi, vt amicus, hoſpes, viator, vel peregrinus; quia tunc recipientes non intendunt directè occultare hæreſim, nec illos, vt hæreticos, ſed vt proximos recipiunt.

Vnde infertur cum Didaco Peres, Viualdo, & aliis, quos illi citant, quòd ſi quis parẽtem, vxorem, aut filium occultet, vel faueat, vt fugiat, ne deprehendatur ab Inquiſitoribus, licèt interdum peccet, non tamen ex clauſula huius Bullę in Cœna cenſetur excõmunicatus. Et ratio, quam illi aſsignant, eſt, quia iſti recepti reputantur vna perſona cum recipiente. Deinde alia

de alia ratio mihi occurrit, quia ſcilicet recipientes potiùs affectu ſanguinis, quàm intentione fauendi hæreſi has perſonas occultant: iam autem lex Canonica, quæ eſt humana; imò & lex diuina non ſolet cum tanto rigore contra naturalem pietatem ad ſui obſeruationem homines obligare. Nam is eſt naturalis affectus erga parentum defenſionem, vt illo difficilima quęque naturæ vincula diſrumpantur; ſic enim memoriæ proditum eſt filium Creſsi mutum à natiuitate, cùm intueretur militem euaginato gladio patrem à tergo inuadentem, impetu naturæ prorupiſſe in hæc verba: Miles ne occidas Creſſum. Si ergo vincula naturæ ſoluuntur pro defenſione naturali parentum, quo modo lex humana volet cum tanto rigore obligare parẽtes prodere, fugienteſque nõ recipere. Neque ex hoc inferas perinde excuſari etiam hęreticos, qui parentes, fratres, & vxores cõplices in crimine non declarant in ſacro Inquiſitionis tribunali. Nam diuerſa ratio eſt vtrobique. Primo enim caſu non videntur huiuſmodi fautores reſpicere hæreſim, ſed ſolùm defendere illos homines ab illo horrore naturali capturæ, ſperantes fortè, quòd ſi tunc non capiantur, ſe vltrò pręſentabunt

bunt Inquiſitoribus crimina confitentes, & miſericordiàm implorantes, & ſic diuturnitatem carceris euitabunt. At in ſecundo caſu longè aliter ſe res habet, quoniam quando legitimè interrogãtur ab Inquiſitoribus, iam directè agitur de cauſa hęreſis, proindeq́ue tenętur vnuſquiſq́ue prodere cõplicem, ſiue pater, ſiue mater, ſiue vxor, ſiue filius fuerit, tum ratione pręſtiti iuramẽti, tùm etiam quia aliter non fit integra cõfeſsio. Pręterea quia in iſto caſu teneor anteponere amori naturali honorẽ Dei, qui ex hęreſibus pullulantibus quodam modo periclitatur. Etenim, vt inquit D. Bernardus, proculcãdi ſunt parẽtes, vt via ſalutis nõ impediatur; inſania quippe eſt Patrẽ æternum, qui in cœlis eſt, amittere pro patre terreſtri. Accedit, quoniam ad veram pœnitentiam hęretici confitentis pertinet perſequi omnes, & quoſcumq́ue hęreticos, quamuis ſint parentes, & conſanguinei; maximè cùm illi cenſeantur indigni fraterna charitate, qui remedium abſolutionis ab Inquiſitoribus non procurant. D. Bern.

Creditor autem hęreticorum eſt ille, qui implicitè credit, quidquid hęreticus cognitus vt hęreticus credit: non autem explicitè, quia tunc

quid circa hoc negotiũ ab aliquo hęretico accepit,& Inquiſitoribus non manifeſtauit,ſit excõmunicatus excõmunicatione Bullæ in Cœna? Cui quæſtioni reſpondeo negatiuè; nam hic non fauet hæretico, tùm quoniam hæreticus poſtquàm Eccleſiæ reconciliatus eſt, iam non dicitur hæreticus,niſi de nouo in hæreſim incidat; tùm quoniã illa externa excuſatio ſolùm videtur ordinata ad tollẽdam infamiam,& verecundiam reſpectu hominum,nec irritat præteritam confeſsionem iudicialem, ſi illa vera fuit per hoc,quod ille priuatim afferat ſe metu cõpulſum ſibi crimen hęreſis impoſuiſſe.Quòd ſi re vera ille metu ſibi crimẽ impoſuit, clarum eſt illum nunquam fuiſſe hæreticũ,proindeque qui illum occultauerit,non dicetur occultaſſe hæreticum, ſed ſolùm virum periurũ,qui violando iuramentum ſibi falſum hæreſis crimen impoſuit. Secus tamen dicendum eſt,ſi hæreticus expoſuiſſet ſe,cùm adhuc hæreticus eſſet,timore mortis miſericordiam imploraſſe: quia cùm iſte adhuc hæreticus ſit,& Inquiſitores inueſtigent cauſam illius,videtur hæretico fauere,qui illũ non detegit,atque adeo vltra excómunicationem latam ab Inquiſitoribus, incurrit excommunicationem Bullæ in Cœna.

Excom-

Excõmmunicantur hoc capite legentes libros hæreticorum: quod intelligendum eſt, ſi notabiliter legant; nam ſi modicum legãt, non excommunicantur, cùm parum pro nihilo reputetur, paruitasq́ue materiæ à mortali excuſet, vt reſoluunt omnes ferè Doctores, non tamen excõmunicantur legentes integras paginas librorum hæreticorũ inſertas, & traductas in libris catholicorũ, vt tradunt Caſtro de Iuſta hęret. punit. n. 37., Turrecremata lib. 4. Summæ cap. 2., Simãcas, Conrad., Brunus, & alij, quos citat, & ſequitur Viuald. n. 12. Si autẽ quæras, vtrùm in hac clauſula includantur legentes libros artis Magicæ? Reſpõdeo, quòd in Bulla Pij V. includebantur, vt notat Nauar. in additionibus ad cap. 27. n. 56., modò verò in hac noſtra Bulla Clementis Octaui non includuntur, vt patet legenti, nec etiam in clauſula Bullę Xiſti Quinti, vt notauit Viualdus n. 13., nec eſt, quòd multiplicemus caſus in re odioſa, niſi exprimantur.

Caſtro. Turrecr. Simanc. Conrad. Brun.

Nauar.

Quid ſit ſchiſma, & qua pœna ſchiſmatici puniantur?

QVÆSTIO LXII.

NOMEN ſchiſmatis à ſciſura animorum vocatum eſt, vt ex diuo Iſidoro no-

ro notauit diuus Thomas 2.2. quęſt. 39. articic. 1.; vnde peccatum ſchiſmatis directè opponitur vnitati, proindeque ſchiſmatici dicuntur, qui ſubeſſe renuunt Summo Pontifici, & qui membris Eccleſię ei ſubiectis communicare recuſant. Diſtinguuntur autem hęreſis, & ſchiſma ſecundùm ea, quibus vtrumque per ſe, & directè opponitur: nam hęreſis per ſe opponitur fidei, ſchiſma verò opponitur vnitati eccleſiaſticæ charitatis, & hoc eſt, quod diuus Hieronymus inquit in Epiſtola ad Galatas: Inter ſchiſma, & hęreſim hoc intereſſe arbitror, quòd hęreſis peruerſum dogma habet, ſchiſma verò ab Eccleſia ſeparat: & ideò iure optimo ſchiſmatici excommunicatione Bullæ in Cœna puniuntur; legitur enim Numeror. 16. de illis, qui ſchiſma fecerunt: *Recedite à tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere ea, quæ ad eos pertinent, ne inuoluamini peccatis eorum*. Vnde egregiè notat ſanctus Thom. loco citato quęſtion. 39. artic. 4. quòd ſchiſmaticus in duobus peccat; in vno, quia ſeparat ſe à communione membrorum Eccleſię; & in alio, quia ſubdi recuſat capiti Eccleſię; & cum quis per ea, per quæ peccat, puniri debet, Sap. 11. meritò

D. Thom. Iſidor. Hierony. Num. 16. S. Thom. Sap. 11.

ſchiſ-

ſchiſmaticus dupliciter etiam punitur, primò dum per excommunicationem ſeparatur ab vnione membrorũ Eccleſiæ; ſecundò quia coerceri noluit per ſpiritualem poteſtatem Eccleſiæ, traditur ab Eccleſia temporali poteſtati, vt ab illa coerceatur.

Vtrùm quando in Bulla Cruciatæ excipiuntùr hæretici, ne virtute illius abſolui poſsint, ſubintelligãtur etiam omnes perſonæ contẽtæ prima clauſula Bullæ in Cœna?

QVÆSTIO LXIII.

Emma. Roder.

EMman. Roder. in additionibus ad §.9. num.66. hanc difficultatem tractat; vbi non tàm aliquid reſoluit, quàm inuehitur in aliquos opinantes ipſum detrahere amplitudini Bullæ Cruciatæ ſolùm hæreſim excipiẽtis. Et miror quidem auctores, cùm de hac clauſula agerẽt, nec verbum quidem circa hãc difficultatẽ ſcriptum reliquiſſe. Ego tamẽ quid ſentiam ſequentibus cõcluſionibus explicabo. Prima concluſio ſit. Ex tenore Bullę Cruciatę ſolùm caſus hęreſis excipitur, vt patet legẽti ipſam Bullã; vnde cùm materia ſit odioſa, non eſt ampliandus caſus primæ clauſulæ Bullæ in Cœna, ſed potiùs reſtringendus ad ipſam nec hęreſim,

hęreſim: Quod confirmatur ex quadam decla- ratione Gregorij XIII. in forma breuis dati Romæ die 22. Septembris anno 1576., pontifi catus verò ſui anno quinto; vbi motu proprio, ac ex certa ſcientia declarat felicis recordatio- nis Pij Quinti prędeceſſoris ſui, ac ſuæ inten- tionis nunquam fuiſſe, vel eſſe confeſſoribus virtute Cruciatæ aliquo modo facultatem cõ- cedere abſoluendi ab incurſu, & lapſu in hęre- ſim. Vnde cùm Summus Pontifex explicans mentem ſuam circa iſtam clauſulam Bullæ in Cœna, & facultatem Cruciatæ ſolùm excipiat hęreſim, nec loquatur de aliis criminibus con- tentis in prima clauſula Bullæ in Cœna, vt po- te de fauore, & receptione hęreticorum, & de lectione librorum eorumdem (de quibus ſanè loqueretur, ſi illius intentionis eſſet illa reſer- uare): conuincitur planè attento tenore Crucia tæ virtute illius poſſe quempiam à prędictis criminibus abſolui.

Declaratio Gregorij XIII.

Secunda concluſio. Creditor hęreticorum nomine hęretici comprehenditur, proindeque excipitur, nę beneficio Cruciatę abſolui poſ- ſit. Probatur concluſio ex eo, quia creditor hęreticorũ eſt hęreticus implicitus, dum poſt- ponit fidem Petri, quæ eſt columna, & firmamẽ-

R tum

Digitized by Google

tum veritatis opinioni, & authoritati hęretici, cui credit; proindeq́ue dubitat de fide catholici, cùm captiuet ſuum intellectum in credendo in obſequium hæretici, cui credit; iam autẽ dubius in fide hæreticus eſt ex cap. 1. de Hęret.

Ca. 1. de Hęreticis.

Tertia concluſio. Defenſor hæreticorum, ſi hæreticos recipiat, ac defendat ea pręciſè ratione, qua hæretici ſunt, comprehenditur in prima clauſula Bullæ in Cœna, nec virtute Cruciatæ abſolui poteſt. Quia qui hæreſim defendit, ac fouet, in illa ſibi complacet; at qui in hereſi cõplacet, hæreticus eſt: ſecus dicendum eſt de eo, qui hæreticos defendit, non vt hæreticos, ſed vt affines, & amicos, de quo ſuprà q. 61. egimus.

Quæres autem, vtrùm qui libros hæreticorum legit, aut imprimit, aut apud ſe retinet, virtute Cruciatæ abſolui poſsit? Partem negatiuam ſequi videtur Emman. Roder. in additionibus ad §. 9. n. 66. fundatus in quodã breui Pauli Quarti dato anno 1558., põtificatus verò ſui anno quarto, quod ex archiuo ſanctæ Inquiſitionis ab Inquiſitore generali huius regni accepiſſe teſtatur idem Emman. Roder., in quo breui Sũmus Pontifex Paulus IIII. in virtute ſanctæ obediẽtiæ iniungit omnibus cõfeſſoribus,

Emma. Roder.

& ſub

& ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ diſtrictè pręcipit, vt in actu confeſsionis diligenter inquirãt à pœnitentibus, vtrùm habeant, vel legant libros hęreticos, aut ab Eccleſia damnatos, aut imprimant, vel imprimi faciant, vel venales teneant, aut de eis habeant aliquam notitiam, quòd ſi prędicti pœnitentes aliqu.d confeſſori reuelent, non priùs abſoluantur, quàm Inquiſitoribus denũcient, quidquid circa hoc negotiũ exploratũ habuerint.

Sed ſi hoc breue ritè expendatur, facilè deprehẽdetur iam modò illud non ſortiri ſuum effectum, quoniam ſolùm per illud voluit Sũmus Pontifex facere quoddã examen, ſeu inquiſitionem circa hoc negotiũ, quæ inquiſitio fuit temporalis; nec excommunicatio illa erat lata, niſi ſolùm cõtra confeſſores, proindeque non video, quo fundamẽto Emman. Roder. aſſerat ex vi huius breuis non poſſe quempiam virtute Cruciatæ abſolui à crimine legendi libros prohibitos, cùm hic caſus ſolùm ſit reſeruatus Papę, vel Inquiſitori generali: iam autem ab omnibus caſibus tàm Papę reſeruatis, quàm in Bulla Cœnę contentis virtute Cruciatę poteſt quis abſolui illis exceptis, qui in eâdem Bulla exprimuntur, quorum

nullus eſt crimen non reuelandi legentes, vel habentes libros hæreticorum, quippe cùm legens, vel habẽs libros hereticorum poſsit non eſſe hereticus. Egò quidẽ in omnibus valdè obſequendum exiſtimo ſacro Inquiſitionis tribunali, cùm illud ſit candidiſsima Ciconia totum regnum à venenoſis hereſum ſerpentibus expurgans: ſed non eſt trepidandum, vbi non eſt timor, nec in obſequium illius dignitati concedentis indultum, & amplitudini Bullæ eſt detrahendum: quare ſit

Quarta cõcluſio. Qui libros hereticos legit, aut apud ſe retinet, vel non reuelat eos, qui illos libros habẽt, vel legũt, dummodò heretico animo id non faciat, virtute Cruciatæ abſolui poteſt. Probatur concluſio. Ex prima clauſula Bullæ in Cœna ſolùm hereſis formaliter excipitur: ſed habere libros hereticorum abſque animo heretico non eſt hereſis formaliter; ergo licèt qui illos libros legerit, vel habuerit, incurrat excommunicationẽ, nihilominùs virtute Cruciatæ abſolui poteſt. Preterea Paulus IIII. in ſuo breui non derogat priuilegijs Cruciatę, quod erat omninò probandum, & quãuis illa reuocaret, iterùm modò à noſtro Clemẽte VIII. iam reualidantur in hac Bulla Cruciatę.

Vltima

Vltima concluſio. Schiſmaticus licèt formaliter poſsit non eſſe hereticus: reducitur tamen ſchiſma ad crimen hereſis, ne ille virtute Cruciatæ regulariter abſolui poſsit. Prior pars cõfirmatur ex D. Thom. 2.2. q. 39. art. 1. ad 3. aſſerẽte, quòd ſicut fides, & charitas ſunt duæ virtutes; & quicumque caret fide, caret etiam charitate: ita ſchiſma, & hereſis ſunt diuerſa vitia; atque ita quicumque eſt hereticus, eſt etiã ſchiſmaticus: non tamen è conuerſo. Vnde D. Hieronymus in epiſt. ad Galat. ait ſchiſma à principio aliqua ex parte poſſe intelligi diuerſum ab hereſi. Secunda pars probatur ex eodem D. Thom. ibidem aſſerente nullum eſſe ſchiſma, quod ſibi aliquã hereſim non confingat, vt rectè ab Eccleſia receſiſſe videatur. Preterea, vt Caiet. notat in reſpõſione ad 3., ſchiſmaticus ſecundùm ſe tollit vnitatem ab Eccleſia, ſicut odio habens Deum tollit bonitatem ab ipſo Deo, quantum eſt in ſe; ad hoc enim efficaciter operatur ſchiſmaticus, vt in Deo non ſit vnitas Eccleſie, & vt ipſe non ſit pars collectionis catholicæ: iam autem tollere vnitatem ab Eccleſia, vel includit hereſim, vel reducitur ad illam. Vnde meritò Extrauag. Ad certitudinem, de Sententia excommunicationis damnat An-

D. Thom.

D. Hieron.

Extra. Ad certitudinem de ſũtẽ excõ.

nat Andronicum, tamquàm fautorem Græcorum ſchiſmaticorum, & per hoc hęreticorum (vt ille inquit): quaſi ſtatuat ibi Clemẽs Quintus eo ipſo, quòd aliquis eſt ſchiſmaticus, eſſe etiam hæreticum. Atque ita damnantur ſchiſmatici ab Eccleſia, tamquàm hæretici, vt videre eſt in Directorio Inquiſitorum 2.p. cap.48. iure enim optimo pręſumitur, ac cenſetur hæreticus, qui ab Eccleſiæ vnione diſcedit. Dixi in concluſione regulariter loquendo ſchiſmaticum nõ poſſe abſolui virtute Cruciatæ, quoniã, ſi confeſſori cõſtet illũ ſemper in intellectu ſeruaſſe incorruptã fidẽ, non debet abſolutionẽ ſacramentalem humiliter petitam ipſi denegare.

Direct. Inquiſitor.

Quæ perſonæ excommunicentur ſecundo caſu Bullæ in Cœna excepto in Bulla Cruciatæ.

QVÆSTIO LXIIII.

SECVNDVS caſus Bullæ in Cœna exceptus in Bulla Cruciatæ eſt ſextus in ordine eiuſdem Bullæ in Cœna, vbi: *Excommunicantur omnes falſarij literarum Apoſtolicarum, etiam in forma breuis, ac ſupplicationum gratiam, vel iuſtitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel S.R.E. Cancellarium, ſeu vicem gerentes, aut de mandato eiuſdem Romani Pontificis ſignatarum:*

rum: nec non falsò fabricantes literas Apoſtolicas, ac etiam in falſa ſignantes ſupplicationes huiuſmodi ſub nomine Romani Pontificis, ſeu vicecancellarij, aut vicer gerentium prædictorum.

Vt autem cognoſcere poſsimus, quiſnam hac in re falſarius dici poſsit, tria ſunt conſideranda, videlicet mutatio veritatis, dolus, & iactura, vt cum Hoſtienſi, Nauar., & alijs notat Viualdus 2. p. Candelabri in explicatione Bullæ in Cœna num. 47. Vnde ſi quis bono animo corrigeret literam, punctum, aut figuram alicuius Bullæ manente eodem ſenſu, quem Papa intendit, non erit iudicandus excommunicatus excommunicatione Bullæ in Cœna: quia in hoc caſu non interuenit peccatum mortale; cùm non mutetur ſenſus, nec fiat aliqua iniuſtitia, aut lædatur tertius: iam autem vbi non eſt peccatum mortale, excommunicatio non reperitur. Atque ita credit Gerſon, quem refert, & ſequitur Nauar. cap. 27. numer. 62. Viualdus numer. 54.; & quamuis Gabriel verbo Excommunicatio 7. numer. octauo, & Caietanus, ac Hoſtienſis, quos refert Naua. cap. 27. n. 62. exiſtiment corrigentes in Bullis literas Apoſtolicas incurrere excommunicationem,

Hoſtienſ. Nauar. Viuald. Gerſ. Gabri. Caiet. Hoſtienſ.

intelligendi ſunt in caſu, quo correctio pũcti, virgulę, vel aſpirationis ſenſum verborum variaret.

Gabr. Ex dictis ſimiliter infertur cum Gabriele verbo Excommunicatio 7.n.10. non incurrere excõmunicationẽ eum, qui corrigit, vel reformat literas, cuius effectus, ſeu valor iam expirauit, quia excommunicatio vt reſoluit Richar. Richardus in 4.d.18., non intelligitur, niſi de literis, quæ alicui poſſunt eſſe nociuæ. Vnde ſi poſtquàm literæ expirarunt, aliquis ita radat, vel corrigat in illis, vt ex verborũ connexione colligantur ipſæ literæ ampliùs duraturæ: v.c. ſi literæ Apoſtolicæ fuerint conceſſæ ad triennium, & ex correctione inferatur ad quadriennium extendi earumdem valor, tunc abſque dubio ille, qui literas mutauerit, incurret excõmunicationem Bullæ in Cœna.

Illud eſt autem obſeruandum, quòd illi, qui ſubreptitiè, vel obreptitiè literas impetrant à Sede Apoſtolica, vel impetratis vtuntur, non incurrunt excommunicationem Bullæ in Cœna. Vide Nauar in cap. Ad audientiam, de Re- Nauar. ſcriptis, & cap.27.n.62. Eſt etiam obſeruandũ, quòd eſt differentia inter falſificantes literas Apoſtolicas, & inter vtẽtes falſificatis ab aliis,

quia

quia falſificantes dictas literas omnes ſunt ex-communicati per Bullam hanc; vtentes autem falſis, non omnes, ſed laici tantùm per text. in cap. Ad falſariorum, de Crimine falſi. Videatur de hoc Nauar. vbi ſuprà, & Viuald. n. 50. Gl. Ad falſariorum, de Crim. fal.

Denique notandum eſt, quòd licèt falſificans literas Papæ incurrat excommunicationē Bullæ, non tamen incurrit in eam falſificans literas Nuncij, aut Collectoris generalis, vel Archiepiſcopi. Ita Nauar. vbi ſuprà, & Viualdus num. 51., quod dicendum pariter eſt de aliis iudicibus, & conſeruatoribus Apoſtolicis. Ratio autem ea eſt, quoniam Romanus Pontifex ſolùm agit de literis Summi Pontificis, vel ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Vicecancellarij, aut eorum vicem gerentis.

Quæ perſonæ excommunicentur in vndecimo caſu Bullæ in Cœna excepto in Bulla Cruciatæ.

QVÆSTIO LXV.

IN vndecimo caſu: *Excommunicantur, anathematizantur omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sedisque Apoſtolicæ Legatos,*

Digitized by Google

Legatos, ac Nuncios, vel eos à ſuis Diœceſibus, territoriis, terris, vel dominiis eijcientes; necnon eadem mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes eis auxilium, conſilium, vel fauorem.

Hæc cenſura ſuô quaſi iure primò ferit omnes cõſpirantes in perſonã, & ſtatum Romani Põtificis, qui eſt ſupremus Eccleſiæ Epiſcopus, & pater, deinde reliquas perſonas ibidem contentas. Illud autem obſerua cum Angelo, Syl- *Angel. Syluest. Caiet. Armil. Soto, Couar.* ueſtro, Caiet., Armilla, Soto, Couar., & aliis, quos refert, & ſequitur Viuald. num. 85. hanc cenſuram iam olim fuiſſe fulminatam in cap. Si quis ſuadente, 17. q. 4. non ſolùm contra *Ca. Si quis ſuadente. 17. q. 4.* percutientes prefatas perſonas, ſed etiam contra percutientes clericos, religioſos, nouitios, vel etiam clericum tonſuratum, gaudentẽ priuilegio Canonis, ita ſcilicet vt abſolutio huius cenſuræ in graui percuſsione ſit Romano Pontifici reſeruata. Fuit etiam hæc eadem cenſura lata, & inſerta iuri Canonico in cap. Felicis, de Pœnis in 6., vt notat Nauar. cap. 27. n. 67., *Cap. Felicis, de Pœnis in 6. Nauar. Viuald. Gabr.* Viualdus num. 86., Gabr. verbo Excommunicatio 7. n. 22., & ſatis patet ex verbis ipſius capitis, in quo excommunicantur inſecutores hoſtiliter Cardinalium, percuſſores, captores, vel talia meditantes, vel qui factum ratum habuerint,

buerint, aut fauorem, conſiliumuè dederint: imò & excommunicantur principes ſeculares, Senatores, ac Rectores Reipublicæ, & eorum officiales, qui intra menſem à die notitiæ habitæ de prędicto delicto non puniunt reos ſecundùm tenorem dicti capitis Felicis. Excommunicantur tandem, qui aliquid prędictorum facerent clericis, vel religioſis de familia Papæ, vel Cardinalium. Quam tamen excommunicationem, ſicut & illorum magiſtratuum, qui huiuſmodi delinquentes intra mēſem non puniunt, non eſſe reſeruatam Papæ in prędicto capitulo aſſerit Gabr. verbo Excommunicatio 7. numer. 22. Attamen Viualdus num. 86. aſſerit tàm ex hoc capite, quàm ex ſpeciali conſtitutione Pij Quinti edita anno Saluatoris 1569. decimoquarto Kalendas Ianuarij, Pontificatus verò ſui anno quarto, excommunicationem huius capituli Bullæ in Cœna extendendam quoque eſſe ad religioſos, ac clericos de familia Cardinalium. Quod iam ante illum notàuerat Armilla verbo Excommunicatio, cap. 2. Gabr. Viuald. Cōſtitutio Pij V. Armil.

Hac in rę mihi totū illud cap. Felicis, de Pœnis perlegēti dicendū videtur ex vi illius ſolùm Sedi Apoſtolicæ reſeruari excommunicationis abſolu-

abſolutionem latæ contra hoſtiliter inſequen
tes Cardinales, & perſonas ibidem expreſſas:
non autem contra magiſtratus, qui tales delin
quentes intra menſem non punierint, vel eos,
qui contra clericos, aut religioſos familiares
Cardinalium aliquid prędictorum fecerint. Et
quamuis in dicta conſtitutione Pij Quinti re-
ſeruaretur abſolutio percutientium perſonas
eccleſiaſticas familiares Cardinalium; non ta-
men video in Bulla Cœnæ publicata à noſtro
Romano Pontifice Clemente Octauo reſer-
uatam iſtam abſolutionem: cùm autem in ma-
teria odioſa lex non diſtinguit, nec nos diſtin-
guere debemus ampliando caſus, ſed potiùs il-
los reſtringẽdo, vt iam ſæpiùs diximus, proin-
deque percuſſorem familiarium Cardinalium
virtute Cruciatæ abſolui poſſe opinor.

Sunt autem aliqua obſeruanda in hac mate
ria, & primùm circa illud verbum, *hoſtiliter*,
Archid. notat Archidiaconus, quòd percuſsio debet
eſſe hoſtilis, tamquàm ab hoſte capitali, &
Io. And. Ioannes Andreas inquit, quòd debet eſſe iniu-
ſta. Vnde qui iuſta defenſione percuſſerit Car
dinalem, vtpote vim vi repellendo, quia aliter
mortem vitare non poteſt, non incurrit excõ-
municationem. Similiter notandũ eſt, quòd ſi
alicui

alicui ex perſonis ſupradictis inſultus fiat prope domum, vt obſideatur, vel claudatur domi, aut in caſtro, vel ei iniuria ex hoc inferatur, nō proinde habet locum excommunicatio Bullæ in Cœna, vt credit Archidiaconus.

Obſerua etiam, quòd ſi aliquis occiderit Epiſcopum electum tantùm, & non conſecratum, licèt iam miſſum in poſſeſsionē, quāuis grauiſsimè peccet, in grauiſsimasque cenſuras, ac pœnas incurrat, non tamen incurret excommunicationem Bullæ in Cœna, vt probāt Doctores ex Gloſſa in Clement. Dignum, de Celebratione Miſſarum, Felinus in cap. Eam, de Reſcriptis, Felicianus Epiſcopus Scalenſis in ſuo Inchirid. in explicatione huius capitis, Viuald. n.88., Nauar.cap.27.n.67., & alij. Gloſſ. in Clem. dig nū. de Celebr. Miſſ. Felin. Felicia. Viuald. Nauar.

Si vltimò quæras, vtrùm hæc mandantes fieri incurrant ſententiam excommunicationis, niſi effectus ſequatur? Viualdus numer.89. partem tenet negatiuam citans pro ſua opinione Armillam eruentem medullitus eamdem opinionem ex deciſione capitis Felicis, de Pœnis. Verùm oppoſita pars mihi magis placet cum Gabriele verbo Excommunicatio 7. numer. 24. ex eo fundamento, quòd proximus effectus mandati eſt ipſa inſecutio, ex qua Armill. Gabr.

iuxta

iuxta tenorem Bullæ in Cœna ibi: *vel ea mandantes*, incurrit inſecutor excõmunicationem.

Quæ perſonæ excommunicentur duodecimo caſu Bullæ in Cœna Domini excepto in Bulla Cruciatæ.

QVÆSTIO LXVI.

DVodecimo capite Bullæ in Cœna Domini: *Excommunicantur, & anathematizantur omnes illi, qui per ſe, vel per alias perſonas eccleſiaſticas quaſcumque, vel ſeculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negotiis recurrentes, ac illas in eâdem Curia proſequentes, aut procurantes, & agentes, ſeu etiam auditores, vel iudices ſuper dictis cauſis, vel negotiis deputatos occaſione cauſarum, vel negotiorũ huiuſmodi occidunt, ſeu quomodolibet percutiunt, bonis ſpoliant; ſeu qui per ſe, vel per alios directè, vel indirectè delicta huiuſmodi cõmittere, exequi, vel procurare, aut in eis conſilium, auxilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiusque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.*

Illud autem obſerua primò, quòd licèt quis aliquam prędictarum perſonarum iniuriauerit dictis, vel factis eam prouocando, vel apud aliquos infamando non incurrit hanc excommunicationem, quia in Bulla ſolùm exprimuntur

muntur illa verba: *Occidunt, percutiunt, & bonis ſpoliant*, vt notat Vivaldus num.91. Quod Viuald.
ſimiliter dicendum eſt de eo, qui occaſione ludi, alteriuſuè litis, aut negotij percuſſerit, vel ſpoliauerit; nam in Bulla ſatis exprimitur talis percuſsio, vel ſpoliatio debere fieri occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi.

Secundò, & vltimò obſerua exiſtentem in Curia Romana poſſe interdum ſubripere aliquid à perſonis, cum quibus litem gerit, quin incurrat hanc excommunicationem Bullę in Cœna, eo ſcilicet caſu, quo certus de ſuo iure caret probatione, vel pecuniis ad litigandum cum diuite fraudulento: dummodò concurrant omnes circumſtantiæ, quas Doctores tradunt; vtpote quòd verè, & realiter res, de qua controuertitur, ſibi debeatur; quòd non accipiat aliquid vltra debitum: quòd tale debitum ſit certum, & liquidum; ac quòd debitum ſit modicum, & expenſæ, quæ fierent in litigando multæ; quòd non ſit periculum ſcandali, vel infamiæ propriæ perſonæ: ac denique quòd aliter rem ſuam recuperare nõ poſſit. Videatur de hac re Syluest.verb. Furtum, Syluest.
queſt.12. & 13., & verbo Bellum 1.queſt.12., & Bellum 2. queſt.8., Caietan.2.2. queſt. 66. Caiet.

art.3.

Soto. Nauar. art.3. & 5., Sot. de Iuſtitia lib.5. q.3. vt ſuprà, Nauar. in Manuali cap.17. num.112. & 113., Viuald. num.93.

Sed eſt dubium, vtrùm illi, qui occaſione litis pendentis ſe inuicem cõtumeliis afficiunt, ex quibus poſteà ad manus, & ad pugnã vẽtum eſt, cenſeantur hac excommunicatione excommunicati? Non vidi in terminis hanc quæſtionem excitatam ab aliquo: ſed negatiuè mihi reſpondendum videtur, quoniam illa percuſsio ad inuicem primò, & directè non videtur reſpicere ſtatum cauſarum, & negotiorum, ſed mediatè, & indirectè: directè verò & immediatè ſolùm verba iniurioſa, & contumelias, ſeu calumnias, à quibus rixa orta eſt, & mens Romani Pontificis ſolùm eſt obuiare, ne occaſione cauſarum, quæ ad Sedẽ Apoſtolicam ſunt deuolutæ, litigantes ſibi inuicem inſidiẽtur; proindeque difficilis acceſſus ad Romanam Curiam reddatur, atque ex eo pax, & ſtatus Romanæ Reipublicæ aliquo modo perturbetur.

Quæ perſonæ excommunicentur decimotertio capite Bullæ in Cœna excepto in Bulla Cruciatæ.

QVÆSTIO LXVII.

Deci-

DEcimumtertium caput ita habet: *Excommunicamus, & anathematizamus omnes tàm eccleſiaſticos, quàm ſecnlares cuiuſcumque dignitatis, qui prætexentes friuolam quamdam appellationem à grauamine, vel futura executione literarum Apoſtolicarum etiam in forma breuis tàm gratiam, quàm iuſtitiam continentium, nec non citationum, inhibitionum, ſequeſtrorum, monitoriorum, proceſſuum executorialium, & aliorum decretorum à nobis, & à Sede prædicta, ſeu Legatis, Nunciis, præſidentibus Cameræ Apoſtolicæ, Auditoribus, Commiſſariis, aliiſque iudicibus, & delegatis Apoſtolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut aliâs ad curias ſeculares, & laicam poteſtatem recurrunt, & ab ea inſtante etiam fiſci procuratore, vel aduocato appellationes huiuſmodi admitti, ac literas, citationes, inhibitiones, ſequeſtra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt, quinè illa ſimpliciter, vel ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine executioni demādari; aut ne tabelliones, & notarij ſuper huiuſmodi literarū proceſſuum executione inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti, cuius intereſt, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, ſeu eorum agentes, notarios, executores, & ſubexecutores literarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent; ex ciuitatibus, locis,*

& regnis eijciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiũt, & comminantur per ſe, vel alium, ſeu alios publicè, vel occultè; quinè aliâs quibuſcumque perſonis in genere, vel in ſpecie, ne pro quibuſuis eorum negotiis proſequendis, ſeu gratiis, vel literis impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recurſum habeant; ſeu gratias ipſas, vel literas à dicta Sede impetrent, ſeu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel eas apud ſe, aut notarios, ſeu tabelliones, vel aliâs quomodolibet retinere præſumunt.

Notandum eſt clauſulam huius capitis ampliorem eſſe illa, quam explicat Nauarrus capit. 27. numer. 68. Deinde hanc comprehendere omnes talia impedimenta inferentes authoritate propria, vel iudicis eccleſiaſtici, vel ſecularis, vt notat Viualdus num. 95. Et ratio eſt, quia, vt inquit Nauar., non debet excuſari eccleſiaſticus, qui authoritate eccleſiaſtica intimantem, citantem, & alia iuſſa Sedis Apoſtolicæ implentem capit, incarcerat, vel vetat, ne inſtrumenta ſuper his habita exhibeantur, maximè cùm eccleſiaſticus magis debeat exẽplo ſuo obtemperare Apoſtolicis mandatis. Notandum etiam hãc cenſuram non incurrere hæc mandantes: quoniam non exprimitur;

Viuald.
Nauar.

tur; iam autem ſi Romanus Pontifex illos cō-prehendere vellet, id profectò exprimeret.

Non incurrit quoque illam iudex ſecularis, qui clericum aſſaſsinum deprehendit, vt deducitur ex cap. 1. de Homicidio, in 6.; & probant Iulius Clarus in Pract. criminali §. finali, quæſt. 26. num. 2., Couar. Practic. cap. 31. num. 5. Nec ſimiliter incurrit hanc cenſuram iudex ſecularis deprehendens noctu clericum ignotum cum habitu ſeculari, dummodò ſeruet in captura debitum moderamen, illumque preſentet, ſeu remittat ſuo iudici, vt reſoluit Nauar. cap. 2. num. 82., Viualdus numer. 96. Secus tamen dicendum puto, ſi iudex ſecularis ſecularem ſibi ignotum in habitu, & tonſura deprehendat, quoniam preſumendum eſt, quòd iſte talis ſit clericus, donec oppoſitum iudicetur per iudicem eccleſiaſticum ex cap. Si iudex laicus, de Sententia excommunicationis in 6.

Ca. 1. de Homicidio. Iuli. Clar. Couar. Nauar. Viuald. Cap. Si iudex laic. de Senten.

Denique obſeruandum eſt hanc cenſuram incurrere iudices ſeculares, qui Commendatores, vel equites profeſſos D. Ioannis, Alcartaræ, Calatrauæ in Caſtella: in Luſitania verò diui Iacobi, diui Benedicti, ac Chriſti equites criminaliter ad ſuum iudiciū trahunt, quoniam

licèt hi equites (excipio equites D. Ioannis, qui ſunt verè religioſi) in aliquibus non videantur religioſi, ſed ſecularibus ſimiles, vtpote quia in maioratibus ſuccedunt ex reſolutionibus Molinæ de Primogen. lib. 1. cap. 13. n. 98., Auendaño lib. 2. de Exequend. mand. cap. 26. n. 11., Azeued. l. 14. tit. 15. lib. 3. Recopil. n. 3.; tamen ex ſententia Nauar. de Redd. Eccleſiæ 1. p. in Apolog. monitione 55., Gregor. Lopez l. 1. titul 7. parti. 5. quoniã illorũ religio eſt approbata à Sede Apoſtolica, guadent prędicti equites priuilegio fori eccleſiaſtici; ideoque à Regibus Hiſpaniæ, non quatenus Reges, ſed quatenus earumdem religionum magiſtri ſunt, in tribunalibus Ordinum militarium per pręſidentes, deputatos, ac conſeruatores iudicãtur.

Molin. Auend. Azeued. Nauar. Greg. Lopez.

Quæ perſonæ excommunicentur decimoquarto caſu Bullæ in Cœna Domini excepto in Bulla Cruciatæ.

QVÆSTIO LXVIII.

DEcimum quartum caput ita habet: *Excõmunicamus, & anathematizamus omnes, vel ſingulos, qui per ſe, vel alios authoritate propria, ac de facto quarũcumq; exemptionũ, vel aliarũ gratiarũ, & literarũ Apoſtolicarũ prætextu beneficiales, & decimarũ*

ac alias

ac alias cauſas ſpirituales, & ſpiritualibus annexas ab auditoribus, & Commiſſariis noſtris, aliiſque iudicibus eccleſiaſticis auocant: illarumuè curſum, & audientiam, ac perſonas, Capitula, Conuentus, Collegia, cauſas ipſas proſequi volentes impediunt, ac ſe de illarum cognitione tamquàm iudices interponũt, quique partes actrices, quæ illas cõmitti fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciẽdum citationes, vel inhibitiones, aut alias literas in eis decretas, & faciendũ, vel cõſentiendũ eos, cõtra quos tales inhibitiones emanarũt, à cenſuris, & pœnis in illis cõtentis abſolui per ſtatutum, vel aliâs compellunt, vel executionem literarum Apoſtolicarum, ſeu executorialium proceſſuum, ac decretorum prædictorum quomodolibet impediunt, vel ſuum ad id fauorem, conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum: ſeu etiam donec ipſi ad nos informandos, vt dicunt, ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram nobis, & Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, etiam ſi talia committentes fuerint præſidentes Cancellariarum, Conciliorum, Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Conſiliarij Ordinarij, vel extraordinarij quorumcumque principum ſecularium, etiam ſi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Commendatarij, ſeu vicarij fuerint.

QVÆSTIO LXVIII.

Circa hoc caput notandum eſt, quòd iudices ſeculares nulla ratione abſque incurſu in excommunicationem Bullæ in Cœna poſſunt trahere ad ſuum iudicium cauſas decimales, vel beneficiales: poſſunt tamen in fauorem Eccleſiæ cognoſcere de illis ad inſtantiam eccleſiaſticorum; eccleſiaſtici verò ad ſeculares iudices poſſunt in ſubiecta materia recurrere cauſa adipiſcendæ, vel retinendæ, vel reſtituendæ poſſeſsionis. Ita Nauar. lib. 1. Conſilior. de Conſtitutionibus, q. 14. conſil. 1.

Nauar.

Vtrùm Regum auditores incurrãt excommunicationem huius capitis detinentes in Cancellariis Bullas Apoſtolicas circa beneficia, citationes, &c.

QVÆSTIO LXIX.

IN more poſitum eſt apud regni Hiſpaniæ, Galliæ, atque Germaniæ Cancellarias detinere Bullas Apoſtolicas, maximè circa beneficia, & citationes, vt tradit Nauar cap. 27. n. 7., Didacus Perez in l. 2. tit. 6. lib. 1. Ordinationum, Viuald. n. 101., licèt in Luſitaniæ regnis hæc conſuetudo locum nõ habeat. Quæritur igitur, vtrùm non obſtante clauſula hac Bullæ in Cœna Regum auditores tuta conſcientia

Nauar. Perez. Viuald.

ſcientia hoc pręſtare poſsint? qua in re doleo vehemẽter tot,tamq́ue graues Doctores inſudare potiùs in quærẽdis coloratis,& interdum ſophiſticis rationibus,quibus pręfatos auditores defendant,quàm vt eorum conſcientias in re grauiſsima lucrifaciant; quippe cùm maximum obſequium,quod ſcriptores illis pręſtare poſſunt,ſit ad eorum animas exonerãdas viam planam aperire.

Itaque Doctores Iuris vtriuſque maximè videntur hac in re Regibus, & eorum auditoribus fauere. Rebuf.in praxi benef.3.p.ſignaturę verb. Necnon enim 12., & 13.Couar.lib.Practic.cap.1.n.1., & 7., & in regula Peccatũ, in principio n.1., & lib.2. Variarum cap.8. n.1., Didacus Perez in l.9.tit.1.lib.2., & l.6.tit. 13. lib.6., & l.2. tit.2. lib.7., Montaluus in Repertorio ordinamenti verbo Lex, Gregorius Lopez in l.13.tit.13. partit.2., Auẽdaño lib.1. de Exequendis mandatis cap.1. num.7., & 32. & lib. 2. cap.6., & alij, quos etiam refert, & ſequitur Viualdus num.102. Afferri etiam poteſt pro hac ſententia Caietanus in Opuſculo de Authoritate Papæ cap.27. ad ſecundam rationem,& in 2.2. S. Thom.q.39.art.2.ad 2., & quæſt.64. artic. 4. Nec deſunt pro hac parte alij

Rebuf. Couar. Perez. Montalu. Greg. Lopez. Auend. Viuald. Caiet.

Victor. te alij grauiſsimi Theologi, Victoria in rele-
Cordub. ctione de poteſtate Eccleſiæ, num.14., Corduba in Summa q.24., idem Cordub. lib.4. de Poteſtate Papæ q.7. citans Paludanum., Sylueſtrum, & alios, Emman. Roderic. nouiſsimè in additionibus ad §.9. Bullæ Cruciatæ n 89., & Emman. à Saa in Aphoriſmo confeſſorum verb. Excommunicatio Bullæ in Cœna n.15., & ante illos Nauar., qui Theologi priuilegio vbique gaudet, in cap. Nouit de Iudicijs, notab.3. n.16., & cap. Cùm cõtingat, de Reſcriptis, remedio 1.

Emma. Roder.

Saa.

Nauar.

Fundamentum horum Doctorum in eo poſitum eſt, quòd Reges tamquàm gubernatores boni communis, Reipublicęque tutores, ac defenſores poſſunt, quo ad bonum ſtatum, & regimen Reipublicæ, & regni expedit, vim vi repellere etiam manu armata remouẽdo omnia impedimẽta, quibus pax, & bona regni gubernatio poteſt perturbari, etiam ſi contra proprium parentẽ fuerit; & quamuis in aliquo voluntati Pontificis contrarietur. Iam autem Reges Hiſpaniarum, & eorum regij Pretores conſiderantes hoc maximè ſpectare ad tranquillum regimen ſuorum regnorum conſueuerunt inter alia prohibere, ne extranei, & de regno

Arago-

Digitized by Google

Aragonum ad beneficia, ſeu publica Caſtellæ officia admittãtur, vt tradit Couarru. lib. Practicar. cap. 53. n. 5., Dueñas in regula 162. ampliatione 2., Gregorius Lopez l. 3. tit. 15. par. tit. 1. Et hoc iuſtiſsimis de cauſis: primò quia extraneus non cenſetur velle reſidere perſonaliter, vt experiẽtia ſatis compertum eſt. Deinde quia extranei corrupti ſunt moribus, quos poſſunt introducere in regnum, & illud interdum hæreſis lepra inficere. Tertiò quoniam in Hiſpania iam hodie plures reperiuntur viri Theologia, ac iure Canonico pręcellentes, quibus fieret notabilis iniuria, ſi cùm ſint filij, priuarẽtur pane domeſtico, vt ille frãgatur extraneis. Quartò quoniam cùm vltima teſtatorum voluntas omninò ſit adimplenda ex cap. Vltima voluntas 13. q. 2., & ex Legatis Regum, ac principum Hiſpaniarum ſint pleraque beneficia fundata, fraudarentur planè fundatores intentione ſua, ſi ipſorũ bona pro naturalibus in beneficia eccleſiaſtica inſtituta ad extraneos deuenirent.

Couar. Dueñas, Greg. Lopez.

Cap. Vltima volũtas. 13. q. 2.

Quibus rationibus ducti Reges catholici tamquàm patriæ defenſores cõſiderãtes, quòd habent ius ad finem intentum in ordine ad pacem, & tranquillitatem regnorum, exiſtimant

etiam

etiam habere ius ad executionem mediorũ, quibus talis finis conſequatur; medium autem opportunum, ne extranei admittantur ad beneficia, eſt detinere Bullas in Cãcellariis, vt perinde examinentur admittendi ad impetrata beneficia, vtrùm ſint Hiſpani, an exteri; quòd ſi fuerint exteri, habent Reges ius ſuſpendendi executionem literarum Apoſtolicarum, donec Summus Pontifex de inhabilitate prouiſi certus fiat. Deinde videtur hæc opinio comprobari ex eo, quòd nec noſter Romanus Pontifex Paulus Quintus, nec alius huc vſque Reges Hiſpaniarum, vel illorũ auditores declarauit excommunicatos, vel vt tales reputauit, & euitandos propoſuit, cùm tamẽ Romani Pontifices ſatis ſciant iam à multis annis hãc conſuetudinem in Hiſpaniarum regnis obſeruari.

Hæc tamen opinio ſub ea generalitate, qua communiter aſſeritur, mihi placere non poteſt vehemẽter exoptãti, vt Reges catholici, ac magiſtratus eorumdem ſecura mentis pace, & trãquillitate fruantur. Nam Doctores, qui communiter pro hac parte citantur, nec omnes in terminis quæſtionem excitant, nec eam ſub aliqua certitudine reſoluũt. Etenim Caiet. tract. de Poteſtate Papæ, & Cõcilij ſolùm aſſerit lege

Caiet.

natu-

naturali licitum eſſe Papam inuaſorem ſe defendendo occidere; nulli tamen mortalium id licere poteſtate authoritatiua, via ſcilicet iuriſdictionis: quoniam licèt cuilibet liceat vim vi repellere, non tamen cuilibet licet punire eum, qui vim infert. Non vult autem Caietanus ſemper licitũ eſſe Papam inuaſorem offendere: ſed quando ille inuaderet, vt perſona priuata, & vt homo; non verò quando procederet, vt Papa, quoniam tunc procedit, vt iudex, ſeu potiùs vt Deus. At verò in 2.2. diui Thomæ quæſt.39.art.2. ad 2. agit Caietan. in caſu, quo Papa eſſet alicui ſuſpectus, & tyrannicè procederet; tunc enim inquit Caiet., quòd poteſt quis nõ ſolùm prǽſentiam Papæ, ſed etiam iudicium immediatum recuſare, paratus ad non ſuſpectos iudices recurrere, cùm naturale ſit vnicuique vitare nociua, & cauere à periculis; ſed hic caſus longè diuerſus eſt à noſtra quæſtione.

Nauar. citatus pro hac opinione in ca. Nouit de Iudiciis, notab.3.n.16. nõ cõcludit aliquid in hac materia, ſed totus eſt in probando, quòd ad Papã pertinet poteſtatẽ ſecularẽ iudicare. Iam verò in relect. cap. Cùm cõtingat de Reſcript. remed.1. agit de inuocatione brachij ſecula- Nauar.

ris, oſtēditq́ue, cui brachiū ſeculare ſit pręſtandum; quod nihil commune habet cum propoſita quæſtione. Imò & ipſe Nauar. in Apologia de Red. Eccleſiæ, q. 1. quærens, vtrùm Reges catholici, & eorum auditores poſsint perſonas eccleſiaſticas vocare ad ſua tribunalia, partem negantem tenens aſſerit, quòd ſicut Rex noſter catholicus omnes alios Reges gubernandi peritia excellit; ita in eo excellere debet, quòd nō permittat eccleſiaſticas perſonas ad ſecularia iudicia vocari: & in Manuali reformato impreſſo anno 1601. cap. 27. n. 7. excitans hanc quæſtionem plenus ſcrupulo remittit reſolutionem illius iudicio, & definitioni ſanctiſsimi domini noſtri Papæ.

Verùm quidquid ſit de auctorum opinionibus in hac materia, mihi ſufficit authoritas Sūmi Pontificis in hac Bulla in Cœna, qui omnia maturo iudicio conſiderans, omnesq́ue pręuidens rationes, quæ pro contraria parte facere poſſunt, nihilominùs illas omnes exprimēs, & illis non obſtātibus, vt videre eſt in eâdem Bulla maximè ad illa verba: *Etiam prætextu violentiæ, ſeu, vt aiunt, ad nos informandos*, excommunicat fulmine Bullæ in Cœna omnes, & quaſcūque perſonas, quæ quocumque prętextu retar-

dauerint in ſuis Cancellariis Bullas Apoſtolicas. Iam autem ſic argumentor; aut huiuſmodi cenſuræ ſunt validæ, aut non: impium eſt aſſerere cenſuras à Romano Pontifice fulminatas non eſſe validas; quippe cum de iuriſdictione illius nullatenus ſit dubitãdum: ſi ſunt validæ, cur non ſeruandæ, ac pro meritis timendæ?

Nec aliquid obſtat in contrariũ, quòd Sũmus Põtifex ſciens, & prudens non habet pro excõmunicatis ipſos Reges, & eorum auditores regios detinentes in Cancellariis Bullas Apoſtolicas. Nam ad hoc reſpõdetur primò, quòd Reges interdum erũt inſcij huius corruptelæ, atque ideo hac via excuſabũtur. Secũdò, quòd ſufficit ſingulis annis per clauſulam huius Bullæ tenore pręſentium excommunicari omnes impedientes curſum literarum Apoſtolicarum in generali: videant autem ſinguli, quòrum intereſt, comprehendantur ne ſub illa generalitate cenſurarum. Nec enim congruum erat paci, & tranquillitati Eccleſiæ, quòd Sũmus Pontifex Reges, & eorum auditores nominatim in foro exteriori declararet.

Secundò adducor, vt ita credam, ex eo fundamento, quòd per hanc conſuetudinem videtur imponi maximum grauamen Bullis Apo-

ſtolicis

ſtolicis,dum nō poſſunt in partibus dari execu tioni ſine examine,& approbatione Cācellariæ, per quod Sūmus Pōtifex reputat eccleſiaſticæ, & Apoſtolicæ iuriſdictioni,ac libertati inferri violentiā,quam ille gladio Petri euitare vult.

Conc. Tri. Facit tertiò,& vltimò Concilium Trident. ſeſ.25.ca.20.,quo loco hortatur Reges,ac principes, ne permittant eccleſiaſticos à iudicibus ſecularibus in aliquo grauari. Iam autē maximè grauātur perſonæ Eccleſiaſticæ,ſi proceſſus citationū,ac cauſarum beneficialiū ab auditoribus Cancellariæ ſecularis examinētur,cùm coram dictis auditoribus ex eo litigare cogantur.

Dixi hanc opinionē ſub ea generalitate, qua à Viuald., & ab aliquibus ex allegatis Doctoribus aſſeritur,mihi nō placere,quia nō inficior aliquando Reges Caſtellæ,Galliæ,atq; Germaniæ,&eorum auditores poſſe prætextu violētiæ propulſandæ cum debito moderamine,& reuerētia retardare,ne Apoſtolicæ literæ executioni mādētur;v.c.quādo notoriè conſtaret Regibus,& eorum auditoribus ex tenore ipſarū literarū Apoſtolicarū Romanum Pontificem non fuiſſe legitimè informatū, & ex defectu legitimæ informationis clientē ſuū de facto inquietari,& iniurioſè moleſtari:quia in hoc caſu exiſ

timo

timo poſſe Reges per auditores ſuos Bullas A-poſtolicas detinere, quàm citò Sũmum Pontificẽ informaturos. Et in gratiã huius limitationis põdero illa verba huius clauſulæ Bullæ in Cœna, ibi: *Niſi ſupplicationes huiuſmodi corã nobis, & Sede Apoſtolica legitimè proſequãtur*: ex quibus verbis infertur conſonũ eſſe mẽti Pontificis, quòd interdum iuſta de cauſa executio aliquarũ literarũ retardetur, dũmodò de facto Romanus Põtifex à Regibus, & principibus informetur legitimè; ſolumq́; excludit vſum, ſeu potiùs corruptelã detinẽdi, & examinandi omnes literas Apoſtolicas, in quibus rarò, vel fortè nũquam inueniẽtur collationes factæ extraneis, maximè cùm huiuſmodi literæ sẽper quoad executionẽ cõmittãtur iudicibus Apoſtolicis, quorũ munus eſt examinare proceſſus, & iudicare, vtrùm preces veritate nitãtur; à quibus quidem iudicibus poſſent auditores Regũ nomine poſtulare in forma precatorij, vt ſuſpẽdant executionem aliquarum literarum, donec legitimè Summus Pontifex informetur: quòd ſi Apoſtolici iudices id facere renuiſſent, in hoc caſu, quoniam medium ordinarium iam deficeret, via expellendæ violentiæ libentiùs concederem poſſe Reges tamquàm ſupremos dominos in tẽporalibus

libus iubere, ne ſubditi obtemperent ſententiis iudicum executorum prędictarum literarum, donec Romanus Pontifex audita Regis informatione aliquid ſtatuerit in propoſita quæſtione, quemadmodum fit in chartis tuitiuis regum Luſitaniæ, quæ ſicut ſunt in obſequium Sedis Apoſtolicæ, ad quam appellatur, ac eius iudicũ, ita mihi diſplicere non poſſunt.

Chartę tuitiuæ.

Et per hoc reſpondetur ad fundamentũ contrariæ opinionis aſſerentis, quòd is, qui habet ius ad finem, habet etiam ius ad media, ſine quibus finis conſequi non poteſt: ad hoc enim reſpondeo, quòd quando medium eſt licitum, & à Superiore non prohibitum, ac fini neceſſario intento omninò ordinatum, tunc qui habet ius ad finem, habet etiam ius ad illa media: ſecus verò quando medium eſt remotum, ac prohibitum à Summo Pontifice; quale eſt medium retardandi Bullas Apoſtolicas in Cancellariis, quia in illis poteſt occurrere Bulla aliqua, cuius executionem retardari expediat Regibus, donec Summus Pontifex legitimè informetur; hoc enim medium eſt remotiſsimum ad finem pacis intentæ à Regibus.

Vtrùm virtute Bullæ poſsit quis à ſingulis caſibus Sedi

Apoſto-

Digitized by Google

Apoſtolicæ reſeruatis abſolui ſemel in vita, & ſemel in morte?

QVÆSTIO LXX.

HVIC quæſtioni reſpondeo iuxta tenorem Bullæ ſemel tantùm in vita ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis collectiuè ſumptis poſſe quempiam virtute Cruciatæ abſolui, ſiue plures, ſiue vnũ tantùm caſum reſeruatũ ille habeat. Licitũ autem erit pœnitẽti per totum triennium, quando magis placuerit, ſiue initio, ſiue ad exitum Bullæ facere confeſsionem, in qua ſub illa generalitate Bullæ ab omnibus reſeruatis abſoluatur. Ego ſi initio Cruciatæ, vel tractu illius intelligerem conſcientiam meam non grauari aliquo caſu reſeruato Sedi Apoſtolicæ, non me ſtatim abſolui facerem virtute illius ad cautelam; quia cùm magna ſit fragilitas hominum, contingens eſt poſſe me tractu temporis incidere in aliquem caſum reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, à quo iam virtute Cruciatę abſolui non poſsim, quippe cùm virtute Cruciatę ſaltem ad cautelam iam ſemel ſim abſolutus. At verò ad exitum Cruciatę ad cautelam me abſolui facerem ab omnibus caſibus virtute Bul-

læ, in quantum ſe illa extendit, licèt nullius conſcius eſſem.

Vtrùm per articulum mortis intelligatur verus, an præſumptus articulus?

QVÆSTIO LXXI.

VERVS mortis articulus ille eſt, quem mors de facto ſequitur; præſumptus verò ille eſt, in quo hominum iudicio quis iudicatur morti vicinus, licèt naturaliter, vel per miraculum ab illa liberetur. Ita reſoluit diuus Antoninus 1. p. tit. 10. cap. 3., Gabr. in 4. diſt. 45. quæſt. 3. dub. 1., Syluest. verbo Indulgentia, quæſt. 10. num. 25., & verbo Confeſſor 1. §. 6. Idem Syluest. citatus ſecundo loco, Adrianus de Confeſsione, quæſt. 3. art. 3., Paludan. diſt. 12. quæſt. 1., Medina tractat. 2. de Confeſsione in cap. Quo tempore fieri debet confeſsio, Saa in ſuo Aphoriſmo verb. Abſolutio, n. 5. exiſtimant articulum mortis non differre à periculo mortis, vtpote quando quis bellum, ſeu nauim ad longiſsimam nauigationem ingreditur. Imò & Saa aſſerit damnatum ad triremes, quando mare ingreditur, tamquam in articulo mortis poſſe à quolibet Sacerdote à quibuſcumque caſibus abſolui.

D. Antonl. Gabr. Syluest. Adrian. Palud. Medin. Saa.

At Soto

Digitized by Google

At Soto in 4. diſt.18. quæſt.4. art.4. exiſtimat periculum mortis differre ab articulo mortis; etenim articulus mortis eſt, cùm mors iam eſt in fieri per cauſas naturales, vt cùm medici deſperant de ſalute, & vita infirmi; aut per cauſas violentas, vt cùm quis ducitur ad patibulũ, quæ diſtinctio mihi maximè placet. Soto.

His poſitis duabus concluſionibus quæſtioni reſpondetur. Prima ſit. Articulus mortis intelligitur verus, ſiue prẹſumptus. Quia Bulla indiſtinctè loquitur, iam autem vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: Eſt opinio Gerſon. de Abſolutione ſacram. alphab.33., D. Antonin. 1.p. Summæ tit 10. §.3., Gabriel. in 4. diſt.45. quæſt.4 art.3. dub.1. Et confirmatur ratione: idem eſt dicendum de articulo mortis reſpectu ſacramenti Vnctionis, quod reſpectu abſolutionis ab omnibus reſeruatis; ſed ad prẹſtandum ſacramẽtum Vnctionis ſufficit articulus prẹſumptus, vt omnibus eſt in confeſſo, & in praxi: ergo ad abſolutionem à reſeruatis ſufficiet quoque articulus prẹſumptus. Gerſon. D. Anton. Gabr.

Secunda concluſio. Per articulum mortis verũ, vel prẹſumptũ nõ intelligitur periculum remotũ: quale eſt nauigatio, vel prẹliũ ad eum

renda omninò ad caſus Bullæ in Cœna Domini,à quibus pœnitens virtute Bullæ non modò poterit abſolui ſemel in vita ſacramentaliter ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis,ſed etiam omnium peccatorũ pleniſsimam conſequi remiſsionem:atque ita iuxta hãc noſtram expoſitionem diſponuntur verba in ſummario Luſitano,vt patet legenti. Et quòd hæc ſit mens Romani Pontificis, vltra connexionẽ verborũ ex eo ſatis colligitur; quoniam aliter ille, qui plures caſus reſeruatos haberet,eſſet melioris cõditionis, quàm ille,qui paucos, vel nullos haberet: quippe cùm quoties confiteretur aliquem caſum reſeruatũ, poſſet ex inde in tali confeſsione abſolui non ſolùm ab illo,ſed vlterius conſequeretur pleniſsimam indulgentiam, & remiſsionem cæterorum peccatorum,quòd nulla ratione eſt admittendum.

Quæ vota virtute Cruciatæ commutari poſſunt.

QVÆSTIO LXXIIII.

PRO reſolutione quæſtionis notandum eſt cum Bartholomæo Medina in Summa fol.90. pag. 1., vota, ſiue realia,ſiue perſonalia ſint, quinque modis tolli poſſe:ſci- Medin.

Digitized by Google

tes propoſitiones explicare oportet.

Prima propoſitio. Votum caſtitatis ad certum tempus emiſſum commutari poteſt virtute Cruciatæ; quoniam ſecundùm Sotum, Nauar., & ferè omnes ſolùm votum perpetuæ caſtitatis eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicæ. Soto. Nauar.

Secunda propoſitio. Votum non contrahendi matrimonium, ſi per ſe ſpectetur, commutari poteſt virtute Cruciatæ. Ita Nauar. numer. 76., Angelus verbo Votum 4. §. 9., Syluest. eodem verbo n. 74., & ita obſeruat praxis in ſacro pœnitentiariæ tribunali, teſte eodem Nauar.; & ratione confirmatur, quoniam huiuſmodi votum ex ſua natura non eſt votum caſtitatis: ſecus tamen dicendum, ſi vouens intendat abſtinere non modò à coniugio, ſed ab omni prorſus copula. Angel. Syluest.

Tertia propoſitio. Si quis emittat votum ingrediendi religionem, ſi tale peccatum committat, non poteſt id votum virtute Cruciatæ cõmutari, ſiue ante, ſiue poſt expletam conditionem. Probatur ex eo, quòd huiuſmodi votum, quamuis conditionale, eſt votum religionis, quod virtute Cruciatę nõ eſt cõmutabile. Si verò quis voueat ſe nõ admiſſurũ tale peccatũ ſub pœna ingrediendi religionẽ, poterit tale votũ

commutari, antequàm impleatur cõditio. Probatur ex eo, quoniam in propoſito datur duplex votum, vnum abſolutũ, & principale non admittendi peccatum; quod votum non eſt reſeruatum: alterum conditionale, & minùs principale, ſeu acceſſorium ingrediẽdi religionem, ac proinde iuxta Iuris regulas ſequitur principale, cap. Acceſſorium, de Regulis iuris lib. 6. l. Cùm principalis, ff. eodem. Proindeque cùm votum non admittendi tale peccatum ante impletam conditionem ſit diſpenſabile virtute Bullæ, manet ſecundum votum ingrediẽdi religionem non reſeruatum, vt docet Nauar. capit. 12. n. 43.; poſt impletam verò cõditionem, quoniam poſterius votum ingrediẽdi religionem iam non pendet ex priori, ſed manet quaſi abſolutum, commutari non poteſt. Quæ ſententia eſt ſecurior, & communior, licèt oppoſitam defendat Medina, vt probabiliorem, & Angles vtrumque à confeſſariis ſine ſcrupulo vſurpari poſſe exiſtimet.

Cap. Acceſſorium, de Reg. iuris. l. Cũ principalis eodem tit.

Nauar.

Medina.

Angl.

Quarta propoſitio; vòtum perpetuæ paupertatis emiſſum abſque reſpectu ad ingreſſum religionis cõmutari poteſt virtute Bullæ; quoniam illud in Bulla non excipitur.

Quinta propoſitio; votum ſuſcipiendi ſacros

cros

eros Ordines, niſi qui vouit, explicitè promiſit ſe cum illis ſeruaturum perpetuam caſtitatem, commutari poteſt. Ita etiam Emman. Roder. § 9. n. 122. Emma. Roder.

Sexta propoſitio; votum ingrediendi Ordinem militiæ D. Ioannis de Malta non poteſt commutari virtute Cruciatæ: quoniam illa militia eſt vera religio, atque ideo per ingreſſum illius dirimitur matrimonium non conſummatum, vt contra Sotum aſſerit Nauar., & Corduba, & eſt praxis. Nauar. Cordub.

Quæritur tamen, vtrùm ſi votũ aliquod iam in opus pium fuit commutatum, poſsit rurſus in aliud opus virtute Cruciatę commutari poſt habita priori commutatione? Reſpondeo affirmatiuè cum Cordub. in Summa q. 150.

Vtrùm autem is, qui vouit non petiturum ſe commutationem voti, poſsit illam virtute Cruciatæ adhuc petere? Reſpondet Angles affirmatiuè, dummodò occurrat de nouo iuſta cauſa petendi talem commutationem. Angles.

Quæ perſonæ teneantur recitare horas canonicas.

QVÆSTIO LXXIIII.

PRO reſolutione quæſtionis conſiderari oportet ante omnia, quid ſit hora canonica.

nica. Illa autem definitur oratio ſub certo pſalmorum numero ab Eccleſia ad laudẽ Dei ordinata, vt docent Theologi in 4. diſt. 15., & 2. 2. q. 183., & Canoniſtæ cap. 1. de Celebratione Miſſ., & quoniã iuxta regulã Dauid pſal. 118. Septies in die laudẽ dicentis Domino, per ſeptẽ horas diei huiuſmodi oratio eſt diſtributa: hora dicitur vnaquæque, canonica verò; quoniam ſecundùm regulas Eccleſiæ recitatur.

Cap. 1. de Celebrat. Miſſarum. Pſal. 118.

Hoc ſuppoſito videamus, quę perſonæ teneãtur recitare horas canonicas. Prima propoſitio. Omnes in ſacris ordinibus cõſtituti, ſiue à cõſuetudine, ſiue à iure tenẽtur quotidie ſub mortali horas canonicas recitare, Ita D. Antoni. 3. p. tit. 13. cap. 14., Soto lib. 10. de Iuſtitia, q. 7. Syluester, & alij.

Antonin. Soto. Syluest.

Secunda propoſitio. Sacerdotes ex pręcepto Iuris ſub mortali tenentur quotidie recitare horas canonicas. Patet ex ca. Presbyteri, 91. d., & cap. Presbyter, de Celebratione Miſſarum, & cap. Dolentes, eodem titulo.

Cap. Preſbyteri. 91 diſt. Cap. Preſbyter. de Celeb. Miſſarum. Cap. Dolẽtes.

Tertia propoſitio. Cõſtitutus in ſacris ordinibus, ſiue excõmunicatus, ſiue irregularis, ſiue ſuſpẽſus, ſiue degradatus tenetur horas canonicas recitare; excõmunicatus tamẽ nõ dicet, Dñs vobiſcũ. Hęc cõcluſ. eſt cõmunis inter Doctores.

Quarta

Quarta propoſitio. Licèt in ſacris nō ſit conſtitutus, qui habet beneficiū, tenetur ſub mortali recitare horas canonicas. Patet ex cap. Finali, de Reſcrip. in 6., quoniā beneficiū, & fructus illius dātur propter officiū. Iam autem in officio beneficiati includitur formaliter ipſum miniſterium recitandi horas canonicas. Cap. Finali. de Reſcrip. in 6.

Quinta concluſio. Beneficiarius, qui horas canonicas non recitat, vltra peccatum mortale non facit etiam fructus ſuos eorum beneficiorum, quæ poſſidet, iuxta Conc. Later. habitum ſub Leone X., cuius hæc ſunt verba: *Statuimus, vt nemo beneficium curatū, aut ſimplex habens, qui elapſis ſex menſibus ab eius conſecutione ſine legitimo impedimento officium diuinum recitare omiſerit, pro tempore, quo non recitauit, fructus ſuos faciat; imò eos impendere tanquam rem iniuſtè captam in fabricam beneficij, aut eleemoſynas pauperum teneatur.* Probatur etiam hæc concluſio ex celebri Extrauagāte Pij V., quā refert Nauar. ca. 25. n. 122. in fine cuius inquit Sūmus Potifex, quòd ſub eiſdē pœnis tenētur pēſionarij recitare officiū paruū B. Mariæ. Conc. Lat. Nauar.

Vtrùm Canonicorum coadiutores teneantur ſub mortali recitare officium diuinum?

QVÆSTIO LXXV.

Loquor

LOQVOR de coadiutoribus, & futuris ſucceſſoribus Canonicatus,& præbendæ non conſtitutis in ſacris ordinibus; nam ſi in illis conſtituti fuerint, dubium non eſt, quin ratione Ordinis ſacri illud ſub mortali teneantur recitare. Et maior ratio dubitandi datur, quando Canonici proprietarij, quorum illi ſunt coadiutores, actu ſeruiunt,vel reſident in Eccleſia.

Pars negatiua aliquibus rationibus videtur ſuaderi. Prima ſit:coadiutoria non eſt beneficium;ſed qui non habet beneficium, vel ſacros ordines,non tenetur recitare officiũ diuinum: ergo coadiutor Canonicatus non tenetur diuinum officium recitare,quando beneficiatus, ſeu Canonicus illud ex choro recitat. Secunda:coadiutor eſt veluti mercenarius cõductus ad obeunda munera beneficij, ſeu Canonicatus in choro,veluti quidam cantor,qui ſtipendiis fabricæ conducitur ad pſallendum in choro:ergo extra chorũ ratione coadiutoriæ non tenetur horas canonicas recitare. Tertia denique ratio. Idem beneficium non poteſt obligare duas perſonas ratione ſui ad recitandas horas canonicas:ſed idem beneficiũ,ſeu Canonicatus iam obligat ipſum proprietarium ad re-

citan-

tandas horas canonicas: ergo non poterit ad id obligare coadiutorem.

Cùm vſus horum coadiutorum ſit modernus in Eccleſia Dei, non agitatur hæc quæſtio à Doctoribus. Ego tamen exiſtimo prędictos coadiutores Canonicorum teneri ſub mortali diuinum officium recitare. Adducor autem, vt ita credam, ex eo fundamento, quòd huiuſmodi coadiutoriæ ex forma, & tenore Bullarum, & ex intentione Pontificis concedentis habent rationem beneficij: proindeque literæ Apoſtolicæ committuntur iudici Apoſtolico in forma, dignum, vt prouiſum examinet in forma iuris, & ſi ipſum dignũ inueniat, authoritate Apoſtolica mittat in poſſeſsionem coadiutoriæ; & de facto mittuntur coadiutores in poſſeſsionem eiſdem ſolennitatibus, quibus Canonici ſedendo in choro in ſtalo, & in loco capituli tangendo manibus frumentũ, argentum, & cætera: imò & iudex Apoſtolicus confert prouiſo coadiutoriam per impoſitionem pili facta priùs fidei profeſsione iuxta cap. Ego N. de Iureiurando, quæ omnia non reperiũtur, niſi in collatione, & poſſeſsione veri beneficij. Prętereà niſi coadiutoriæ eſſent propriè beneficia, non poſſent coadiutores ad titulum illarũ ad

Cap. Ego N. de Iureiur.

ſacros

ſacros ordines promoueri; ſed paſsim coadiutores ad titulum illarum ordinantur: ergo coadiutoriæ ſunt verè, & propriè beneficia. Vltimò, quoniam prędicti coadiutores gaudent omnibus priuilegiis Canonicorum: eliguntur enim iam in conſeruatores, & à Sede Apoſtolica deputātur iudices Apoſtolici, cùm tamen adhoc munus nō quodlibet beneficium, ſed dignitas requiratur ex cap. Finali, de Officio iudicis delegati.

Cap. Finali, de Offi. iudi. dele.

Ad argumenta patet ſolutio; ex dictis enim reſoluimus coadiutorias eſſe verè, & propriè beneficia: & ad ſecundam inſtantiam dicendum eſt coadiutorem non tamquàm mercenarium, ſed vt verum beneficiatum inſeruire Eccleſiæ ad ſupplendam abſentiam proprietarij. Ad vltimam concedendum eſt idem beneficium non poſſe inducere duas perſonas in obligationem recitandi diuinum officium; negandum tamen coadiutoriam, & Canonicatum eſſe idem beneficium: nam Romanus Pontifex, quando creat coadiutoriam, creat nouum beneficium, cui certam portionem congruam ad ſuſtentationem coadiutoris ſtatim aſsignat.

Vtrùm

Digitized by Google

Vtrùm compoſitio virtute Cruciatæ locum habeat in diſtributionibus quotidianis?

QVÆSTIO LXXVI.

QVONIAM Summus Pontifex concedit in hac Bulla, vt fructus beneficiorum, qui pro omiſsis horis canonicis illicitè percepti ſunt, quoad dimidiam partem dentur Eccleſiæ, quoad alteram verò dimidietatem aut dentur in ſubuentionem manutentionis militum, aut de ea fiat compoſitio cum Commiſſario, iure quærimus, vtrùm huiuſmodi compoſitio in diſtributionibus quotidianis locum habeat? Cui quidem quæſtioni negatiuè reſpondendum puto. Primò, quoniam intentio Summi Pontificis non eſt in aliquo præiudicare parti habenti ius in re, de qua fit compoſitio: iam autem diſtributiones quotidianæ debentur clericis intereſſentibus, vel pro intereſſentibus reputatis; quod enim ab vno deperditur, aliis accreſcit, vt deducunt Doctores ex cap. primo de Clericis non reſidentibus. Secundò, virtute Cruciatæ ſolùm fiunt compoſitiones eorum fructuum, qui ex conſtitutione Pij Quinti, & deciſione Concilij Lateranenſis debe-

Cap. 1. de Cleric. nó reſiden.

Conſtitut. Pij V. Cóc. Late.

debebant reſtitui fabricæ, vel pauperibus. Iam autem fructus diſtributionum quotidianarum non poſſunt reſtitui fabricę, vel pauperibus, Nauar. vt doctè aduertit Nauar. n. 123., probãs latè Cap. Ea te. de Iureiu. ex cap. Ea te, de Iureiurando, non ſufficere dari pauperibus, quod alteri debetur. Quòd verò dicimus de diſtributionibus quotidianis, ampliat etiã Nauar. ad fructus Canonicatuũ, quos *groſſo* appellamus, quos quidem fructus ita Canonici lucrantur ratione ſuorum Canonicatuum, vt pars non lucrifacta ab vno accreſcat aliis, & obueniens tempore vacationis non reſeruetur ſucceſſori. Vnde infertur Canonicos Eccleſiarum cathredalium regulariter loquẽdo non poſſe facere compoſitiones virtute Cruciatę de illis fructibus, quos ex omiſsione horarum canonicarum non fecerunt ſuos.

Coadiutores verò, quoniam habent certam portionem à Canonico coadiuuato independentem à diſtributionibus, quæ ſi ex omiſsione horarum deperdatur, non accreſcit aliis Canonicis, vel beneficiatis, ſi aliquas horas omiſerint, tenentur in foro animæ reſtituere fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus partem deperditam ſecundùm accommodam diſtributionem portionis ratione coadiutoriæ ipſis aſsignatæ:

proin-

proindeque ſuper hoc cum Commiſſario aptè componi poſſunt.

Quæ indulgentia concedatur in hac Bulla illis, qui ſine confeſsione moriuntur.

QVÆSTIO LXXVII.

CONCEDIT Summus Pōtifex, vt hi, qui triennio Cruciatæ durante habentes ſacram Bullam ſine confeſsione moriuntur, vel ob repentinam mortem, vel ob abſentiam confeſſorum, modò ipſi contriti decedāt, & priùs ſtatuto tempore conceſsi fuerint, nec fiducia huius confeſsionis negligentiores extiterint; plenariam conſequantur peccatorum remiſsionem, eorumque corpora, niſi vinculo excōmunicationis ipſi enodati deceſſerint, non obſtante etiam interdicto authoritate Apoſtolica appoſito eccleſiaſticæ tradantur ſepulturæ. Per fiduciam autem, de qua loquitur Summus Pontifex, intelligenda eſt confidentia formalis, & poſitiua, & quæ directè impedit acceſſum ad ſacramenta, non verò ſecundaria, & concomitans. Quòd verò attinet ad priuilegium ſepeliēdi in loco ſacro tempore interdicti, videantur, quæ in ſuo loco diximus circa hanc materiam.

QVÆSTIO LXXVIII.

Vtrùm ieiunium ſit in præcepto.

QVÆSTIO LXXVIII.

QVoniam Summus Pontifex concedit, vt veſcens carnibus de conſilio vtriuſque medici diebus ieiunij ſeruās de cætero formā ieiunij poſsit ieiunio eccleſiaſtico ſatisfacere, ac cæteris temporibus pro libito veſci ouis, ac lacticiniis, ideo ſequentes quæſtiones excitamus. Prima igitur ſit veluti fundamentum cæterarum, vtrùm ieiunium ſit in pręcepto?

D. Thom. Caiet. Diuus Thom. 2. 2. q. 147. artic. 3., Caiet. ibidem affirmatiuè reſpondent fundati in autho-
D. Hieron. ritate D. Hieronymi loquentis de ieiunio ad Licinium, quæ ſic habet: Vnaquæque prouincia abundet in ſuo ſenſu, & pręcepta maiora leges Apoſtolicas arbitretur. Vnde inferunt, quòd lex ieiunij pro lege Apoſtolica reputatur.
Cap. Sexto dic. 25. d. In Decreto autem cap. Sexto die, diſt. 25. probatur ieiuniū incepiſſe in paradiſo; habet enim textus in hæc verba: *Ieiunium abſtinentiæ lex à Domino Deo inditum eſt, præuaricatio legis à diabolo*, & infrà: *Gula in paradiſo regnantem expulit, abſtinentia ad paradiſum reuocauit errantem*. Quæ autem à ſanctis Patribus dicta ſunt in hanc ſentētiam,

videa-

Digitized by Google

videantur in Decreto cap. Ieiunia, & tribus ſequentibus capitibus diſt. 5. de Conſecratione. Cap. Ieiunia cum ſequēt. capitib. de Cōſecratio. diſt. 5.

Quòd autem ieiunia ſint in precepto, quoad ieiunia Quadrageſimæ probatur ex cap. Statuimus, ex cap. Quadrageſima, ex cap. Ieiunium, de Cōſecratione eâdem diſt.; quoad ieiunia verò quatuor temporum probatur ex capit. Ieiunium, cap. Conſtituimus, cap. De ieiunio, cap. Statuimus, diſt. 86. Reliqua verò ieiunia, licèt in corpore iuris non reperiantur, ſunt tamen in præcepto; vel ex ſpeciali Eccleſiæ conſtitutione, aut lege Superiorum, aut conſuetudine antiqua Eccleſiæ, vel prouinciæ. Cap. Statuimus. Cap. Quadrageſima Cap. Ieiunium, de Conſecra. Cap. Cōſtituimus. Cap. De ieiunio. Cap. Statuimus, diſtinct. 86.

Illud autem obſerua, quòd ſicut ad ſeculares principes pertinet condere leges de his, quæ pertinent ad vtilitatem communem in rebus temporalibus: ſic ad Prælatos, qui ſunt veluti principes eccleſiaſtici, pertinet ſtatuere ea, quæ in ſpiritualibus cedunt in communem vtilitatē fidelium: Iam autem ieiuniū ad ſalutem animarū maximè neceſſarium eſt; prodeſt enim ad tria, primò ad concupiſcentiā carnis reprimendā, vt enim inquit D. Hieronym.: Sine Cerere, & Baccho friget Venus. Secundò ſeruit ieiuniū ad hoc, quòd mens liberiùs eleuetur ad ſublimia cōtemplanda. Vnde Daniel

poſt ieiunium trium hebdomadarum reuelatio-
Dan. c. 10. nem accepit, vt patet ex cap. 10. eiuſdem Danie-
lis. Tertiò iuuat ad ſatisfaciendum pro pecca-
D. Greg. tis. Hæc omnia tangit D. Gregor. in præfa-
tione, quæ in Miſsis Quadrageſimæ recitatur,
ibi: *Corporali ieiunio mentem eleuas, vitia comprimis, virtutem largiris, & præmium.*

Quæ ſit forma ieiunij eccleſiaſtici.

QVÆSTIO LXXIX.

D. Thom. Caiet. Durand. Sylueſt. Nauar.

FORMA ieiunij iuxta D. Thom., Caietan., Durand., Syluеſt., Nauar., & alios conſiſtit in vnica comeſtione in die hora ſolita ex cibis non vetitis. Vnde credit Nauar. de eſſentia ieiunij eſſe vnicam comeſtionem, niſi fortè parua aliqua comeſtio ex conſuetudine ſit introducta, quales ſunt collationes in nocte, maximè in vigilia Natiuitatis Domini. Dixi, comeſtio, ad excludendos eos, qui aliquid ſumunt cauſa medicinæ, aut cauſa prægustandi cibos dominorũ, vel infirmorum etiã manè, & quãuis cibi guſtãdi ſint carnes, vt opinatur Nauar., quoniam ille cibus nõ ſumitur ad nutrimẽtũ, ſed ad medicinã. Quòd comeſtio debeat eſſe vna, probatur ratione D. Thomæ: Ieiuniũ ab Eccleſia inſtituitur ad concupiſ-

centiam

centiam refrenandam, ita tamen quòd natura ſaluetur; ſed per vnicam comeſtionem natura ſaluatur, & cōcupiſcentia refrenatur: ergo vnica comeſtio debet tantùm in die ieiunij reperiri. Dixi, hora ſolita, quoniam Conc. Calced. relatum in cap. Solent, de Conſecr. d. 1. ait.: In Quadrageſima nullatenus credendi ſunt ieiunare, qui ante manducauerint, quam veſpertinum celebretur officium. Cōc. Calced. Ca. Solēt, de Cōſec. d. 1.

Cibi autem prohibiti ſunt carnes, oua, ac lacticinia in Quadrageſima, & quatuor temporibus, cap. Denique, d. 4.: in aliis autem ieiuniis ſolùm carnes, vt ſentit S. Thom., Palud. & Nauar. Ratio autē, quare huiuſmodi cibi ſunt prohibiti ieiunantibus, hęc eſt. Ieiunium ab Eccleſia eſt inſtitutum ad reprimendas carnis cōcupiſcentias, & ideo illos cibos Eccleſia ieiunantibus interdicit, qui magis hominē ad venerea prouocāt; huiuſmodi autem ſunt carnes, & quæ ex ipſis generātur, vt oua, & lacticinia; quoniam ex his nutrimentis magis in corpore ſuperfluit, quod vertitur in ſemen, ex cuius multiplicatione maximum cauſatur incitamētum ad luxuriam, & ideo ab his cibis ſtatuit Eccleſia ieiunantibus abſtinendum. Quod verò attinet ad eſum ouorum, & lacticiniorum, etiam Cap. Denique, d. 4.

RESpondetur affirmatiuè, quoniam forma ieiunij nō eſt phyſica, aut mathematica, ſed partim ex pręcepto, partim ex cōſuetudine Eccleſiæ introducta; proindeque cùm Romanus Pontifex poſsit data iuſta cauſa modificare leges, & conſuetudines eccleſiaſticas, poteſt optimo iure concedere, vt de conſilio vtriuſque medici abſque alia Ordinarij licentia is, cuius valetudini eſus piſciū nocet, poſsit diebus ieiunij edere carnes, & de cætero ſeruata forma ieiunij ſatisfacere ieiunio eccleſiaſtico: inſuper & durante triennio Bullæ licitè, & liberè edere lacticinia, & oua tempore prohibitionis.

Si autem quæras, vtrùm illi, quibus virtute Cruciatæ licitum eſt edere carnes, & oua, poſsint ſimul piſces comedere? Reſpondeo affirmatiuè cum Corduba, ſub ea tamen diſtinctione, quòd oua, & lacticinia liberè cum piſcibus comedi poſſunt, cum carnibus autem ſolùm licitum erit comedere piſces ad tollendum faſtidium, & prouocandum appetitum edendi. Non tamen auderem iudicare peccatum mortale ſimpliciter carnes cum piſcibus diebus prohibitis ex indulto Bullæ manducare. Cordub.

illi conſtituuntur abſque vllo alterius iuriſdictionis prẹiudicio, ita tamen vt eorum iuriſdictio alicuius perpetui officij inſtitutionem importet; quales ſunt Archiepiſcopi, & Epiſcopi, quibus tãquàm Apoſtolorũ ſucceſſoribus tituli, ſeu Diœceſes ſunt diſtributæ, iuxta cap. In illis, & cap. Epiſcopi 80.d. Et hi ſunt propriè iudices ordinarij, quippe cùm iuxta iuris communis regulas in partem ſolicitudinis vocati ſint ad ſingulas moderandas prouincias, ſeu ciuitates ex cap. Ad honorem, de Authoritate, & vſu pallij. Vel aliter iudices conſtituuntur cum alterius iuriſdictionis prẹiudicio, ſub ea tamẽ forma quaſi eorum iuriſdictio aliquam officij per ſe ſtantis importet inſtitutionem. Ex quorũ numero ſunt Legati Apoſtolici, vt per Gloſ. recept. ad verbum Nolumus Clemen. 2. de Officio Ordinarij: de quorum etiam numero ſunt Archidiaconi, & alij Prẹlati inferiores, quibus à conſuetudine, priuilegio, ſeu prẹſcriptione cũ ipſius Pontificalis iuriſdictionis prẹiudicio aliqua cõpetit iurisdictiõ, de quibus in cap. Perlectis, & cap. Cùm ab Eccleſiarum, 25.d. Etenim hi iudices nõ ſunt propriè Ordinarij, quippe cùm extra ordinem ſint conſtituti; ſed nihilominùs Ordinarij iam cenſentur ex Gloſ-

Cap. In illis.

Cap Epiſcopi. 80.d.

Ca. Ad honorem. de Author. & vſu pallij.

Gloſ. Clement. 2. de Off. Ordi.

Cap. Perlectis.

Cap. Cùm ab Eccleſiarũ. d. 25

fa in

Gloſ. in capit. Ordinarij. de Off. Ordi. in 6.

ſa in cap. Ordinarij, de Officio iudicis ordinarij in 6.; quoniam huiuſmodi iudices ad ordinariorum ſimilitudinem ſub forma officij per ſe ſtãtis inſtituti ſunt. Vel denique iudices non ſub forma officij per ſe ſtantis, ſed potiùs per modum cuiuſdam commiſsionis; quales ſunt iudices delegati, de quibus per totum titulum de Officio iudicis delegati.

Primi quidem iudices ſunt verè, & propriè Ordinarij: ſecũdi licèt ſint extra ordinem, tamẽ iam in iure Ordinarij reputantur: tertij nullo modo Ordinarij dicẽdi ſunt. Vnde iure definiri poteſt iudex ordinarius, quòd ſit iudex, cuius iuriſdictio ſub forma perpetui officij abſque alterius prȩiudicio legitimè eſt inſtituta.

His igitur poſitis videamus, qui nam iudices iuxta tenorem Bullæ teneantur pœnas eccleſiaſticas Cruciatæ theſauro applicare.

Sit igitur prima concluſio. Omnes iudices, qui ſunt verè, & propriè Ordinarij, tenẽtur ſub pœnis in Bulla comminatis omnes pœnas pecuniarias Cruciatȩ applicare. De illis enim clariſsimè loquitur Bulla, quod de eorum vicariis ſimiliter dicendum eſt, qui iuxta Gloſ. capit. 2. de Officio vicarij in 6 iudices ſunt Ordinarij; quoniam licèt non habeant in ſe radicatam

Cap. 1. de Off. Vicarij in 6.

catam iuriſdictionem, tamen illã repræſentant, vt omnes Doctores reſoluunt. Nomine etiam horum Ordinariorum comprehenduntur Capitula, & eorum gubernatores Sede vacante; quoniam pro tempore vacaturæ à iure habent radicatam iuriſdictionem.

Secunda concluſio. Omnes iudices Ordinarij ſecundi ordinis tenentur omnes pœnas pecuniarias applicare Cruciatæ. Probatur, quoniam illi ſecundùm iuris vſurpationem iam Ordinarij reputantur, maximè cùm noſtra Bulla, poſtquam Archiepiſcopos, & Epiſcopos nominauit, addidit *reliquoſque Ordinarios &c.*; qui non ſunt alij, niſi illi, qui ſecundo ordine continentur. Vnde infertur Archidiaconos habentes iuriſdictionem ordinariam, inſuper & capitulum Olyſiponenſe, quod illam quoque, vel ex immemorabili conſuetudine, vel ab aliquo indulto habet in eccleſiaſticos eiuſdem Eccleſiæ Metropolitanæ, teneri ad applicationem harum pœnarum in fauorem Cruciatæ.

Tertia concluſio. Iudices delegati nullo modo tenentur applicare pœnas pecuniarias Cruciatæ. Quoniam Bulla ſolùm loquitur de Ordinariis locorum, & non de delegatis.

Vtrùm

QVÆSTIO LXXXIIII.

Vtrùm Legati, ſeu Collectores Apoſtolici, & eorum auditores teneātur applicare pœnas pecuniarias Cruciatæ.

QVÆSTIO LXXXIIII.

QVæſtio eſt, vtrùm Legati Sedis Apoſtolicæ, ſeu Collectores generales habentes Legatorum poteſtatem debeāt in ſuis territoriis applicare theſauro Cruciatæ omnes pœnas pecuniarias. Et quidem conſuetudo videtur partem negatiuam probare; ſolēt enim illi, & eorum auditores pro libito piis operibus pœnas applicare, & interdum fabricæ, ſeu expēſis tribunalis Legatiæ. Mihi tamen dicendum videtur Legatos, & Collectores Sedis Apoſtolicæ Legatorum vicem gerentes, & eorum auditores debere omnes pœnas pecuniarias applicare Cruciatæ iuxta tenorem ipſius Bullæ. Adducor autem, vt ita credam, ex eo fundamento, quòd illi ſunt Ordinarij in ſuo territorio, vt Doctores probant ex Gloſſa in cap. Ordinarij, de Officio iudicis Ordinarij in 6., & ex Gloſſa Clementin. 2. de Officio Ordinarij: quoniam licèt authoritate Apoſtolica habeant iuriſdictionem, tamen ad modum Ordinariorum illam habent radicatam in ſe, & ſub forma officij per ſe ſtantis pro tempore

Gloſ. in capt. Ordinarij, de Off. Ord. in 6. Gloſ. Clemen. 1. de Off. Ordi.

pore legationis. Cùm igitur illi ſint Ordinarij ſaltem ex vſurpatione iuris; & ſacra Bulla Cruciatæ cogat omnes perſonas habentes iuriſdictionem ordinariam ad applicationẽ pœnarum, fit conſequens, quòd Legati, & Apoſtolici collectores, & eorum auditores teneantur Cruciatæ applicare huiuſmodi pœnas. Adducor ſecundò, vt ita credam, ex eo, quoniam aliter parum, vel nihil Summus Pontifex concederet Bullæ Cruciatæ. Nam cùm plerumque in cauſis criminalibus appelletur ad ſanctam Sedem, & eius Legatum, ſi Legatus pœnas ab Ordinariis Cruciatæ applicatis aliter in inſtãtia appellationis applicauerit, ſcilicet pro expenſis Legatiæ, aut aliis piis operibus, parum vel nihil Cruciatæ relinqueretur. Et ad cõſuetudinẽ in contrariũ reſpõdeo, vel eam de facto vſurpari, vel fortè Legatos ſuper hoc aliquod ſpeciale indultum habere à Sede Apoſtolica.

Vtrùm Prælati Ordinis militaris Chriſti, & D. Ioãnis de Crato teneãtur pœnas pecuniarias Cruciatæ applicare.

QVÆSTIO LXXXIIII.

PRO quæſtionis reſolutione ſupponendum eſt Magiſtrum Ordinis militaris Chriſti

Chriſti Domini, qui nunc eſt Philippus Secũdus Luſitaniæ Rex auguſtiſsimus, beneficio Sedis Apoſtolicæ habere omnimodã iuriſdictionem ordinariam in equites, ac reliquas perſonas tàm eccleſiaſticas, quàm ſeculares eiuſdem militaris Ordinis, & territorij ipſius, quam quidem iuriſdictionem exercet per miniſtros mẽſæ conſcientiæ Olyſipone, ac per ſpecialẽ vicariũ Nabantiæ exiſtentem, qui vulgò *Prelado de Tomar* nominatur. Similiter in Ordine militari D. Ioannis de Malta in Luſitania dari Priorem generalem Cratenſem, vulgò *do Crato* nuncupatum; qui etiã à Sede Apoſtolica habet omnimodam iuriſdictionem in perſonas eiuſdem Ordinis, ſicut habet Prior generalis cuiuſcumque approbatæ religionis in ſubditos, qui quidem habet miniſtros ordinarios in ſuo territorio, vtpotè Vicarium generalẽ, & Prouiſorem, qui non ſolùm perſonas Ordinis, ſed etiam alios ſeculares commorantes in territorio do Crato in ſpiritualibus paſcit exemptos à quacumque aliorum Ordinariorum iuriſdictione: Quo poſito ſatis patet huiuſmodi Prelatos debere omninò omnes pœnas pecuniarias in ſuo territorio exigendas applicare huic pio operi Cruciatæ; quoniam illi ſunt verè Ordinarij, habent

habentque radicatam iuriſdictionem ſub forma officij per ſe ſtantis abſque alterius adminiculo: proindeque eam exercent per ſe, vel per officiales, ſeu vicarios ordinariam iuriſdictionem repręſentantes.

Vtrùm Commiſſarius Cruciatæ teneatur applicare omnes pœnas pecuniarias eidem Cruciatæ?

QVÆSTIO LXXXV.

SI in rigore loquendum ſit, Commiſſarius Cruciatæ nõ tenetur eidem applicare pœnas pecuniarias, quas miniſtri illius, vel delinquẽtes in Bullã incurrũt. Quoniam Commiſſarius eſt iudex Apoſtolicus delegatus; Bulla autẽ ſolùm loquitur de Ordinariis locorum: tamen ex conſuetudine, & conuenientia maxima non aliter debent Commiſſarij pœnas applicare; imò & hoc debent generales Commiſſarij ſuis ſubdelegatis iniungere, vt exẽplo ſuo Ordinarij ad pœnarũ applicationẽ alliciãtur.

Vtrùm Conſeruatores eccleſiaſtici Eborenſis Academiæ teneantur applicare Cruciatæ pœnas pecuniarias?

QVÆSTIO LXXXVI.

HEnricus Cardinalis, & Luſitaniæ Rex, dum eſſet Eborenſis Archiepiſcopus, funda-

fundauit illuſtrem Academiam Eborenſem ex redditibus eiuſdem Eccleſiæ Eborenſis tàm ex menſa Pontificali, quàm capitulari, ac ex bonis ad fabricā deſtinatis; & vt erga Academiā animum exhiberet, non ſolùm ab Eccleſia redditus auulſit, quibus miniſtros Academiæ ditauit, verùm totam iuriſdictionem ordinariam, quam in ſcholaſticos, miniſtros, ac familiares Academiæ habebat, à ſe abdicauit, & religioſis Societatis IESV, quibus Academiam tradiderat, libenter commiſit, ac de cætero pro maiori robore pręfatam abdicationem indulto Apoſtolico in forma breuis dato à Pio V. 25. die Maij anno 1568., pontificatus verò ſui anno tertio in poſterum confirmauit. Quoniam verò in foro iudiciali prędictis religioſis nulla competit iuriſdictio iuxta tenorem Bullæ, eligunt Dignitatem, vel Canonicum in Conſeruatorem, qui exercet tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus plenariam iuriſdictionem.

Hoc poſito dicendum eſt huiuſmodi Conſeruatorem omninò debere omnes pœnas pecuniarias pio Cruciatæ operi applicare. Fundamentum hoc eſt. Omnis iudex ordinarius tenetur applicare pœnas Cruciatæ; ſed Conſeruator iſte eſt iudex ordinarius; ergo tenetur il-

ſas pariter applicare. Quòd ſit iudex ordinarius, ex eo patet, quoniam eamdem iuriſdictionem, quam habebat Archiepiſcopus Eborenſis in ſcholáſticos, & perſonas Vniuerſitatis, habet nunc Cõſeruator: ſed iuriſdictio, quam in prędictas perſonas habebat Archiepiſcopus, erat ordinaria: ergo eadem, quam nunc habet Conſeruator, eſt ordinaria. Vnde infertur prędictam iuriſdictionem non vltrà ſe extendere modò, quàm ſe extenderet, ſi in proprio Archiepiſcopo Eborenſi ſubſiſteret; proindeque errare, & falli perſonas huius, vel alterius Diœceſis, quæ cùm nõ ſint ſcholares, aut familiares Vniuerſitatis, dum coram eccleſiaſtico Conſeruatore conueniuntur, non recuſant, ſeu declinãt forum; ipſi namque ſcholaſtici debẽt reos conuenire coram ſuis iudicibus ordinariis iuxta regulam cap. Cùm ſit generale, de Foro competenti. Deinde, quòd hæc iuriſdictio ſit omninò ordinaria, ex eo etiã probatur; quoniam iuriſdictio Apoſtolica aliorũ Conſeruatorum amplior eſt: poſſunt enim illi procedere contra quaſcumque perſonas defendẽdo eos, quorũ ſunt Conſeruatores, ab iniuriis, & moleſtiis ex cap. 1., & cap. Finali, de Offic. deleg. in 6., & Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 5.; imò & ex ſpecialibus

Cap. Cum ſit generale, de Foro compe.

Cap. 1. Cap. Finali, de Offi. dele. in 6. Tri. ſeſ. 14 cap. 5.

Digitized by Google

libus indultis iam ſe intromittunt in aliis cauſis tàm ciuilibus, quàm criminalibus, quæ iudicialem exigunt indaginem, vt notant Salzedo, & Bernardus, quos refert, & ſequitur Vaſconcellos lib. 3. diuerſorum argumētorum cap. 18. At verò Conſeruator Academicus non ſe poteſt intromittere, niſi in illis, de quibus Ordinarius iure cōmuni cognoſcere poteſt. Imò & cùm in aliis Bullis Conſeruatorū concedatur facultas eligēdi notarium ex Apoſtolicis; in Bulla Pij Quinti non conceditur Rectori Academiæ poteſtas eligendi, vel creandi notarium, ſeu ſcribam pro cauſis dictæ Conſeruatoriæ, proindeque ſcribæ, ſeu notarij Officialis Eborenſis ſecundùm accōmodam cauſarum diſtributionem ſunt iuridici notarij dictæ Conſeruatoriæ. Quod vſque adeo verum eſt, vt cùm agitur de aliqua cauſa concernente vtilitatem Collegij, ſeu Academiæ exploſo ſcriba, quem fundati in cōſuetudine eligendi pro aliis cauſis Rector, & Conſiliarij electum habent, prudenter ad notarium ex approbatis, & ex poſitis ab Archiepiſcopo recurrunt, ſicut ego vidi in aliquibus cauſis, dum per quinquennium eſſem Conſeruator eccleſiaſticus dictæ Academiæ.

Salzed.
Bernard.
Vaſconc.

Cùm

Cùm ergo exploratum habeamus iuriſdictionem huius Conſeruatoris eſſe omnino ordinariam, fit conſequens omnes pœnas ab ipſo exigendas Cruciatæ operi eſſe applicandas: nec ego per totum Cruciatæ triennium aliter illas potui applicare.

Vtrùm reliqui Conſeruatores teneantur pœnas pecuniarias Cruciatæ applicare.

QVÆSTIO LXXXVII.

VT iuriſdictionem Conſeruatorum agnoſcamus, præmittendum eſt religioſos omnes attento iure communi poſſe cõueniri coram Epiſcopo, tamquàm ſupremo, & Ordinario ſuæ Diœceſis iudice, cap. Viſis. 16. quæſt. 2. cap. De perſona 11. quæſt. 1. Gloſ. vltima in cap. Quanto, de Officio Ordinarij. Hodie tamen omnes ferè monachi ſunt exempti à iuriſdictione Ordinaria Epiſcoporum. Vnde non poſſunt conueniri coram Ordinariis, ſed coram Sũmo Pontifice: nec ipſi poſſunt cõuenire alios iure cõmuni attento, niſi coram ſuis iudicibus ordinariis iuxta regulam. cap. Cùm ſit generale, de Foro cõpetent. Quapropter ipſi monachi impetrãt literas Apoſtolicas à Sũmo Pontifice

Cap. Viſis. 16. q. 2. Ca. De perſona. Gloſ. In capit. Quanto. de Off. Ordinar.

Cap. Cùm ſit generale, de For. com.

tifice, vt habeant Conſeruatores, coram quibus poſsint aliquos conuenire in cauſis monaſterij. Porrò hi Conſeruatores in duplici ſunt differẽtia, vel enim ſunt dati per quinquennium in forma Trident. ſeſſ. 14. cap. 5., vt de violentiis poſsint cognoſcere, & ab iniuriis, ac moleſtiis manifeſtis perſonas eccleſiaſticas defendant, de quibus cap. 1., & Finale de Officio delegati; vel ſunt dati in fauorem religioſorũ iuxta priuilegia mendicantium contẽta in mari magno, & indulta nouiſsimè dictis mendicantibus conceſſa, iuxta quæ electi Conſeruatores ampliſsimam habent iuriſdictionẽ; nam ſiue mendicantes actores, ſiue rei exiſtant, nihilominus coram ſuo Conſeruatore conueniũt omnes, & ab omnibus conueniuntur, proindeque Conſeruator huiuſmodi, & eſt, & appellatur Conſeruator Apoſtolicus, iudexque ordinarius eccleſiaſticus, quoniam ſub forma officij per ſe ſtantis ad ſimilitudinem Ordinariorum ſuam exercet iuriſdictionem.

Tridẽ. ſeſſ. 14. cap. 5.

Cap. 1. & Finale, de Off. delegati.

Hoc poſito ſit prima concluſio. Conſeruatores prioris ordinis non tenentur applicare pœnas pecuniarias Cruciatæ. Ratio eſt, quoniam ſunt delegati, & non Ordinarij.

Secũda cõcl. Conſeruatores ſecundi ordinis tenentur

tenentur applicare Cruciatæ omnes pœnas? Probatur ex eo, quoniam licèt huiuſmodi Cōſeruatores ſint iudices delegati, ſunt tamen Ordinarij, & vt tales reputantur à Summo Pontifice in literis conſeruatoriis: iam autem Bulla cogit omnes Ordinarios ad applicationē pœnarum in fauorem Cruciatæ.

Vtrùm Ordinarij teneantur loco corporalium applicare Cruciatæ pœnas pecuniarias?

QVÆSTIO LXXXVIII.

NON defuerunt miniſtri Cruciatę, qui ſibi perſuaderent Ordinarios locorum debere omnes pœnas corporales commutare in pecuniarias, easque theſauro Cruciatæ applicare: imò & ad hoc cēſuris compelli volebant officiales, & miniſtros Ordinariorum. Sed oppoſitum omnino tenēdum eſt; nam Romanus Pontifex non concedit gratiā principibus in deſtructionem Eccleſiæ: ſed potiùs in ædificationem. Iam autem, ſi loco corporalium omnes pœnę eſſent conuertendę in pecuniarias, pullularēt in Republica innumera peccatorum monſtra; ſi enim ſtante rigore Canonum, & conſtitutionum comminantium pœ-

nas corporales carcerum, exilij, & verberum non poteſt Eccleſia tot ſcelera,& flagitia compeſcere, quid fieret, ſi flagitioſi homines à corporalibus pœnis pecunia eſſent ſecuri? Germanus igitur ſenſus clauſulæ Bullæ ibi: *Etiam loco corporalium exigendas*, eſt,quòd quando Ordinarij data iuſta, vel rationabili cauſa commutauerint aliquam pœnam corporalem, putà exilij, vel verberum in pecuniariam,tota illa pecunia Cruciatæ applicetur.

Vtrùm omnes pœnæ pecuniariæ in ſolidum ſint Cruciatæ applicandæ?

QVÆSTIO LXXXIX.

SIT concluſio. Omnes pœnæ pecuniariæ, quæ de cætero applicari ſolent aliis piis operibus, vel expẽſis iuſtitiæ,tẽpore Cruciatæ illius theſauro omninò ſunt applicandæ. Probatur ex eo,quoniam cùm Sũmus Pontifex ſit optimus diſpenſator pecuniarum applicandarum operibus piis,poteſt optimo iure applicare huic pio operi omnes pœnas pecuniarias ab eccleſiaſticis ordinariis exigendas. Dixi,vel expenſis iuſtitiæ, quoniam Epiſcopus tenetur ſuis expenſis miniſtrare iuſtitiam, & ad hũc effectũ alere miniſtros iuſtitiæ, quantumuis nullæ eſ-

lę eſſent pœnę pecuniarię. Vnde infertur ex huiuſmodi pœnis nulla ratione eſſe ſoluēda ſalaria tempore Cruciatę miniſtris iuſtitiæ, vtpotè cuſtodibus carceris, ianitoribus, curſoribus, & aliis huiuſmodi, quibus antea ex dictis pœnis ſoluebantur.

Illud autē eſt obſeruandum in hac materia, quòd accuſator non eſt defraudandus ſua parte pœnarum comminatarum, ſed ea pars, quę non exiſtente Cruciata illi debebatur, in integrum non obſtante ipſa Cruciata illi eſt applicanda. Nam deficiēte accuſatore, quem appellamus, *Meirinho aſſiſtente*, paucißimę reperirētur pœnę applicandę, proindeque maximè defraudaretur Cruciata. Nec mēs Sūmi Pontificis debet eſſe accuſatorē priuare parte cōdemnationis ipſi per Diœceſanas cōſtitutiones applicata. Nec etiam eſt negandū ex huiuſmodi pœnis conſentaneum eſſe, quòd officialibus Epiſcoporum ſoluantur illę propinę, quę anteà ex eiſdem pœnis ſolitæ erāt ſolui; per illas enim huiuſmodi miniſtri quodammodo faciliores redduntur ad applicationes, & commutationes in fauorem Cruciatæ.

Si autē quæras, ſub qua pœna teneātur Ordinarij ad huiuſmodi applicationē? Reſpōdeo in

primis ſub peccato mortali, quoniam illis in virtute ſanctæ obedientiæ iniungitur hoc præceptum. Deinde ſub grauamine reſtitutionis, quoniam in hoc Summus Pontifex Ordinariorũ conſcientias onerat. Denique ſub pœnis cēſurarum comminatis in monitoriis Commiſſarij generalis, cui à Summo Pontifice conceditur facultas inquirendi ſuper applicatione harum pœnarum, & contra rebelles procedendi per cenſuras.

Vtrùm compoſitiones, quæ fiunt virtute Crûciatæ, ſint licitæ?

QVÆSTIO LXXXX.

NON excitamus quæſtionem dubitando, ſed vt per viam dubitationis fundamentum compoſitionis exploretur, & vulgare murmur compeſcatur. Pars igitur negatiua his argumētis videtur ſuaderi. Ea, quorum certi domini non habentur, cedunt in ius pauperum, vt conſtat ex decreto Alexãdri III. cap. Cùm tu, de Vſuris; ſed pauperes in huiuſmodi remiſsiones, ſeu compoſitiones nõ conſentiũt: ergo illæ nullæ ſunt. Secundò id, quod iuſtitiæ aduerſatur, non cenſeri debet iuſtum:

Cap. Cùm tu, de Vſuris.

ſed

ſed æqualitas iuſtitiæ eſt, vt quantùm quis accipit, tantùm reddat: ergo compoſitiones, quæ huic regulæ æqualitatis aduerſantur, iniuſtæ cenſeri debent. Et confirmatur vltimò, quoniam ſolus creditor poteſt debitum remittere.

Pro reſolutione quæſtionis ſupponendum eſt ex Soto in 4. d. 21. q. 2. ar. 4. ea debita, quorum domini ſunt incerti, iure gentium, ac naturali eſſe Reipublicæ. Quod probatur hac ratione: Ciues omnes ſunt partes Reipublicæ; ergo quocumque eorum pereunte, ſi non datur legitimus ſucceſſor, iure propinquitatis ſuccedit Reſpublica in bonis illius. Deinde bona temporalia in communi data ſunt generi humano poſsidenda, & poſt Adami peccatum iure gentium inter mortales ſunt diuiſa; quapropter deficiente legitimo poſſeſſore redeunt iterum in bonum commune. Vnde infertur, quòd iure gentium, vel huiuſmodi bona ſunt in publica Reipublicæ bona expendenda: vel ſi nulla publica datur neceſsitas, ſunt inter ciues refundenda, niſi Reſpublica à principe gubernetur: quia tunc princeps, qui eſt caput Reipublicæ, poteſt illa bona in Reipublicæ commoda reſeruare; & in hoc fundatur ius, quo vtitur Alexander Soto.

der III. in cõſtitutione relata in cap. Cùm tu, de Vſuris, dum reſtitutionem debitorum incertorum egenis tamquàm Reipublicæ mẽbris faciendam inſtituit. Nam cùm iuxta verbũ Domini Matth. 26. Pauperes ſemper habeamus nobiſcum, optimè conſultum eſt, vt quæ in Republica ſuperfluunt, in hoc genus miſerorũ refundãtur. Atque ita iſta reſtitutio propriè non fit pauperibus, ſed ipſis dominis in pauperibus. Per hoc tamen non tollitur Reipublicæ, & moderatori illius, vt ſi aliquod publicũ cõmodum occurrat, cui citiùs ſit conſulendũ, & ſuccurrẽdum, illi potiùs ſubueniatur, quàm pauperibus. Nec illis in hoc aliqua fit iniuria; quoniam pauperes non ſunt Domini, ſed ex gratia Romani Põtificis, dum maior non occurrit neceſſitas, talia bona illis applicantur. Quamuis autem Romanus Pontifex ſit princeps eccleſiaſticus, & bona ſint temporalia; inſuper & domini ignoti ſint ſeculares, tamen diſpendit iſta bona incerta ex eo ſundamẽto, quoniam reſtitutioni erant obnoxia, & quoniam ex preſumpta volũtate dominorum in vtilitatem eorumdem piis operibus applicantur.

Cap. Cum tu, de Vſuris.

Matth. 26.

Ex dictis patet reſolutio quæſtionis. Vides enim Summus Pontifex redemptionem captiuorum

uorum, vel ſubuentionem militum, qui loca vicina infidelibus cōtinuo labore defendūt, eſſe opus magis neceſſarium Reipublicæ, quàm ſuſtentationem egenorum, qui aliter ex fidelium charitate mendicando ſuſtentari poſſunt, potiùs applicat per triennium illa bona incerta militum manutentioni via compoſitionis, quàm egenorum ſubſidio. Et per hoc patet ſolutio ad argumenta.

Vtrùm compoſitio ad rationem vnius pro quinquaginta ſit valida?

QVÆSTIO LXXXXI.

NEgatiuam partem videtur amplecti Caiet. 2. 2. q. 100. artic. 1., Sot. in 4. d. 21. art. 4., Nauar. in Manual. cap. 17. n. 93. loquēs de compoſitionibus, quæ fiunt cum Camera Apoſtolica. Exiſtimant enim hi Doctores requiri æquitatem in compoſitionibus, ita ſcilicet vt viginti millia pro tribus, vel quatuor millibus non remittantur. Caiet. Soto. Nauar.

Quæſtionem tamen ſequentibus concluſionibus abſoluemus. Prima ſit. Vt compoſitio ſit valida, requiritur iuſta cauſa. Eſt Cordubæ quæſtione vltima de Indulgentiis, licèt Cord.

contra

Nauar. contrarium non improbabile aliquibus argumentis oſtendat, & Nauarri vbi ſuprà, dum inquit compoſitionem debere eſſe diſcretam. Iuſta autem cauſa eſt, vt conſulatur conſcientiis fragiliũ, & vt promoueatur aliquod opus piũ, aut Reipublicæ neceſsitati ſuccurratur.

Secũda concluſio. Cùm cõpoſitio eſt irrationabilis, & exorbitãs, ita vt pro re minima multũ remittatur, eſt inualida. Eſt Caiet., Nauar., & Sot.: fundamentum eſt, quoniam Papa facit compoſitiones tamquàm optimus diſpenſator.

Tertia concluſio. Compoſitio ad rationem vnius pro quinquaginta valida eſt. Probatur inprimis, quoniam ſic cõcedi ſolet à Commiſſariis Apoſtolicis, idque ſciens, & prudens ratũ habet Sũmus Pontifex, proindeq; Cõmiſſariis credendũ eſt, & eorum iudicio hac in re ſtãdũ. Deinde quoniam ſatis fructuoſè gerit Summus Põtifex negotium ſpirituale dominorum, dum prędictas compoſitiones facit, aut fieri permittit ad rationem vnius pro quinquaginta, quoniam regulariter loquendo nec id quidem erogandum erat pauperibus pręſuppoſita hominum incuria, & difficili inclinatione ad ſatisfaciẽdum. Prętereà remiſsio partis debiti,

biti, quam facit Summus Pontifex, tùm vt debitores ſtatum peccati mortalis euadant; tùm vt promoueatur aliquod opus pium, eſt valdè ſatisfactoria, ceditque in ſatisfactionē ipſorū dominorum, quorum bona donantur. Vltimò, quoniam beneficium compoſitionis conceditur vniuerſaliter toti prouinciæ pro colligenda illa numero pecunia, quæ ſpecialiter ab aliquo datur in compoſitione. Iam autem in ordine ad colligendam illam ſummam intentam ſatis iuuat compoſitio vnius pro quinquaginta.

Vtrùm, qui ſpe compoſitionis obtinendæ non ſtatim reſtituit, peccet mortaliter?

QVÆSTIO LXXXXII.

SIT concluſio. Qui ſpe compoſitionis obtinendę non reſtituit pauperibus, cùm poteſt reſtituere, peccat quidem mortaliter: facta tamen compoſitione adueniente Bulla à debito liberatur. Eſt Nauar. in Manual. cap. 17. n. 93. eſtque de mente Sot. in 4. diſt. 21. q. 4. Probatur quoad priorem partem ex eo, quoniam vnuſquiſque, vbi poteſt, tenetur ſub mortali reſtituere, & dum non reſtituit, eſt in ſtatu damnationis. Quoad poſteriorem verò partem Nauar. Soto.

tem

tem probatur, quoniam adueniente Bulla vtitur iure Bullæ, ſecundùm quod legitimè componitur.

Vtrùm ſi facta compoſitione appareat dominus rei, debeatur illi aliqua reſtitutio?

QVÆSTIO LXXXIIII.

Cordu. Couarr. PARTEM affirmatiuam tenet Cordu. lib. 5. quæſtionarij, q. vlt. dub. 1., Couar. regul. peccatum 3. p. n. 8., eſtque de mente Caietan. 2. 2. quæſt. 62. art. 6. facitque pro hac parte ea ratio, quòd ſi poſtquàm bona, de quibus fit compoſito, eſſent diſtributa pauperibus abſque compoſitione Cruciatæ, verus dominus compareret, bonaque ſua in poteſtate pauperum inueniret, haberet ius repetendi illa; quod ſimiliter dicendum videtur in materia compoſitionis. Emman. Roderic. §. vnico de Compoſitione, numer. 8. exiſtimat eam partem, quæ remittitur per compoſitionem reſtituendam eſſe vero domino, cùm apparuerit, non verò eam, quæ data eſt iam Cruciatæ.

Caiet. Emman. Roder.

Sed ſalua tàntorum virorum authoritate oppoſitum mihi videtur dicendum, videlicet non

ſolùm

Digitized by Google

ſolùm non eſſe reſtituendum domino in propoſito caſu totum debitum, ſed nec partem quidem via compoſitionis iam remiſſam. Adducor autem, vt ita credam, primò, quoniam authoritate Summi Pontificis, ad quem illa bona ratione reſtitutionis pertinebant, iam ſunt in ordine ad bonum ſpirituale eorumdem dominorum applicata, & in alios virtute compoſitionis eſt translatum dominium. Secundò, quoniam videmus, quòd iuxta Luſitanorum leges authoritate principis ſecularis, qualis eſt noſter, poſt exactum certum tempus, factaſque nonnullas diligentias animalia deperdita (quæ Luſitanè *do vento* appellantur) ita applicantur captiuorum ſubſidio, vel aliis Rei publicæ miniſteriis, vt quamuis poſteà veri domini appareant, non ſint illi reſtituenda: ergo pari ratione poſtquàm res, de quibus fit compoſitio authoritate Pontificis, via cōpoſitionis alicui donãtur, nõ ſunt ampliùs reddendæ vero domino. Tertiò, quoniam ſi illa bona cõſumpta eſſent in alios pios vſus, translatum eſſet dominium in aliam tertiam perſonã: ergo pari ratione in eum, cum quo fit cõpoſitio, trãſfertur verũ dominiũ rei, circa quam talis cõpoſitio verſatur. Et ad fundamentũ cõtrariæ opinionis

nionis dicendũ pariter eſt, quòd poſtquàm via reſtitutionis aliqua bona incerta fuerint pauperibus diſtributa pręcedente debita diligencia, tranſlatum eſt in ipſos pauperes verũ dominium eorumdem bonorum.

Vtrùm huiuſmodi compoſitiones valeant etiam in foro exteriori?

QVÆSTIO LXXXIIII.

Soto. SOto loco ſuprà citato opinatur non eſſe mentem Summi Pontificis, quòd huiuſmodi compoſitiones valeant in foro iudiciali, licèt ſi ille velit, id liberè facere poſſit, atque ſatis eſſe, ſi compoſiti maneant tuti in foro conſcientiæ; atque ita ſi creditores compareant, non eſſe recipiendam exceptionem dicentis virtute Cruciatæ iam eſſe compoſitum circa debitum, quod exigitur. Quoniam oppoſitum credit Soto, quòd innumeris fraudibus viam aperiret.

Contrarium tamen mihi videtur dicendum ex ipſo tenore Bullæ aſſerentis Commiſſario generali tribui facultatem, vt poſsit facere huiuſmodi compoſitiones, atque ita debitores liberare: iam autem, ſi de cætero in foro exteriori

relinqueretur dominis comparentibus ius repetendi prędicta bona, non planè manerent debitores, cum quibus facta eſt compoſitio, liberati à debito.

Pręterea priuilegia Commiſſarij Cruciatæ non ſunt quaſi priuati Sacerdotis in foro ſacramentali, ſed quaſi publicæ poteſtatis eccleſiaſticæ in foro etiam externo, vt patet in facultatibus diſpenſandi ſuper irregularitate, & ſuſpendendi interdictum. Cùm autem, vt iam oſtendimus, penès Romanum Pōtificem ſit plenarium dominium debitorum, quorum domini ignorantur, vt ſecundùm eorum præſumptam voluntatem diſpenſentur in ordine ad bonum eorumdem ſpirituale, fit conſequens, vt poſtquàm Commiſſarius authoritate Pontificis eum, qui componitur, à debito liberat, non relinquatur ille vlteriùs in aliquo foro obligatus ad ſolutionem debiti. Atque huc ſpectant diligentiæ, & examina, quæ Summus Pontifex iubet, vt pręcedant cōpoſitiones per ipſos Cōmiſſarios faciendas. Nam cùm is, qui ritè componitur authoritate Commiſſarij, in foro exteriori liber maneat à debito, debet Commiſſarius pręmittere iudicialem indaginē per teſtium inſtrumentum, vt ſententia ſua definitiua

tiua iudicet bona, de quibus ſit compoſitio? cadere in compoſitionem, proindeque virtute illius debitorem liberum eſſe à reſtitutione? Nam in foro animæ non eſt neceſſaria iſta formalis indago: ſed ſufficit ea, quæ fit in confeſſione à confeſſore, quando de conſilio illius fiunt huiuſmodi compoſitiones; quoniam confeſſor ad effectum huius inquiſitionis cenſetur ſubdelegatus Commiſſarij generalis, & ita obſeruat praxis, quod vſque ad debitum centum millium regalium, latinè quadrantum poſsit quis componi ſine Commiſſario ſumendo pro ſingulis quinque millibus regalium ſingulas Bullas compoſitionis ſoluendo pro vnaquaque Bulla centum regalia ad reſpectum vnius pro quinquaginta.

Vtrùm ſufficiat abſentia creditoris ad compoſitionem?

QVÆSTIO LXXXXV.

Scot. Richard. Couar. Angles,

SCotus in 4. diſt.25. quæſt.2. art.4., Richardus ibidem, Couar. regula Peccatum 3.p.§.1., Angles in Summa quæſt. de rebus dubiis exiſtimant, quòd quando creditor non poteſt mittere debitum ſine magnis ſumptibus, nõ tenetur illos ſumptus facere: ſed poteſt

teſt id, quod debet, in pauperes erogare: Fundamentum eorum eſt, quòd bona abſentium, quæ ſine magnis ſumptibus ad illos mitti non poſſunt, reputantur incerta & vt talia ſunt eroganda pauperibus, proindeque virtute Bullæ cadunt in compoſitionem. Soto verò lib. 4. de Iuſtitia, & iure q. 7. art. 1. tenet oppoſitam partem eo ductus fundamento, quòd illa pręciſè dicuntur debita incerta, quorum Domini poſt diligentem indaginem ignorantur, nec inueniri poſſunt: at verò Dominus abſens non ignoratur, & inueniri poteſt, ſi quæratur. Soto.

In hac quæſtione diſtinguendum omninò eſt inter debita; vel enim ea per illicitum actum ſunt acquiſita, vtpotè per furtum, vel vſuram; vel caſu, cuius generis ſunt ſtipendia clientum, & ſeruorum, pecuniæ datæ in depoſitum, pignora, & alia, quorum domini mortui ſunt & hæredes legitimi non adſunt. In priori caſu optimè procedit opinio Soti, quæ augetur per ea, quæ tradit Nauar. in Manuali cap. 17. n. 42. & 43., tenetur namque is, qui habet in ſe huiuſmodi debita, ſuis expēſis ea mittere domino abſenti, quantumuis longiſsimè diſtet. In ſecundo caſu, ſi tale ſit debitū, quod ſi mittatur, minùs valeat, quàm in ſumptibus miſsionis ſit Nauar.

conſumẽdum, optimum cõſilium eſt, quòd pauperibus detur, fundatum in pręſumpta domini voluntate, vel cum Cruciata fiat compoſitio; & in hoc caſu procedit opinio Scoti, & aliorum. Si autem debitum ita ſit magni momenti, vt ex pręſumpta dominorum voluntate non condonetur pauperibus, vel Cruciatæ: in hoc caſu retinẽdum eſt, quoadusque data opportuna occaſione domino reſtituatur, vel apud iudicem deponendum; & in hoc caſu rectè procedit doctrina Soti.

De quibus legatis poſſit virtute Cruciatæ fieri cõpoſitio.

QVÆSTIO LXXXVI.

SIT prima concluſio. Quotieſcumque legatarij ſunt incerti, poteſt fieri circa legata cõpoſitio in totum. Quoniam eadem ratio eſt de illis, quæ de aliis debitis incertis, de quibus tranſacta quæſtione locuti ſumus.

Secunda concluſio. In dimidio legatorum, quæ propter malè ablata ſunt relicta, ſi legatarij in exactione negligentes fuerunt per annum, poteſt fieri compoſitio. V. c. ſupponamus Petrum ad exonerandam conſcientiam, quia multa per furtum, vel vſuram acquiſiuit, reliquiſſe

quiſſe centum aureos Mariæ inopi in dotem, ſi autem dicta Maria ſciens tale legatum ſibi relictum fuiſſe per annum negligens fuit in exactione illius, tranſacto anno hæres Petri, ſi reddat Mariæ dimidiam partẽ legati, ſuper aliam dimidiam cum Cruciata componi poteſt. Ratio eſt, quoniam cùm illa bona, quæ relinquũtur in legatum, relinquantur ad exonerandam conſcientiam, iure reſtitutionis pertinent ad Romanum Pontificem: vnde cùm Maria ex negligentia ſuà non dum habeat ius in re, ſed ſolùm ad rem, in pœnam negligentię, & in fauorem Cruciatæ poteſt Summus Pontifex legatariam priuare illa dimidietate.

Illud autem in hoc caſu obſeruandum, quòd negligentia annalis non conſideratur, niſi poſt quàm legatarius ſciuit, vel ſcire debuit ſibi relictum legatum; nam inſcienti nulla negligentiæ culpa eſt imputanda. Similiter obſeruandum eſt hanc facultatem compoſitionis nõ habere locum in legato relicto via reſtitutionis alicui certo domino: putà quia Petrus reliquit Paulo cẽtum aureos, quos furatus fuerat à theſauro illius; quoniam hoc potiùs eſt reſtitutio, quàm legatũ. Iam autẽ Summus Pontifex non vult certum dominũ priuare bonis ſibi debitis.

In qua ſpecie irregularitatis poſsit diſpenſare Commiſ-ſarius Cruciatæ.

QVÆSTIO LXXXVII.

Pelag.

TOT reperiuntur ſpecies irregularitatis, vt affirmet Aluarus Pelagius lib. 1. de Planctu Eccleſiæ art. 24. illas eſſe innumeras. Illius autem diuiſiones videantur apud Sot. in 4. d. 22. q. 3. art. 1., & d. 25. quęſt. 1. art. 2., Ledeſ. 2. 4. q. 26. art. 2., Nauar. cap. 27. num. 190., Viguerium cap. 16. §. 6. verſ. 16., Archidiaconum cap. 1. de Sententia, & re iudicata num. 5., Cardinalem Clem. 1. de Homicid. n. 16., & 17., Couar. ibid., Viuald. in ſuo Candelabro tit. de Irregul., ac nouiſsimè Suar. tom. 5 de Cenſuris, diſput. 40, ſect. 21. At tamen cõſiderata irregularitas ſecũdùm ſuam latitudinem in quinque vulgatiſsimas ſpecies partitur, ex quibus tamquàm à fontibus omnia canonica impedimenta ad miniſtrandum in altari oriuntur: videlicet in irregularitatem prouenientẽ ex ſacramento, & in irregularitatem prouenientẽ ex defectu corporis, in irregularitatẽ prouenientem ex defectu animæ; in irregularitatẽ prouenietem ex delicto, & in irregularitatem prouenientẽ ex defectu lenitatis.

Soto. Ledeſ. Nauar. Viguer. Archid. Cardin. Couar. Viuald. Suar.

Digitized by Google

Eſt autem irregularitas, vt communiter definiunt prędicti Doctores, inhabilitas, ſeu impedimentum canonicum ex ſe directè, ac primariò impediens ſuſceptionem ordinum eccleſiaſticorum, ac vſum illorum. In prima igitur ſpecie includitur bigamia, quæ vox compoſita ex bis, & gamo verbo Græco ſignificat pluralitatem vxorum, vt notat ſanctus Thom. S. Thomi in Epiſtola ad Hebræos cap. 11. ratio autem bigamiæ in hoc poſita eſt, quòd licèt illa ſine peccato, imò & cum merito multoties incurratur, tamen per illam tollitur repręſentatio matrimonij ſpiritualis Chriſti cùm Eccleſia, quæ vna eſt, iuxta illud Canticor. 6.: Cantic. 6. *Vna eſt columba mea*, & 2. Corinthior. cap. 11.: 2. Cor. 11. *Deſpondi vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto.* In ſecunda ſpecie includuntur illegitimi, caſtrati, vel notabili defectu corporis laborantes. In tertia ſpecie comprehenduntur hæretici, neophiti, apoſtatæ, rebaptizati, & rebaptizantes, ac publici peccatores. In quarta includuntur homicidæ, conſulētes, aut mandantes, opemuè pręſtantes ad mortem, vel mutilationem membrorum. Quòd verò attinet ad quintam ſpeciem ſciendum eſt, quòd omnes debemus Chriſti manſuetudinem imitari, qui

tamquàm ouis ad occiſionẽ ductus eſt, & dum malè tractaretur, nõ aperuit os ſuum; habet enim Paul. 1. Chorin. 4.: *Imitatores mei ſtote, ſicut & ego Chriſti*: imò & Chriſtus Dominus Matth. 11. inquit: *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.* Vnde quotieſcũque occidendo, condemnando ad mortẽ, aut in illa cooperando (licèt ex officio ritè fiat) quis non repręſentat Chriſti manſuetudinem, fit vir ſanguinum, & irregularis, proindeq́ue inhabilis ad miniſtrandũ in altari.

Pau. 1. Corint. 4. Matth. 11.

Notandum pretereà eſt excommunicatum maiori excommunicatione conſtitutum in ordine ſacro eſſe ſuſpenſum quoad ſe, & quoad alios ab executione talis ordinis: vnde ſi talis exerceat actum ſuo ordini annexum, incurret irregularitatem, in qua irregularitate attento iure communi ſolus Papa diſpenſare poteſt ex textu optimo in cap. 1., & cap. Is cui, de Sẽtẽtia excommunicationis lib. 6., cap. Clerici, cap. Latores, de Clerico excommunicato miniſtrante, & ibi Innocentius, Panormit., Ioannes Andreas, & Alij. Dixi, excommunicatum excommunicatione maiori, quoniam ſi excommunicatio fuerit minor, miniſtrans illa ligatus non fit irregularis ex cap. Si celebrat, de Clerico excõmunicato miniſtrante. Dixi, in ordine ſacro

Cap. 1. Ca. Is cui, de Sen. excom. lib. 6. Ca. Clerici. Cap. Latores, de Cler. exco. Innoc. Panorm. Ioã. Andr.

Cap. Si celebrat, de Cleric. excom.

Digitized by Google

ne ſacro, quoniam ſi exercuerit actum minoribus deputatum, non ſit irregularis. Hæc autem irregularitas vel poteſt referri ad tertiam ſpeciem; prouenit enim ex defectu animæ per cenſuram inhabilis ad executionem ordinis: vel ad quartam ſpeciem prouenientem ex delicto; delictum enim cenſetur accedere ad altare ligatum maiori excommunicatione.

Licèt autem in hac irregularitate iuxta præallegata iura ſolus Romanus Pontifex poſsit diſpenſare: tamen beneficio Concilij Tridentini, ſi crimen fuerit occultum, eſt diſpenſabilis irregularitas ex illo proueniēs. Nam ſeſ. 24. in Decreto de Reformat. cap. 6. habet in hæc verba: *Liceat Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum cōtentioſum diſpenſare.* Erit autem delictum occultum in noſtro caſu, ſi excōmunicatus occultus ſe immiſceat ſacris, licèt publicitus miniſtret, vt iam decretum eſt Romæ in ſacra pœnitentiaria. Tridē ſeſſ. 24. In Decret. de Refor. cap. 6.

Quibus poſitis ſit prima concluſio. Commiſſario Cruciatæ conceditur facultas diſpenſandi in ea irregularitate ſolùm, quæ contrahitur ex eo, quòd aliquis ligatus eccleſiaſtica cen-

ſura

Iurā Miſſas, & alia diuina officia celebraue-rit, aut aliàs ſe illis emiſcuerit, non tamen in contemptum clauium. Concluſio patet ex verbis, & tenore Bullæ; qui autem contem-nit claues Eccleſiæ, indignus prorſus eſt, cui virtute clauium beneficium diſpēſationis con-feratur.

Secunda concluſio. Hæc facultas habet lo-cum, ſiue crimen ſit publicum, ſiue occultū, tàm in foro animæ, quàm in foro exteriori. Hæc e-tiam probatur ſatis ex verbis Bullæ: *Quomodo-libet contracta*, id eſt, ſiue publicè, ſiue occultè; nam aliàs parum concedebatur Commiſſario virtute Bullæ, ſi ſolùm diſpenſandum foret in irregularitate proueniente ex delicto occul-to, in qua Epiſcopus abſque Bulla diſpenſat. Et vlteriùs quòd iſta diſpenſatio in foro fori valida ſit, ſatis illa verba Bullæ demonſtrant ibi: *Omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam ex-inde prouenientem abolere*. Iam autem ſi diſpenſa-tus in irregularitate à Commiſſario non eſſet in foro exteriori diſpēſatus, non diceretur Cō-miſſarius abſtuliſſe omnem infamiæ maculam, cùm illa in foro exteriori adhuc maneret. At-que ita in praxi obſeruatum eſt (ſicut comper-tum habui in negotiis, & cauſis aliquorum,

cum

cum quibus diſpenſauit, vt diſpenſatus à Commiſſario ſuper irregularitate hac in foro iudiciali diſpenſatus cenſeatur.

Ex dictis vltimò infertur Commiſſarium poſſe diſpēſare in irregularitate illa, quæ poſt Extrauagantem Pij Secundi incurritur ex eo, quòd aliquis in ſacris ordinibus ante legitimam ætatem ſuſceptis mala fide miniſtrauit nondum expleto iuſtæ ætatis termino: nam qui ante legitimam ætatem ſacrum ordinem ſuſcepit, eſt ſuſpenſus; poſtquàm autem ita ſuſpenſus miniſtrauit in altari, irregularis factus eſt, cum quo, vt dicimus, poteſt Commiſſarius diſpenſare.

Qualiter debeat fieri compoſitio ſuper indebita fructuum ſuſceptione ex eo, quòd aliquis beneficiarius fuerit ligatus eccleſiaſtica cenſura.

QVÆSTIO LXXXVIII.

ILLVD vt certum ſupponendum eſt circa fructus indebitè perceptos ex defectu reſidentiæ non concedi compoſitionem in hac Bulla. Primò, quoniam in Bulla nulla fit mētio talis priuilegij. Secūdò, quoniam priuilegia, quæ aliquo modo tendūt in detrimētum Eccleſiarum,

ſiarum, non ſunt admittenda, niſi expreſsè habeantur; atque ita in Cruciatæ tribunali decretum fuit.

Deinde ſciendum eſt fructus, quibus ſuſpēſi, & excommunicati excommunicatione maiori à iure, vel ab homine lata priuantur, pertinere de iure communi ad ipſam Eccleſiam, à qua emanarunt; vnde non aliter in iure reſtitui præcipiuntur, quàm ipſi Eccleſiæ, & miniſtris illius, ita ſcilicet, vt fructus, quos vocamus *groſſo*, pertineant ad fabricam: diſtributiones verò quotidianæ ad beneficiatos iuxta Gloſ. capitis Quoniam Clem. de Vita, & honeſtate clericorum. Quod eſt intelligēdum, niſi aliqua conſuetudo in contrarium reperiatur in aliqua Eccleſia, vt de facto reperitur in noſtra Eborenſi, in qua omnes fructus æquè per præſentes, vel reputatos vt tales diuiduntur, nec aliquo modo ad fabricam pertinent exceptis duobus beneficiis, quæ appellantur capellaniæ de fabrica; proindeque, ſicut ſuperiùs diximus agentes de horis canonicis, fructus quomodolibet percepti in dicta Eccleſia Eborenſi, nec fabricæ, nec pauperibus applicari poſſunt, quoniam de iure ad alios Canonicos, & beneficiarios pertinēt: atque ideo ſuper illos nulla compoſitio cadere

Gloſ. cap. Quoniam Clem. de Vita, & honeſt. cleri.

poteſt

poteſt virtute Cruciatæ; nam intentio Summi Pontificis nunquam eſt concedere compoſitionem circa fructus, aut alia quæuis bona, quæ debentur certis perſonis cap. Ea te, de Iureiurando. Nec enim æquum erat, vt inuitus abſque culpa ſua quiſquam bonis ſuis ſpoliaretur. Ca. Ea te, de Iureiur.

Vltimò notandum eſt diſcrimen inter fructus indebitè perceptos propter eccleſiaſticas cenſuras, aliaſuè pœnas ſimiles, & inter fructus, qui iniuſtè percipiuntur propter omiſſas horas canonicas: de prioribus enim fructibus etiam quoad totum virtute Bullæ poteſt fieri compoſitio: de poſterioribus verò ſolùm quoad dimidium; alterum enim dimidium ipſis Eccleſiis reſtituendum præcipitur. Cuius diſcriminis ea videtur eſſe ratio, quoniam priores fructus nō ita frequenter propter illas cauſas excipiuntur. Iam verò omiſſio horarum canonicarum frequentiùs cum Eccleſiarū detrimento contingere ſolet, & ideo ne ſpe omnimodæ compoſitionis eccleſiaſtici negligentiores reddantur, ſolùm ſuper dimidietate fructuum conceditur compoſitio.

Vtrùm toto trienio Cruciatæ duret ſuſpēſio indulgētiarū.

QVÆSTIO LXXXXIX.

Con-

Digitized by Google

CONceditur in Bulla Commiſſario generali facultas ſuſpendendi omnes indulgẽtias, ita vt durante Cruciata nullæ indulgentiæ publicentur, nec publicatæ ſuum ſortiantur effectum. Qua propter ſolet Commiſſarius generalis à die publicationis Cruciatæ ſtatim ſuſpendere omnes indulgentias etiam mendicantibus conceſſas, vt inferiùs dicemus, dum egerimus de priuilegiis eorumdem. Attamen ne ſancta Cruciata confraternitatibus, & aliis piis locis ſiat odioſa, decurſis aliquibus menſibus concedit, vt qui ſanctam habuerint Cruciatam, lucrentur reliquas indulgẽtias, admonendo vt ſemper in publicatione illarum adijciatur clauſula: *Dummodo ſanctam habeant Cruciatam*. Non tamen poteſt fieri noua publicatio alicuius Bullæ ſine ſpeciali approbatione, & facultate Commiſſarij generalis, vel ab eo ſubdelegati.

Vtrùm publicatione Cruciatæ omnia ſuffragia, & eleemoſynæ ſuſpendantur.

QVÆSTIO C.

CONceditur etiam in Bulla Commiſſario generali facultas ſuſpẽdendi omnes eleemoſynas pro quocũque opere pio quantumuis

ſummis priuilegiato exigendis; vt ita facilius omnes eleemoſynæ, & ſuffragia huic pio Cruciatæ operi applicentur. Non eſt autem intentio Summi Pontificis, vel Commiſſarij generalis, quòd ſuſpendantur eleemoſynæ mendicantium, vel pauperum, qui oſtiatim petunt; ſed illa ſuffragia duntaxat, quæ ſolenniter petũtur, vtpotè cum inſtrumentis, & libris pro fabrica Eccleſiarum, vel confraternitatũ, aut aliàs prò redẽptione captiuorum. Nam licèt interdum Cruciata concedatur pro redemptione captiuorum, tamen ſuffragia Cruciatæ applicata differunt à ſuffragiis, quæ communiter à quæſtoribus captiuorũ in Luſitania exiguntur, ſaltem ratione miniſtrorum: proindeque illa ſine ſpeciali Cõmiſſarij facultate poſtulari nequeunt, & ita praxi obſeruatur. Solet autẽ Commiſſarius, vel facta compoſitione cum confraternitatibus, vt olim fiebat; vel gratis, vt hoc trienniọ factum eſt, concedere ad tempus facultatem, vt aliqua ſuffragia pro cõfraternitatibus, vel aliis piis operibus exigantur.

Vtrùm adueniens annus Iubelæi impediat Cruciatam publicatam, vel publicandam?

QVÆSTIO CI.

Poſt-

eaque omnia, & ſingula ſub dicta ſuſpenſione minimè comprehendi, atque propterea Commiſſario generali, & aliis ab eo deputatis, & pro tempore deputandis omnia, & ſingula ſibi per prædictas literas demandatas facere, exequi, & plenariæ executioni demandare abſque aliquo conſcientiæ ſcrupulo ſententiarum, cenſurarum, aut pœnarum incurſu, vt prius antequàm ſuſpenſionis literæ à nobis emanaſſent, licere. Hæc ſunt verba Romani Pontificis, ex quibus patet reſolutio quæſtionis, vt alia iura, & rationes omittamus: indignum quippe erat Romano Pontifice, quòd indulgentiæ, & indulta Cruciatæ ad inſtãtiam Regis catholici iam aduentante anno Iobelæi conceſſa ſtatim reuocarentur per publicationem eiuſdem Iobelæi.

Vtrùm ad electionem Commiſſariorum, & Notariorum Cruciatæ requiratur approbatio Ordinariorum.

QVÆSTIO CII.

CIRCA creandos Commiſſarios, aliosque miniſtros colligendæ pecuniæ Cruciatæ aduertendum eſt Pium Quintum in quadam Extrauagan., quæ incipit, Etſi dominici gregis, data anno 1566. reuocaſſe omnes indulgẽtias, pro quibus manus adiutrices porrigun- Extrau. Etſi dominici gregis.

riguntur,& quæ concernunt quęſtuandi facul tatem,ſimulq́ue ſtàtuiſſe,ne in poſterũ prętextu indulgentiarum, aut facultatum quarumcumque etiam conceſſarum in fauorem fidei, aut ſanctæ Cruciatæ,vel cuiuſuis alterius piæ cauſæ priuilegiatæ crearentur Commiſſarij, quęſtores,theſaurarij, aut receptores pro pecunia colligenda,niſi ex ſpeciali licentia Summi Pontificis pro tempore exiſtentis. Quo fit, vt peculiare beneficium fuerit Romani Pontificis cōcedere in noſtra Bullā in fauorem manutentionis militum,tùm indulgentias porrigētibus manus adiutrices,tùm etiam facultatem Commiſſario generali creandi alios miniſtros pro colligenda pecunia Cruciatæ.

Quòd verò attinet ad approbationē Cōmiſſariorũ per Ordinarios faciendam,ſciēdum eſt illam clauſulā adiectam eſſe, ſi & in quātum,vt eo modo generalis Cōmiſſarius poſsit habere perfectā notitiam Canonicorum,ſeu Dignitatum,qui aſſumi poſſunt in Cōmiſſarios ſubdelegatos; Epiſcopus enim facilè cognoſcit induſtriā ſubditi ad hoc munus requiſitā. Vnde ſi aliâs Cōmiſſarius generalis habuerit plenam,ac ſufficiētem notitiam alicuius perſonę eligēdæ,non oportet cōſulere Epiſcopũ,fruſtrà enim fit per

plura

plura, vt inquit Philoſophus, quod fieri poteſt per pauciora. Atq; ita iam Cōmiſſarius generalis in pręcipuis Eccleſiis Cathedralibus huius regni, vbi viri noſcibiles exiſtūt, abſq; Ordinarij cōſilio, quos vult, eligit in Subcōmiſſarios.

Quoniam verò ad exercitiū Notariorū Apoſtolicorum etiam diſcriptorū in archiuo Curiæ Romanæ requiritur examē, & approbatio Ordinarij loci; ſi is, qui eligitur in Notariū Cruciatæ, eſt iam Notarius Apoſtolicus approbatus ab Ordinario, nō indiget noua approbatione Ordinarij loci: ſi verò denuo creetur, tunc examinandus, & approbandus eſt ab Ordinario, in quo Summus Pontifex illius conſcientiam onerat, & hæc eſt praxis huius rei.

Quales debeant aſſumi prædicatores Cruciatæ.

QVÆSTIO CIII.

CVm prędicare Crucem, ſeu Cruciatā ſit propriū munus Cōmiſſarij, idq́; authoritate ipſius efficiāt prędicatores ſubdelegati ab eo: meritò Prouincialibus religionum iniūgitur à Sūmo Pontifice in virtute obediētiæ, vt cōcionatores idoneos, integriſque moribus proponāt, ſeu aſsignent Cōmiſſario illos exigēti. Dictis etiā concionatoribus iniūgitur

in virtute obedientiæ vt nihil aliud, tamquam à Sede Apoſtolica conceſſum in concionibus proponant, niſi quòd expreſsè contineatur in literis Apoſtolicis huius Bullæ. Nam mẽs Sũmi Pontificis ea eſt; vt pretextu pietatis nihil parum certum commendetur; quippe cùm theſaurus indulgentiarum, qui in ſacra Cruciata diſpenſatur, adeo ſit diues, vt hyperbolicis cõmendationibus non indigeat. Quæ monitio eſt conformis doctrinæ cap. 1. Clementin. Religioſi, de Priuilegiis.

Cap. 1. Clemen. Religioſi, de Priuileg.

Predicatores autem à Prouincialibus expoſiti pro predicatione Cruciatæ debent eſſe ex approbatis ab Ordinario iuxta modum, & formam, quam tradidimus, dum ſuperiùs quæſtione 38. de Approbatione cõfeſſorum ageremus; nam predicator idoneus, ſicut & confeſſor cenſetur approbatus ab Ordinario. Huiuſmodi autem predicatoribus prohibetur dari certa quota eleemoſynarũ ad ſuſtentationem, ne videantur illi imitari queſtores eleemoſynarum, quos Tridentin. ſeſſ. 5. cap. 2. § vlt. vehementer reprobat, & expellit. Poſſunt nihilominus huiuſmodi predicatoribus per modum eleemoſyne ad rationem ſuſtentationis à Commiſſariis aſsignari congrua ſalaria pro

Trid. ſeſſ. 5. ca. 2. § vlt.

ſingulis

ſingulis diebus,quibus occupati fuerint in prę-dicatione Cruciatæ.

Vtrùm perſonæ habentes pecunias, bona, aut inſtrumenta ad Cruciatam pertinentia, ſi illa ſtatim Commiſſario non exhibeant, ipſo facto incurrant cenſuras comminatas in Bulla?

QVÆSTIO CIIII.

QVæſtioni reſpondetur negatiuè, nam Summus Pontifex in hac Bulla de facto neminem excommunicat: ſed tantùm facit Commiſſario facultatem excommunicandi,& procedendi contra rebelles,& ideo inquit: *Volumus etiam moneri*. Iam autem particula, *etiam*, eſt copulatiua facultatum, quas ſuperiùs conceſſerat Commiſſario, proindeque vult Romanus Pontifex,vt ante incurſum excommunicationis pręcedat monitio Commiſſarij,qua prędictæ perſonæ,vel nominatim,vel genericè cum clauſula, quorũ nomina pro expreſsis habemus,moneãtur,& citentur, vt intra terminũ pręfixum in monitorio, pecunias, bona,aut inſtrumenta ad Cruciatam pertinentia exhibeant. Iuuat maximè, quòd in tranſumpto Luſitano huius Bullæ nulla mentio fit hu-

ius clauſulæ: cùm autem fideles non teneantur ſcire comminatas cenſuras in originali latino Bullæ; fit conſequens, vt per publicationem ſolùm Bullæ Cruciatæ, & abſque alio expreſſo monitorio Cōmiſſarij generico, vel ſpecifico nulla cenſura incurratur.

Solent autem Commiſſarij ſingulis ſex menſibus tranſactis cōpellere cenſuris omnes ſcribas, notarios, & tabelliones eccleſiaſticos, vt coram ipſis, vel Cruciatæ theſaurariis exhibeant inſtrumenta, acta, ſeu proceſſus reorum, vt ex illis agnoſcatur quota pecuniarum, in qua prędicti rei damnati ſunt, & induſtria Cōmiſſarij per eccleſiaſticas cenſuras, vel auxilio brachij ſecularis colligatur.

Quæ facultates mendicantium excipiantur in generali derogatione omnium priuilegiorum facta in Bulla Cruciata.

QVÆSTIO CV.

AD FINEM Bullæ de more ſolito reuocat Summus Pontifex omnes facultates, indulta, & priuilegia in contrarium exceptis duntaxat facultatibus conceſſis mendicantibus quoad fratres ſuorum ordinum,

num, quare agẽdum breuiter nobis eſt de illis.

Duobus igitur modis poteſt conſiderari Bulla Cruciatæ reſpectu mendicantium. Primo modo quatenus includit indulgentias; ſecundo quatenus includit priuilegia, & indulta. Quod attinet ad indulgẽtias, ſequentibus quæſtionibus agendum. Quod verò attinet ad reliqua indulta, ſciendum eſt, beneficio Sedis Apoſtolicæ concedi ordinibus mendicantium, vt non obſtante ſancta Cruciata liberè, & licitè frui poſsint omnibus facultatibus conceſsis Superioribus eorumdem ordinum quoad ſuos fratres; quo fit, vt facultates omnes, quæ datæ ſunt ad tuendam, & propagandam eorum religionem, in ſuo robore maneãt; qualis eſt priuilegium, quòd non poſsint eligere confeſſorem virtute Bullæ, vt inferiùs dicemus, & aliæ huiuſmodi. Nec ſolùm facultates concernentes augmentum, & conſeruationem religionis non cenſentur in hac Bulla ſuſpenſæ: ſed nec quæcumque alię in ipſorũ fauorem conceſſę; qualis eſt poteſtas diſpenſandi in aliquibus votis, in ieiuniis, in cibis prohibitis, & in aliis multis, quæ videri poſſunt apud auctorem Compendij. Hæ autem facultates ſolùm ſunt permiſſę Superioribus mendicantium Auctor Compen.

tempore Bullæ in ordine ad ipſos mendicantes, & non ad alios; nec enim virtute alicuius indulti tempore Cruciatæ poteſt aliquis ſecularis à confeſſore mendicantium abſolui à reſeruatis, vel tempore interdicti ſepeliri abſque Bulla in Eccleſia mendicantium, vel alio ſimili priuilegio eorum frui.

Nomine autem mendicantium intelligo religioſos profeſſos; imò & nouitios, ſi habeant animum perſeuerandi in religione: item moniales; quin potiùs religioſos cuiuſuis religionis, dummodò beneficio Sedis Apoſtolicæ fruãtur priuilegiis mendicantium, quidquid reclamet Emman. Roderic. Nam ſi aliquis priuilegio alicuius gaudet, quandiu tale priuilegium in ſuo robore perſeuerat, non debet fruſtrari patrocinio illius.

Vtrùm mendicantes poſsint ſumere Bullam Cruciatæ.

QVÆSTIO CVI.

Emma. Roder.

EMman. Roder. in fundamentis Bullæ dubio 1., & §. 9. n. 23. & 24. exiſtimat mendicantes non niſi de licentia Superiorum poſſe ſumere Bullã Cruciatæ, eo ductus fundamẽto, quòd ex doctrina S. Tho. in addi. ad 3. p. q. 27.

S. Thom.

q.27.art.2. religioſi mendicantes non poſſunt exire extra clauſtra, nec facere aliquid contra regularem obſeruantiam, & obedientiam: & quamuis indulgentiæ, quæ in Bulla conceduntur, quantùm ad remiſsionem pœnæ maioris pretij ſint, quàm regularis diſciplina; tamen in ordine ad meritum, & pręmium illi correſpondens maioris valoris eſt ipſa obedientia, quàm indulgentiæ. Corduba verò quæſt. 13. dub.2. cum aliis, quos pro ſua opinione citat, exiſtimat poſſe religioſum ſuo iure, & abſque licentia Superioris Bullam ſumere, & opus iniunctum pręſtare, cùm illi ad hoc in ipſa Bulla cōcedatur facultas à Summo Pontifice. Cord.

Hac in re illud omninò certū eſt omnes religioſos etiā ordinis minorum poſſe ſumere Bullam Cruciatæ, & conſequi indulgentias in ipſa conceſſas, cùm illæ æquè concedantur omnibus fidelibus exiſtentibus in regnis Luſitaniæ, quorum appellatione veniunt pręfati religioſi: imò & pauperes diui Franciſci ſeruato moderamine ſacræ obſeruātiæ poſſunt procurare pecunias ad ſumēdam Bullam; cùm tamē illis interdicta ſit procuratio pecuniæ ſimpliciter. Illud etiam certum eſt, vt notat Henriq. cap.22., noſtram Bullam derogare aliis Henriq.

priui-

priuilegiis ſibi contrariis, quale eſſet priuilegium, vel conſtitutio à Sede Apoſtolica confirmata, per quam religioſus prohiberetur à ſuſceptione Bullę; ad cuius quidem effectum ſuſpendit Summus Pontifex, ac derogat quorumcumque ordinum mendicãtium, & militarium priuilegia, etiam quod mare magnum appellatur, cum cæteris clauſulis ſolitis, & inſolitis, quæ in Bulla videri poſſunt. Cùm igitur nullum priuilegium mendicantium poſſit habere robur contra ſuſceptionem Bullę, fit conſequens, quòd Superiores mendicantium, vel ordinis minorum, aut etiam clericorum Societatis IESV nullum ius habeant ad prohibendum inferioribus ſuſceptionē Bullę ad lucrandas indulgentias, quæ conſeruationi religionis non pręiudicant, imò iuuant maximè. Et confirmatur hæc reſolutio hac ratione. Pręlatus nõ poteſt imperare ſubdito aliquid, quod non ſit bonum, aut in genere entis, aut in genere moris: non ſuſcipere Bullam in genere entis non eſt bonum, cùm ſit negatio, quæ eſt non ens, & proinde nullam habet bonitatis ſpeciem: in genere verò moris priuare animam bonis, & gratiis in Bulla conceſsis eſt malum: ergo non poteſt Pręlatus ſubdito impe-

imperare, quòd non ſuſcipiat Bullam Cruciatæ.

Vnde infero, quòd mortaliter peccat, qui ſubditis prohibet Bullę ſuſceptionem, niſi id faciat ex legitima cauſa: imò & conſcientia prohibentis ſicut Reipublicę chriſtianę eſt ſcandalum, ita mihi ſuſpecta ſemper erit. Quin potiùs ſi generali Commiſſario conſtiterit nullos alicuius familiæ religioſos ſuſcipere ſacram Bullam, deberet ſuper hoc diligenter inquirere, & ſi Prelatos illius in huiuſmodi prohibitione culpatos inueniret, contra illos authoritate Apoſtolica procedere. Infero ſimiliter, quòd ſi religioſus petita, & non obtenta licentia Superioris ſumat Bullam, non peccat: quoniam Prelatus non habet ius ad denegandum talem licentiam: imò & fruetur indulgentiis Bullæ, vt colligitur ex D. Thom. in addition. ad 3. partem q. 27. ar. 3., & in 4. diſtinct. 20., & Paludan. ibid., quod etiam Emmanuel Roder. non negat. S. Thom. Palud.

Ad fundamēta cōtraria reſpondeo, quòd quāuis ſummę perfectionis ſit argumentū ita abdicare propriā voluntatē, & illā in manu Prelati reſignare, vt ſi ſuſceptionē Bullę prohibeat, illi obtemperet, tamē ad hoc nō tenetur ſubditus,

cum

cùm prę̧ceptum Superiorum debeat eſſe rationabile, proindeque de obiecto bono; prę̧ceptũ autem de non ſuſcipienda Bulla abſolutè loquendo nõ habet rationem boni: ergo illo non obſtante poteſt ſubditus Bullam ſumere. Deinde ad effectum conſequendi indulgẽtias, & indulta non repugnantia regulari obſeruantiæ cenſetur ſubditus diſpenſatus à Summo Pontifice à quocũque prę̧cepto (ſi fortè reperiatur) de non ſuſcipienda Bulla iuxta clauſulas derogatorias in fine Bullæ Cruciatæ inſertas. Dixi, prę̧ceptum de non ſuſcipienda Bulla abſolutè loquendo non habere rationẽ boni; quoniam ex circumſtantia poteſt aliquando pro aliqua temporis differentia eſſe rationabile: ſed prudens Prę̧latus tunc ita debuiſſet omnia temperare, vt & Bulla ſumeretur, & diſciplina regularis non offenderetur.

Vtrùm religioſi, ac religioſæ poſſint virtute Cruciatæ eligere confeſſorem, qui ipſos à reſeruatis abſoluat?

QVÆSTIO CVII.

PARTEM affirmatiuam videtur ſequi Emman. Rodèric. §.9.n.25. aſſerens in tribunali Cruciatæ regnorum Caſtellæ ita-

Emma. Roder.

ita practicari. Item Antonius Gomez in expli- Gomez.
catione Cruciatæ ad clauſulam 10. n. 7. Nec
deſunt pro hac parte aliqua argumẽta. Primum
ſit: ad hoc vt Romanorum Pontificum indulta
reuocantia priuilegia Cruciatæ ſuum ſortiãtur
effectum, requiritur, quòd talia indulta publi-
centur in Diœceſi, vt egregiè notat Soto 2. de
Iuſtitia, & iure q. 2. art. 4., Medin. 1. 2. q. 1. ar- Soto. Medin.
tic. 4.; ſed indulta derogatoria Cruciatæ quo-
ad articulum eligendi confeſſorem nõ ſunt ſuf-
ficienter publicata, & intimata religioſis: ergo
quãuis aliqua à parte rei inueniantur, non poſ-
ſunt ſuum ſortiri effectum. Secũdum; ex tacito
Superiorum conſenſu videtur religioſis data
facultas ad eligendũ confeſſorem virtute Cru-
ciatæ: cùm enim illi videant ſubditos eligere
confeſſorem approbatum virtute Cruciatæ, &
non prohibeant, nec quidquam ſuper hoc recla-
ment, planè conſentire in tali electione viden-
tur. Tertiũ: non minùs eſt prohibitum religio-
ſis virtute Cruciatæ edere oua, & lacticinia
diebus ieiunij, quàm eligere confeſſorem; ſed
non obſtante hac prohibitione iam ſatis intro-
ductum eſt, quòd religioſi diebus ieiunij virtu-
te Cruciatæ veſcantur ouis, & lacticiniis: ergo
& quòd poſsint eligere cõfeſſorem. Maior pro-
batur.

Digitized by Google

Deciſ. Leonis X. batur ex deciſione Leonis X., quæ habetur in compendio tit. Cruciatæ; minor experientia eſt comperta : conſequentia colligit in forma.

Pro quæſtionis reſolutione notandum eſt iuriſdictionẽ Prouincialium, ſeu Generalium religionum in ordine ad ſubditos comparari iuriſdictioni ordinariæ Epiſcoporum; iuriſdictionem verò Priorum, Rectorum, & aliorum Prçlatorum inferiorum cõparari iuriſdictioni parochorum. Vnde quemdmodum ſolus Epiſcopus poteſt reſeruare ſibi aliquos caſus, à quibus ipſe per ſe, vel per vicarium poteſt ſubditos abſoluere; ita ſolus Prouincialis, vel Generalis religionum poteſt aliquos caſus ſubditorum reſeruare, à quibus ipſe ſolùm, vel eius delegatus poteſt abſoluere: Prçlatus verò inferior, vtpotè Prior, Rector, aut Vicarius, cùm parocho aſsimiletur, non poteſt reſeruare aliquem caſum, nec à reſeruatis per Superiorem abſque licentia ipſius abſoluere.

Notandum eſt etiam, quòd in generali reuocatione omnium priuilegiorum etiam mendicantium, quam Summus Pontifex ponit in ſerie noſtræ Bullæ ad effectum prçmiſſorũ in eãdem Bulla, non veniunt priuilegia conceſſa Superioribus mendicantium, quæ contrariè non

oppo-

opponuntur ipſi Bullæ, quaſi eſſet priuilegium ad impediendam ſuſceptionem Cruciatæ, vt Superiore queſtione reſoluimus. Cùm igitur conceſſum ſit à multis Romanis Pontificibus (vt ſtatim videbimus) Superioribus religionum mendicantium, vt indulta Iobelæorum quoad articulum eligendi confeſſorem pro reſeruatis non habeant locum reſpectu religioſorum mendicantium; ſed non obſtante quocumque Iobelæo prefati religioſi reſeruata peccata teneantur Superiori, vel ab eo delegato confiteri: & hoc indultum contrariè non opponatur Cruciatæ, vel fini illius, vtpotè ſuſceptioni Bullæ pro indulgentiis, & aliis gratiis illius conſequendis; fit conſequens per Cruciatam non derogari hoc indultũ, ſeu priuilegium Superioribus mendicãtium conceſſum.

Atque ita ex dictis colligitur hæc concluſio. Mendicantes virtute Cruciatæ non poſſunt eligere confeſſorem pro reſeruatis preter illos, qui ad hoc habent vices Superioris reſeruantis ſibi caſus aliquos. Concluſio ſatis probatur ex definitionibus, & motibus Romanorum Pontificum, vtpotè Xiſti Quarti, Innocentij Octaui, Alexandri VI., Iulij Secundi, Leonis X., & Pij V., in quibus interdicitur mendi- Xiſt. IIII. Inno. VIII. Alex. VI. Iul. II. Leo X.

mendicantibus electio confeſſoris virtute Bul-
Pius IIII. læ; & quamuis Pius IIII. in aliquibus Bullis conceſſerit mendicantibus facultatem eligendi cõfeſſorem; tamen ſuceſſores illius Pius V.
Pio V. Greg.XIII. & Gregor.XIII. eamdem conceſsionem reuocarunt: imò & Gregor.XIII. in ſpeciali motu ſuper hoc dato Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo piſcatoris anno 1571., pontificatus verò ſui anno ſexto Apoſtolica authoritate ad perpetuam rei memoriam declarauit non eſſe intentionem Romani Pontificis, quòd religioſi, ac moniales ordinis Prędicatorum fruãtur conceſsione Cruciatæ quoad articulum eligendi confeſſorem pro reſeruatis, & ne in ſingulis Cruciatis detur noua ratio dubitandi, po-
nit illam clauſulam: *Declaramus præſentes literas perpetuò valituras.* Ex quo motu optimum ſumitur argumentum ad omnes alios mendicantes, ac moniales ordinis mendicantium. Nam licèt ſolùm ad inſtantiam prouincialis Prędicatorum ſit conceſſus, non eſt maior ratio de illis, quàm de aliis mendicantibus, maximè cùm omnes adinuicem participent indulta, & priuilegia Superioribus mendicantium conceſſa. Cõ-
Declaratio Cardinalium. firmatur etiam hæc noſtra reſolutio ex declaratione ſacri Collegij Cardinalium tempore

eiuſ-

eiuſdem Gregorij XIII. ad inſtantiam clariſsimi viri Ioannis de Ribera Archiepiſcopi Valentini, cuius hæc ſunt formalia verba: *Congregatio Concilij cenſuit, quatenus gratia ex Bulla Cruciatæ pertinet ad moniales, non poſſe vigore facultatis in eâdem Bulla cōceſſæ alios confeſſarios præter eos, qui ad audiēdas ipſarum monialium confeſsiones ab Ordinario approbati fuerint, eligere.* Declaratio Congreg.

Quòd ſi cum auctore compendij titul. Abſolutio quoad fratres, dicatur, cùm par in parem non habeat imperium, nihil obſtare huiuſmodi declarationes reſpectu futurarum Bullarum, in quibus futuri Pontifices poſſunt extendere priuilegium eligendi confeſſorem etiam ad mendicantes: imo in reuocatione priuilegiorum in contrarium in vnaquaque Bulla per clauſulas ſolitas tales motus derogari. Ad hoc reſpondeo in noſtra Bulla, & in jis, quæ his temporibus conceduntur, non derogari in ſpecie allegata indulta: imò expreſſè vult Summus Pontifex priuilegia Superioribus mendicantium conceſſa in ſuo robore manere. Et vt tollatur radicitus tota ratio dubitādi, extat nouiſsimè declaratio Clementis Octaui in forma breuis, cuius de verbo ad verbū hic eſt tenor. Auctor Cōpendij.

Digitized by Google

Clemens Papa VIII.

Breue Clemen. VIII.

AD perpetuam rei memoriam. Romani Pōtificis circumſpecta benignitas honeſtis petentium votis, quæ perſonarum ſub religionis iugo altiſsimo famulantium ſtatum, & ſalubrem directionem reſpiciunt, ad exauditionis gratiam libenter admittit, & fauoribus proſequitur opportunis. Exponi nobis nuper fecit dilectus filius procurator generalis Ordinis fratrū B. Mariæ de monte Carmelo, quòd cùm in Bulla Cruciatæ ſanctæ, & aliis priuilegiis, quæ ab Apoſtolica Sede concedi ſolent, detur facultas eligendi confeſſorem idoneum ab Ordinario approbatum, qui poſsit Chriſti fideles abſoluere à caſibus Ordinario reſeruatis, & à quibuſdam etiam, quæ dictæ Sedi reſeruata ſunt, religioſi dicti Ordinis, ſeu eorū nonnulli etiam ijs facultatibus vti præſumunt, & illorum prætextu eligunt confeſſorem aliquando præter eos, qui à ſuis Prælatis eorum cōfeſsionibus deputati ſunt, quod aliquando in ſpeciale eorum vergit detrimentum. Quare prædictus procurator generalis humiliter nobis ſupplicari fecit, quatenus in præmiſsis apportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati talem conceſsionē ſanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantum ad prædictum articulum eligendi confeſſorem, & abſoluendi à caſibus reſeruatis cum fratribus, & ſororibus

bus monialibus Ordinis prædicti, ac aliorum quorumcũque Ordinum, & cõgregationum cuiuſuis instituti mendicantium, & non mendicantium tàm prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet locum minimè habere, neque cenſeri, ſed noſtræ intentionis exiſtere, quòd iidem fratres, & moniales quantùm ad ſacramentum pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubiecti ſint, Apoſtolica authoritate tenore præſentium perpetuò declaramus: eiſdem tamen Prælatis, vt in vſu huiuſmodi poteſtatis ſe cum ſubditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus, & mandamus. Non obſtantibus præmiſſis, & quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Ordinis prædicti etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis etiam impreſſis manu alicuius notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo piſcatoris, die vigeſima tertia Nouembris.

Ex quo ſatis patet totius quæſtionis reſolutio. Vellem tamen moneri omnes Prælatos religionum, vt meditentur verba Summi

Digitized by Google

Pontificis in hoc breui charitatis plenā, quibus eoſdem Prælatos monet, vt cum ſubditis benignos, & faciles ſe exhibeant in vſu huiuſmodi poteſtatis propter fragilitatem naturæ humanæ, & pericula, quæ ex nimio rigore oriri poſſunt; nam qui vehementer emungit, ſanguinem elicit, vt habetur Prouerb. 30. Cùm enim Deus claues regni cœlorum in terra poſuerit: imò & in manu hominis peccatoris, vt qui, ſicut inquit Ambroſius, ſibi infirmus fuerat, fieret omnium firmamentum: non eſt, cur reliqui Prelati inferiores ſe hac in re difficiles exhibeant. Non ſolùm enim crudele, atque tyrannicū eſt, ſed etiam impium velle aliquos Prælatos per confeſsiones ſibi reſeruatas ſubditorum ſtatum agnoſcere. Maximè cùm Concilium Tridentin. in hac materia adeo circumſpectum fuerit, vt ſeſſ. 25. cap. decimo iubeat, quòd ſanctimonialibus preter ordinarium confeſſorem alius extraordinarius bis, aut ter in anno offeratur pro confeſsionibus audiendis.

Prouer. 30

D. Ambr.

Tridem.

Illud autem obſeruandum eſt, quòd quādo Summus Pontifex intendit concedere facultatem regularibus eligendi confeſſorem pro reſeruātis, ſtatim id clariſsimis verbis exprimit

ſicut

Digitized by Google

ſicut modò vidimus in proximo Iobelæo dato apud ſanctum Marcum hoc anno Incarnationis 1606. decimo tertio Kalendas Iulij, pontificatus verò S. D. N. Pauli Quinti anno ſecundo; habet enim in hæc verba: *Regularibus cuiuſuis Ordinis, congregationis, & Inſtituti licentiã concedimus, & facultatem damus, vt ſibi ad hunc effectum eligere poſſint quemcumque Presbyterum confeſſarium tàm ſecularem, quàm cuiuſuis Ordinis regularem ex approbatis à locorum Ordinariis, qui eos ab omnibus excommunicationis, ſuſpenſionis, & aliis eccleſiaſticis ſententiis, & cenſuris à iure, vel ab homine quauis cauſa latis, ſeu inflictis: nec non ab omnibus peccatis, exceſſibus, criminibus, & delictis quantumuis grauibus, & enormibus nobis, & Sedi Apoſtolicæ etiam in literis die Cœnæ Domini legi conſuetis contentis, atque aliâs per quaſcumque Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones, quarum tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis quomodolibet reſeruatis in foro animæ, & hac vice tantùm abſoluere, & liberare valeant.* Et ad effectum premiſſorum reuocat quæcumque indulta regularium in contrarium.

Quæres tandem, vtrùm ſaltem nouitij virtute Cruciatæ poſsint eligere confeſſorem pro

reſeruatis? Cui quæſtioni reſpondeo affirmatiuè, quoniam priuilegia, ſiue indulta allegata in fauorem Superiorum ſolùm loquuntur de fratribus; ac monialibus, qua appellatione ſolùm veniunt profeſsi, ſeu profeſſæ: nouitij autem ſolùm ſunt in via ad veram rationem religioſi, quæ conſiſtit in ſolenni profeſsione. Iam verò facultates exorbitantes non tranſeunt de vno caſu ád alium, vt reſoluunt omnes Doctores communiter ſcribentes ad cap. Quod translatione, de Officio delegati: & quamuis aliquando fratrum appellatione veniant nouitij, id intelligendum eſt in fauorabilibus.

Ca. Quod translatio, de Off. delegati.

Reſtat iam reſpondere ad argumenta initio propoſita. Ad primum dicendum eſt ex ſententia eiuſdem Soti, quòd ad hoc, vt lex aliqua promulgata cenſeatur, non requiritur, quòd ad omnium notitiam perueniat: ſed ſufficit ſolenniter promulgari in Curia Principis, vel in Metropoli prouinciæ, vt deducunt etiam Doctores ex cap. primo de Poſtulatione. Et ratio eſt, quia tunc lex ſolenniter, ac ſufficienter promulgata eſt, quando ſub precepti forma in Curia, vel prouinciæ Metropoli publica-

Cap. 1. de Poſtulat.

blicatur. Vnde vbi primùm declarationes Sũmorum Pontificum circa articulum non eligendi confeſſorem virtute Cruciatæ in forma breuis fuerunt in Romana Curia promulgatæ, in qua Generales, ac procuratores omnium religioſorum reſident, cenſentur ſufficienter promulgatæ, & intimatæ, & vlteriùs iam huiuſmodi declarationes ſunt inſertæ in compendio, & de facto reperiuntur in archiuis mendicantium, & in libris auctorum, qui de hac re egerunt, quod ſufficit ad notorietatem rei.

Ad ſecundum argumentum negandum eſt Superiores conſentire in electione confeſſorum, quam faciunt religioſi ſibi ſubditi, quin potiùs vehementer reclamant; videmus enim, quòd ad illorum inſtantiam factæ ſunt huiuſmodi declarationes. Ad tertium argumentum neganda eſt maior, & ad confirmationem dicendum prohibitionem factam à Leone Decimo circa articulum edendi oua, & lacticinia virtute Cruciatæ iam non eſſe in ſuo robore, ſed per alias Cruciatas eſſe derogatam, nec à Clemente Octauo eſſe reformatam, ſicuti priuilegia conceſſa mendicantium Superioribus, in quibus includitur priuilegium reſer-

uandi

uandi ſibi caſus, à quibus virtute Cruciatæ electus à ſubditis confeſſor non poſſit abſoluere. Iam autem prohibitio Leonis Decimi nullam rationem habet priuilegij reſpectu Superiorum mendicantium, vt in ſuo robore manere cenſeatur.

Vtrùm indulgentiæ mendicantium ſuſpendantur per publicationem Cruciatæ.

QVÆSTIO CVIII.

Emma. Roder.

EMman. Roderic. §. 19. partem negatiuam ſequitur, creditque mendicantes durante publicatione Cruciatæ abſque Bulla illius poſſe frui indulgentiis aliâs ſibi conceſsis. Sed pars affirmatiua verior, ac ſecurior eſt, videlicet per publicationem Bullæ Cruciatæ ſuſpendi omnes indulgentias mendicantium non ſolùm reſpectu ſecularium, ſed etiam reſpectu ipſorum fratrum. Nam certum eſt, quòd dum Sūmus Pontifex excipit in clauſula reuocatoria priuilegiorū facultates mendicantium, nomine facultatū non intelligit indulgētias, quas mendicantes lucrantur ex indultis Apoſtolicis, quas Superiores eorumdē extra tēpus Cruciatæ ſuis ſubditis elargiri cōſueſcunt.

Nam

Nam indulgentiæ in iure non comprehenduntur vocabulo facultatis, vt patet ex cap. Extrauagantis Xiſti Quarti de Pœnit., & remiſſion., & ex noua Extrauagan. Gregorij XIII., in quibus Extrauagantibus poſtquàm dicti Romani Pōtifices propter celebritatem anni ſancti Iobelæi varias facultates ſuſpenderūt: poſteà ipſas indulgentias tamquàm res à facultatibus diſtinctas ſpecialiter ſuſpendunt, vt optimè notat Nauarrus in libello de Iobelæo notab. 24., & 33. Quod etiam probatur ex tenore noſtræ Bullæ Cruciatæ; nam poſtquàm Summus Pontifex ſuſpendit in illa omnes indulgentias, ac facultates, poſteà excepit non quidem indulgentias mendicantium, ſed nominatim ſolùm facultates Superioribus eorūdem conceſſas. Denique Summus Pontifex in ſpeciali breui ſub annulo piſcatoris dato Romæ apud ſanctum Marcum die 28. Auguſti anno 1591. commiſit Alberto Cardinali Archiduci Auſtriæ, vt inter alias perſonas definiret, quantum mendicantes erogare deberent eleemoſynæ pro indulgētia Cruciatæ lucrāda. Vnde ſupponit mēdicantiū indulgentias eſſe ſuſpenſas; nam ſi non eſſent ſuſpēſæ, cùm mendicātium indulgentię ampliſsimę ſint, non indigebant

Extrauagā. Xiſti IIII. de Pœnit. & remiſſ. Extra. Gregor. XIII.

Na...

digebant mendicantes ſuſceptione Cruciatæ, cùm æquales habuiſſent indulgentias virtute ſuorum indultorum.

Vtrùm religioſi exempti teneantur ſacrā Cruciatæ proceſsionem concomitari.

QVÆSTIO CIX.

Triden. COnclusio eſt affirmatiua, ac certa; nam Concil. Triden.ſeſſ.25.cap.13. iubet religioſos exemptos vocatos accedere compelli ad publicas proceſsiones ijs exceptis,qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt. Iam autem ſacra Congregatio Cardinalium declarauit ad hunc locum Concilij inter alias publicam proceſsionē eſſe,quæ fit in Iobelæo. Cùm autem ſacra Bulla Cruciatæ in ſua publicatione includat Iobelæum maximum;fit conſequēs, quòd Commiſſarius generalis, vel eius delegatus authoritate Apoſtolica,quam in exemptos habet, in obſequium Cruciatæ poſsit omnes compellere ad ſacram proceſsionem Cruciatæ aſſociandam,& ita antiquiſsima praxi in Luſitania obſeruatur. Excipiuntur tamen religioſi,qui habent facultatem ſpecialem, qua liberantur ab obligatione proceſsionum.

Declaratio Cardi.

Quamdiu

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Quamdiu duret Cruciata.

QVÆSTIO CX.

EXpleto triennio computando a die publicationis in loco, vbi publicari ſolet Cruciata, indulgentiæ, gratiæ, & indulta illius expirant, nihilque vigore illarum acquiri poteſt: cauſæ tamen cæptæ, & pendentes ad finē perduci poſſunt. Vnde infertur, quòd iuriſdictio Commiſſarij, ac miniſtrorum Cruciatæ durat, quoadusque omnes cauſæ concernētes vtilitatem, ac iuriſdictionem Cruciatæ finiantur: proindeque priuilegia regalia prꝑfatis miniſtris conceſſa, quamdiu illi occupati fuerint in negotiis Cruciatæ, in ſuo robore permanent.

LAVS DEO.

EBORAE

Ex Officina EMMANVELIS de Lyra, ſexta die Septembris.

Anno M. DC. VI.

Digitized by Google

Errata notabilia corrigenda.

Fol. 13.	pag. 2.	quæ indicitur	qua indicitur.
fol. 25.	pag. 2.	certò ſit	certò ſcit.
fol. 33.	pag. 2.	reit plagarum modus	erit plagarum modus.
fol. 64.	pág. 1.	procedere monitio	præcedere monitio.
fol. 87.	pag. 1.	Matth. 18.	Matth. 16.
fol. 116.	pag. 1.	Ab Eccleſia damnato ac Curiæ ſeculari relaxatos igne cōburēdos.	Ab Eccleſia damnatos ac Curiæ ſeculari relaxatos igne cōburendo.
fol. 153.	pag. 1.	conceſsi fuerint	confeſsi fuerint.
ibidem.		fiducia huius cōfeſsionis	fiducia huius cōceſsionis.
fol. 159.	pag. 1.	pœnas Cruciatæ applicatis	pœnas Cruciatæ applicatas.

6-2-3. a.

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO - ROMA -

Digitized by Google